

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

173331

Güven DİNÇ

9 NO'LU ANTALYA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİNE GÖRE
1853-1859 YILLARI ARASINDA ANTALYA ŞEHRİNİN İDARİ VE SOSYO-EKONOMİK
DURUMU

Danışman

Prof.Dr. İsrail KURTCEPHE

Tarih Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2005

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Güven DİNÇ

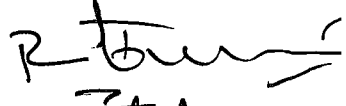
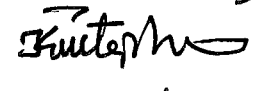

9 NO'LU ANTALYA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİNE GÖRE
1853-1859 YILLARI ARASINDA ANTALYA ŞEHRİNİN İDARİ VE SOSYO-EKONOMİK
DURUMU

Tarih Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2005

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

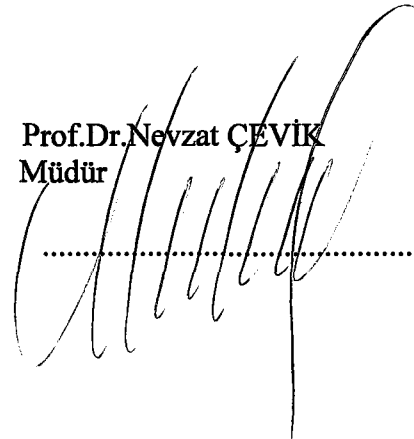
Bu çalışma, jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof.Dr. Ramazan TOSUN
Üye (Danışmanı) : Prof.Dr. İsmail KURTCEPNE
Üye : Yrd. Doç. Dr. Haldun FROĞLU
Üye :
Üye :

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

31.01/2005

Prof.Dr.Nevzat ÇEVİK
Müdür

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
ÖNSÖZ	vii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	
XIX. YÜZYIL ORTALARINA KADAR ANTALYA	
1.1. Türk Tarihi Öncesi Dönem	7
1.2. Selçuklu Dönemi	8
1.3. Hamitoğulları Dönemi	13
1.4. Osmanlı Hakimiyeti Dönemi	14
2. BÖLÜM	
XIX. YÜZYIL ORTALARINDA ANTALYA'NIN İDARİ TAKSİMATI VE TEŞKİLATI	
2.1. ANTALYA'NIN İDARİ TAKSİMATI	20
2.2. ANTALYA'NIN İDARİ TEŞKİLATI	29
2.2.1. Sancak Yöneticisi Kaymakam	29
2.2.2. Kaza Müdürleri	32
2.2.3. Beytû'l-Mâl Emîni	33
2.2.4. Emvâl/Mâl Müdürü ve Kâtibi	34
2.2.5. Sancak Meclisi	35
2.2.6. Müftü	36
2.2.7. Nakibü'l-Eşraf Kaymakamı	36
2.2.8. Mübayaacı	37
2.2.9. Nüfus Nâzırı ve Kâtibi	38
2.2.10. Şehir Kethüdası	38
2.2.11. Karantina Katibi	39
2.2.12. Evkâf Müdürü	40
2.3. ADLÎ TEŞKİLAT	41
2.3.1. Kadılık Kurumu	41
2.3.2. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Adli Teşkilat	46

2.3.2.1. Mahkeme Görevlileri	47
2.3.2.1.1. Muhzirbaşı ve Muhzırlar	48
2.3.3.1.2. Başkâtipler ve Kâtipler	49
3. BÖLÜM	
XIX. YÜZYIL ORTALARINDA ANTALYA’NIN SOSYO-EKONOMİK DURUMU	
3.1. XIX. YÜZYIL ORTALARINDA ANTALYA’NIN EKONOMİK DURUMU	51
3.1.1. PARA	51
3.1.2. FİYATLAR	55
3.1.3. ZİRAAT	60
3.1.3.1. Hayvancılık	60
3.1.3.2. Tarım	61
3.1.4. TİCARET	63
3.1.4.1. Tüccar-ı Hayriye	64
3.1.4.2. Değişik Bölgelerle Yapılan Ticaret	68
3.2. XIX. YÜZYIL ORTALARINDA ANTALYA’DA SOSYAL HAYAT	71
3.2.1. MAHALLELER VE YERLEŞİM	71
3.2.2. NÜFUS	73
3.2.3. AİLE	78
3.2.3.1. Evlilik	79
3.2.3.2. Boşanma	81
3.2.3.3. Yetim Çocuklar	82
3.2.3.4. Aile Nüfusuna İlişkin Sayısal Veriler	83
3.2.3.5. Aile Yaşamı	85
3.2.3.6. Ailenin Yaşadığı Mekan	86
3.2.3.6.1. Mutfakta Kullanılan Eşyalar	87
3.2.3.6.2. Oturma Odasında Kullanılan Eşyalar	87
3.2.3.6.3. Yatak Odasında Kullanılan Eşyalar	88
3.2.3.7. Giyim-Kuşam	88
SONUÇ	89
KAYNAKÇA	92
IX NO’LU ANTALYA ŞER’İYYE SİCİLİ DEFTERİ’NİN	
TRANSKRİPSİYONU	98
IX NO’LU ANTALYA ŞER’İYYE SİCİLİ DEFTERİ	237
ÖZGEÇMİŞ	281

TABLULAR LİSTESİ

- Tablo 2.1. XVI. ile XIX. Yüzyıllar Arasında İsim Değişikliğine Uğramış Mahalleler
- Tablo: 3.1. Tashih-i Ayar'dan Sonra Basılan Altın ve Gümüş Paralar
- Tablo: 3.2. 1843 Tarihli Fermana Göre Yerli Paraların Değerleri
- Tablo: 3.3. 1843 Tarihli Fermana Göre Yabancı Paraların Değerleri
- Tablo: 3.4. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Kullanılan Yerli ve Yabancı Altın Paralar ve Değerleri
- Tablo: 3.5. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Mülk Fiyatları
- Tablo: 3.6. Antalya'da Hububat Fiyatları
- Tablo: 3.7. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Bazı Eşya Fiyatları
- Tablo: 3.8. Ülke İçi Ticaret İle Antalya'ya Getirilen Mallar ve Üretim Merkezleri
- Tablo: 3.9. İthal Edilen Mallar ve Üretim Merkezleri
- Tablo: 3.10. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Kale İçinde ve Kale Dışındaki Mahalleler
- Tablo: 3.11. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Müslüman Ailelerin Nüfus Analizi
- Tablo: 3.12. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Gayrimüslim Ailelerin Nüfus Analizi

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	:Adı geçen eser
a.g.m.	:Adı geçen makale
AÜHFY.	:Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları
AÜSBFD.	:Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
AŞS.	:Antalya Şer'iyeye Sicili
Bkz.	:Bakınız
C.	:Cilt
Çev.	:Çeviren
DİE.	:Devlet İstatistik Enstitüsü
DTCFD.	:Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
Edit.	Editör
Hzl.	:Hazırlayan
IRCICA	:İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi
İA.	:İslam Ansiklopedisi
MEB.	:Milli Eğitim Basımevi
MÖ.	:Milattan Önce
MS.	:Milattan Sonra
OTAM	:Osmanlı Tarihi Araştırma Merkezi Dergisi
Örn.	:Örneğin
s.	:Sayfa
S.	:Sayı
Sad.	:Sadeleştiren
TCBAAK.	:Türkiye Cumhuriyeti Aile Araştırmaları Kurumu
TDAV.	:Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
TTK.	:Türk Tarih Kurumu
Üniv.	:Üniversite
vb.	:Ve benzeri
Yay.	:Yayınları
YKY:	:Yapı Kredi Yayınları
YTY.	:Yeni Türkiye Yayınları

ÖZET

Antalya'nın 1853-1859 yılları arasındaki idarî ve sosyo-ekonomik durumunun incelendiği bu tez çalışmasında şer'iyeye sicilleri (IX Numaralı Antalya Şer'şyye Sicili Defteri) esas alınmıştır.

Eski bir liman kenti olan Antalya, bu ticarî özelliğini Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde de sürdürmüştür. Osmanlı Devleti'nde her alanda başlayan bozulma ve gerilemenin giderilmesi için girişilen yenilik hareketlerinden en çok etkilenen kentler Anadolu kentleri olmuştur ki, Antalya bunların başında gelmektedir. Özellikle idarî, sosyal, adlî, beledî ve ekonomik alanlarda II. Mahmut ve Tanzimat dönemlerinde hız kazanan bu yenilik hareketlerinin Antalya'ya da yansıtıldığı anlaşılmaktadır. Bu dönemde, Antalya'da idarî mekanizmada kaymakamlar, adlî yargıda nâibler görev alırken, reform hareketlerine bağlı olarak oluşturulan değişik kurumlarla ilgili bazı bilgilerin belgelere yansıtıldığı görülmektedir.

Ekonomik yönden tedavülde olan paralar ve çeşitli ürünlerin fiyatları; sosyal bakımdan etnik-dinî yerleşim, ailelerin durumları gibi özellikler de göz önünde bulundurulduğunda Antalya'nın tipik bir Osmanlı-Anadolu kenti hüviyetini gösterdiği söylenebilir.

ABSTRACT

In this thesis work, basing on the Judicial Registers (IX.numbered The Antalya Judicial Registers), it is scrutinized the administrative and socio-economic situation in Antalya between the years of 1853-1859.

Antalya, the oldest harbour city, its peculiarity lasted during the Selcukids and Ottoman Periods. By the Anatolian cities, it was primarily Antalya in which effected from the renovation movements that were for getting rid of the corruption and decline of Ottoman State. Especially, in administrative, social, judicial, municipal and fiscal areas, these renovation movements were getting accelerated during II.Mahmut and Tanzimat Period and also reflected in Antalya. In this period, getting duties the kaimakams in administrative mechanism, the Viceroys (naibs) in judicial judgements, it is seen that some informations about the various institutions which were emerged depending on reformation movements were reflected on documents.

When it is putting on peculiarities for the Money in circulation and the prices of various products in economically, ethnical-religious settlement, situation of families, it can be said that Antalya has an identity of typical Otoman-Anatolian city.

ÖNSÖZ

Kentler, yerleşik kültürlerin ana belirleyici unsurları olup, gelişip yayıldıkları noktalarda motor vazifesi gören bölümleri olarak bilinmektedir. İçinde barındırdığı toplumun – ki bu toplum çok dinli/dilli/etnikli olabilir – özelliklerine göre biçim almakla birlikte, kendileri, aynı toplumları biçimlendirme özelliğine sahiptirler. Diğer yandan, aynı kentte değişik zamanlarda yaşayan kültürler birbirlerinden çok farklı görünseler de, yüzyıllarca süren ortak yaşamın veya etkileşimin sonucunda, kültürel bir mozağin içinde adeta damıtılarak yaşadıkları kentlerin kültürel mirasını oluştururlar.

Bu bağlamda, ilk başlarda göçebe bir yaşam sürerken yerleşik hayatın, uygarlığın bir gereği ve geleceğe kalabilmek için bir mecburiyet olduğunu gören Osmanlı yöneticileri de egemenliği altına aldıkları toplumları yerleşik kent düzenine geçirmeye çalışmışlardır. Bu açıdan bakıldığında Osmanlı Devleti’nde kent düzeninin ve kentteki toplumsal yaşamın ne kadar önemli olduğu kendiliğinden anlaşılmaktadır. Yine aynı perspektiften bakıldığında Türkiye Tarihi araştırmalarında Osmanlı dönemi için kent tarihçiliği ve kent tarihlerinin ortaya çıkarılması son dönemlere kadar geri planda bırakılmış önemli bir alan/disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tarih araştırmalarında genel kanı, son dönemlere kadar, “*tümdengelim*” anlayışına dayanmaktaydı. Yani genel bir tarihin ortaya koyulup – ki bu çoğu zaman siyasî tarih olmaktaydı – ulaşılan sonucun farklı konular üzerinde kabul görmesinden ibaretti. Ancak “*gerçek*” bir tarih yazımının yapılabilmesi için “*kartezyen*” usûlünün önemi günümüz tarihçileri tarafından anlaşılmış ve Türkiye Tarihi’nin “*yeniden*” yazımı diyebileceğimiz “*sondaj metoduyla*” Türkiye’nin sosyal ve ekonomik tarihine ilişkin birçok araştırmalar ortaya koyulmaya başlanmıştır.

Bilindiği gibi üniversitelerin birincil görevleri bilim üretmek ve yaymaktır. Ancak bunu gerçekleştirirken bulunduğu kenti göz ardı etmesi mümkün değildir. Aksi takdirde gerçekleştirilecek bilimsel çalışmalar eksik kalacaktır. Bu temelde, üniversitelerdeki tarih bölümlerinin öncelikli görevlerinden birisi de buldukları kentin tarihini yazmak olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, Üniversitemiz’in bulunduğu Antalya’nın tarihinin yazımı Üniversitemiz’deki Tarih Bölümü’nün gerçekleştirmesi gereken birincil çalışmalardan birisidir. Bu düşünceden hareketle Antalya’nın 1853-1859 yılları arasında idarî ve sosyo-ekonomik tarihini araştırmaya karar verdik. Çalışmanın temel kaynağı durumundaki IX Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri’nin bu tarihler arasını kapsamamasından dolayı bu

şekilde bir zaman kısıtlamasına gidilmiştir (Aslında Defter 1851-1859 yıllarını kapsamaktadır. Ancak 1851 ve 1852 yıllarına ilişkin belge sayısı oldukça azdır).

Bu çalışma yürütülürken yukarıda açıklanan temel prensiplerden hareketle kentlerin kendi özelliklerine dair veriler içeren yerel kaynakların en önemlisi olan Şer‘iyye Sicilleri kullanılmıştır. Tabii ki, bu tip çalışmaların kendine has zorlukları bulunmaktadır. Çalışma sırasında karşılaşılan en önemli güçlük, açığa kavuşturulması gereken bazı konulara dair bilgilerin Sicil’de yetersiz olması ya da hiçbir şekilde yer almamasıdır. Bu yöndeki eksiklikler Antalya tarihine ilişkin yayımlanmış kısıtlı eserlerden telafi edilmeye çalışılmıştır. Diğer yandan, konunun kapsam alanı içerisinde yer alan VIII Numaralı Antalya Şer‘iyye Sicili Defteri’nden de (1854-1859) de yer yer yararlanılmıştır. Bunun yanında geçmiş dönemlere veya ileriki dönemlere atıflarda bulunabilmek için I, VII, XVIII ve XV Numaralı Antalya Şer‘iyye Sicili Defterleri’nden de faydalanılmıştır.

Çalışmada temel veri olarak kullanılan IX Numaralı Antalya Şer‘iyye Sicili Defteri’nin transkripsiyonunu da incelemenin sonuna koyulmuştur. Transkripsiyon yapılırken basit transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır. Osmanlıca metnin günümüz alfabesine çevrilmesinde metne sadık kalınmış, kelimeler değiştirilmeksizin ve cümle kuruluşları da aslına uygun şekilde verilmiştir. Transkripsiyonda Sicil’de yer alan sayfalar, çalışmada atıfta bulunmada kolaylık açısından ve orijinalliğin bozulmaması için, ‘a’ ve ‘b’ olarak değerlendirilmiş ve bunlar birer belge olarak kullanılmıştır. Sicil’e daha sonra eklenmiş olan numaralar kullanılmamış; sadece transkripsiyonda metinlerin belli bir sıra takip etmesi için her bir hüküm tarafımızdan numaralandırılmıştır. Zira, zamanında mukayyid tarafından yazılmamış olan bu numaraların sıralamasında karışıklıklar bulunmaktadır. Bu nedenle kullanılan bir belgeye atıfta bulunulurken; örneğin, *AŞŞ., IX/12a*; yani IX Numaralı Antalya Şer‘iyye Sicili Defteri’nin 12. sayfasının ‘a’ belgesi şeklindeki yaygın sistem kullanılmıştır. Sayfa numaraları transkripsiyonda da bu şekilde verilmiş ve atıfta bulunulan belgeyi görmek isteyenlere kolaylık sağlanılmıştır. Bu kolaylığı gerçekleştirmek için de IX Numaralı Antalya Şer‘iyye Sicili Defteri’nin bir adet örneği ve transkripsiyonu çalışmanın arkasına eklenmiştir.

Bunlardan başka transkripsiyon yapılırken belge içinde mukayyidin yazması gereken ancak boş bıraktığı yerlerde (boş) ifadesi kullanılarak, yanlış yazdığı yerlerde dipnotta doğrusu belirtilerek ve zamanla silinmiş olan yerlere de (silik) ifadesi düşülerek transkripsiyonun daha anlaşılır hale gelmesine çalışılmıştır. Ayrıca aylar kısaltma şeklinde verildiğinde [] işareti içerisinde tam şekliyle verilmiştir. Çalışmanın gövde metni sırasında tarihler verilirken önce Hicrî tarih verilmiş, ardından [] işareti içerisinde miladî tarihe çevrilmiş şekli sunulmuştur.

Bu çalışma sırasında, özellikle belgelerin transkripsiyonu ve yorumlanması aşamasında yapıcı eleştirileriyle beni başından sonuna kadar destekleyen Danışmanım Sayın Prof.Dr. İsrail KURTCEPHE başta olma üzere, kaynak konusundaki yardımları ve çalışmanın değerlendirilmesi aşamasında cesaret verici davranışları için Bölümümüz Öğretim Üyelerinden Yrd.Doç.Dr. Salih TUNÇ, Yrd.Doç.Dr. Halûk KORTEK ve Yrd.Doç.Dr. Haldun EROĞLU'na, Öğr.Gör. Berna TÜRKDOĞAN'a, çalışma arkadaşlarım ve aynı zamanda birer moral deposu olan Öğr.Gör. Aydın BEDEN, Araştırma Görevlileri Ayşe Nimet BAKIRCILAR ve Fatma ŞİMŞEK, Okt. Hatice AKIN'a, Tekelioğlu İl Halk Kütüphanesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ve Araştırma-Uygulama Merkezi Kütüphanesi, Suna İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Kütüphanesi çalışanlarına, her zaman yanımda olan ve bana olan desteklerini esirgemeyen aileme, çalışmamın en zor anlarında dahi pozitif enerjisiyle her zaman destek olan İpek BAYDEMİR'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Güven DİNÇ

2005

GİRİŞ

Osmanlı Devleti XIX. yüzyıl başlarında Avrupa'nın en büyük ve en güçlü devletleri arasında yer alıyordu. Fakat aynı zamanda çeşitli kurumlarında yüzyıllardan beri devam edegelen bozulmalar ve aksaklıklar nedeniyle giderek zayıflamaktaydı. Batılı devletler ise, her alanda sürekli olarak ilerlediklerinden “*Osmanlı Treni*”nin hızı Avrupa'ya yetişemiyordu. Bu gidişe Gayrimüslim toplulukların ayrılma girişimleri de eklenince devlet içinden çıkılmaz bir batağa saplanmış ve yıkılışa doğru sürüklenmiştir.

İmparatorluğun bu yüzyılı, kötü gidişatı, her alanda gerçekleştirilen yeniliklerle durdurma girişimleriyle doludur. Özellikle, Yeniçerilerin ortadan kaldırılması ve Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra gerçekleştirilen reformlardaki amaçlardan biri hiç kuşkusuz oluşturulan yeni kurumları ülkenin her tarafına yayabilmektir. Merkezî bürokraside Avrupa'daki gelişmeler doğrultusunda reformlar gerçekleştirilirken bu yenilik hareketleri başta Anadolu olmak üzere bütün taşraya da yansıtılmak istenilmiştir. Bu nedenle XIX. yüzyıl Anadolu kentleri idarî, ekonomik, hukukî ve sosyal bakımlardan diğer dönemlere göre daha hareketli bir değişim sürecine girmişlerdir. XIX. yüzyıl Anadolu kentlerinde meydana gelen bu hızlı değişimleri yerel tarih çalışmaları açısından vazgeçilmez bir kaynak durumunda olan “*Şer‘iyye Sicilleri*” örneğinde görmek mümkündür.

Şer‘iyye Sicilleri, diğer adıyla Sicillât-ı Şer‘iyye denilen bu belgeler kadıların, şer‘î mahkemenin muamelatına uygun şer‘î hüküm ve kararlarını içeren, genellikle dar ve uzun olan defterlere verilen addır. Bu defterlerin tutulup muhafaza edilmesi belli ihtiyaçların sonucunda doğmuştur. Kadı, ilâm ve hüccetlerin bir nüshasını hak sahiplerine vereceğinden evrak üzerinde sahtekarlık yapılması ihtimali ortaya çıkabilirdi. Halbuki ilâm ve hüccetleri ve bunlarla ilgili resmî yazıları kendi koruması altında olan defterlere kaydettiği takdirde ihtiyaç halinde onlara müracaat edilebilecek ve bu şekilde muhtemel bir kargaşanın önüne geçilebilecektir.¹

Mahkemelerde yapılan her türlü işlemin suretinin kaydedildiği şer‘iyye sicil defterleri İslâm hukuk tarihinde erken dönemlerden itibaren tutulmaya başlanmıştır. İlk kadı sicillerinin Emevîler döneminde Mısır'da tutulmaya başlandığı; Abbasiler, Selçuklular ve İlhanlılar'da da benzerî kayıtların tutulduğu bilinmektedir. Osmanlı Devleti'nde ise ilk kadıların Osman Bey

¹ Ahmed Akgündüz, *Şer‘iyye Sicilleri, C. I (Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler)*, TDAV., İstanbul, 1988, 17-18.

döneminde atandığı bilinmesine rağmen mevcut en eski şer'iyye sicilleri XV. yüzyıla ait Bursa ve Ankara Şer'iyye Sicilleridir.²

Sicil, sözlük anlamı olarak okumak, kaydetmek ve karar vermek anlamlarına gelmektedir. Terim olarak da insanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları içeren defterlere denilmektedir.³

Şer'î mahkemeler tarafından verilen her çeşit ilâm, hüccet ve şer'î evrak kesinlikle asıllarına uygun olarak bu defterlere kaydedilmekteydi. Kadılar mahkemede mutlaka bir sicilât defteri bulundurmakta ve vereceği ilâm ve hüccetleri korunacak biçimde bu deftere kaydetmekteydi. Bu defterler belli bir usûle göre uzun boylu ve eni dar olurdu. Ancak bütün sicil defterleri aynı boyutlarda değildi. Yazılar çoğu zaman “*ta'lik kırması*” denilen yazı çeşidi ile kaleme alınırdu. Kağıtlar çok sağlam ve parlak olup mürekkebi bugün de parlaklığını korumaktadır. Çoğunlukla, defterlerin üzerinde kadıların isimleri mevcuttur.⁴

Bir kadı göreve atandığında, ilk işi, adını, sanını ve göreve başladığı tarihi defterin ilk sayfasına yazmak olmuştur. Görevi bitince de defteri bizzat kendisi veya emini aracılığıyla halefi olan kadıya devir ve teslim etmekteydi. Kadı, defteri kendiliğinden teslim etmezse bir sonraki kadı söz konusu sicil defterlerini selefinden talep ederdi. Bu defterlerin devlet malı, kadının kendi parası veya ilgililerden alınan harçlarla temin edilmesi devir ve teslim mecburiyetini ortadan kaldırmazdı.⁵

Şer'iyye sicillerindeki kayıtlar belli bir usûle göre düzenlenmekte ve sicile kaydedilmekteydi. Bu usûle “*Sakk-ı Şer'î*” denilirdi. Sakk kelimesi Farsça “*çek*” kelimesinin Arapçalaştırılmış şeklidir ve sözlükte berat, hüccet, temessük, tapu tezkeresi, yani yazılı belge anlamlarına gelmektedir. Terim olarak ise, şer'î mahkemelerin sicile kaydettiği veya yazılı olarak tarafların ellerine her çeşit belgenin düzenlenmesinde ve yazılmasında takip edilen yazım usûlüne veya bu çeşit yazılı belgelere denmektedir. Başta ilâm ve hüccetler olmak üzere bütün kayıtların düzen ve yazım şekillerini açıklayan numuneler yazılarak sakk kitapları çıkarılmış ve bu şekilde şer'iyye sicillerindeki kayıtların yazımı ve düzenlenmesi sorunu ortadan kaldırılarak sağlam bir kurala bağlanmıştır.⁶

² İbrahim Yılmazçelik, “*Şer'iyye Sicillerinin Bir Merkezde Toplanması Üzerine Bazı Mülâhazalar*”, **I. Millî Arşiv Şûrası (20-21 Nisan 1998)**, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 1998, s.161.

³ Abdüllaziz Bayındır, “*Osmanlı'da Yargının İşleyişi*”, **Osmanlı**, C.VI, YTY., Ankara, 1999, s.432.

⁴ Ahmed Akgündüz, “*Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri*”, **Türkler**, C. X, YTY., Ankara, 2002, s.57-58.

⁵ A.g.m., s.58; Suraiya Faroqhi, **Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir**, (Çev.Zeynep Altok), Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 2001, s.57.

⁶ Akgündüz, a.g.m., s.58; Ömer Demirel, “*Bir Osmanlı Kadısı'nın Not Defteri Yahut Kitab-ı Sakkı*”, **Uluslararası Kuruluşunun 700. Yıl Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Kongresi (7-9 Nisan 1999)**, Selçuk Üniversitesi Yay., Konya, 2000, s.199.

Osmanlı şer'iyeye sicillerinin yazı dili ilk başlarda Arapça idi. Ancak Sakk kitapları çıkarılıp tercüme edilince yazı tamamen Türkçeleşmiş, sadece Arap şehirlerinde tutulan defterler Arapça olarak kalmıştır. Böylece bir üslup birliği oluşturulmuştur.⁷

Eski tarihli sicil defterlerinde vakıf tescili dışındaki bütün kayıtların genellikle bir sayfanın yarısını geçmediği, hatta çoğu zaman bir sayfaya beş, altı ya da daha fazla hukukî işlemin kaydedildiği görülmektedir. Eski defterler kadının cebine girecek ölçüde küçük, dar ve uzundur. Ancak Tanzimat'tan sonra şer'iyeye mahkemelerine ait sicil defterlerinde şahitleri tezkiye eden şahısların ve isim ve adresleri de yazıldığı ve verilen kararların gerekçeleri daha geniş tutulduğu için ilâm ve hüccetler daha geniş yer kaplamış ve dolayısıyla bu dönemdeki şer'iyeye sicil defterleri eskilerinden daha büyük ve hacimli olmuştur.⁸

Tanzimat'tan sonra her sahada meydana gelen değişikliklerden Şer'iyeye mahkemeleri de etkilenmiş; dolayısıyla şer'iyeye sicillerinde birtakım değişiklikler meydana gelmiştir. 13 Safer 1276 (16 Eylül 1859) tarihli "*Mahâkim-i Şer'iyeye Hakkındaki Nizâm-nâme*"sinde şer'iyeye sicillerine dolaylı olarak değinilmiş ve alınacak harçlar tespit edilmiştir. Şer'iyeye sicilleriyle ilgili asıl hukukî düzenleme 15 Zilhicce 1290 (3 Şubat 1874) tarihli "*Sicilât-ı Şer'iyeye ve Zabt-ı Deâvî Cerideleri Hakkında Talimât*"la gerçekleştirilmiştir. Bu talimatname ile sicillerin nasıl tutulacağı, nasıl saklanacağı, yapılacak harcamaların nasıl karşılanacağı açıklanmıştır. 4 Cemâziye'l-evvel 1296 (16 Nisan 1879) tarihinde ise mahkemelerde kesin delil olacak şekilde şer'iyeye mahkemeleri tarafından ilâm ve hüccetlerin nasıl düzenleneceğine dair "*Bilâ-beyyine Mazmûmıyla Amel ve Hüküm Câiz Olabilecek Surette Senedât-ı Şer'iyenin Tanzimine Dair Talimât*" neşredilmiştir.⁹

Şer'iyeye sicillerinde yer alan belgeler iki ana guruba ayrılmaktadır: Birincisi kadı tarafından oluşturulan kayıtlardır. Bunlar, hüccetler, ilâmlar, marûzlar, müraselelerdir. İkincisi ise, kadılar tarafından oluşturmadıkları halde kendilerine hitaben gönderildiği için sicile kaydedilen fermanlar, tayin beratları, buyuruldular ve diğer hüküm çeşitleridir.

Kadılar Tarafından Oluşturulan Belgeler

Hüccet; sözlük anlamı olarak delil ve fiilin sabit olduğunu gösteren şey demektir.¹⁰ Ancak Osmanlı hukuk terminolojisinde ise kadının hükmünü içermeyen, sadece kadı huzurunda iki tarafın anlaşmaya vardıklarına dair kadının onayını içeren ve üst tarafında da bunu düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan yazılı belgeye verilen addır. Satış

⁷ Mehmet İpşirli, "*Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Şer'iyeye Sicilleri*", *Tarih ve Sosyoloji Semineri (28-29 Mayıs 1990)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi Yay., İstanbul, 1991, s.159.

⁸ Akgündüz, a.g.m., s.58.

⁹ A.g.m., s.59-60.

hücceti, sulh hücceti, kira hücceti, ikrar (itiraf) hücceti, nikah hücceti gibi çeşitleri bulunmaktadır. Hüccetlerin tarihleri her zaman Arapça atılmıştır.¹¹

İlâm; sözlük anlamı ile bildirme, anlatma demektir.¹² Osmanlı diplomatikasında şer'î bir hükmü ve altında kararı veren kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belgeye denilmektedir. Her ilâm belgesi davacının iddiasını, dayandığı delilleri davalının cevabını ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, son kısımda da kararın gerekçelerini içermektedir. İlâmların tarihleri de her zaman Arapça atılmıştır.¹³

Marûz; şer'iyeye sicillerinde hüccetler ve ilâmlardan farklı bir belge çeşidi de maruzlardır. Marûz, kelime anlamı ile arz edilen şey demektir. Terim olarak Osmanlı diplomatikasında bir üst makama yazılan yazılara verilen addır. Şer'iyeye sicillerinde, kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını içermeyen ve hukukî bir durumu üst icra makamlarına iletmek üzere yazılan yazılara denilmektedir.¹⁴

Mürâsele; Kâmûs-ı Türkî'de "*mektuplaşma, mektup teatisi, mukâtebe, muhabere*"¹⁵ gibi kelime anlamları verilen mürâsele, Osmanlı terminolojisinde kadıların kendisine denk ya da kendisinden daha aşağı bir makamda bulunan bir görevliye veya şahsa yazdığı yazılı belgelere denilmektedir. Çoğunlukla sanığın mahkemeye celbi için yazılmışlardır.¹⁶

Başka Makamlardan Çıkıp Sicile Kaydedilen Belgeler

Şer'iyeye sicillerindeki kayıtlar sadece kadılar tarafından oluşturulan belgeler değildir. Merkezden taşradaki herhangi bir beylerbeyine, sancakbeyine muhafıza vb. görevlilere yazılan emirler kadılara hitaben yazılmaktaydı. Kadı da kendisine hitaben gönderilen bu emirleri şer'iyeye sicillerine kaydetmekteydi. Bunun yanında, Padişahın şer'î bir konuda mevcut görüşlerden birisini seçtiğini gösteren kadıya gönderilen yazı, şahıslarla ilgili bir görev veya timar tevcihi, ticaret beratı vb. konulara ilişkin belgeler; sadrazam, beylerbeyi ve kazaskerden gelen buyruhdular, tezkireler, temessükler de sicillere kaydedilmekteydi.¹⁷

¹⁰ Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, (Hzl. Ömer Faruk Akgün), Alfa Yay., İstanbul, 1998, s.541.

¹¹ Mübahat Küttükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 1994, s.350. Örneğin; AŞS., IX/4a; AŞS., IX/4b; AŞS., IX/5a; AŞS., IX/5b; AŞS., IX/6a.

¹² Sami, a.g.e., s.133.

¹³ Küttükoğlu, a.g.e., s.345-348. Bkz: AŞS., IX/8a; AŞS., IX/8b.

¹⁴ Akgündüz, a.g.e., s.37.

¹⁵ Sâmi, a.g.e., s.1318.

¹⁶ Akgündüz, a.g.m., s.65. Örn.; AŞS., IX, 12a, AŞS., IX/14a.

¹⁷ Ali Aktan, *Osmanlı Paleografyası ve Siyasî Yazışmalar*, Osmanlılar İlim ve İrfan Vakfı, İstanbul, 1995, s.177. Örneğin; AŞS., IX/3b; AŞS., IX/29a; AŞS., IX/29b, AŞS., IX/30b.

Antalya Şer'iyeye Sicilleri¹⁸

Antalya Şer'iyeye Sicilleri ilk olarak Antalya Müzesi'nde toplanmıştır ve 100 adettir. Bu siciller XIX. yüzyılın ilk yarısından itibaren başlamaktadır.

I Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; 1223-1232 (1808-1817) yılları arasındaki kayıtları içermektedir. 43 sayfa olup son üç sayfası boştur. Kayıtlar oldukça fazla çeşitlilik arz etmekte, hemen hemen her konuda Antalya'nın XIX. yüzyıl başlarındaki durumu hakkında bilgiler vermektedir. Defterde; narh kaydı, çeşitli vergilere ait kayıtlar, tereke kayıtları, Antalya Kalesi'nin tamir keşif kaydı, çeşitli fermanlar, hüccetler, vakfiye kayıtları gibi belgeler yer almaktadır.

II Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; 1233-1241 (1817-1826) yılları arasında kapsamakta ve 98 sayfadır. Pek çok vergi kaydı, cizye bohçası, mübayaa ve tereke kayıtları gibi belgeleri içeren bu defter günümüze ulaşmış en sağlam sicil defterlerinden birisidir.

III Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; 66 sayfa olan bu defter 1241-1246 (1825-1831) yılları arasında kapsamaktadır. Tereke, vergi, mübayaa gibi kayıtları içermektedir.

IV Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; 1241-1249 (1825-1834) arasında kapsayan bu defter oldukça kısa olup toplam 25 varaktır. Ancak çok fazla yıpranmış olduğundan içerdiği belgelerin yarısı okunamayacak durumdadır. Diğer defterlerin kayıtlarına benzer belgeler içermektedir.

V Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; 1249-1251 (1833-1836) yılları arasında kapsayan bu defter 49 sayfadan oluşmaktadır. Kayıtlar tarih sırasına uygun bir şekilde tutulmuştur. Vergi, emir, tereke gibi belgeler yer almaktadır.

VI Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; 1251-1253 (1835-1838) yılları arasındaki kayıtları içeren bu defter 96 sayfa olup IV numaralı defter gibi oldukça yıpranmıştır.

VII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; 1266-1271 (1849-1855) yıllarını içine almaktadır. 35 sayfa olan bu defterde vergi, ferman, hüccet gibi çeşitli belgeler bulunmaktadır.

VIII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; 1268-1275 (1852-1859) yılları arasında kapsamaktadır. Ancak 1268(1852) tarihli sadece kadı tayin buyuruldusu ile bir tereke kaydı bulunmaktadır. Daha sonraki kayıtlar 1271(1854) tarihinde başlamakta ve tarih sırasına uygun

¹⁸ Hasan Moğol, *Antalya Tarihi*, Mehter Yay., Ankara, 1997, s.18-20; Aydın Beden, *1854-1859 Tarihleri Arasında Antalya (8 No'lu Antalya Şer'iyeye Sicilleri Defterine Göre)*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2004, s.9; Serap Sarıhan, *I Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre XIX. Yüzyıl Başlarında Antalya'nın Sosyo-Ekonomik Profili*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2003, s.2.

bir şekilde devam etmektedir. Toplam 61 sayfa olan defterin yazıları okunaklıdır. Defterde çoğunlukla tereke kayıtları bulunmakta, farklı olarak sadece bir kaç hüccet yer almaktadır.

Çalışmamızın temelini oluşturan IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri ise 43 sayfa olup *1266-1275 [1851-1859]* yılları arasını kapsamaktadır. Ancak 1266 yılına ilişkin sadece bir belge bulunmaktadır. Diğer belgelerin büyük çoğunluğu 1268 yılından sonrasına aittir. Defterin Yazıları okunaklı olup belgeler kronolojik sıralamayı takip etmemektedir. Defterde, numara verdiğimiz 139 metin bulunmakta ve bunların büyük çoğunluğunu çeşitli konulara ait hüccetler oluşturmaktadır. Hüccetlerin yanısıra ilâmlar ve üst makamlardan nâibe hitaben yazılmış belgelerin çokluğu da dikkat çekmektedir. Defter incelendiğinde göze çarpan ilk özellik, bu defterde tutulan kayıtların önceki defterlere nazaran, örneğin, I, II, III numaralı gibi defterlere göre daha sınırlı sayıdaki konuları içermesidir. Bu durum VII numaralı defterden itibaren açıkça görülmektedir. Tabii ki bu durumun en önemli nedeni Tanzimat'tan sonra adlî sistemde gerçekleştirilen yenilikler ve buna bağlı olarak Osmanlı Şer'iyeye Mahkemelerinde meydana gelen değişimlerdir.

Diğer yandan VIII ve IX Numaralı Defterler hemen hemen birbirine yakın tarihleri (VIII Numaralı Defter 1852-1859, IX Numaralı Defter 1851-1859 tarihlerini) kapsamaktadırlar. VIII numaralı defterin çok büyük bir kısmı tereke taksimlerini içermekte; IX Numaralı Defterde ise tereke taksimatına dair hiçbir belge bulunmamaktadır. Bu da bize aynı tarihlerde iki ayrı defter tutulduğunu göstermektedir.

1. BÖLÜM

XIX. YÜZYIL ORTALARINA KADAR ANTALYA

1.1. Türk Tarihi Öncesi Dönem

Antalya ile ilgili olarak tarih öncesi dönemlere ait yeterli miktarda aydınlatıcı bilgiler bulunmamasına rağmen Karain ve Beldibi mağaralarında yapılan araştırmalarla bu bölgedeki insanlık tarihinin Paleolitik (Yontmataş) döneme kadar uzandığı arkeolojik olarak ortaya konulmuştur.¹ Antik kaynaklara (Strabon ve Homeros) göre ise Antalya ve çevresinin insanlık tarihi MÖ. 5-6 bin yıl öncelere kadar götürülmektedir.²

Bölgenin bilinen ilk sakinleri Solimlerdi. İlk başlarda kendi dillerini konuşan Solimler daha sonra meydana gelen göçlerin etkisiyle Fenike, Kayra ve Grek dillerini konuşmuşlardır. Hititlerle Mısırlılar arasında meydana gelen uzun savaşlardan sonra Antalya ve çevresine Yunanistan'dan ve adalardan Grekler gelip yerleşmişlerdir. Bu göçlerle nüfusu hızla artan Antalya ve çevresi MÖ. 547 yılında Perslerin ve MÖ. 334 yılında da İskender'in istilasına uğramıştır. İskender'in bu bölgeye gelmekteki en önemli amacı Perslere karşı yapılan mücadelelerde deniz üssü elde etmektir.³

Bölge, İskender'in genç yaşta ölümünün ardından generallerinden Antigonos'un yönetimine girmiş; Antigonos'un yenilgisi ile sonuçlanan İpsos Savaşı'ndan (MÖ. 301) sonra ise Selevkosların Asya Krallığı ile Ptolemaisler arasında sık sık el değiştiren karışık ve istikrarsız bir döneme girmiştir.⁴

Bu karışık dönemlerden sonra Pamfilya'nın batısı Bergama Kralı II. Attalos'un egemenliğine girmiştir. II. Attalos bölgede girişilen egemenlik mücadelelerinde Romalılardan Side'yi almaya cesaret edemeyerek ve bölgenin stratejik öneminin de bilincinde olarak kendi adını verdiği (Attalia-Atalia-Satalia-Adalia) bugünkü Antalya kentini kurmuştur.⁵

Son Bergama Kralı III. Attalos MÖ. 133'te kendi yerine geçecek bir çocuk bırakmadan ölünce Bergama Krallığı da vasiyet yoluyla Roma İmparatorluğu'na geçmiştir. Bu dönemde ilk başlarda bölgede korsanlar etkili olduklarından Antalya da bundan nasibini almıştır. Şehir bir müddet korsanların denetimine geçmiştir. Ancak şehrin korsanlardan temizlenmesiyle ve

¹ Bilge Umar, **Türkiye Halkının İlkçağ Tarihi**, C.I, Ege Üniversitesi Basın-Yayın Yüksek Okulu Yay., İzmir, 1982, s.2.

² Cemil Toksöz, **Antalya**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1959, s.20.

³ A.g.e., s.20; Hüseyin Çimrin, **Antalya**, Simge Yayınevi, Antalya, 2002, s.45.

⁴ Çimrin, a.g.e., s.47.

⁵ Ekrem Akurgal, **Anadolu Uygarlıkları**, Net Turistik Yay., İstanbul, 1998, s.462.

“*Pax Romana*”nın bu bölgede de etkili olması sonucunda Antalya faal bir ticaret merkezi haline gelmiştir.⁶

Antalya'nın ticarî bir şehir olarak belirmesi İslâmiyet'in ilk yayılma dönemlerinde de Müslüman deniz akıncılarının saldırılarına uğramasına neden olmuştur. İslâmiyet'in ilk yayılma dönemlerinde Müslüman deniz akıncıları zaman zaman Antalya'ya akınlar yaparak burayı ele geçirmeye çalışmışlardır. Antalya ilk kez Halife Harun er-Reşid zamanında karadan fethedilmiştir (M.790-H.174). Daha sonra sık sık Müslümanlar ve Bizanslılar arasında el değiştiren Antalya, Halife Mutasım zamanında da Türk komutanı Afşin tarafından ve Mütevekkilin amirali yine Türk asıllı Fazl b. Karin tarafından denizden hücum edilerek fethedilmiştir.⁷

1.2. Selçuklu Dönemi

Türkler, Anadolu'ya geldikten ve nüfus yoğunluğunu sağlayıp hakim güç haline geldikten sonra önemli bir ticaret kenti olan Antalya ile ilgilenmeye başlamışlardır.

Türkiye Selçukluları, I. Kılıç Arslan'ın ölümü (1107) sonrasında onun oğulları arasında başlayan taht mücadeleleri ile bir süre sarsıntı geçirmiş ise de, Sultan I. Mesut iktidarı elde ederek (1116-1155) devletin kuruluşunu tamamlamış ve Anadolu'ya hakim güç olmuştur.⁸ Sultan I. Mesut, Bizans İmparatorluğu'nun güney toprakları ile bağlantısını kesmek amacı ile sık sık Ege ve Akdeniz bölgelerine akınlar düzenlemekteydi. İşte bu siyasetin bir parçası olarak I. Mesut zamanında Antalya'ya ilk Selçuklu akınları başlamıştır.⁹

Bizans İmparatoru Aleksios Komnenos ölünce (15 Ağustos 1118), Selçuklular bu taht değişikliğinden faydalanarak Laodicea (Denizli) ve çevresini ele geçirmişlerdir. Fakat yeni İmparator Ioannes Komnenos, 1119 yılında giriştiği mücadeleler ile Laodicea'yı (Denizli), 1120 yılında da Sozopolis'i (Uluborlu) Türkler'den geri almayı başarmıştır. Bizans ordusu bunun yanı sıra Beyşehir gölü civarına ve Antalya'ya kadar ilerleyerek bu güzergâh üzerinde bulunan birçok yeri tekrar egemenliği altına almıştır.¹⁰

Selçuklu kuvvetleri 1131 yılında Batı Anadolu'ya akın ederek Uluborlu kalesini kuşatmış, ancak çok korunaklı olan bu kaleyi almak mümkün olmamıştır. Sultan I. Mesut, İmparator Ioannes'in başarısızlıkla sona eren Niksar kuşatmasından sonra, 1141 yılında

⁶ Hasan Moğol, “*Antalya'nın Fethi ve Türk Mührünün Vurulduğu*”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, TDAV., S.87, İstanbul, 1993, s.135.

⁷ Besim Darkot, “*Antalya*”, *İA.*, C.I, MEB., İstanbul, 1978, s.460.

⁸ Muharrem Kesik, *Türkiye Selçuklu Devleti Tarihi Sultan I. Mesud Dönemi (1116-1155)*, TTK., Ankara, 2003, s.32.

⁹ Muharrem Kesik, “*Antalya'ya yapılan İlk Akınlar ve Şehrin Selçuklu Hakimiyetine Girmesi*”, (Yayımlanmamış) *Antalya'nın Son Bin Yılı Sempozyumu (18-19 Aralık 2003)*, Antalya, 2003, s.1

¹⁰ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Turan Neşriyat Yurdu, İstanbul, 1971, s.161.

Uluborlu kalesini yeniden kuşatmıştır. Bunun ardından da Türk akıncıları Antalya civarına kadar ilerlemişlerdir.¹¹

II. Haçlı Seferi sırasında Anadolu'ya giren Fransız Haçlı ordusu, Alman Haçlı ordusunun uğradığı büyük hezimetini öğrenince, Selçuklu topraklarına girmekten korkarak Bizans'a ait olan Anadolu'nun Batı toprakları üzerinden ilerleyerek Antalya'ya gelmiş ve burada bir sürede konaklamıştır.¹²

Sultan II. Kılıç Arslan tahta çıktığında Kayseri de dahil olmak üzere bütün Kapodakya, Amasya ve Malatya Selçukluların elinde bulunmaktaydı. Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'un 1180 yılında ölümü, Sultan II. Kılıç Arslan'a Anadolu'nun batısında ve güneybatısındaki topraklara bir sefer düzenleme imkânı sağlamış ve 1182'de Sozopolis (Uluborlu) ve civarındaki kaleleri ele geçirmiştir.¹³

Türkiye Selçukluları Devleti'nde II. Kılıç Arslan döneminden itibaren ticarî hayatta bir canlanma görülmektedir. Bu dönemde, ticaret kervanları için çok önemli olan kervansarayların yapılmaya başlanması, Anadolu'nun mamur hale getirilmesi ve II. Rükneddîn Süleymanşah'ın da tacirleri koruyan siyaseti devam ettirmesi Anadolu'da güvenli bir ticarî hayatın gelişmesine yardımcı olmuştur. Ancak Türkiye Selçukluları'nın, deniz aşırı ülkelere çıkışı sağlayacak limanlarına sahip olmaması nedeniyle deniz ticaretinde söz sahibi değildi. Bu, Selçukluların Anadolu üzerinden gerçekleştirilen transit ticaretten yeterince faydalanamamalarına neden olmaktaydı. Türkiye Selçukluklarının, I. Gıyaseddîn Keyhüsrev döneminde (1192-1197/1205-1211), Anadolu üzerinde yoğunlaşan ticaret yollarının ekonomik önemini bilincinde olarak izlediği siyaset buna göre düzenlemişti. I. Gıyaseddîn Keyhüsrev de bu siyasetin önemli bir parçası olarak faal bir ithalat ve ihracat limanı olan Antalya'yı ele geçirmeye çalışmıştır.¹⁴

Latinlerin İstanbul'u işgalinden (1204) sonra Antalya'nın idaresi Aldo Brandini adlı bir İtalyan'ın eline geçmişti. Antalya ile Türkiye Selçuklularından başka Kıbrıs Krallığı da ilgilenmekteydi. Haçlılar Kıbrıs adasına 1191'de yerleştikten sonra gıda maddeleri tedarik etmek amacıyla Anadolu ile sıkı ticarî ilişkiler kurmaya başlamışlardı. Kıbrıs kralı, Türkler ile Bizanslılar arasında meydana gelen mücadelelerden faydalanarak Antalya'da hakimiyet kuran

¹¹ Kesik, a.g.e., s.52.

¹² A.g.e., s.96.

¹³ Turan, a.g.e., s.214.

¹⁴ Kesik, a.g.m., s.3.

Aldo Brandini'yi bir tâbii olarak korumaktaydı. Bu durum ise Mısır-Avrupa arası ticarî faaliyetleri olumsuz yönde etkilemekteydi.¹⁵

İskenderiye'de tüccarlık yapan Horasan, Irak ve çevresinden bir tüccar kafilesinin Sultan I. Gıyaseddîn Keyhüsrev'in Mezâhim Dîvânı'na (dâdgâh) çıkıp, Antalya'ya geldiklerinde Frenklerin kendilerine çok eziyetler ettiklerini, ticaret yapmalarını engellediklerini söylemeleri bardağı taşıran son damla olmuş ve I. Gıyaseddîn Keyhüsrev'in Antalya üzerine bir sefer düzenleyerek şehri fethetmesine neden olmuştur. Tüccar kafilesinin anlattıklarına çok sinirlenen I. Gıyaseddîn Keyhüsrev, etrafa emirler göndererek kısa sürede büyük bir ordu hazırlayarak ve 1206 sonlarında Antalya'yı kuşatmıştır.¹⁶ Fakat şehrin düşeceği sırada Aldo Brandini'nin Kıbrıs'tan yardım alması kuşatmanın sonuçsuz kalmasına neden olmuştur. Bunun üzerine Sultan, ordusunu geri çekerek Antalya'yı uzaktan abluka altına almıştır. Kuşatmadan dolayı sıkıntı içine düşen şehir halkı, âdil Türk idaresini tercih ettikleri için Selçuklu Sultanına gizlice adam göndererek yardım edeceklerini bildirmeleri üzerine şehir halkı ile Haçlı idareciler arasına ayrılık girmiş ve Selçuklu emirleri durumu derhal Sultana bildirerek gelmesini rica etmişlerdir. Sultan yeni bir askeri kuvvetle Konya'dan yola çıkarak 4 Mart 1207 (2 Şaban 603) tarihinde Antalya'ya ulaşmış; şehrin Rum ahalisi ile anlaştıktan sonra hemen harekete geçerek şehri yeniden kuşatma altına almıştır. İki taraf arasındaki şiddetli çarpışmalardan sonra Konya sipahilerinden Hüsameddîn Yavlak Arslan, Sultan'ın sancağını surlar üzerine dikmeyi başarmıştır. Ardından Selçuklu askerî kuvvetleri hücumu geçerek surların içine girmişlerdir. Böylece 5 Mart 1207 (3 Şaban 603) günü Antalya şehri Selçukluklar tarafından fethedilmiş oldu.¹⁷

Sultan I. Gıyaseddîn Keyhüsrev'in ikinci kez tahta çıkışında önemli bir rol oynayan Mübârizeddîn Ertokuş Antalya valiliği ve subaşılığına (emâret u ser-leşker-i mahrûsa-i Antalya) getirilmiştir. Diğer yandan Türk fetihlerinden sonra sürekli olarak takip edilen usûl gereğince şehre kadı, imam, hatip ve müezzinler tayin edilmiş, kale ve burçlar tamir edilerek erzakla doldurulmuştur.¹⁸

I. Gıyaseddîn Keyhüsrev'in ölümünden (1211) sonra onun oğulları İzzeddîn ve Alâeddîn arasında yaşanan taht kavgalarından yararlanan Antalya'nın Hristiyan halkı bir gece silahlanıp Selçuklu muhafız ve görevlilerine saldırarak öldürmek ve mallarını almak için

¹⁵ Turan, a.g.e., s.283-284; Hasan Geyikoğlu, "Selçuklular'ın Deniz Politikası ve Denizcilik Faaliyetleri", Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum, 2003, s.60-51.

¹⁶ İbn Bibi, El Evamirü'l-Ala'ıye Fi'l-Umuri'l-Ala'ıye (Selçuk Name), (Hazırlayan: Mürsel Öztürk), Cilt I, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1996.s.115, 116.

¹⁷ Turan, a.g.e., s.284.

¹⁸ İbn Bibi, a.g.e., s.119.

anlaşmışlardır. Eğer Müslüman askerleri şehre gelirse şehri Franklara teslim edeceklerdi. Bu şekilde anlaştıktan sonra bir gece isyan hareketine girişerek Türkleri gafil avlamışlardır. Kadın-erkek, çoluk-yaşlı herkese hücum ederek öldürmüşler ya da esir almışlar ve mallarını yağma etmişlerdir. Bu olayı üç gün sonra haber alan İzzeddîn Keykavus hemen harekete geçilmezse diğer sahillerin de elden çıkabileceği endişesi ile derhal ordu toplayarak Antalya üzerine yürümüştür. Diğer yandan, “*Babadan kalan bir hak olan Antalya'nın nezedilmesi ve gasbedilen hânenin geri alınması*” (Azîmet-i ber-istircâ-i hâne-i mağsûb ve intiza‘-i hakk-i mevrûs-i mahrûsa-i Antalya)¹⁹ gerekiyordu. Sultanın ve ordunun geldiğini öğrenen Hristiyanlar yine Kıbrıs’tan yardım istemişlerdir. Yardımın gelmesiyle yaptıkları hazırlıkları tamamlayan Rumlar karşısında Sultan İzzeddîn Keykavus gerçekleştirdiği güçlü kuşatma neticesinde yapılan sert mücadelelerden sonra şehri geri almayı başarmıştır (22 Ocak 1216).²⁰

Antalya bundan sonra Avrupa ve Mısır ile yapılan ticaretin merkezi olmuş ve Selçuklu donanmasının üssü haline getirilmiştir. Bu nedenle Antalya’ya “Dârü’s-sugur” (serhad şehri) ve “Dârü’l-izz” (onurlu belde) lâkapları verilmiştir.²¹

Antalya’da Hristiyanlar ve Müslümanların bir arada yaşama deneyimlerinin başarısızlıkla sonuçlanmasıyla güvenliğin sağlanması için şehir ikiye bölünmüştür. Müslümanlarla Hristiyanların yaşadıkları mahalleleri birbirinden ayırmak için iç sur yapılmış; Hristiyanlar şehrin doğusuna, Müslümanlar da batısına yerleşmişlerdir. Bunun yanında Yahudîler için de ayrı bir mahalle oluşturulmuştur.²² Antalya’nın güzellik ve ihtişam bakımından dünyanın en güzel şehirlerin birisi olduğunu söyleyen ve gerek planı ve gerek düzenliliği ile diğer ülkelerdeki benzerlerinden daha üstün bir durumda olduğunu belirten ünlü Arap gezgini İbn Batûta da seyahatnâmesinde bu bölünmeleri ifade etmiştir.²³ Şehirde gerçekleşen bu bölünmenin ardından Müslümanlar ve Hristiyanlar kendi yaşadıkları yerlerde hızlı bir imar faaliyetine girmişler ve şehir kısa zamanda mamur hale getirilmiştir.

Selçuklu Sultanı Alâeddîn Keykubad hem Akdeniz ticaretini geliştirmek hem de bölge ticaretindeki üstünlüğü arttırmak amacıyla Antalya’nın yanında ikinci bir limana sahip olmayı gerekli görmekteydi. Bu amaç için de en uygun yer Rumların Kalanoros, Avrupalıların Candelore, Kandolor (Keloyorus, Köragezyom) dedikleri ve Kyr Vart adında bir Rum’un hakimiyetinde bulunan beldeydi (Alanya). I. Alâeddîn Keykubad bu beldeyi fethetmeye karar

¹⁹ Osman Turan, *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar*, TTK., Ankara, 1988, s.102.

²⁰ Turan, *Selçuklular Zamanında...*, s.308.

²¹ Kesik, a.g.m., s.6.

²² Aynur Durukan, “*Alâeddin Keykubad Döneminde Antalya*”, *Antalya 2. Selçuklu Semineri (26-27 Aralık 1987)*, Antalya Valiliği Yay., Antalya, 1998, s.28; Tuncer Baykara, “*Bir Selçuklu Şehri Olarak Antalya*” *Antalya IV. Selçuklu Semineri (13-14 Mart 1992)*, Antalya Valiliği Yay., Antalya, 1993, s.41.

²³ Ebu Abdullah Muhamed ibn Batûta, *İbn Batûta Seyahatnâmesi*, Cilt I (Çev.A. Sait Aykut), İstanbul, 2004, s.403.

verdikten sonra Antalya subaşı Mübârizeddîn Ertokuş komutasında bir donanma ile iki ay süre ile Kalanoros kalesini kuşatmıştır. Kış şartlarında gerçekleşen bu kuşatmada girişilen hücumlar karşısında kaleyi kurtaramayacağını anlayan Kyr Vart daha önceden mektuplaştığı ve görüştüğü Antalya subaşı Mübârizeddîn Ertokuş'a adamını göndererek Sultandan şefaât dilemiş ve hayatının bağışlanmasını istemiştir. M. Ertokuş da durumu Sultana arz ettiğinde Sultan bundan büyük bir memnuniyet duymuştur. Alâeddîn Keykubad, Kyr Vart'ın kendisine Akşehir Beyliği'ni ve bazı köylerin yönetimini vermek suretiyle kaleyi teslim almak ve Kyr Vart'ın kızı ile evlenmek şartı ile anlaşmaya varmıştır (1223). Bundan sonra belde birkaç yıl içerisinde hızlı bir imar faaliyeti ile yeniden inşa edilerek Sultanın adına izâfeten "*Alâiye*" adı verilmiştir.²⁴

Alâiye'nin de alınmasıyla bölgenin ticarî güvenliği daha da arttığından ticaret yolları da buna bağlı olarak artış göstermiştir. Bu dönemde Anadolu'da gerçekleştirilen ticaretin en önemli kolları Antalya ve çevresinden geçmekteydi. Antalya ve Alâiye limanlarından gelen birinci yol Konya üzerinden Aksaray-Kayseri-Sivas-Erzincan ve Erzurum üzerinden İran'a uzanmaktaydı. İkinci yol da Antalya ve Alâiye limanlarından gelip Konya'dan kuzeye Ankara-Çankırı-Kastamonu ve Sinop üzerinden Kırım'a ulaşmaktaydı. Üçüncü yol ise yine Antalya ve Alâiye limanlarından başlayıp Isparta-Denizli ve İzmir yönüne doğru gitmekteydi.²⁵

Selçuklular döneminde Anadolu'nun bir çok yerinde olduğu gibi Antalya'da da birçok imar faaliyetine girişilmiştir. Bunlardan en önemlileri; Antalya içkalede bulunan Yivli Minare yapı topluluğundaki Mevlevihâne, Hamam ve Yivli Minare ile Bali Bey Çeşmesi (1228) (I. Alâeddîn Keykubad dönemi), yine bu yapı topluluğunda bulunan ve 1239 tarihli Atabey Armağan Medresesi'nin kapısı (II. Gıyaseddîn Keyhüsrev dönemi), XIII. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen İmaret Medresesi ile 1838 tarihli Şeyh Şüca Türbesi, Ahi Yusuf Mescidi ve Türbesi ve 1250 tarihli Karatay Medresesidir (Dârü's-Sülehası).²⁶

Türkiye Selçuklu Devleti, I. Alâeddîn Keykubad'ın son dönemlerinden itibaren marûz kaldığı Moğol baskısına dayanamayarak 1243 yılında yapılan Köseadağ bozgunundan sonra dağılma sürecine girmiştir.

²⁴ Turan, *Selçuklular Zamanında...*, s.335-336.

²⁵ Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadî ve İctimaî Tarihi*, C.I, Cem Yay., İstanbul, 1995, s.30.

1.3. Hamitoğulları Dönemi

Selçuklular zamanında Antalya ve çevresine Teke Türkmenleri yerleştirilmişti. Bu nedenle bu bölgeyi de hakimiyetinde bulundurarak egemenlik kuran Hamidoğulları'nın Teke Türkmenlerinden olması muhtemeldir. Çünkü Eğirdir, Isparta, Antalya ve havalisine yerleştirilen Teke Türkmenleri buralara Hamid Bey yönetiminde yerleştirilmişlerdi ve Hamid Bey'in torunu İlyas Bey'in oğlu Dündar Bey de XIV. yüzyıl başlarında Hamidoğlu Beyliği'ni kurmuştur.²⁷

Dündar Bey, beyliğin sınırlarını genişleterek Gölhisarı, Korkuteli (İstanos) ve Antalya'yı ele geçirmiş (1301), kardeşi Yunus Bey'i de buraya tayin etmiştir. Yunus Bey'den sonra Antalya'ya oğlu Mahmud Bey gelirken diğer oğlu Sinânüddîn Câlis olarak bilinen Hızır Beyi de Korkuteli'ne (İstanos) atamıştır. Bu şekilde Hamidoğulları'nın Teke (Antalya) kolu ortaya çıkmıştır.²⁸

Hamitoğulları, Yunus Bey döneminde Moğol valilerine bağlı olarak hakimiyetini devam ettirdi. Onun ölümü üzerine yerine oğlu Mahmud Bey geçti. Ancak 1324'te İlhanîlerin Anadolu valisi Timurtaş, Hamidoğlu Dündar Bey üzerine yürümesi üzerine O da Antalya'ya iltica etmiş; ancak Mahmud Bey kendisine sığınan amcasını Moğollara teslim ederek ölümüne neden olmuştur. Daha sonra Timurtaş'ın, İlhanlı hükümdarı Ebu Said Bahadır Han'a karşı isyan ederek Mısır'a kaçması üzerine (1327) Mahmud Bey de Memluklu Sultanlığı'na iltica etmek zorunda kalmıştır. Memluk Sultanı en-Nasır Muhammed'in huzurunda Dündar Bey'in oğlu İshak Bey'le yaptığı münakaşadan sonra tutuklanması üzerine yerine İstanos emiri olan kardeşi Sinânüddîn Hızır Bey geçmiştir. Önemli faaliyetlerde bulunan ve kuvvetlerini arttıran Hızır Bey'in 1332'de 8.000 atlı askeri ve 12 şehir ile 25 kaleye sahip olduğu bilinmektedir. Onun ölümünden sonra Dadı Bey, ondan sonra da Mahmud Bey'in oğlu Mübârizeddîn Mehmed Bey Beyliğin başına geçmiştir.²⁹

Zincirkıran Lakabı ile bilinen Mübârizeddîn Mehmed Bey'in ömrü Franklarla mücadele ile geçmiştir. Mehmed Bey, 24 Nisan 1361'de (17 Cemâziye'l-âhir 762) Kıbrıs Kralı Petro'nun işgaline uğrayan Antalya'yı 14 Mayıs 1073'te (21 Zilkade 774) geri almayı başarmıştır. O'nun hangi tarihler arasında Antalya emirliğinde bulunduğu süresi bilinmemektedir.³⁰

²⁶ Durukan, a.g.m., s.28.

²⁷ A.g.m., s.29.

²⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, TTK, Ankara, 1988, s.67.

²⁹ A.g.e., s.67-68.

³⁰ A.g.e., s.68.

1.4. Osmanlı Hakimiyeti Dönemi

Mehmed Bey'in yerine geçen Osman Çelebi sürekli olarak İstanos'ta oturmuştur. O'nun zamanında Osmanlı Padişahı I. Bayezid 1390'da Osman Çelebi'nin oğlu Mustafa Bey'in elinde bulunan Antalya üzerine yürümüş ve Mustafa Bey'in Mısır'a kaçması üzerine şehri ele geçirerek muhafızlığına Firuz Bey'i geçirmiştir(1387 veya 1393). Burayı Teke-ili ile beraber önce oğlu İsa Çelebi'ye, daha sonra da diğer oğlu Mustafa Çelebi'ye sancak olarak vermiştir.³¹ Böylece 1397'de (800) Antalya ve Alâiye arasındaki bölge tamamen Osmanlıların eline geçmiş oldu.³²

Yıldırım Bayezid döneminde gerçekleştirilen Antalya'nın fethi İbn Kemâl'in Tevârih-i Âl-i Osmân adlı eserinde “*Sâruhân diyârından ferâgat gösterdi. Antâliyada olmağla rağbet gösterdi. Cenâb-ı kâm-yâb-ı hazret-i hilâfet-misâbdan, mes'ûli mebzûl buyrılıb, mezbûr Teke vilâyeti ol hümâ-himmetün sâye-i ri'âyetinde ve havza-ı himâyetinde dâhil oldi*”³³ şeklinde ifade edilmiştir.

Bayezid'in Timur'a yenilmesinin ardından Timur'a bağlılığını bildiren Osman Çelebi, Antalya hariç eski beyliğine yeniden sahip olmuş ve İstanos'u merkez yapmıştır. Osman Çelebi, Ocak 1423'te yeni Osmanlı hükümdarı II. Murad iç karışıklıklar ile meşgul olduğu bir zamanda, Karamanoğlu II. Mehmed Bey'le ittifak kurarak Antalya'yı geri almak istemiştir. Ancak Teke-Karahisarı subaşı olan Firuz Bey'in oğlu Hamza Bey, bunu öğrenince ittifakı önlemek için İstanos'a bir gece baskını düzenleyerek Osman Çelebi'yi öldürmüştü ve böylece Tekeoğulları Beyliği son bulmuştur. Karamanoğlu II. Mehmed Bey de bu olayın ertesi günü Antalya'yı kuşatmış; ancak Antalya'yı alamadığı gibi burada vefat etmiştir.³⁴

Osmanlı Devleti bu şekilde Antalya ve çevresini kesin olarak ele geçirdikten sonra bölge bir vilayet (Livâ-i Teke) haline getirilmiştir. Elleri babadan kalma tapu senetleri bulunanlar ve Teke beyleri, İsa ve Mustafa Çelebi zamanlarında bazı timarlara sahip olanlar ya tahrîr yazımlarında adlarını yazdırarak ya da II. Murad'dan yeni bir berat ve nişan almak suretiyle bu imtiyazlarını Fatih ve II. Bayezid dönemlerinde de devam ettirmişlerdir.³⁵

1472 tarihinde Fatih Sultan Mehmed'in Uzun Hasan'a karşı yürüdüğü sırada Uzun Hasan'ın müttefiki Venedik Amiralî Pierre komutasındaki 85 kadırgadan oluşan bir

³¹ Haldun Eroğlu'ya göre Antalya bölgesine gönderilen ilk şehzade Yıldırım Bayezid'in bir diğer oğlu Mustafa'dır. İsa Çelebi ise Antalya'ya gönderilen ikinci şehzade olmuştur. Haldun Eroğlu, “*Şehzade Sancağı Antalya*”, (Yayımlanmamış) *Antalya'nın Son Bin Yılı Sempozyumu (18-19 Aralık 2003)*, Antalya, 2003, s. 11.

³² Moğol, a.g.m., s.139-140.

³³ İbn Kemâl, *Tevârih-i Âl-i Osmân VIII. Defter (Transkripsiyon)*, (Hzl. Ahmet Uğur), TTK, Ankara, 1997, s.234.

³⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.I, TTK, Ankara, 1982, s.401, 402.

³⁵ Şehabeddin Tekindağ, “*Teke-eli*”, İA., C. XII, MEB., İstanbul, 1979, s.126.

donanması Midilli'yi yağma edip bütün Anadolu sahillerini ateşe verdikten sonra Antalya önlere gelerek demir atmıştır. Limanı kaplayan zincir topar kırılmış, kale dışındaki çarşı ve evler yağmalanmıştır. Kaleye de şiddetli hücumlar gerçekleştirilmiş ise de alınamamıştır.³⁶

Teke-eli (Tekeli) sipahileri (sipâhîyân-ı vilayet-i Teke) 1510 yılında görevlerini kötüye kullanan bazı kişilerin etkisi ile timarlarının ellerinden alınıp lâyük olmayan kişilere verilmesi nedeniyle eski imtiyazlarını kaybetmişlerdir. Bunun üzerine Teke-eli sipahileri Osmanlı Devleti'ne isyan ederek Şah İsmail'e meyletmişlerdir. Özellikle bu Tekeli sipahilerinden Çakıroğlanları, Kızıloğlu, Göleoğlu, Dede Alisi ve Hızır Kapulukaya'daki Döşeme Derbendi'nde devlet aleyhine örgütlenen Şah İsmail'in Halifesi Karabıyıkoglu Şahkulu Baba, Tekeli ile birleşmişler ve çıkan isyanın bütün Anadolu'ya yayılmasında önemli rol oynamışlardır. Padişah Bayezid'in yaşlandığı ve şehzadelerin de taht mücadelesine giriştikleri bir dönemde Antalya'dan Manisa'ya gitmekte olan şehzade Korkut Çelebi'nin adamlarına saldırıp Antalya'dan gönderilen kuvvetleri de mağlup eden Şahkulu Baba, bölgede Türkmenlerin yoğunlukta olması nedeniyle ve timarları ellerinden alınan kızgın sipahilerin de yardımlarıyla Teke-eli'ni kargaşaya sürüklemiştir.³⁷

Osmanlı hakimiyeti döneminde XV. yüzyıl ortalarından XVI. yüzyıl ortalarına kadar Teke-ili sancağının merkezi olan Antalya şehzade sancağı olarak durumunu korumuştur. Bundan dolayı bu dönemle Osmanlı şehzadeleri burada yönetici olarak bulunmaya devam etmişlerdir.³⁸

1530 yılında yapılan tahrirlerde (937 tarihli İcmal Defteri) Antalya şehrinde Müslümanların bulunduğu 20 mahalle ve bu mahallelerde 474 hane bulunmaktaydı. Gayrimüslimler ise bu tahrirde "*Cema'at-ı Gebran*" ve "*Cema'at-ı Yahudiyan*" olarak ayrı ayrı yazılmışlardır. Cema'at-ı Gebran'da 96 hane, Cema'at-ı Yahudiyan'da da 18 hane bulunmaktaydı ve Antalya şehrinde toplam olarak 588 hane mevcuttu. 1568 yılında ise (9 Safer 976 tarihli Mufassal Defter) Müslümanların bulunduğu 39 mahalle bulunmakta ve bu mahallelerde 536 hane bulunmaktaydı. Gayrimüslimler ise "*Cema'at-ı Gebran*", "*Cema'at-ı Yahudiyan*" ve "*Cema'at-ı Gebran-ı Harmub-ı Tahtan-ı Kal'a-ı Antalya*" başlıkları altında sıralanmışlardır. Antalya şehrinin bunlarla birlikte toplam hane sayısı 673 idi. 1754 tarihinde ise Antalya'da Kale içerisinde 16, Kale dışında ise 22 olmak üzere toplam 38 mahalle bulunmaktaydı.³⁹

³⁶ Süleyman Fikri Erten, *Antalya Tarihi, Üçüncü Kısım*, Yayın Şirketi Yok, Antalya, 1948, s.182.

³⁷ A.g.e., s.126-127.

³⁸ Bkz. Eroğlu, a.g.m., s.10-15.

³⁹ Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2002, s.118-121; Latif Armağan, *XVI. Yüzyılda Teke Sancağı (Tapu Tahrir Defterleri'ne Göre)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Yeniçağ Tarihi) Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1996, s.270-271.

XVI. yüzyıl ortalarında, Antalya, Venedikli tüccarlar tarafından Anadolu baharat ticareti için hala bir ambar olarak görmekteydiler. 1559 yılı Antalya gümrük kayıtlarına göre, o yıl limana 20-30 tüccar taşıyan 50 gemi uğramıştır. Gıda maddelerinin yanısıra Toros dağlarından elde edilen kereste ve bölgede yaygın olan beyaz köle ticareti de Antalya ticaretini arttıran diğer etkinliklerdi. Venediklilerden başka transit ticaretle meşgul olan Bursalı tüccarların da bu dönemde Antalya'yı mesken tuttıkları bilinmektedir. Ancak, Antalya'nın bu ticarî yoğunluğu 1516-1517'de Mısır'ın fethinden sonra, İstanbul'a denizyolu ile giden malların hacmi arttığından Antalya-Bursa yolu eski önemini kaybetmeye başlamıştır.⁴⁰

XVI. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'ni meşgul eden önemli sorunlardan birisi bütün Anadolu'yu etkileyen suhte isyanları olmuştur. Bu isyanlar geniş çaplı sosyal ve iktisadî problemler çıkararak devleti ve toplumu geniş çaplı çalkantılara sürüklemiştir. Birinci dereceden suhte isyanlarının görüldüğü şehirlerden birisi olarak belirtilen Antalya, diğer Anadolu şehirleri gibi bu hareketten en yoğun biçimde etkilenen şehirlerin başında gelmiştir.⁴¹

Bu isyanlardan başka Antalya'da bir isyan daha meydana gelmiştir ki bu diğerlerinden farklı bir özellik taşımaktadır. On yıldan fazla Süveyş Kaptanlığı'nda bulunan ve büyük servet elde eden, ardından Cidde beyliğinde bulunan "Körbey" olarak bilinen Mustafa Paşa daha sonra hükümet tarafından Antalya'ya hakimi olarak atanmıştır. Körbey, Abaza Hasan isyanını fırsat bilerek devletin içinde bulunduğu iç ve dış sorunlardan faydalanarak topladığı eşkıya ve serseri gürûhu ile isyana girişmiştir. Bunun üzerine Anadolu Beylerbeyi Ali Paşa ile Manisa sancakbeyi Küçük Mehmed Paşa karadan, Kaptan-ı Derya Köse Ali Paşa da denizden kaleyi kuşatmışlardır. Körbey çaresiz olarak af isteyerek Köse Ali Paşa'ya teslim olmuş ise de Körbey donanmada boğdurulmuş ve kendisine bağlı çeteler birer birer imha edilmiştir 1659 (1069).⁴²

XVIII. yüzyıl, klâsik Osmanlı toplum ve devlet düzenini açısından birtakım değişmelerin hız kazandığı ve bu değişmelerin giderek düzeni tehdit eder hale geldiği bir dönemdir. Bu farklılıklardan ilk göze çarpanı ve en önemlisi merkezî devlet otoritesinin zayıflaması ve buna bağlı olarak taşralarda âyânların ortaya çıkarak bu boşluğu doldurmaya başlamalarıdır. Bu durum XVIII. yüzyılın sonlarında kendisini iyice hissettirmiş; başta Anadolu olmak üzere ülkenin birçok yerinde merkezî yönetime başkaldıran âyânlar ortaya

⁴⁰ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, YKY, İstanbul, 2003, s.133-134.

⁴¹ Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası*, Cem Yay., İstanbul, 1995, s.199.

çıkmıştır.⁴³ Bunlardan biri de Teke Sancağı'nda⁴⁴ kırk yıldan fazla iltizam ederek nüfuz kuran ve yörede "*Haciosmanoğulları*" olarak bilinen bir "*Tekeoğulları*" ailesi idi. Aileye adını veren Hacı Osman 1772 yılında Teke'de âyân idi. Teke âyânı Hacı Osman ve ondan sonra gelen halefleri döneminde halka yaptıkları zulümler ve elde ettikleri haksız kazançlarla bölgede büyük bir nüfuz sahibi olmuşlardır.⁴⁵

Bu dönemde merkezî otoriteyi güçlendirmeye çalışan II. Mahmut yönetimi Konya Valisi Kadı Abdurrahman Paşa'nın başına buyruk hareketlerinden dolayı sorun yaşamaktaydı. Padişah II. Mahmut, Tekelioğlu Hacı Mehmed'e emir göndererek Kadı Paşa'nın ölü ya da diri ele geçirilmesini istemiştir. Hacı Mehmed de bu emri hemen yerine getirerek Kadı Paşa'yı 27 Ocak 1809 tarihinde İbradı'da idam etmiştir. Ancak, Hacı Mehmet, haklarında hiçbir ölüm fermanı yokken Kadı Paşa'nın iki oğlunu da kendi keyfiyetince öldürmüş ve Kadı Paşa'nın mal varlığına (muhallefat) el koymuştur. Bu durum Tekeoğullarının yöredeki nüfuzlarının daha da artmasına neden olmuştur. Diğer taraftan Hacı Mehmet'in, Kadı Paşa'nın iki oğlunu kendi keyfiyetince öldürmesi ve muhallefatını zapt ederek gücünü arttırması II. Mahmut yönetimini endişelendirmiştir.⁴⁶

Devlet Kadı Abdurrahman Paşa emvalinin alınması için değişik kereler adam göndermiş, ancak Hacı Mehmet Ağa Kadı Abdurrahman Paşa'nın muhallefatını devlete vermemiştir. Bunun üzerine elinden zorla alınması için üzerine kuvvet gönderilmesine karar verilmiştir. Ancak bu sırada Hacı Mehmet Ağa ölmüş, bundan sonra Teke sancağı mütesellimlikten çıkarılarak muhassıllıkla idare edilmeye başlanmış ve Karaman valisi Hacı Ali Paşa'ya Teke muhassıllığı verilmiştir.⁴⁷ İsmail adında birisine de Hacı Mehmet Ağa'nın - dolayısıyla bunun içinde Kadı Paşa'nın muhallefatı da dahil - muhallefatının yazımı görevi verilmiştir. Diğer yandan Hacı Mehmet Ağa'nın oğlu İbrahim Teke sancağının kendisine verilmesi için devlete başvururken bu isteği reddedildiği gibi Hacı Ali Paşa'ya Hacı Mehmet oğlu İbrahim'i ölü veya diri yakalaması için emir verilmiştir. Diğer yandan hükümetin bu sorunu kestirme bir yöntemle, suikastle çözmeyi düşündüğü de o dönemde halk arasında konuşulanlar arasındaydı.⁴⁸ Bu gelişmelerden haberdar olan İbrahim Bey de Antalya kalesine sığınmıştır. Kendisine mütesellimlik verilirse hareketine son vereceğini söylemesine rağmen

⁴² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. III, TTK, Ankara, 1983, s.396-397.

⁴³ Ayrıntılı bilgi için bkz. Yücel Özkaya, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Âyânlık*, TTK, Ankara, 1994.

⁴⁴ Bu dönemde Teke Sancağı merkez kaza Antalya olmak üzere, Elmalı, Kaş, Kalkanlı, Finike, Eğdir, Serik, Kızılkaya, İğdir, Bucak ve Beşkonak kazalarından oluşmaktaydı. Hasan Moğol, *19. Yüzyılın Başlarında Antalya*, Mehter Yay., Ankara, 1991, s.35.

⁴⁵ Fahrettin Tızlak, "*Tekelioğlu İsyani*", *XIII. Türk Tarih Kongresi (4-8 Ekim 1999)*, Ayı Basım, TTK., Ankara, 2002, s.239-243.

⁴⁶ *A.g.m.*, s.243-247.

⁴⁷ Yücel Özkaya, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Âyânlık*, TTK, Ankara, 1994, s.23.

bu talebinin reddedildiği kendisine bir fermanla bildirilmiştir. Bundan sonra da uzun zamandır planladığı isyan hareketine girişmiştir. Bu isyan hareketinin bastırılması için de Karaman valisi Hacı Ali Paşa görevlendirilmiş, denizden de kuşatılan İbrahim Paşa 4 Haziran 1814 tarihinde sağ olarak ele geçirilmiştir. Böylelikle devleti sıkıntılara sokan Tekelioğlu İsyanı bastırılmış oldu. Bu isyanın bastırılmasından sonra Tekelioğulları bölgede neredeyse hanedanlık kurmuş olduğundan bu sülaleden kalanların hepsi Selanik tarafına sürülmüştür.⁴⁹

Bundan sonra Teke Sancağı, Hamid Sancağı ile birklikte, vezirlik rütbesi ile es-Seyyid Mehmed Vâhid Paşa'ya verilirken; bir taraftan harap ve bitap düşmüş olan bölgenin imar ve halkın durumunun iyileştirilmesi için girişimlerde bulunulmuştur.⁵⁰ Antalya bundan sonra merkezi Kütahya'da bulunan Anadolu eyaletinin 14 sancağından birinin merkezi olmuş ve Teke sancağı adını almıştır. Antalya Sancağı (Teke Sancağı), merkez kaza Antalya (nefs-i Antalya) ile beraber 10 Kaza, 3 nâhiye, 307 köyden oluşmaktaydı. Diğer yandan Antalya şehrinde 41 mahalle bulunmaktaydı.⁵¹

Osmanlı Devleti'nde 1831 yılında yapılan ilk nüfus sayımında Antalya'nın nüfusu (nefs-i Antalya) 2.879 ve ona bağlı kazalar, nahiyeler ve köylerle birlikte toplam nüfusu da 35.839 idi. Bu toplam nüfusa Mora'dan göç eden muhacirler (522 kişi) de dahildi.⁵²

XIX. yüzyılın ilk yarısında “*Teke*” ve “*Hamid*” sancakları bazen birleştirilerek bazen de ayrı ayrı vezir rütbeli paşalara mutasarrıflık olarak verilmekteydi. Göreve gelen paşalar “*mutasarrıf*” unvanıyla bu iki sancağın birini ya da ikisini birlikte yönetmekteydiler. Bazen de mutasarrıflar kendileri göreve gitmeyerek güvendikleri bir kişiyi “*mütesellim*” sıfatı ile yerlerine atıyorlardı. 15 Şubat 1810 (16 Rebî'ü'l-evvel) tarihinde Vezir Seyyid Mehmed Vahid Paşa mutasarrıf sıfatı ile “*Teke ve Hamid Sancakları*”nı yönetmekteydi.⁵³ 8 Aralık 1810

⁴⁸ Francis Beaufort, *Karamania or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor*, London, 1818. s.121-122.

⁴⁹ Tızlak, a.g.m., s.245-251.

⁵⁰ Süleyman Fikri Erten, *Antalya Livası Tarihi*, Antalya, Altın Portakal Kültür ve Sanat Vakfı, Antalya, 1997, s.79

⁵¹ Rifat Özdemir, “*Osmanlı Döneminde Antalya'nın Fiziki ve Demografik Yapısı (1800-1867)*”, **XI. Türk Tarih Kongresi (5-9 Eylül)**, C. IV, TTK., Ankara, 1994, s.1387-1390; Moğol, a.g.e., s.35-40; Fazıla Akbal, “*1831 Tarihinde Osmanlı İmparatorluğunda İdarî Taksimat ve Nüfus*”, **Bellekten**, C.XV, S.60, TTK, Ankara, 1951, s.620.

⁵² Osmanlı Devleti'nin bu ilk nüfus sayımında Antalya'da Gayrimüslim nüfus sayılmamıştır. Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Nüfus Sayımı*, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Ankara, 1943, s.122; Kemal H. Karpat, *Ottoman Population 1830-1914*, The University of Wisconsin Press, London, 1985, s.112; Rifat Özdemir, XIX. yüzyılın ilk yarısı genel olarak değerlendirmeye tabi tutulduğunda Müslümanlar ve Gayrimüslimler dahil olmak üzere Antalya'nın nüfusunun tahmini 14.000 ile 15.000 arasında değiştiğini belirtmesine rağmen bu tahmini sonuca oldukça ihtiyatlı yaklaşmak gerekmektedir. Özdemir, a.g.m., s.1403; 1820'li yıllarda meydana gelen Yunan isyanı döneminde Yunanistan'dan çok sayıda göçmen Anadolu'ya gelmiş, bunlardan büyük bir kısmı da Antalya'ya gelmiştir. Süleyman Fikri Erten, *Antalya Livası Tarihi*, s.89.

⁵³ AŞS., I/6a

(1 Zi'l-ka'de 1224) tarihinde el-Hâcc Mehmed Ağa yalnız Teke Sancağı'nı mütesellim sıfatı ile yönetmekteydi.⁵⁴

Osmanlı Devleti'nde 1826'dan sonraki en önemli gelişmelerinden birisi de Anadolu eyaletinin dörde bölünmesidir. Bunun sonucunda Hamid Sancağı ile İzmir muhafazası ve Aydın, Saruhan, Sığla ve *Teke* sancakları Vezir Hasan Paşa'ya verilmiştir. 13 Eylül 1836 tarihli Takvim-i Vekayi ile ilan edilen bu yeni teşkilatta getirilen en önemli değişiklik askerî-idarî bir yapı arzeden müşirliklerin kurulmasıdır.⁵⁵

Antalya, 1841 yılında gerçekleştirilen idarî düzenlemede Konya'ya bağlı bir livâ (sancak) haline getirilmiştir. Bu dönemdeki devlet salnamelerine göre Antalya, Karaman eyaletine bağlı Teke Sancağı merkez kazası olarak konumunu korumaktaydı.⁵⁶

⁵⁴ AŞS., I/13b.

⁵⁵ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I (Anadolu'nun İdarî Taksimatı)*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara, 1988, s.120-121.

⁵⁶ A.g.e., s.128.

2. BÖLÜM

XIX. YÜZYIL ORTALARINDA ANTALYA'NIN İDARİ TAKSİMATI VE TEŞKİLATI

2.1. ANTALYA'NIN İDARİ TAKSİMATI

Antalya'nın XIX. yüzyıl ortalarındaki idarî yapısını anlayabilmek için, bir parçanın bütününe özelliklerini taşıdığı prensibinden hareketle, ilk önce Osmanlı Devleti'nin bu dönemde nasıl bir idarî yapıda olduğunun ortaya koyulması gerekmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda topraklar idarî bakımdan genel olarak eyaletlere bölünmüştü. Eyaletler sancaklara, sancaklar kazalara, kazalar da köylere ayrılmıştı. Daha sonra toplum yerleşimlerine ve nüfus dağılımına bağlı olarak kazalarla köyler arasında nâhiye denilen yeni bir yerleşim birimi de oluşmuştur.

Genel olarak eyaletleri beylerbeyi, sancakları sancakbeyi, kazaları subaşılardan yönetirlerdi. Sancaklar kazalara bölündükten sonra sancakbeyleri sancağın merkez kazasında oturur ve sancaktaki diğer kazaları da buradan yönetirdi. Sancakbeyinin yerini daha sonra merkezden atanan, idarî ve askerî görevleri bulunan "Mütesellim", "Mutasarrıf", ya da "Muhafız" adlarıyla bilinen yöneticiler almıştır. Bu görevlilerin atanmalarında belli bir kural olmamakla birlikte genellikle tanınmış yerli ailelerden tercih edilmişlerdir.¹

Osmanlı Devleti bu şekilde idarî bir bölünmeye tâbi tutulurken sancağın bir alt birimi ve bu bölünmenin en önemli parçasını oluşturan kazalar ile aynı zamanda birer adlî taksimata da gidilmiştir. Çünkü; aslî olarak adlî görevleri bulunan, ancak bunun yanında çeşitli yetki ve sorumlulukları da üstlenmiş olan "Kadi", kaza örgütlenmesinde önemli idarî, ekonomik ve sosyal işlevleri üstlenmiş bulunmaktaydı.²

Tanzimat'ın hemen öncesinde ve sonrasında idarî yapıda büyük değişimler meydana gelmiştir. Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye kararları doğrultusunda hazırlanan ve merkezin doğrudan doğruya denetiminde olan eyaletlerde uygulanmaya başlanan yeniliklerle ülke yönetimi yeni baştan düzenlenmiştir.

XIX. yüzyıl başlarında mütesellimlerin merkezden atanması usûlü benimsenmiştir.³ Tanzimat öncesinde ve hemen sonrasında Antalya (Teke Sancağı) da mütesellimlik, muhassıllık veya muhafızlıkla yönetilmekteydi. Teke ve Hamid sancakları bazen birleştirilerek vezir rütbeli paşalara mutasarrıflık, mütesellimlik veya muhafızlık olarak

¹ Mehmet İpşirli, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Osmanlı Devleti Tarihi*, (Edit: Ekmeleddin İhsanoğlu), İRCİCA, İstanbul, 1999, s.236.

² Musa Çadırıcı, "Tanzimat Döneminde Osmanlı Ülke Yönetimi (1839-1876)", *IX. Türk Tarih Kongresi Ankara (21-25 Eylül 1981) Ayrı Basım*, C.II, TTK., Ankara, 1988, s.1155.

³ Musa Çadırıcı, "II. Mahmut Döneminde Mütesellimlik Kurumu", *DTCFD.*, XXVIII/3-4, Ankara, 1970, s.287.

verilmekteydi.⁴ Ancak Tanzimat'tan sonra mütesellimlik kurumu ıslah edilmek istenmişse de başarılı olunamayınca bunun yerine muhassıllıklar oluşturulmuştur. Muhassıllar bölgenin hem yönetimini üstlenecekler hem de vergileri doğrudan doğruya toplayarak hazineye göndereceklerdi.⁵ Antalya Sancağı'na atanan ilk muhassıl “*Teke Sancağı muhassılı ve muhafızı*” unvanıyla Yusuf Paşa'dır(1834). İkincisi ise “*Teke ve mülhakatı muhassılı*” unvanıyla Mehmet Bey'dir(1841).⁶

Gerçekleştirilen yeni uygulama kısa bir süre sürdürüldükten sonra istenilen başarının elde edilemediği görülmüştür. Bunun üzerine 1842 yılı başlarında Meclis-i Vâlâ'da bir durum değerlendirmesi yapılarak yeni kararlar alınmıştır. Buna göre, iltizam usûlüne geri dönülerek muhassıllık kaldırılmış; eyaletler sancaklara, sancaklar kazalara ayrılmıştır. Eyaletler eskisi gibi valiler tarafından yönetilecektir. Her sancağa muhassıllar yerine “*Kaymakam*”lar atanmıştır. Kazalara ise eşraftan birer müdür görevlendirilmeye başlanmıştır. Muhassıllığın kaldırılmasıyla birlikte “*Muhassıllık Meclisleri*” de kaldırılmıştır. Ancak bu sadece bir isim değişikliğinden ibarettir. Çünkü her sancak merkezinde aynı işlevleri gören “*Sancak Meclisi*”, eyalet merkezlerinde ise “*Küçük Meclis*”ler oluşturulmuştur. Sancaklardaki Küçük Meclisler (1849'dan sonra Sancak Meclisleri) kaza ve sancak yöneticilerinin yönetim, vergi vb. konularda tek başlarına karar alma olanaklarını ortadan kaldırmıştır.⁷

Devletin idarî taksimatında gerçekleştirilen bu değişiklikler Antalya'ya da aynen yansımıştır. Antalya'nın da içerisinde bulunduğu Teke Sancağı da dahil olmak üzere Akşehir, Aksaray, Beyşehir, Hamid, Niğde, İçel ve Alâiye sancakları Konya eyalet merkezi olmak üzere birleştirilmiştir.⁸

1850 yılına gelindiğinde yeni idarî taksimat ve yönetim biçimi başta Anadolu olmak üzere bütün İmparatorlukta geçerli olmaya başlamıştır.

Yukarıda Antalya'nın (Teke Sancağı) gerçekleştirilen yeni yapılanmayla Konya eyaletinin bir sancağı konumunu aldığını belirtmiştik. İncelediğimiz dönemde IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nden Antalya'nın bu konumunu koruduğunu görmekteyiz. 20 Receb 1269 [31 Ocak 1853] tarihli bir vekâlet hücceti kaydında vekâlet için başvuran kişilerin oturdukları yerler açıklanırken Antalya için “*medîne-i Konya sancağına muzâfa Antalya*”⁹ ifadesi kullanılmıştır. 15 Rebiü'l-âhir 1271 [3 Şubat 1855] tarihli Elmalı kazasında bulunan

⁴ Örn. Bkz. AŞS., I/6a; AŞS., I/13b.

⁵ Çadırcı, “*Tanzimat Döneminde Osmanlı Ülke Yönetimi (1839-1876)*”, s.1155.

⁶ Hasan Moğol, *Antalya Tarihi*, Mehter Yay., Ankara, 1997, s 113.

⁷ Çadırcı, “*Tanzimat Döneminde Osmanlı Ülke Yönetimi*”, s.1155-1156. Musa Çadırcı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, TTK, Ankara, 1991, s.240-241.

⁸ Çadırcı, “*Tanzimat Döneminde Ülke Yönetimi*”, s. 1157.

⁹ AŞS., IX/6a.

Abdal Musa Zaviyesi ile ilgi olarak gönderilen bir emr-i âlide ilk önce Konya eyaleti valisi vezir rütbeli Hâfız Mehmed Paşa'ya, onun ardından Teke Sancağı kaymakamına ve diğer görevlilere hitap edilmektedir.¹⁰ Diğer bir belge (3 Zilkade 1271-18 Temmuz) ise Konya eyaleti müşiri tarafından Teke Sancağı kaymakamına, kazalar nâipleri, müftüleri, kaza müdürleri ve meclis azalarına hitaben yollanmış olan bir buyuruldu suretidir.¹¹ Antalya'nın bu dönemde Konya eyaletine bağlı olduğunu gösteren bir başka belge de Teke Sancağı'na kaymakam atanmasına ilişkin Konya eyaleti valisi Vezir Hamdi Paşa'ya hitaben gönderilen 9 Muharrem 1275 [19 Ağustos 1858] tarihli emr-i âlidir.¹² Bu belgeler incelenen dönemde Teke Sancağı'nın, dolayısıyla Antalya'nın Konya eyaletine bağlı olduğunu hiçbir tartışmaya neden olmayacak bir biçimde ortaya koymaktadır.

Antalya'nın XIX. yüzyıl ortalarında idarî bakımdan Konya eyaletine bağlı olduğunu bu şekilde ortaya koyduktan sonra bu dönemde Antalya'ya bağlı bulunan yerleşim yerlerini de şöyle belirtebiliriz.

İncelediğimiz dönemde Antalya Sancağı'na bağlı Kazalar şunlardır:

Merkez kaza Antalya	Germiği
Kızılkaya	İğdir
Kaş	Bucak
Elmalu	Finike
Serik (Karahisar-ı Teke)	Kardıç
Gebiz	Karaöz ¹³

Bu sancağa bağlı nâhiyeler ise şunlardır:

İstanos	Murtana
Kaş	Kardıç
Gebiz	Karaöz

Bunların dışında IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde yer almayıp, ancak bu dönemde var olduğunu bildiğimiz nâhiyeler ise Beşkonak ve Kalkanlı nâhiyeleri idi.¹⁴

¹⁰ AŞS., IX/17b.

¹¹ AŞS., IX/29b

¹² AŞS., IX/43a.

¹³ Bunlar içerisinde Kaş ve Kardıç IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde bazen kaza bazen de nâhiye olarak geçmektedir. Gebiz ve Karaöz IX Numaralı Defterde geçmemekle beraber incelediğimiz döneme rastgelen VIII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde bazen kaza, bazen nâhiye ve bazen de köy olarak geçmektedir. Bkz. Aydın Beden, 1854-1859 Tarihleri Arasında Antalya (8 No'lu Antalya Şer'iyeye Sicilleri

Buna göre Antalya (Teke) Sancağı'nın XIX. yüzyıl ortalarında 12 adet kazası, 8 adet de nâhiyesi bulunmaktaydı. Bazı yerleşim yerlerinin bir belgede kaza, diğer bir belgede nâhiye olarak geçmesi bize bu yerleşim yerlerinin diğerleri kadar büyük olmadığını göstermektedir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri büyük ölçüde nefsi-i Antalya ile ilgili olduğu için Antalya Sancağı'ndaki kazaların nâhiyelerin ve Antalya'nın köylerini bu defterden takip etmek oldukça güçtür. Bu nedenle Antalya Sancağı'nın köyleri, nefsi-i Antalya'nın mahallelerinin bir kısmı diğer kaynaklardan takip edilmiştir. Buna göre Antalya Sancağı'ndaki kazalara ve nâhiyelere bağlı köyler şunlardır:¹⁵

Antalya Kazasına bağlı:

Ahatlı	Duacı	Keşirler
Koyunlar	Topallı	Varsak
Yukarı Karaman	Aşağı Karaman	Bahtlı
Cihadiye	Hacı Celiller	Yarbaş
Hatipler	İhsaniye	Kayadibi
Kurşunlu	Çakırlar	Hisar Çandır
Hurma	Başköy	Camili
Ilıca	Kovanlık	Kirişçiler
Yağca	Yeşilbayır	Kemer
Çamyuva	Ovancık	Ulupınar
Aslanbucak	Çit Dibi	Çandır
Çığlık	Dereli	Ovacık
Ilıca	Kara Develiler	Kirişçiler

Elmalı Kazasına bağlı:

Bayındır	Subaşı	Beyler
Semahöyük	Eğmir	Eskihisar
Avlan	Hacı Yusufklar	İmircik
Karamık	Macun	Pir Hasanlar
Salur	Yaka Çiftlik	Mursal
Yalnızdam	Afşar	Ahatlı
Armutlu	Değirmen	İslamlar

Defterine Göre), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2004, s.39

¹⁴ Moğol, a.g.e., s. s.92.

Kızılca	Sarılar	Teke
İlyığı	Müğren	Çobansa
Çukurelma	Dire	Karaköy
Ovacık	Gilevci	

Finike Kazasına bağlı:

Akçaalan	Alacadağ	Dağbağ
Alasın	Günçalı	Hasköy
Çavdır	Yazır	Yuvalılar
Hallaç		

Kaş Kazasına bağlı:

Ağullu	Ahatlı	Akkörü
Bayındır	Belendi	Boğazcık
Çerler	Çeşme	Çukurbağ
Dere	Gömbe	Karadağ
Kasaba	Kılınçlı	Kızılağaç
Ortabağ	Pınarbaşı	Sarılar
Uğrak	Yuva	Eynihal
Gökyazı	Beymelek	Çağman
Davazlar	Üçağz	

Serik Kazasına bağlı:

Ahmediye	Akbaş	Aşağıçatma
Aşağıkocayatak	Berendi	Belek
Boğazak	Burmahancı	Böğüş
Bucak	Cumalı	Eskiyörük
Çanaksı	Çakallık	Karataş
Çandır	Eminceler	Kumköy
Zayimler	Karadayı	Satırlı
Karıncaı	Kızıllar	Kürüş
Sarıabalı	Üründü	Yanköy
Yukarıkocayatak	Zırlankaya	Gebiz
Abdurrahmanlar	Akçapınar	Aşağıoba

Çatallar	Dorumlar	Yunaklar
Hacı Osmanlar	Haskızılören	Kırbaş
Kozan	Nebiler	Yukarıçatma
Tekke		
Kardıç ve İğdir Kazasına bağlı:		
Belen	Beykonak	Adrasan
Çayıçi	Savrun	Çalka
Kavak	Yazır	Salur
Sarıcasu	Yenice	Büyükala
Dereköy	Gölcük	Karaağaç
Karacaören		
Bucak Kazasına Bağlı:		
Çamlık	Sığırlık	Yenice
Dutalan	Üzümlüpinar	Kuyubaşı
Kızılkaya Kazasına bağlı:		
Ürkütlü	Heybeli	Boğazköy
Kalkanlı Nâhiyesine bağlı:		
Bezirgan	Çamlıköy	Gelemiş
Çavdır	Çayköy	Sarıbelen
İslamlar Kınık	Aklar	Üzümlü
Yuvacık		
İstanos Nâhiyesine bağlı:		
Akkilise	Avdan	Bayat
Beğiş	Yeleme	Datköy
Ali Fahreddin-i Kebir	Ali Fahreddin-i Sagir	Dereköy
Karadiğın	Kevzer	Karkın
İmecik	İmrahor	Karabayır
Karataş	Kargalık	Köseler
Sülekler	Taşkesiği	Samandır

Yazır	Zivint	Belenköy
Çaykenarı	Fığla	Çukurca
Garipçe	Karakuyu	Leylek
Yaka	Yılangediği	Andiye
Beltan	Piyadin	Çıvgalar
Bahçeyaka	Göçerler	Kayabaşı
Kırkpınar	Kızıllaliler	Kozağacı
Küçükülü	Mamatlar	Nebiler
Osmanhalifeler	Söğüt	Yeşiloba

Beşkonak Nâhiyesine bağlı:

Bozyaka	Aladana	Burmahan
Değirmenözü	Düzağaç	Karabük
Kızılcaköy	Tazı	

XIX. yüzyıl ortalarında IX Numaralı Antalya Şer'iyne Sicili Defteri'ne göre Antalya'nın (nefs-i Antalya) mahalleleri şöyle idi:

Makbûle Mahallesi
 Kesik Minare Mahallesi
 Arab Mescid Mahallesi
 Elmalu Mahallesi
 Şeyh Sinân Mahallesi
 Çavuş Bağçesi Mahallesi
 Takyeci Mahallesi
 Bâba Doğan Mahallesi
 Tuzcular Mahallesi
 Bâli Beğ Mahallesi
 Divan Yeri Mahallesi
 Câmî'-i Cedîd Mahallesi
 Âhi Yusuf Mahallesi
 Timurcu Süleymân Mahallesi
 Meydân Mahallesi
 Şeyh Şüceüddîn Mahallesi
 Hafîb Süleymân Mahallesi
 Sagir Bey Mahallesi

Câmi' -i Atîk Mahallesi
 Hacı Balaban Mahallesi
 Timurcu Kara Mahallesi
 Sofular Mahallesi
 Keçi Bali Mahallesi

XIX. yüzyıl ortalarında Antalya şehrinin mahalleleri bunlarla sınırlı değildi. Bunlar sadece IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'ne yansıyanlardır. Bunların dışında Antalya'da şu mahalleler de bulunmaktaydı:¹⁶

Kara Dayı Mahallesi
 Âhi Kızı Mahallesi
 İskender Mahallesi
 Çullah Kara Mahallesi
 Mecdeddin Mahallesi
 Kızılsaray Mahallesi
 Kara Çallu Mahallesi
 Tahıl Pazarı Mahallesi
 Âşık Doğan Mahallesi
 Araban (Arban) Mahallesi
 Kızıl Harım Mahallesi
 Kirişler Mahallesi
 Yüksek Alan Mahallesi
 İğdir (Eğdir) Hasan Mahallesi
 Uncalu Mahallesi
 Zeytun Mahallesi
 Alaylu Mahallesi
 Perakende-i Zimmiyan Mahallesi
 Çit Zimmî Mahallesi
 Kara Çello Mahallesi
 Perakende-i Zimmiyan-ı Makbule Mahallesi
 Çolak Kara Mahallesi
 Barban Çandırî Mahallesi
 Kışla Mahallesi

Karakuyu Mahallesi

Değirmenözü Mahallesi

İskele Mahallesi

Buna göre Antalya'nın XIX. yüzyıl ortalarına ait IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defterine yansıyan 23, yansımamış 27 olmak üzere toplam 50 mahallesi bulunmaktaydı. Bu mahallelerden bazıları daha önceki dönemlerde bulunmayıp ilk kez XIX. yüzyıl ortalarında görülen mahallelerdir. Örneğin; Karakuyu, Değirmenözü ve İskele mahalleleri Antalya'nın daha önceki şer'iyeye sicilleri defterlerinde rastlanmayan, XIX. yüzyılın ortalarına doğru oluşmuş mahallelerdir. XVI. yüzyılda bulunan birçok mahalle de bu dönemde artık silinmiş durumdadır. XVI. yüzyıl Antalya'sında 43 mahalle bulunmaktaydı. Bu mahalleler XIX. yüzyıl ortalarında büyük bir değişime uğramıştır. Birçok mahalle artık yok olmuş ya da zamanla adlarında değişimler olmuştur. Bu uzun tarihler arasında bir karşılaştırma yapılabilmesi için XVI. yüzyıldaki mahalle isimlerinin de verilmesi gerekmektedir:

Camî-i Atîk, Mescid-i Karatay, Mescid-i Makbul Ağa, Mescid-i Mecdüddîn, Mescid-i Has Balaban, Mescid-i Ahi Yusuf, İmaret-i Mecnun Çelebi (=Hatib Süleyman), Camî-i Cedîd, Mescid-i Cüllah Kara, Mescid-i Limon, Mescid-i Baba Doğan, Mescid-i Bariye, Mescid-i Tuzcu, Mescid-i Ahikızı, Mescid-i Subaşı Ali, Mescid-i Reis (=Mahmud Reis), Mescid-i Kara Paşa (= Elmalı), Mescid-i Demirci Süleyman, Cami-i Bali Bey, Mescid-i Hacı İlyas, Mescid-i Kara Ayvaz, Mescid-i Mehmed Çelebi, Mescid-i Şehruz Hâtûn, Mescid-i Hasan (=Taşalan), Mescid-i Abdülkerim, Mescid-i İmecikli, Mescid-i Seftavi, Mescid-i İskender, Mescid-i Arab, Mescid-i Şüca Halife, Kassab Kiçi Bali, Mescid-i Bali Halife (=Kızılharım), Mescid-i Hacı Durmuş, Mescid-i Aşık Doğan, Mescid-i Sağırcı Ali, Mescid-i Takyeci Mustafa, Mescid-i Zorbalu, Mescid-i Hızır Sofu, Mescid-i İğdirlü Hasan, Mescid-i Kavakyeri, Cemaat-i Gebran, Cemaat-i Yahudiyan, Cemaat-i Gebran.¹⁷

Bu karşılaştırmadan da anlaşılacağı üzere XVI. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar geçen zaman içerisinde Antalya'nın mahallelerinde artış olduğu görülmektedir. Bu artışın nedenleri arasında kent nüfusunun artması sonucu yeni mahallelerin oluşması ve bazı mahallelerin parçalanarak yeni mahallelerin ortaya çıkması gibi nedenler gösterilebilir. XVI. yüzyıl ile XIX. yüzyıl arasında Antalya'nın mahallelerinde görülen değişimi tablo halinde şöyle gösterebiliriz.

¹⁶ Rifat Özdemir, "Osmanlı Döneminde Antalya'nın Fiziki ve Demografik Yapısı (1800-1867)", **XL Türk Tarih Kongresi (5-9 Eylül)**, C. IV, TTK., Ankara, 1994, s.1387-1390; Beden, a.g.e., s. 40.

¹⁷ A.Latif Armağan, **XVI. Yüzyılda Teke Sancağı (Tapu-Tahrir Defterlerine Göre)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1996, s.270-271.

Tablo 2.1. XVI. ile XIX. Yüzyıllar Arasında İsim Değişikliğine Uğramış Mahalleler

XVI. Yüzyıl	XIX. Yüzyıl Başları	XIX. Yüzyıl Ortaları
Karatay	Karadayı	Karadayı
Makbul Ağa	Makbul Ağa	Makbule
Kara Paşa	Elmalu	Elmalu
İskender	İskender	İskender Çelebi
Tuzcu	Tuzcular	Tuzcular
Sağırıcı Ali	Sağır Beğ	Sağır Beğ
Hızır Sofu	Sofular	Sofular
Şüca Halife	Şüca	Şeyh Şücaeddîn
Kassab Kiçi Bâli	Kiçi Bâli	Keçi Bâli

Kaynak: A.Latif Armağan, **XVI. Yüzyılda Teke Sancağı (Tapu-Tahrîr Defterlerine Göre)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1996, s.270-271; **VIII ve IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicilleri Defterleri**; Rifat Özdemir, "Osmanlı Döneminde Antalya'nın Fiziki ve Demografik Yapısı (1800-1867)", **XI. Türk Tarih Kongresi (5-9 Eylül)**, C.IV, TTK., Ankara, 1994, s.1387-1390.

2.2. ANTALYA'NIN İDARİ TEŞKİLATI¹⁸

2.2.1. Sancak Yöneticisi Kaymakam

İncelediğimiz dönemde Antalya, Tanzimat öncesi Teke sancağına bağlı kazalardan birisi olmak konumunu korumuştur. Ancak onun sancaktaki diğer kazalardan farkı, merkez kaza olmasıdır. Bu yüzden Antalya'ya Teke Sancağı da denilmiştir. Merkez kaza olması nedeniyle bu dönemde sancak yöneticisi konumundaki kaymakamların oturduğu şehir de Antalya olmuştur. Kaymakamlar bu dönemde sancakların yöneticisi idiler ve merkez kazada oturlardı. Sancakların diğer kazalarını ise eşraf-ı hânedândan seçilen "kaza müdürleri" yönetmekteydi. Bu dönemde Antalya da bir merkez kaza olduğundan kaymakamlık kurumunun kısaca açıklanmasında fayda vardır.

Tanzimat döneminde ülke eyalet-sancak-kaza olarak üç ana birime ayrılmıştı. Eyaletleri vezir rütbeli valiler veya müşirler, sancakları kaymakamlar, kazaları da kaza müdürleri yönetmekteydi.¹⁹

Muhassıllığın kaldırılmasından sonra bu kurumun görevlerini üstlenen kaymakamlık, isim olarak Tanzimat öncesinde de bulunmaktaydı. Ancak vali ya da mutasarrıfların geçici bir

¹⁸ Antalya'nın XIX. yüzyıl ortalarındaki idarî teşkilatı incelenirken temel yöntem IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'ne yansımış mevcut kurumların ve bu kurumlarda görev yapmış kişilerin açıklanması şeklinde olacaktır.

¹⁹ Çadrcı, a.g.e., s 236.

süreyile yerlerine atadıkları kişiler için kullanılan bir terimdi. İncelediğimiz dönemde kullanılan kaymakam terimi ise Tanzimat öncesinden farklı bir anlamda, bir sancağa atanan yönetici anlamında kullanılmıştır. Kaymakamlık kurumu muhassıllığın kaldırılması ile 1842 yılı başlarından itibaren yeni idarî düzenleme ile Tanzimat'ın uygulandığı yörelerde yürürlüğe girmeye başlamıştır.²⁰

Kaymakamlar doğrudan Dahiliye Nezareti'ne bağlı olup, atama ve diğer özlük işlemleri de burada yapılmaktaydı. Ancak valilere karşı sorumlulukları olup bağımsız olarak önemli kararlar alıp yürütme yetkileri sınırlı idi. Yapacakları herhangi bir yolsuzluk veya görevini kötüye kullanma durumlarında da valilerin denetiminde idiler.²¹ 1849'dan itibaren sancaklarda oluşturulan Sancak Meclisleri yardımıyla sancağı yöneten kaymakam, aynı zamanda bu meclisin de başkanı idi. Kaymakamlar görev yerlerinden değişik nedenlerle ayrıldıklarında ya da eyalet merkezine çağrıldıklarında yerlerine bir vekil bırakılmaktaydı. Kaymakam vekillerinin maaşları bu gibi memuriyetlerde uygulandığı üzere maaşın yarısı vekile ait olup diğer yarısı da senet ile mal sandığından alınmaktaydı.²²

Kaymakamların en önemli görevi vergilerin düzenli bir şekilde toplanıp hazineye aktarılması ve kayıt altına alınmasıyla ilgiliydi.²³ Kaymakamlar bunun yanında kişiler arasında meydana gelen alacak-verecek/borç meselelerinde de aracı olabiliyorlar veya merkezden gönderilen emir tarafından alacaklı olan bir kişinin alacağının tahsil edilmesi işiyle meşgul olmak üzere görevlendirilebiliyorlardı. Örneğin 15 Rebiül-âhir 1271 [6 Aralık 1854] tarihli bir belgede, 1263 [1847] yılında Teke Sancağı Kaymakamı bulunan İzzet Paşa'ya gönderilen bir emirname ile Ermeni Markar Oğlu Kara Beyt'in alacağının tahsili görevinin Kaymakam İzzet Paşa'ya verildiği ifade edilmektedir.²⁴

Kaymakamlar sancaklarındaki güvenlik işleriyle de ilgilenmekteydiler. 1267 [1851] yılında Antalyalı Ali Efendi'nin hınta (buğday) almak için Hamid kazası havâlisine giderken yolda öldürülmesi meselesiyle ilgili olarak Teke Sancağı Kaymakamı bulunan Hasan Rüşdü Efendi tarafından Burdur kazası kaymakamı Ahmed Bey'e resmî yazı yazılmıştır. Yine Kaymakam Hasan Rüşdü Efendi tarafından, bu yazı ile birlikte Antalya zaptiyelerinden Yakup Çavuş, Ömer Zeybek ve Hasan bin Mustafâ Kavvâs adlı görevliler Burdur'a katilleri getirmek üzere gönderilmişlerdir.²⁵

²⁰ A.g.e., s 236.

²¹ AŞS., IX/29b.

²² AŞS., IX/29b.

²³ AŞS., IX/43a.

²⁴ AŞS., IX/15b.

²⁵ AŞS., IX/5a.

IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nin incelenmesi sonucunda çıkarılan bilgiler doğrultusunda incelediğimiz dönemde Antalya'da (Teke Sancağı) görev almış kaymakamlar şöyledir:

Adı ilk anılan kişi 5 Şaban 1268 [25 Mayıs 1852] tarihli bir belgede “*Teke Kaymakamı*” unvanı ve “*rif'atlı*” sıfatını taşıyan Hasan Rüşdü Efendi'dir.²⁶ Bir diğer kişi ise 15 Rebiü'l-âhir 1271 [6 Aralık 1854] tarihli bir belgede anılan Mehmed Bey'dir.²⁷

Dönemin diğer yöneticileri gibi kaymakamlar arasında da kanun ve yönetmeliklerin kendilerine tanıdığı yetkileri kötüye kullananlar çıkabilmekteydi. 3 Zilkade 1271 [18 Temmuz 1855] tarihli Konya'dan gönderilen bir buyurulduda Teke Sancağı kaymakamı Mehmed Efendi ile âzadan gerekli görülenler Konya eyaleti müşiri tarafından Konya'ya çağrılmakta ve muhâkemelerinin yapılması istenilmektedir. Ancak Kaymakam Mehmed Bey'in ve âzadan çağrılan kişilerin işledikleri suçlar belirtilmemektedir. Yine aynı belgede, kaymakam Mehmed Efendi'nin Konya'ya çağrılmasıyla boşalacak olan Teke Sancağı kaymakamlığına “*vekil*” olarak Konya meclis-i kebir (Büyük Meclis) azasından Hüseyin Nesib Efendi'nin atandığı ifade edilmektedir.²⁸

Teke Sancağı kaymakamlığı görevinde bulunmuş bir diğer kişi de 1273 yılı Safer ayı sonlarına [1856 Ekim sonları] ait İstanbul'dan gönderilen iki belgede geçen ve “*rikâb-ı hümayûn-nişân kapucubaşlarından*” olan İsmail Sabri Bey'dir.²⁹ Teke Sancağı kaymakamı bulunan İsmail Sabri Bey'in azledilmesinden sonra onun yerine göreve getirilen mîrân-ı kirâmdan Hüseyin Paşa getirilmiştir. Göreve getirilen Hüseyin Paşa'nın göreve başlama yazısının (emr-i âli) tarihi 9 Muharrem 1275 [19 Ağustos 1858] olup, Konya eyaleti valisi Hamdi Paşa'ya hitaben gelmiştir. Yine aynı belgede kaymakam İsmail Sabri Bey'in azlinin sebebi belirtilmemiş ve sadece “*hasbe'l-icâb*” ifadesiyle yetinilmiştir.³⁰

Bu şekilde incelediğimiz dönemde IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde yer alan kaymakamları tespit etmiş bulunuyoruz. Ancak tespit ettiğimiz kaymakamların faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler bulunmadığından bu konuda değerlendirmeye gidilememiştir.

²⁶ Aynı Belge.

²⁷ AŞS., IX/17b.

²⁸ AŞS., IX/29b.

²⁹ AŞS., IX/33b.

³⁰ AŞS., IX/43a.

2.2.2. Kaza Müdürleri

Osmanlı Devleti'nde kaza biriminin her dönemde var olduğu görülmektedir. Bu durum kazaların birer idarî birim olması nedeniyle değil onların birer adlî birim olarak düşünülmesinin sonucudur. Çünkü, her kazanın adlî işleri yanında beledî işleri de adalet işlemini yürütecek olan kadılara bırakılmıştı. Bu durum kadıların üzerlerindeki sorumluluk ve yetkilerin alınıp yeni oluşturulan kurumlara devredilmeye başlandığı Tanzimat dönemine kadar sürmüştür. II. Mahmut ve Tanzimat dönemlerinde oluşturulan yeni kurumlarla kadıların sahip oldukları birçok yetki ve sorumluluklarının alınması ve yeni oluşturulan kurumlara devredilmesiyle kazalar artık birer adlî birim olma görünümünden çıkarak idarî bir hüviyet kazanmıştır.³¹

Yukarıda muhassıllığın kaldırılıp yerine kaymakamların atanmasıyla birlikte kazalara da birer müdür tayin edildiği belirtilmişti. 14 Şubat 1842 tarihinde yayımlanan Takvim-i Vekâyi'nin 238. sayısında kaza müdürlerinin hangi yöntemle seçileceği belirtilmiştir. Tanzimat Fermanı'na istinaden yazılan bu yazıda, hasat döneminde ürün toplanması için muhassılların çok sayıda kişiyi görevlendirmek zorunda oldukları, bunların ücretleriyle sebep olunan kayıpların devlete ödenen aşarın yarısına yakın olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bu durumdan halkın da şikayetçi olduğu belirtilmiştir. Bu durumun önlenerek, halkın güvenlik ve refahının sağlanması için her sancak ve kazada yörenin ileri gelenlerinden birer "Müdür" seçilmesi için yapılan önerinin Meclis-i Vâlâ'da görüşülerek oybirliğiyle kabul edildiği açıklanmıştır.³²

Meclis-i Vâlâ tarafından alınan bu kararlar Tanzimat'ın uygulandığı yörelerde her kazada ileri gelenler (eşrâf-ı hânedân) toplanarak aralarından birer müdür seçmişlerdir. Bu seçimlerde uygulanan kurallar âyanlık seçimlerinde uygulanan yöntemin aynısı idi.

Kaza müdürlerinin yörenin ileri gelenlerinden seçilmesi her ne kadar genel kural olarak benimsenmişse de uygulamada başka türlü atamalara da rastlanmaktadır. Çoğu yerde sancak kaymakamları akrabalarını bu göreve getirmekteydiler. Ayrıca yörede bu görevi yürütebilecek kişi bulunamazsa kaza müdürü hükümet merkezinden atanmaktaydı. Müdür değişikliği olduğunda veya bir müdür yolsuzluk ya da görevini kötüye kullanma nedeniyle görevden alındığında yerine bir vekil atanmakta ve bu kişi yeni müdür seçilinceye kadar görevinde kalmaktaydı.³³

³¹ Musa Çadırcı, "Türkiye'de Kaza Yönetimi (1840-1876)", *Bellekten*, C.LIII, TTK, S. 206. Ankara, 1989, s.237.

³² Çadırcı, a.g.e., s.240-241.

³³ A.g.e., s.242.

Kaza müdürlerinin en önde gelen görevleri kazalarına bağlı köylerden aşar ve benzeri vergilerin zamanında toplanmasını sağlamak idi. Müdürler, kazalarında oluşturacakları küçük meclisler aracılığı ile köylerden imam ve muhtarların hazırlayıp gönderecekleri vergi dağıtım cetvellerini inceleyecekler, bir önceki yılın kayıtları ile karşılaştırıp, vergisi azalan ya da artan köy olursa bunların nedenlerine bakıp yerinde olduğu anlaşılırsa onaylayacak ve kaymakamlara göndereceklerdi.³⁴

Her mâlî yılın başında kaza müdürleri sancak merkezine çağrılırlardı. Burada kaymakam başkanlığında oluşturulan mecliste onların yıllık muhasebeleri yapılmaktaydı. Hazırlanan muhasebe defterleri kaymakam tarafından defterdara gönderilmekte ve gerekli işlemlerden sonra eyalet meclisine sunulmaktaydı. Görüldüğü gibi kaymakamların başta gelen görevi vergilerin toplanmasını sağlamak idi. Bu nedenle onları birer yönetici olarak değil, kaza merkezlerinde sürekli oturan tahsildar olarak nitelemek mümkündür. Bunun yanı sıra halkın güvenlik içinde geçimlerini sağlamaya yardımcı olmak, Tanzimat'ın öngördüğü yeniliklerin uygulanmasını kolaylaştırmak da bunların görevleri arasında bulunmaktaydı.³⁵

Müdürlere başlangıçta, görecekları hizmet karşılığında maaş ödenmemesi düşünülmüşse de bir süre sonra bundan vazgeçilerek, kazanın büyüklüğüne göre halk tarafından ödenmek kaydıyla maaş bağlanmıştır. Ayrıca büyük yerlerde 200-300 kuruş aylık ile birer de kâtip verilmiştir.³⁶

IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nin incelenmesi neticesinde nâhiyelere ve aşiretlere de müdür atandığını görmekteyiz. Örneğin, el-Hâcc Ahmed Ağa 1270 [1854] yılında İstanos nâhiyesinde müdür vekîli olduğu halde bir öldürme olayına karışmıştı.³⁷

IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri büyük ölçüde nefis-i Antalya'ya ait belgelerden oluştuğundan Teke sancağının o dönemdeki kazalarının müdürlerinin adları yer almamaktadır. Bu durum Antalya'ya bağlı kazalarda o dönemde müdür bulunmadığını göstermemektedir. Çünkü, hükümet merkezinden gönderilen emir ve fermanlarda çoğunlukla kaza müdürlerine de hitap edildiği görülmektedir.

2.2.3. *Beytü'l-Mâl Emîni*

XIX. yüzyıl ortası Antalya'sında idarî yapıda görev alan memurlardan birisi de "*Emin-i Beytü'l-Mâl*"dır. Bu görevli, Beytü'l-Mâl adı verilen varisi olmayan kişilerin öldükten sonra kalan

³⁴ A.g.e., s.242.

³⁵ A.g.e., s.242-248.

³⁶ A.g.e., s.241.

³⁷ AŞS., IX/8a.

eşya ve emvalini saklayan, daha sonra varis çıktığında mirası varise vermekle görevli kurumun başındaki kişidir.

Varis bırakmadan ölenlerin terekeleri, beytü'l-mâl emini ya da onun kâtibi tarafından açık arttırım usûlü ile satılmakta, toplamdan vergi, harç ve masraflar düşüldükten sonra kalan miktar beş yıl kadar emaneten saklanmakta, bu süre zarfında bir varis çıkmazsa mal sandığına teslim edilmekteydi.

İncelediğimiz dönemde Antalya'da Beytü'l-Mâl Emini, Teke Sancağı Emvâl Müdürü İsmail Hakkı Efendi idi. 21 Rebiü'l-evvel 1272 [1 Aralık 1855] tarihli miras davasıyla ilgili bir belgede Abdullah kızı Zeynep'in Beytü'l-Mâl Emini Teke Sancağı Emvâl Müdürü İsmail Hakkı Efendi'ye dava açtığı görülmektedir. Zeynep Hatun'un eşi Cengiz el-Hâcc Ahmet'in ölümünden sonra kalan emlâkının taksiminde çıkan sorun nedeniyle açılmış olan davada, İsmail Hakkı Efendi gerçekleştirilen mal taksiminden sonra emlâkın bir kısmına el koymuştur. El koyulan emlâkın kendisine ait olduğunu iddiâ eden Zeynep Hatun Beytü'l-Mâl Eminine karşı açtığı davayı kazanmış ve İsmail Hakkı Efendi haksız bulunmuştur.³⁸

2.2.4. Emvâl/Mâl Müdürü ve Kâtibi

IX Numaralı Antalya Şer'iyye Sicili Defteri'ne yansıyan idarî görevlilerden birisi de "emvâl/mâl müdürlüğü ve kâtipliği"dir. Sancak merkezlerinde oturan mâl müdürleri eyaletlerdeki defterdarın görevlerini görmekteydiler. Hazine gelirleriyle bütün vergilerin sancak meclisi denetim ve aracılığı ile toplanması ve gerekli harcamaların yapılmasından emvâl müdürü sorumlu bulunmaktaydı. Kaza müdürlerinin gönderdikleri gelirleri kayıtlara geçirip, üç ayda bir özetlerini eyalet meclislerine bildirmek, gerektiğinde ortaya çıkan sorunları kaymakamla birlikte hükümete iletip gelecek yanıtta göre yapılması gerekenleri yürütmek mâl müdürlerinin görevleriydi.³⁹ İncelediğimiz dönemde Teke Sancağı Mâl Müdürü yukarıda da bahsedilen İsmail Hakkı Efendi idi.

Mâl müdürlerine bu görevlerinde yardımcı olmak üzere kâtipler verilmekteydi. Bu dönemde Baş Mâl Kâtibi Ahmet Tevfik Efendi idi. IX Numaralı Antalya Şer'iyye Sicili Defteri incelendiğinde açıkça görüleceği üzere Ahmet Tevfik Efendi oldukça zengin bir kişi olup, bölgede güvenilir, nüfuz sahibi kişiler arasında bulunmaktaydı. Ele alınan konulara bakıldığında oldukça önemli meselelerde şahitler arasında sık sık gösterilen Ahmet Tevfik Efendi, 18.000 kuruşa bir menzil⁴⁰, 50.750 kuruşa bir Demirci dükkanı⁴¹, el-Hâcc Ömer Ağa, el-Hâcc Mehmet Enis Efendi

³⁸ "mâl-ı müdür mûmâ-ileyh İsmâ'il Hakkı Efendi bî-vech-i şer'î hakk-ı muârazadan men' olındı" AŞS., IX/34b.

³⁹ Çadırcı, a.g.e., s.240.

⁴⁰ AŞS., IX/4b.

⁴¹ Aynı Belge.

ve Süleyman Efendi ile birlikte müştereken 37.500 kuruşa 7 adet değirmen⁴², Moravî İbrahim Ağa ile birlikte 10.000 kuruşa 6 adet dükkan satın almıştır.⁴³

2.2.5. Sancak Meclisi

Tanzimat'tan sonra vergilerin düzenli bir şekilde toplanması için oluşturulan, ancak bu görevini yerine getiremeyen muhassıllık meclislerinin yerini memleket meclisleri almıştı. Bu durum sadece bir isim değişikliğinden ibaretti. Memleket meclisleri 15 Ocak 1849 tarihinde yayımlanan yeni bir talimatname ile eyalet meclisleri adını almış, sancak merkezlerinde de “*Küçük Meclisler*”in (Sancak Meclisleri) kurulması kararlaştırılmıştır. Sancak Meclisi, kaymakamın başkanlığında, mal müdürü, kadı, tahrirat ve mal başkatipleri, Müslüman ve Gayrimüslim toplulukların temsilcilerinden oluşmaktaydı. Sancak Meclisleri, Eyalet Meclisleri yönetmeliğindeki kurala uygun olarak haftanın belli günlerinde toplanarak kaza gelir giderleri, malların yönetimi ve korunması, yerel sağlığa ait tedbirler, beledî işlerin yapımı ve onarımı, eğitim gibi konuları görüşerek karara bağlamaktaydı. Şer’î hükümlerin dışındaki davaları kanun ve tüzüklerin öngördüğü biçimde sonuçlandırmak da bu meclislerin görevleri arasındaydı. Özellikle güvenliğin sağlanması için gereken önlemlerin alınmasında kaymakamla birlikte meclis de sorumlu tutulmuştu. Yol kesme, hırsızlık vb. olaylar görüldüğünde kaymakam derhal meclisi toplayacak, gerekli görüşmeler yapıldıktan sonra asker gönderilerek suçluların yakalanması sağlanacaktı. Bu türden suçlardan yakalananların yargılanmaları büyük mecliste yapılacağından, Sancak Meclisi yalnızca suçluları tutuklayıp, şahit ve belgeleriyle valiye iletmesi gerekmekteydi.⁴⁴

Meclis âzalarının seçim işlemleri oldukça karışık olup son sözü hükümetin söyleyeceği şekildeydi.⁴⁵

IX Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri kayıtlarına göre söz konusu dönemde Teke Sancağı Meclisi’nde aza olarak görev yapmış kişiler şunlardır:

Hacı Ömer Ağa

Salih Ağa

Moravî Ali Ağa

Yörük Hoca Ahmet Ağa

Ali Muhlîs Ağa

Mübayaacızâde Mustafa Bey

⁴² AŞS., IX/23a.

⁴³ AŞS., IX/24a.

⁴⁴ Çadircı, a.g.e., s.236-237; İlber Ortaylı, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)*, TTK, Ankara, 2000, s.82; AŞS., IX/5a.

⁴⁵ Ortaylı, a.g.e., s.82.

Dursun Ağa
 Moravî Ahmet Çelebî
 Hurşid Efendi
 Yusuf Ağa
 Bekir Efendi
 Nakib Ağa
 Ebubekir Efendi
 Mehmet Hurşid Efendi
 Mustafa Bey
 Çeribaşızâde Mustafa Bey
 Hoca Oran (Gayrimüslim)

Meclis üyeleri yörenin önde gelen nüfuz sahibi kişileri idi. Bu nedenle bu kişileri birçok belgede “*azadan*”, “*meclis azasından*” ifadeleriyle şühûdü’l-hâl arasında görmekteyiz.

2.2.6. Müftü

Osmanlı Devleti’nde öğretim (tedris), yargı (kaza), ve fetvâ gibi oldukça önemli üç alanda medreselerden yetişen ilmiye sınıfına mensup kişiler görev yapmaktaydı. Fetvâ görevi müftüler tarafından yürütülmekte olup, sosyal hayatta ortaya çıkan çeşitli sorunların başta âyet ve hadis olmak üzere kıyas ve içtihat hükümlerine göre çözümlenmesinde, bu sorunların günün şartlarına uygulanarak İslâm kurallarına göre halledilmesinde başlıca merci müftülerdi. Müftüler şehirlerde idareci sınıfa mensup olmakla birlikte, şehir toplumu içerisinde sözü geçen önde gelen kişilerdi. İncelediğimiz dönemde Antalya müftüsü Hasan Efendi idi.⁴⁶ Ayrıca, İstanos nâhiyesindeki bir caminin hitabet ve müderrisliği Hâcî Naim Efendi’nin ölümünden sonra Hasan Efendi üzerine verilmiştir.⁴⁷

2.2.7. Nakibü’l-Eşraf Kaymakamı

Osmanlı Devleti’nin merkez teşkilatında saygıdeğer bir yeri olduğu bilinen Nakibü’l-eşrafın, kazalarda bulunan temsilcilerine “*Nakibü’l-eşraf Kaymakamı*” denilmekteydi. Osmanlı Devleti’nde Hz. Peygamber soyundan geldikleri hakkında ellerinde beratları bulunan ve “*seyyid*” adı verilen kişilere devlet tarafından birtakım ayrıcalıklar tanınmış olup, bu kişiler hak ve hukuklarını korumak için görevi bu makamları sayesinde yürütmekteydiler. Nakibül’-eşraf kaymakamı olan kişiler buldukları kazalarda, ne kadar “*seyyid(e)*” ve “*şerîf(e)*” (Hz. Hasan ve Hüseyin’in soyundan gelenler) varsa bunlara sağlanan vergi kolaylıklarından

⁴⁶ AŞS., IX/9b.

⁴⁷ AŞS., IX/10b.

faaydalanmalarını bu imtiyazları devam ettirebilmelerini sağlamakla yükümlüydüler. İstanbul'da oturan nakibü'l-eşraf tarafından atanmakta idiler.⁴⁸

Nakibü'l-eşraf kaymakamları bu görevleri yanı sıra görevli oldukları kazalarda oldukça saygın ve önemli bir mevkiye de sahiptiler. İncelediğimiz dönemde Antalya'da nakibü'l-eşraf kaymakamı el-Hâcc Mahmut Ağa idi. İskelede evi bulunan⁴⁹ Mahmut Ağa'nın babası Abdurrahman Efendi idi.⁵⁰ Mahmut Ağa, ayrıca Antalya meclis azaları arasında da bulunmaktaydı.⁵¹

Diğer yandan IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nden tespit edebildiğimiz "seyyid" unvanlı kişiler şunlardır:

Es-Seyyid Halil Ağa⁵²

Es-Seyyid Ali⁵³

Es-Seyyid Mehmed Kâmil Efendi⁵⁴

Es-Seyyid Mehmed Ârif Gafrullah⁵⁵

Es-Seyyid İbrahim Edhem⁵⁶

Es-Seyyid Mehmed bin Abdurrahman⁵⁷

Es-Seyyid İsmail Hakkı⁵⁸

Es-Seyyid Salih Âmir⁵⁹

Es-Seyyid Abdullah bin Mehmed⁶⁰

Es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Ağa⁶¹

2.2.8. Mübayaacı

Satın alma işlemini yapan kişi anlamına gelen mübayaacı, hükümet tarafından tayin edilen yerel bir görevlidir. Osmanlı Devleti'nde, başkentin ve ordunun zahire ihtiyacı Anadolu ile Rumeli'den karşılanmaktaydı. XIX. yüzyılda ise meydana gelen siyasî gelişmeler nedeniyle Balkanlar'dan zâhire ihtiyacı sağlamak mümkün olmamıştır. Bu nedenle başkentin ve ordunun zâhire ihtiyacı büyük ölçüde Anadolu'dan sağlanmıştır. Bu işleri gerçekleştirmek için de livalara

⁴⁸ İbrahim Yılmazçelik, XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır(1790-1840), TTK, Ankara, 1995., s.239.

⁴⁹ AŞS., IX/4a.

⁵⁰ AŞS., IX/25b.

⁵¹ AŞS., IX/38a.

⁵² AŞS., IX/1b.

⁵³ AŞS., IX/3a.

⁵⁴ AŞS., IX/5b.

⁵⁵ AŞS., IX/10b.

⁵⁶ Aynı belge.

⁵⁷ AŞS., IX/14b.

⁵⁸ AŞS., IX/17b.

⁵⁹ AŞS., IX/37a.

⁶⁰ Aynı belge.

birer mübayaacı tayin edilmiştir.⁶² Diğer yandan mübayaacılığın da önemli bir gelir getiren iş olduğu da bilinmektedir. İncelediğimiz dönemde Antalya Sancağı'nda mübayaacı olarak es-Seyyid Halil Ağa görev yapmıştır.⁶³ Bu durumu, es-Seyyid Halil'in gerçekleştirmiş olduğu icraatlardan değil, çeşitli belgelerde şahitler arasında gösterilmesinden belirlemiş bulunmaktayız. Bunun yanında, es-Seyyid Halil'in oğlu Mustafa Beğ'in de bölgenin önde gelen kişilerinden birisi olması dolayısıyla meclis azası olarak görev yaptığını görüyoruz.⁶⁴ Suraiya Faroqhi, XI Numaralı Antalya Şer'iyye Sicili Defteri'ni de kullanarak yaptığı bir çalışmasında, Mubayaacızâde Mustafa Bey'in eşi Havva Hatun'un 1277-1860/1861 yılında ölümü üzerine oldukça büyük oranda bir serveti olduğunu tespit etmiştir (toplam 271.622 kuruş).⁶⁵ Havva Hatun'un arkasında bıraktığı servete bakacak olursak, eşi Mubayaacızâde Mustafa Beğ'in de mal varlığının çok yüksek olduğu sonucu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

2.2.9. Nüfus Nâzırı ve Kâtibi

Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı 1831 yılında iktisadî amaçlarla yapılmıştı. Bu sayımda görev yapan kişiler çoğunlukla bu işi pek bilmeyen imamlar veya yörenin önde gelen kişileri idi. Bu işe yapılan sayımın güvenilirliğini azaltmakta ve sayımdan sonra yürütülmesi gereken işlerin devam etmesini engellemekteydi. Bu nedenle nüfus sayımı yapıldıktan sonra daha sonraki dönemlerde işlerin düzenli olarak yürütülebilmesi ve belli bir düzene oturtulabilmesi için sancaklara birer "Nüfus Nâzırı" ve "Nüfus Katibi" atanmıştır. Atanan bu görevliler sayesinde 1844 ve 1854 yıllarında yeni nüfus sayımları yapılabilmektedir.⁶⁶ İncelediğimiz dönemde Antalya Sancağı'nda nüfus nâzırı olarak Kabadayızâde Hüseyin Efendi⁶⁷ ve Nüfus Kâtibi olarak da Süleyman Efendi'yi⁶⁸ görmekteyiz. Ancak bu kişilerin görevlerinin kapsamı konusunda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

2.2.10. Şehir Kethüdası

Şehirlerde önemli sorumlulukları bulunan bir diğer görevli ise "Şehir Kethüdası"dır. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren var olan, ancak daha sonraları etkinliğini yitiren Şehir Kethüdalığı, zaman zaman ayanlığa karşı tekrar diriltilmeye çalışıldıysa da pek etkili olmamıştır. Ancak tamamen ortadan da kalkmayarak Tanzimat dönemine kadar ayanlıkla

⁶¹ Aynı belge.

⁶² Mübayaacının livalara hükümet tarafından tayin edilmesine ilişkin bkz. AŞS., I/8b.

⁶³ Bkz. AŞS., IX/1b.

⁶⁴ AŞS., IX/9a.

⁶⁵ Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Dünyasında Üretmek, Pazarlamak, Yaşamak*, (Çev. Gül Çağalı Güven, Özgür Türesay), YKY, İstanbul, 2004, s.252-259.

⁶⁶ Kemal H. Karpat, *Ottoman Population 1830-1914*, The University of Wisconsin Press, London, 1985, s.23-24.

⁶⁷ AŞS., IX/23b; 25a.

⁶⁸ AŞS., IX/29a.

birlikte şehir merkezlerinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Şehir Kethüdarları, eşraf-ı hânedân tarafından kadı huzurunda seçilmekteydi. Bu açıdan, Mehmet Zeki Pakalın'a göre, şehir kethüdarları Osmanlı Devleti'nde halkın seçim ve müdahalesiyle atanan ilk memurlardır.⁶⁹ Başlıca görevleri; şehri ziyarete gelen devlet görevlilerini, sefere çıkan veya eşkıya izleyen askerleri, yolculuk yapan, göreve giden vali, mutasarrıf, mütesellim gibi yöneticileri ağırlamak ve onların ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımcı olmak idi. Bundan başka şehir kethüdarlarının vergilendirme konusunda da görevli oldukları bilinmektedir.⁷⁰ İncelediğimiz dönemde IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde Şehir Kethüdası olarak Süleyman Ağa'yı görmekteyiz.⁷¹ Sadece bir belgede geçen Süleyman Ağa'nın "*muhzır şehir kethüdası*" göreviyle belirtilmesi aynı zamanda muhızrlık görevini de yürüttüğünü göstermektedir. Ancak Süleyman Ağa'nın Şehir Kethüdalığındaki faaliyetlerine ilişkin herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2.2.11. Karantina Katibi

Tarih boyunca çeşitli salgın hastalıklar insanların korku kaynağı olmuş ve milyonlarca insan çeşitli hastalıklardan hayatını kaybetmiştir. "*Sirayet*" ve "*tecriid*" düşüncesinin VII. yüzyılda var olduğu bilinmesine rağmen "*ölüme karşı*" ilk karantina uygulaması XIV. yüzyılın son çeyreğinde Doğu'dan gelen gemilere karşı Akdeniz limanlarında uygulanmıştır.⁷²

Osmanlı Devleti'nde "*usul-ı tahaffuz*" olarak ifade edilen karantina uygulamasına, ilk kez II. Mahmut döneminde, 1831 yılında, başta Hindistan olmak üzere İran, Rusya ve birçok ülkede kolera hastalığının yayılması üzerine uluslararası müzakerelerden sonra geçilmiştir. 1836 yılında (1252) karantina usulünün faydalarını halka anlatabilmek için Takvim-i Vekayi'de de bir yazı yayımlanmıştır. 1839'da ise daha önceden Ticaret Nezareti bünyesinde yürütülen karantina uygulamaları bu tarihte oluşturulan Karantina Nezareti'ne bağlanarak işlerin daha sağlıklı ve hızlı işletilmesi sağlanmıştır. Daha sonra başta İstanbul'da olmak üzere "*Karantina Meclisleri*" oluşturulmuştur. Birer tabip, müdür ve kâtibin görevlendirildiği bu meclislerin çalışmalarıyla herhangi bir salgın hastalığın önüne geçilmesine çalışılmıştır (1841).⁷³ İncelediğimiz dönemde Antalya'da Karantina kâtibi olarak Abdülhamit Efendi'yi görmekteyiz.⁷⁴ Ancak karantina tabibinin ve müdürünün adı anılmamıştır. Ayrıca Sicilde

⁶⁹ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, MEB., İstanbul, 1993, s.317.

⁷⁰ Çadircı, a.g.e., s.41-42.

⁷¹ AŞS., IX/24b.

⁷² Gülden Sarıyıldız, "*Karantina Meclisi'nin Kuruluşu ve Faaliyetleri*", *Bellekten*, S.222, C.LVIII, TTK, Ankara, 1994, s.231.

⁷³ A.g.m., s.229-362.A. Süheyl Ünver, "*Osmanlı Tababeti ve Tanzimat Hakkında Yeni Notlar*", *Tanzimat I*, C. II, MEB., İstanbul, 1999, s.946-947;

⁷⁴ AŞS., IX/6b.

herhangi bir şekilde karantina olayına rastlanmadığı gibi buna neden olabilecek bir olayı yansıtan belge bulunmamaktadır.

2.2.12. *Evkâf Müdürü*

Toplumlar incelendikleri zaman genel olarak hayat tarzları, dünya anlayışları, idealleri, varlıklar hakkındaki fikirleri, kısaca inançların dünyevî faaliyetler üzerindeki etkisi açık biçimde görülecektir. Dinsel inanç temelinde, toplumların idarî teşkilattan ekonomiye, toplumsal yapıdan kültürel zenginliğe kadar bütün alanlarında karşılaşılan kurumlara rastlanmaktadır. İslâm toplumlarında hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiş olan kurumlardan birisi de “*vakıf*”lardır.

Kaynağını Kuran-ı Kerim’den ve İslâm peygamberinin uygulamalarından alan vakıf kurumu, İslâm toplumları arasında hızla yayılmış; ekonomik, toplumsal, dinî ve zaman zaman da siyasî hayatta önemli roller oynamıştır.

Türk-İslâm dünyasında da ilk dönemlerden itibaren görülmeye başlayan vakıflar, Selçuklularla beraber büyük bir gelişme göstermiş ve giderek yaygınlaşmıştır. Bu durum Osmanlı Devleti’nde de aynen devam etmiştir. Yol ve köprü yapımı, sulama çalışmaları, hastanelerin yapımı, fakirlere yardım yapılması, eğitici ve öğretici kadronun ücretlerinin ödenmesi, öğrencilerin bakımı, cami, medrese ve kütüphanelerin yapımı çoğunlukla vakıflar yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bununla beraber her kurumda olduğu gibi vakıf kurumunda da bozulmalar meydana gelmiştir. Vakıf malları ve emlakları müsadere edilemediği için büyük servetlere sahip olan yöneticilerin çoğu çeşitli vakıflar kurarak servetlerine el konulmasını engellemeye çalışmışlardır. Vakıflar devlet bünyesinin zayıflamaya başladığı dönemlerden itibaren yukarıda ifade edilen görevlerini yerine getiremeyerek servetlerin korunmasıyla ilgili bir kurum olarak algılanmaya başlanmıştır. Diğer yandan çoğu vakıf mütevellisi de vakıf gelirlerinin büyük miktarını kendilerine sarf ederek vakıflarının yürütmekte oldukları faaliyetlerin aksamasına neden olmuşlardır.⁷⁵

Vakıflar Tanzimat sonrasında gerçekleştirilen yeniliklere kadar Evkaf Nezareti’nin denetimi altında tutulmaya çalışılmıştır.⁷⁶ Tanzimat’tan sonra vakıflarda meydana gelen çeşitli alanlardaki suistimalleri önlemek ve vakıfların daha iyi hizmet vermelerini sağlamak amacıyla vakıflar belli bir sisteme oturtulmaya çalışılmıştır. VII Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri’ndeki 20 Rebiü’l-âhir 1265 [4 Mart 1849] tarihli bir ferman suretinden

⁷⁵ Bahaeddin Yediyıldız, “*Vakıf*” İA., C.XIII, MEB., İstanbul, 1993, s.165; Nazif Öztürk, *Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi*, TDV, Ankara, 1995, s.248-249.

⁷⁶ Hasan Moğol, “*XIX. Asrın İlk Yarısında Antalya’da Vakıf Müessesesi*”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, TDAV., S.83, İstanbul, 1993, s.194.

anlaşıldığına göre, bu düşünceden hareketle fermanlar çıkarılarak her sancağa “*evkaf müdürü*” tayin edildiğini görmekteyiz.⁷⁷ Bu ve benzeri uygulamalarla vakıfların harap olmasının önüne geçilerek verimli bir hale gelmeleri için gayret gösterilmiştir.

VII Numaralı Antalya Şer‘iyye Sicili Defteri’nde adı geçen belgede [1265-1849] Teke, Hamit ve Alaiye Sancakları Evkaf Müdürü olarak Ferhat Efendi tayin olunmuştur.⁷⁸ Daha sonra 1267 [1851] yılında ise el-Hâcc Ömer Efendi evkaf müdürü olarak tayin olunmuştur.⁷⁹ İncelediğimiz dönemde ise, IX Numaralı Antalya Şer‘iyye Sicili Defteri’nden çıkarılan bilgilere göre 13 Şaban 1275 [11 Mayıs 1859] tarihinde Teke ve Hamit Sancakları Evkaf Müdürü el-Hâcc Ahmet Edip Efendi’dir.⁸⁰ 1265-1270 [1849-1854] yılları arasında Evkaf Müdürü olarak başka herhangi bir kişi tespit edilememiştir. Dikkatimizi çeken bir başka sonuç ise birkaç sancağa aynı evkaf müdürünün tayin edilmiş olmasıdır. Hem Ferhat Efendi, hem el-Hâcc Ömer Efendi, hem de el-Hâcc Ahmet Edip Efendi ya iki sancağın ya da üç sancağın evkaf müdürlüklerini üstlenmişleridir. Ancak idarî yönetim bakımından Teke, Hamit ve Alaiye Sancakları bu dönemde ayrı ayrı yönetilmekteydiler. Bu 10 yıllık dönem içerisinde evkaf müdürlüklerinin yönetiminde her hangi bir değişim de olmadığından, yani Teke ve Hamit Sancakları müstakil olarak birer evkaf müdürüne verilmediğinden bu durum bize Teke ve Hamit Sancaklarındaki vakıfların denetim işleminin hiç de zor olmadığını göstermektedir. Buradan çıkarılabilecek diğer bir sonuç ise, iki sancaktaki vakıf sayısının, her iki sancağa birer evkaf müdürü verilecek kadar yüksek olmadığı veya vakıflarda meydana gelen bozulmaların/yolsuzlukların oldukça az olduğudur. Ancak yine de IX Antalya Şer‘iyye Sicili Defteri’ndeki verilere bakarak bu durumun nedeni hakkında kesin bir yorumda bulunmak güçtür. Çünkü, Sicil’de vakıflarla ilgi belge sayısı yok denecek kadar azdır.

2.3. ADLÎ TEŞKİLAT

2.3.1. Kadılık Kurumu

Adaletin sağlanması, haklı ile haksızın, suçlu ile suçsuzun birbirinden ayrılması yani “*haklaştırma*”, tarih boyunca bütün devletlerin üzerinde önemle durdukları konuların başında gelmiştir. İki kişi arasında çıkan bir sorunun çözülebilmesi için iki taraf dışında bir kişiye ve bu kişinin uyması gereken kurallara ihtiyaç vardır. Bu kurallar, yazılı şekilde yasa haline getirilmiş olabilir ya da herkes tarafından kabul edilen toplumsal normlar olabilir. Devletler ilkçağlardan itibaren tebaaları arasında çıkan sorunları çözmek için belli yasalar oluşturmuşlar

⁷⁷ AŞS., VII/4a.

⁷⁸ Aynı Belge.

⁷⁹ AŞS., VII/32a.

⁸⁰ AŞS., IX/9b.

ve bu yasaların uygulanması görevini herkes tarafından güvenilir, yetenekli kişilere bırakmışlardır.

Osmanlı Devleti'nde yer alan görevlilerden en önemlilerinden birisi kadılardır. Devlet idarî bakımdan bir taksimata tabi tutulduğu gibi adlî bakımdan da bir taksimata tabi tutulmuş ve kazalar birer idarî-adlî ünite olarak düşünülmüştür. Kadılar da bu üniteye adlî alanda en yetkili görevli konumundaydı. Bu nedenle kadılık kurumunun gelişim seyrinin açıklanmasında fayda vardır.

İslâmiyet'te adalet sisteminde haklaştırma işleminin sağlanması için görevlendirilen kişiye "*Kadı*" denilmektedir. Kadı, kesmek, ayırmak gibi sözcük anlamlarının yanı sıra terim olarak hüküm ve hâkimlik anlamlarını ifade eden "*Kaza*" kelimesinden türetilmiştir.⁸¹ Hz. Peygamber döneminde İslâm toplumunun genişlemesine ve dava sayısının artışına paralel olarak bazı sahabilere belli türlerdeki cezalarda infaz ve tayin edilen bazı valilere de yargı yetkisi de verildiği bilinmektedir. Bunun yanında Hz. Muhammed döneminde dört kadı bulunmaktaydı. İslâm devleti teşkilatında önemli yeniliklerin olduğu Hz. Ömer zamanında oluşturulan kadılık büyük bir gelişme göstermiştir.⁸²

Kadılık kurumunun İslâmiyetle birlikte ortaya çıkması ve gelişmesi kadılığın sadece İslâmî bir kurum olduğu anlamına gelmemektedir. Çünkü kadılık kurumunun tekâmülünde İslâmiyet öncesi devlet ve toplum sistemlerinin de büyük etkisi bulunduğu bilinmektedir.⁸³

Osmanlı Devleti gibi oldukça farklı kültürleri bir arada barındıran bir siyasî yapının, bütün kültürleri tatmin edebilecek gelişmiş bir adalet sistemine ihtiyacı vardı. Osmanlı Devleti her şeyden önce bir Türk-İslâm devletiydi ve oluşturmuş olduğu kurumların temeline bu özellikler yerleşmişti. Bu nedenle Osmanlı adalet sistemi oluşturulurken eski Türk geleneğinin yanısıra büyük ölçüde İslâm adalet sisteminden de yararlanmış ve haklaştırma işlemi için kadılar kullanılmıştır.

Osmanlı Devleti'nde ilk kadının Osman Bey döneminde atandığına ilişkin Aşıkpaşazade ve Neşri'de kayıtlar bulunmaktadır.⁸⁴ Orhan Bey'in de 730 (1329) yılında Çandarlı Halil Bey'i Osmanlı Beyliği'nin merkezi İznik'e kadı tayin ettiği ve daha sonra Bursa kadılığını ona verdiği bilinmektedir. İnönü, Eskişehir, Bilecik, Karacahisar, İzmit ve Yenişehir gibi yeni fethedilen yerler birer kaza olarak teşkil edilmiş ve başlarına da kadı ve

⁸¹ Pakalın, a.g.e., C.II, s.225.

⁸² Fahrettin Atar, *İslâm Adliye Teşkilâtı*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 1999, s.50, 66.

⁸³ Fahrettin Atar, "*Kadı*", *İA*, TDV. Yay., C.XXIV, İstanbul, 2001, s.66; Feda Şamil Arık, "*Osmanlılar'da Kadılık Müessesesi*", *OTAM*, S.8, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1997, s.1.

⁸⁴ Mehmet İpşirli, "*Osmanlı Devleti'nde Kazaskerlik*", *Bellekten*, S. 232, C.LXI, TTK, Ankara, 1998, s. 604; Mehmed Neşri, *Neşri Tarihi*, Cilt I, (Hız. Mehmet Altay Köymen), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1983, s.58.

subaşı tayin edilerek askerî işlerin dışındaki bütün idârî, adlî ve beledî işler kadıya bırakılmıştır.⁸⁵

Osmanlı Devleti yeni yerler fethettikçe ordusu da büyümekteydi. Ordu kadılığını da yürüten Bursa kadısı, başlangıçta bizzat sefere katılarak asıl görevine ilaveten bu görevi de yerine getirmekteydi. Fakat onun seferlere katılmasıyla merkezdeki işler aksıyordu. Çünkü fethedilen yeni yerlere de kadıların tayin edilmesi ve bunun için gerekli işlemlerin merkezden yapılması gerekiyordu. Bu nedenle I. Murad döneminin başlarında “Kazaskerlik” kurumu oluşturulmuş ve bu göreve Çandarlı Kara Halil getirilerek bu sorun ortadan kaldırılmıştır.⁸⁶

Yıldırım Beyazıt zamanında kadıların bazı suistimalleri ortaya çıkması nedeniyle padişah emri ile Vezir-i azam Çandarlı Ali Paşa, kadıların düzenleyecekleri belgeler için alacakları ücretleri gösteren bir nizamname hazırlamıştır. Böylece devletçe kadılık teşkilatının ilk nizamnamesi ortaya konulmuştur.⁸⁷

Osmanlı Devleti’nde, kesin bir tarih verilememekle birlikte XVI. yüzyıl ortalarına kadar kadıların ve müderrislerin tayin, terfi ve nakil gibi işlemleri kazasker tarafından yapılmaktaydı ve “Rûznâme-i Akdiyye”ye kaydedilmekteydi. Herhangi bir ihtilaf durumunda veya kadılar tarafından yapılan bir sahtekarlık olayında en güvenilir kaynak olarak bu rûznâmelere bakılmaktaydı.⁸⁸

Kadılar atandıktan sonra ellerine kaza alanlarını, bakacakları konuları, uymaları gereken bazı kuralları açıklayan ve başında Padişahın tuğrasının bulunduğu bir berat verilirdi. Bu, kadının tayinini kesinleştiren ve gittiği yerde kendisine itibar edilmesini sağlayacak belge idi. Kanunnâmede kadılar için:

“İcrâ-yı ahkâm-ı şer’iyye eyleyüp, e’imme-i Hanefiyye’den muhtelefün fihâ olan akvâli tettebbu’ idüb esahhı amel eyleyeler. Ve kütüb-i sicilât ve sükuk ve tezvîc-i sigar ve kısmet-i evâris-i re’âyâ ve zabt-ı emvâl-i eytâm ve gâib, azl ve nasb-ı vasî ve nâib ve ukud-ı enkihe ve tenfiz-i vesâyâ ve sâir kazâyâ-yı şer’iyyede mutasarrıf olalar” denilmektedir.⁸⁹

Kadıların görevde buldukları süreler “zaman-ı ittisâl”, görevden ayrı oldukları süre için de “zaman-ı infisâl” denilirdi. Osmanlı Devleti’nde kadılar belli bir süre görevde bulduktan sonra ayrılırlar ve bir müddet beklerlerdi. Bu uygulamanın ne zaman başladığı bilinmemekle beraber bu işlemdeki asıl amaç, kadıları belli bir yerde yöre halkıyla ilişkilerini

⁸⁵ İpşirli, a.g.m., s.604.

⁸⁶ A.g.m., s.604-605.

⁸⁷ Ebül’ulâ Mardin, “Kadı”, İA., C.VI, MEB., İstanbul, 1977, s.45.

⁸⁸ İpşirli, a.g.m., s.663; Arık, a.g.m., s.6.

⁸⁹ İpşirli, a.g.m., s.665-666; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devleti’nin İlimiye Teşkilatı, TTK, Ankara, 1988, s.104.

geliştirmelerini ve bu şekilde çıkabilecek sorunları engellemektir. Bu uygulamadaki diğer bir amaç da kadıların mesleki bilgilerini tazeleme ve geliştirmelerine yardımcı olmaktır.⁹⁰ Çünkü kadılık süresini doldurarak mazûl olan kadılar İstanbul'a gelerek her Çarşamba günü mensup oldukları kazaskerin dairesine devam etmesi gerekmektedir.⁹¹

Kadıların görev süreleri her asırda değişiklik göstermiştir. Kaza kadılarının görev süreleri 20 ay, mevleviyet derecesindeki kadılarınki ise bir yıldır. Ancak XVI. yüzyılın ortalarında bu sürenin 2 yıla çıkarıldığı görülmektedir. Kadılık mesleğine girmek isteyenlerin sayısı arttıkça görevde kalma süresinde azalma olmuştur.⁹²

Kadıların bağlı buldukları kaza ve şehirlerdeki şer'î ve hukukî görevlerinden başka idarî görevleri de bulunmaktaydı. Zâhire ve amele tedariki, mahallî râyice göre eşyaya narh konulması, Sefer-i Hümâyûn sırasında ordunun geçeceği yol, çeşme, köprü vb. ön hazırlıkların tamamlanması, yangın ve depremlerde ordu sevkıyatı, donanma inşası, İstanbul'a erzak sağlanması, avarız vergilerinin toplanması, kale tamirâtı, limanlara giren-çıkan gemi ve malların kayıt altına alınması vb. gibi birçok görev kadılara bırakılmıştı. Bundan dolayıdır ki Osmanlı kadısı salahiyet itibarıyla devlet merkezine bağlı görev sahibi idi.⁹³

Kadıların bu kadar çok vazifeyi tek başlarına görebilmeleri mümkün değildi. Bu nedenle onlara yaptıkları görevlerde yardımcı olan birtakım görevliler bulunmaktaydı. Bunlar, mevâli denilen büyük kadıların tayin oldukları vilayete bizzat gitmeyerek kendileri tarafından vekil olmak üzere atanan "nâib"ler, kadılara şehrin mülkî ve güvenlik işleriyle ilgili konularda yardımcı olan "subaşı"lar, şehirlerde bulunan ve kadı gibi ilmiye sınıfından olan "müftü"ler, sicilleri tutan "kâtip"ler, mahkemede bulunması gereken kişileri hazırlayan "muhzır"lar, tereke taksimlerini ayarlayan "kassam"lar, terekelerde çıkan malların satış işleminde bilirkişi olarak tanımlanabilecek "dellâl"lar ve bir nevi şahitler meclisi denilebilecek şehrin önde gelen güvenilir kişileri arasından seçilen şahitler gurubu "şühûdü'l-hâl" idi.⁹⁴

Kadıların yetiştikleri kurum medreselerdi. İstanbul'un alınışından sonra hızla gelişen medreseler ülkenin her tarafına yayılmış ve ilk dönemlerde işinin ehli kişilerin yetişmesinde önemli rol oynamıştır. Çok geçmeden diğer kurumlarda olduğu gibi medreselerde de bozukluklar ve aksaklıklar ortaya çıkmıştır. Medreselerde XVI. yüzyılın ikinci yarısından

⁹⁰ Uzunçarşılı, a.g.e.,s.105

⁹¹ Arık, a.g.m., s.8; Mehmet Âkif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, Beta Yay., İstanbul, 1999, s.78-79.

⁹² Arık, a.g.m.,s.8-9.

⁹³ İlber Ortaylı, "Osmanlı Devleti'nde Kadı", İA., C.XXIV, TDV., İstanbul, 2001, s.72; Hasan Tahsin Fendoğlu, "Osmanlı'da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı", *Osmanlı*, C.VI, YTY., Ankara, 1999, s.453.

itibaren başlayarak kötüye gidiş iyice hissedilmeye başlanmıştır. Düzeltme girişimleri yapılmışsa da sonuç alınamamıştır. XVII. ve XVIII. yüzyıllarda diğer kurumlardaki bozulma ve gerilemenin giderek artması ve medreseleri de etkilemesiyle bu eğitim kurumunun etkinliği artık iyice azalmıştır.⁹⁵

III. Selim zamanında gerçekleştirilen yenilik hareketlerine medreseler ve adlî teşkilat da dahil edilmiştir. Anadolu'nun her bir tarafına fermanlar gönderilerek kadıların ve nâiblerin halka yaptıkları kötülüklerin önlenmesi ve yargı işlerinin düzene konulması istenilmiştir. III. Selim ilk kez açıktan açığa yargı ile yürütmeyi birbirinden ayırma girişiminde bulunmuş; ancak uzun yıllardır süregelen alışkanlığı yıkamamıştır.⁹⁶

II. Mahmut döneminde yayımlanan “*Adalet Fermanı*”nda (Ağustos 1815) kadıların içinde bulunduğu duruma da yer verilmiştir. Ayrıca II. Mahmut gönderdiği sayısız emir ve fermanlarla kadı ve nâibleri doğru yola getirmek için çaba harcamış, ancak buna rağmen çoğu yerde kadılar yolsuzluklar yapmaya, çeşitli adlarla haktan vergi almaya devam etmişlerdir. Son çare olarak da yeni bir yasa ile adalet örgütünü yeniden yapılandırma yoluna gitmiştir. Bu nedenle son çare olarak “*Tarîk-i İlmiyyeye Dair Ceza Kamunnâmesi*” adı altında toplattığı yasağı Tanzimat'ın ilanından bir yıl kadar önce yürürlüğe koymuştur. Bu şekilde adlî teşkilatta meydana gelen yolsuzlukların önünü almaya çalışmıştır.⁹⁷

Bunun yanında mahkemelerde yargılama sırasında yolsuzluklar ve yalancı şahit kullanılması gibi durumlara da karşılaşılabiliyordu. Böyle durumların önüne geçilmesi için merkezden gönderilen emirnamelerde yalancı şahitlerin (şâhid-zôrların) önlenmesi için yapılması gerekenler ifade edilmiştir. Buna göre yapılması gereken en önemli şey şahitlerin tezkiesinin kesinlikle yapılmasıdır. Yani şahitlerin adları ve şöhretleri öncelikli olarak yazılacak ve başka kişilerce de onaylanacaktır. Yalancı şahitler için ise kanunun gerektirdiği işlemler yürütülecektir.⁹⁸

1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ile hız kazanan bazı idarî kurumlarda meydana gelen değişimler Osmanlı kadısının görev bütünlüğünü olumsuz etkilemiştir. Kadıların bazı görevleri bundan sonra ellerinden alınarak yeni oluşturulan kurumlara

⁹⁴ Mehmet Âkif Aydın, “*Osmanlı'da Hukuk*”, *Osmanlı Devleti Tarihi*, (Edit: Ekmeleddin İhsanoğlu), İRCİCA Yay., İstanbul, 1999, s.398-400; Halil İnalcık, “*Mahkeme*”, *İA.*, C.VII, MEB., İstanbul, 1978, s.178; Arık, a.g.m., s.25-27.

⁹⁵ Çadırcı, a.g.e., s.80.

⁹⁶ A.g.e., s.81.

⁹⁷ A.g.e., s.97-98.

⁹⁸ AŞS., IX/3b.

devredilmiştir. Aslında bu durum, yenilik hareketleriyle birlikte çeşitli kurumlarda ihtisaslaşma da sağlanmaya çalışıldığından doğal bir gelişme olarak görülmelidir.⁹⁹

Mahallî âyân ve eşrâfın katıldığı ve kadının başkanlığında toplanan mahallî meclisler bundan sonra kadının yetki ve sorumluluğundan alınmıştır. Ancak Osmanlı kadısının yetki ve görev hacmini sınırlandıran asıl süreç idarî, hukukî, cezaî ve ticarî alanlarda Fransız mevzuatının uyarlanması, karma Nizamiye mahkemelerinin, Ceza ve Bidayet mahkemelerinin kurulması, vilayetlerde ise Temyiz Divanlarının oluşturulmasıyla yaşanmıştır. Böylece Şer'î mahkemeler nikah, tereke taksimi, talâk (boşanma), alacak, borç gibi davalara bakmakla sınırlı kalmıştır.¹⁰⁰

2.3.2. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Adlî Teşkilat

Osmanlı Devleti'nde Tanzimatla birlikte adlî alanda getirilen yenilikler ve değişimlerin IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nden çıkarılan verilere göre incelediğimiz dönemde Antalya'da da aynen uygulandığını söyleyebiliriz. Bu dönemde Antalya'nın teşkilatının başında kadı değil, nâiblerin bulunduğunu görmekteyiz. Bu bakımdan nâiblere de kısaca değinmekte fayda vardır.

Nâib kelime anlamıyla vekil demektir. Kadılar atandıkları görev yerlerine gitmeyerek yerlerine bir nâib atayabilmekte idiler. Nâibin bir veya daha fazla olması tayin edilen kazanın büyüklüğüne göre değişmekteydi. Bu nedenle kaza, sancak ve eyalet kadılarının nâiblerinin dereceleri de buna göre belirlenmiştir. Ancak bazen bu duruma uyulmadığı, yani kazanın büyüklüğüne küçüklüğüne bakılmadan nâiblerin atandığı da olmaktaydı. Böyle durumlarda kazaî işlerin layıkıyla yerine getirilmesinde aksaklıklar çıkabiliyordu. İncelediğimiz IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde yer alan merkezden gönderilen bir belgede böyle bir duruma değinilmektedir. Yine aynı belgede yapılması gereken iş olarak da merkezde "imtihan" edilen nâiblerin eyalet meclisleri tarafından da imtihan edilmesi, aksi takdirde kesinlikle nâib tayininin gerçekleştirilmemesi gerektiği ifade edilmektedir.¹⁰¹ Bundan sonra gerçekleştirilen nâib atamalarında ise Şeyhülislâmlık makamının seçimi ve tercihi gerekli görülmüştür.¹⁰²

⁹⁹ Ortaylı, a.g.m., s.72.

¹⁰⁰ A.g.m., s.72; Halil İnalçık, "Tanzimat'ın Uygulanması ve Sosyal Tepkileri", Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi, Eren Yay., İstanbul, 1996, s.369-370.

¹⁰¹ AŞS., IX/30a.

¹⁰² AŞS., IX/32 a.

Bu dönemde Antalya nâibi olarak adı geçen ilk kişi 1 Rebiü'l-âhir 1268 [12 Ocak 1853] tarihinde Antalya'ya nâib olarak atanmış olan Mehmet Emin Efendi'dir.¹⁰³ Mehmet Emin Efendi bu görevinde 1273 Şaban ayı 15'ine [10 Nisan 1857] kadar kalmıştır. Bu iki tarih arasında herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Bu tarihte ise Antalya, Karahisar-ı Teke, Gerdiği ve Kızılkaya kazalarının nâiblik görevi her bir kazaya ayrı ayrı atama belgesiyle Şakir Efendi'ye verilmiştir. Ancak bu belgelerde dikkatimizi çeken bir özellik "hazret-i fetvâ-penâhînin intihâb ve tercih buyurdıklarına"¹⁰⁴ ifadesinin yer almasıdır. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere Şakir Efendi'nin bu dört kazaya nâib olarak atanması Şeyhülislâmlık makamı tarafından seçilmiş ve tercih edilmiştir.

Gönderilen atama belgelerinde nâiblere yapması gereken görevler de belirtilmiştir. Nâiblerden "beyne'l-ahâli icrâ-yı ahkâm-ı şer'-i âlîye sâî-i cemil eyleyüb vâkıa olan muhalledfât-ı mevtâ-yı askeriyyenin müceb-i tahrîr olânlarını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farâzîyyeti 'ş-şer'iyye tevzî' ve taksîm husûsunda" dikkatli olmaları ve çalışmalarını istenilmiştir.¹⁰⁵ Yani nâiblerden halk arasında meydana gelen davalarda şer'î hükümleri en iyi şekilde uygulamaları ve vefat eden yöneticilerin muhalledfatının yazımını hususuna bakmaları ve kalan malları mirasçılara şer'î hükümlere göre dağıtmaları istenilmektedir.

Nâiblerin yapmaları gereken görevler bu şekilde belirtilmesine rağmen merkezden gönderilen bazı emirname suretlerinden nâiblerin bunların dışına çıktıkları görülmektedir. IX Numaralı Antalya Şer'iyye Sicili Defteri'nde yer alan 5 Muharrem 1272 [17 Eylül 1855] ve 27 Safer 1275 [6 Ekim 1858] tarihli iki belgeden de anlaşılacağı üzere bazı nâiblerin Hristiyan ahaliden ölen kişiler hakkında insan için söylenmeyecek sözler kullandıkları, yine Hristiyan ahaliden ölenlerin terekelerin yazımında talep olmadığı halde nâiblerin zorla tereke yazdıkları haberlerinin alındığı ve bu durumun Islahat Ferman-ı Âlîsi'ne de aykırı bulunduğu ifade edilmiştir. Yine aynı belgelerde nâiblerin ve müftülerin izin verilmemesine rağmen böyle bir icraat yürütmelerinin nedeni olarak daha fazla para kazanmak istemeleri gösterilmektedir.¹⁰⁶

2.3.2.1. Mahkeme Görevlileri

Nâibler, mahkemede yürütülen bütün işlemleri tek başlarına gerçekleştiremeyeceklerinden onlara yardımcı olan birtakım görevliler de bulunmaktaydı. IX Numaralı Antalya Şer'iyye Sicili Defteri'nden elde ettiğimiz bilgilere göre söz konusu

¹⁰³ Mehmet Emin Efendi için "Antalya kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iyyesi işbu bin iki yüz altmış sekiz senesi şehr-i Rebî'ü'l-âhiri gurrelerinden zabt itmek üzere tarafımızdan cenâb-ı şerefinize ihâle ve tefvîz olunmuştur" ifadesi yer almaktadır. Bkz. AŞS., IX/3a.

¹⁰⁴ AŞS., IX/32 a.

¹⁰⁵ Aynı Belge.

¹⁰⁶ AŞS., IX/30a; AŞS., IX/40a.

dönemde Antalya’da nâiblere görevlerinde yardımcı olan görevliler ve bunların vazifeleri şöyledir.

2.3.2.1.1. Muhzirbaşı ve Muhzırlar

“*Adlî Polis*” olarak nitelendirilen muhzırlar¹⁰⁷, kadı ve nâiblerin yardımcıları olup en üst rütbelilerine “*muhzirbaşı*” denilmekteydi. Yerine getirdikleri görevleri karşılığında “*ihzar*”, “*ihzariye*” veya “*muhziriyeye*” adları altında bir ücret almaktaydılar.¹⁰⁸

Muhzirbaşılık XVI. yüzyıl sonlarına kadar Padişah beratı ile altı bölük sahiplerine verilen bir hizmet niteliğini taşımaktaydı. Sonraları Yeniçeriler arasından da muhzirbaşı tayin edilenler olmuştur. Çoğu zaman, Padişah beratı ile tayin edilen muhzirbaşılar mühürlü bir yazı ile kendilerine vekil tayin etme yoluna gitmişlerdir.

Muhzirbaşılar ve muhzırlar mahkemelerde kadı ve nâiblerin en önde gelen yardımcılarıydılar. Mahkemede iç güvenliğin sağlanması ve davalıların getirilip götürülmesi bunların başlıca görevleriydi. Bunlardan bir kısmı sürekli mahkeme kapısında bekler, duruşmaları bozacak bir olayın çıkmasını önlerdi. “*Bâb Muhzırları*” denilen bu muhzırların dışında bazıları da vergi toplanmasında hazır bulunmaktaydılar. Muhzırların bir diğer görevi de mahkeme kararı ile el konulan para ve eşyaların korunmasıydı. 1815 yılında ilan edilen Adalet Fermanı’nda yetim mallarının korunması da muhzırlara bırakılmıştır. Bunlar bütün davalarda hazır bulduklarından şühûdü’l-hallerde isimleri sıkça geçmektedir.

IX Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri’nde şühûdü’l-hâller içinden çıkarılan muhzirbaşı ve muhzırlar şunlardır:

Muhzirbaşı Mustafa: 17 belgede

Muhzir Ali Çelebi: 8 belgede

Muhzir Ali Çelebi: 7 belgede

Muhzir Süleyman: 4 belgede

Muhzir İsmail: 4 belgede

Muhzir Mustafa: 3 belgede

Muhzir İhsan Çelebi: 1 belgede

Muhzir Mehmet Çelebi: 1 belgede

Muhzir Ahmet Çelebi: 1 belgede

Muhzir Laz Çelebi: 1 belgede

Muhzir İbrahim Çelebi: 1 belgede

¹⁰⁷ Mustafa Akdağ, *Türkiye’nin İktisadî ve İctimaî Tarihi*, C.II, Cem Yay., İstanbul, 1995, s.71.

¹⁰⁸ Mehmet Çanlı., “*Eytam İdaresi Ve Sandıkları (1851-1926)*”, *Türkler*, C.XIV, YTY., Ankara, 2002, s.64.

Muhzır Hüseyin: 1 belgede

Muhzır Yasin Etem: 1 belgede

Muhzır Tâviloğlu Ali: 1 belgede

Muhzır Kebapçıoğlu İsmail: 1 belgede

2.3.3.1.2. Başkâtipler ve Kâtipler

Kadının yardımcısı konumundaki mahkeme kâtiplerinin tayininde kadının talebi birinci koşuldu. Bunlar mahkeme hakimi ve ileri gelenlerin uygun gördükleri kişiler arasından seçilerek görevlendirilmekteydiler. Güzel yazı yazabilen ve dürüstlüğü ile tanınan, bilgili olduğu herkes tarafından bilinen kişiler bu göreve seçilmekteydiler.

Başkâtibin görevi, kâtiplerin tutacakları her çeşit kaydın yazımının kurallara uygun olmasını denetleyerek, kayda geçirilen ferman, buyuruldu vb. resmî yazıların asıllarına uygun biçimde yazılmasını sağlamaktı. Başkâtipleri bunun yanı sıra kadının veya nâibin izni ile nikah kıyabilirler, gerektiğinde keşfe gidebilirlerdi. Sicillerin korunmasından da başkâtipler sorumlu idiler.¹⁰⁹

Başkâtip nâiblerin İstanbul'a gitmeleri, azil veya istifaları gibi çeşitli sebeplerle mahkemeden ayrılmaları durumunda tam yetki ile mahkeme işlerini yürütmekteydi. Bu nedenle başkâtipler Osmanlı adlî teşkilatı içerisinde önemli bir yere sahiptiler. Başkâtipler, diğer mahkeme görevlileri gibi nâiblerin "*mürâsele-i şer'îyye*"si ve Padişahın beratı ile bu göreve atanmaktaydılar.¹¹⁰

Kâtipler yazıları düzgün, güvenilir kişiler arasından kadı veya nâibler tarafından seçilmekteydi. Kim kâtip seçilmişse yazı ile başkâtibe bildiriliyordu. Kâtiplerin asıl görevleri mahkemede yapılan duruşmaları, merkezden gelen resmî yazıları sicile kaydetmekti. Hüccet, îlâm ve diğer belge ve senetleri bunlar kayda geçirmektedir. Bu hizmetleri karşılığında "*kâtibiyye*" adı altında bir vergi almakta idiler.

İncelediğimiz dönemde Antalya Mahkemesi Kâtibi İsmail Hakkı Efendi idi.¹¹¹ İsmail Hakkı Efendi'yi 33 belgede şühûdü'l-hâller arasında yer almıştır. Antalya mahkemesinde görevli bir başka kâtip tespit edilememiştir. İncelemiş olduğumuz belgelerden İsmail Hakkı Efendi'nin uzun yıllar Antalya mahkemesinde görev yaptığını görmekteyiz. XIII ve XV Numaralı Antalya Şer'îyye Sicil Defterleri'nde yaptığımız bir inceleme sonucunda 1280

¹⁰⁹ Çadırcı, a.g.e., s.137.

¹¹⁰ Yılmazçelik, a.g.e., s.230.

¹¹¹ AŞS., IX/9a; AŞS., IX/9b; AŞS., IX/12a; AŞS., IX/3b.

[1863/1864] ve 1283 [1866/1867] yılında İsmail Hakkı Efendi'nin hala görevinin başında olduğunu tespit etmiş bulunuyoruz.¹¹²

Mahkemelerde bu görevlilerin yanında IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'ne yansımamış görevliler de bulunmaktaydı. Bunlar arasında miras davalarında terekenin taksimi ile sorumlu olan "*kassamlar*", mahkemelerde gereksiz davranışlara engel olarak duruşma güvenliğini sağlayan "*mahkeme hademeleri*", ile kapı önünde durarak mahkemeye başvurmak isteyenleri sıraya koyan "*kapıcı*"yı sayabiliriz.¹¹³

¹¹² Bkz. AŞS., XIII/9a; (13 Şevvâl 1280/22 Mart 1864) AŞS., XV/66b (19 Şevvâl 1283/24 Şubat 1867)

¹¹³ İncelik, a.g.m., s.151; Abdülaziz Bayındır, "*Osmanlı'da Yargının İşleyişi*", Osmanlı, C.VI, YTY., Ankara, 1999, s. 436; Beden, a.g.e., 49.

3. BÖLÜM

XIX. YÜZYIL ORTALARINDA ANTALYA'NIN SOSYO-EKONOMİK DURUMU

3.1. XIX. YÜZYIL ORTALARINDA ANTALYA'NIN EKONOMİK DURUMU

3.1.1. PARA

Ekonomik alanlarda çalışmalar yapılırken kullanılan temel veriler, incelenen bölgede ve dönemde tedavülde bulunan ve alım-satım aracı olarak kullanılan paralardır. Bu nedenle Osmanlı Devleti'nde kullanılan paralara kısaca göz atmak gerekmektedir.

Osmanlı Devleti'nde “*sikke*”, devlet darphanesinde kesilen altın, gümüş, bakır ya da bunların karıştırılmasıyla elde edilen yuvarlak yassı maden parçaları olup, Osmanlı paralarına verilen genel addır. Osmanlı Devleti'nde geçerli para birimi devletin kuruluşundan itibaren uzun süre yürürlükte kalmış olan “*akçe*”dir. Devlet içerisinde her türlü işlem bu para birimi üzerinden yapılmaktaydı. Ancak akçe, dünya düzeninde, dolayısıyla Osmanlı Devleti içerisinde yaşanan çeşitli ekonomik gelişmelerin etkisiyle sürekli değer kaybetmiş ve sonuçta kullanım alanı kalmamıştır. Onun yerini XVII. yüzyıldan itibaren “*para*” ve “*kuruş*” almıştır. Bu yüzyılda devletin resmî para birimi kuruş olmuştur.¹

Devlet sınırları içerisinde Avrupa'da basılan paralar da geçerli bulunmaktaydı. Örneğin, Macar Altını, İspanyol Riyali ve benzeri altın paralar Osmanlı altınları ile birlikte ticarete kullanılıyordu.²

Osmanlı Devleti'nde ekonomik alanda, gerek iç ve gerek dış faktörlerden dolayı sikke ayarlarında bir çok düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Yapılan bu düzenlemelerden bir sonucu gidilememiş olacak ki devlet, tedavüldeki paraların yanında birçok parayı da tedavüle sürmüştür.

Osmanlı Devleti'nde Abdülmecit (1839-1861) dönemi, ki incelediğimiz dönemi de kapsamaktadır, sikke basımında bir dönüm noktası olarak ifade edilmektedir. Bu dönemde bir çok yeni sikke basılmış ve 1840 yılında yayımlanan “*tashih-i ayar*” kararname ile sikke ayarlarında önemli değişikliklere gidilmiştir.³

¹ Musa Çadırcı, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, TTK., Ankara, 1997, s.107; Oğuz Tekin, “*Osmanlı İmparatorluğu'nda Para*”, *Osmanlı*, C.III, YTY., Ankara, 1999, s.171.

² Mustafa Öztürk, “*Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi*”, *Türkler*, C.X, YTY., Ankara, 2002, s.803.

Tablo: 3.1. Tashih-i Ayar'dan Sonra Basılan Altın ve Gümüş Paralar

	Cinsi	Değeri (Kuruş)	Dirhem	Kırat	Gram
ALTIN (Ayarı 22-binde 916,5)	Beşbiryerde	500	11	4	34,082
	Lira	250	5	10	18,041
	İkibuçuk Lira	100	2	4	7,216
	Lira-yı Osmanî	50	1	2	3,608
	Yarım Lira	25	-	9	1,804
	Çeyrek Lira				
GÜMÜŞ (Ayarı 90)	Mecidiye	20	7	8	24,055
	Yarım Mecidiye	10	3	12	12,023
	Çeyrek	5	1	14	6,013
	Mecidiye	2	-	12	2,405
	İkilik	1	-	6	1,202
	Kuruşluk	½	-	3	0,606
	Yirmi Paralık				
BAKIR	40 Para	1	6	10 ½	21,386
	20 Para	½	3	5 ½	10,693
	10 Para	¼	1	10	5,346
	5 Para	1/8	-	13	2,673
	1 Para	1/40	-	2 3/5	0,535

Kaynak: Mustafa Öztürk, "Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi", *Türkler*, C. X, YTY., Ankara, 2002, s.803.

1843 yılında Osmanlı sikke sistemine bir yenilik daha getirilmiştir. Bu tarihte yayınlanan bir fermanla, sikkelerin alınıp satılmakta olduğu, bunun halk ekonomisine olumsuz etkilerde bulunduğu ve fiyatları artırdığı gerekçesiyle ayarların yeniden düzenlenmesi yoluna gidildiği belirtilmektedir.⁴

Tablo: 3.2. 1843 Tarihli Fermana Göre Yerli Paraların Değerleri

YERLİ SİKKELER

Beher Dirhem'in Fiyatı

Sikkenin Adı	Kuruş	Para
Atık Sultan Ahmet ve Mustafa Hanların Fındık Altını	45	10

³ Tekin, a.g.m., s.175.

⁴ Öztürk, a.g.m., s.818.

Atık Sultan Mustafa'nın Tam Nısfıyye Altını ve Sultan I.Abdülhamit'in 17. senesine kadar olan Altınlar	42	30
Fındık, İstanbul ve Cedîd Rûmî	37	25
Atık Rûmî	45	5
Atık Adlî	39	5
Cedîd Adlî	35	5
Hayriye	41	5
Mısır	32	15
Yüzlük, İkilik, Altmışlık, Zolata, Tane, kuruş Cihadiye	1	13
Mısır Parası		32

Kaynak: Mustafa Öztürk, "Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi", **Türkler**, C. X, YTY., Ankara, 2002, s.818.

Tablo: 3.3. 1843 Tarihli Fermana Göre Yabancı Paraların Değerleri

YABANCI SİKKELER (ALTIN)

Beher Dirhemini Fiyatı

Sikkenin Adı	Kuruş	Para
Yıldız Altını (En eski Osmanlı Paraları bu fiyattır)	47	
Macar	46	10
Lira, Emperyal, Lizbon	43	10
Napolyon ve Luici	42	20
İspanya	41	

YABANCI SİKKELER (GÜMÜŞ)

Beher Dirhemini Fiyatı

Sikkenin Adı	Kuruş	Para
Direkli Riyal	22	10
Kuşlu	21	36
Beş Franklık	21	10
Mora Riyali	18	38
Yazılı Karbon	16	37
Kuşlu Karbon	16	10

Kaynak: Mustafa Öztürk, "Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi", **Türkler**, C. X, YTY., Ankara, 2002, s.818.

XIX. yüzyıl ortalarında Osmanlı Devleti'nde tedavülde olan paraları bu şekilde belirttikten sonra Antalya'daki para durumu ise şöyledir.⁵

Antalya'da, devletin resmî para birimi olarak belirlediği kuruşun ve alt değer olarak "para"nın kullanıldığı şer'iyeye sicillerinde açıkça görülmektedir. Akçe de kullanımda olmakla birlikte sadece hesaplamalarda ufak küsuratlar için kullanılmıştır.

İncelediğimiz dönemde Antalya'da kullanılan altınları ve bu altınların fiyatları şu şekilde gösterilebilir.⁶

Tablo: 3.4. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Kullanılan Yerli ve Yabancı Altın Paralar ve Değerleri

Paranın Adı (Yerli)	Değeri (Kuruş)	Paranın Adı (Yabancı)	Değeri (Kuruş)
Bölük Altın	105	Macar Altını	53
Bütün Mahmudiye Altını	80-120	İngiliz Lirası Nısfı	57,5
Bütün Mahmudiye	90	İngiliz Lirası Altını	113-115
Mahmudiye Nısfı Altın	50	Sacılı Riyal	22-25
Cedîd Adliyye Altını	18-25	Direkli Riyal	5
Adliyye Rubî	6	Beyaz Riyal Nısfı	11
Eski Adliyye Altını	20	Karbon Riyal	18
Osmanlı Yüzlük Altın	105	Çay Riyal	24
Doksanlık Altın	90	Beyaz Rub'î	5,5
Büyük Altın	50	Fransız Bütün Altın	90
Cedîd Yirmilik Altın	30	Beyaz Şilin	11
Yirmilik Altın	20	Çinko Riyal	23
Eski Yirmilik Altın	20-25		
Cedîd Onluk Altın	15-16		
Onluk Altın	10-18		
Beşlik Altın	5-7,5		
Üçlük Altın	3-5		
Fındık Rub'iyeye Baş	9-15		

⁵ IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nden elde edilen veriler Antalya'daki para durumunu aydınlatılmak için yeterli değildir. Bu nedenle verilen bilgiler IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nden ve incelediğimiz dönemin içerisinde bulunan Aydın Beden'in VIII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri üzerine yapmış olduğu çalışmadan da yararlanılarak çıkartılmıştır. Bkz. Aydın Beden, 1854-1859 Tarihleri Arasında Antalya (8 No'lu Antalya Şer'iyeye Sicilleri Defterine Göre), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2004.

⁶ Bazı altın fiyatlarının değişkenlik gösterdiğinden en alt sınır ile en üst sınır verilmiştir.

Altını			
İstanbul Bütünü Altın	30-35		
İstanbul Nısfı Altın	18		
İstanbul Rub'î Altın	7		
Eski İstanbul Altını	28		
Yaldız Altın	55		
Mısır Bütünü Altın	28-32		
Mısır Nısfıyesi	14-15		
Mısır Dörtlük Altın	6		
Eski Mısır Rub'î	2		
Beyaz Mecidiye	5		
Beyaz Cihadiye	20		
Beyaz Akçe	31,5-51		
Bakır Akçe	16,5		

Kaynak: IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri, Aydın Beden, 1854-1859 Tarihleri Arasında Antalya (8 No'lu Antalya Şer'iyeye Sicilleri Defterine Göre), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2004, s.53-54.

Tablodan anlaşılacağı gibi bazı altın fiyatlarında hükümet tarafından yapılan düzenlemelerin yansımaları görülmesine karşın bazı fiyatlarda tutarsızlık söz konusudur. Bunun yanında Antalya'da birçok yabancı paranın devamlı surette kullanılıyor olması bize Antalya'da kullanılan yabancı paraların ülkeleriyle ticarî faaliyetler gerçekleştirildiğini göstermektedir ki Antalya gibi bir liman kenti için bu durum oldukça doğaldır. Diğer yandan para düzeninde gerçekleştirilen yeni düzenlemelerin ülkenin genelinde olduğu gibi Antalya'da da eksiksiz uygulandığı söylenebilir.

3.1.2. FİYATLAR⁷

Bir malın/ürünün, gerçekleştirilen bir emeğin karşılığı olarak ifade edilen fiyatın/ücretin belli oranlarda tutulabilmesi, ekonomik istikrarın sağlanabilmesi için en temel koşuldur. Osmanlı Devleti de diğer bütün devletler gibi ekonomik düzende istikrarı gerçekleştirmek istemiştir. Çünkü, bütün toplumlar için geçerli olan halkın alım-satım gücünü sabit ve makul hale getirebilmek ancak bu şekilde mümkün olmuştur. Bu amaçla, sürekli olarak para sisteminde kontrolü sağlayıp, fiyatların aşırı şekilde yükselip-inmesine engel olunmaya

⁷ IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nin bazı ürünlerin fiyatları konusunda kısır olması nedeniyle söz konusu dönemin kapsamında yer alan VIII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nden de yararlanılmıştır.

çalışılmıştır. Diğer yandan, belli yöntemler uygulanarak fiyatların kişilerin keyfi faaliyetlerine göre şekillenmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.⁸

Osmanlı Devleti'nde fiyatların kontrol altında tutulması için uygulanan temel yöntemle "narh" sistemi denilmektedir. Fiyat belirlenmesi açısından narhın yanında daha bir çok yöntem bulunmakla birlikte konumuzun temel kaynağı açısından yarı-resmî fiyatların yer aldığı satış hüccetleri ve tereke kayıtları da bize fiyatlar konusunda bilgiler vermektedir. Bu tür belgelerdeki verileri yarı-resmî olarak nitelendirmemizin sebebi adı geçen malların fiyat tespitinin mahkeme tarafından ve her alana özgü ehl-i vukûf (bilirkişiler) tarafından belirlenmiş olmasıdır.

Bu bakımdan IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde bulunan belli ürünler ve mallara verilmiş olan fiyatlar şehrin ekonomik durumunun belirlenmesinde önemli veriler içermektedir. Belgeler arasında en fazla ev, hububat, giysiler ve ev araç gereçlerine ilişkin fiyatlar bulunmaktadır. Buna göre Antalya'daki ev, hayvan ve hububat fiyatlarını şu şekilde gösterilebiliriz.

Tablo: 3.5. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Mülk Fiyatları

Adet	Mevki	Özelliği	Fiyatı (Kuruş)	Yılı
18 Adet	İskele Mahallesi'nde	Fevkânî 13 tahtanî 5 Mağaza	64.000	1852
1 Bâb	İki Kapulu Han'da	Kargîr Mağaza	6.000	1852
1 Bâb	İstanos Nâhiyesi'nde	Meyveli ve meyvesiz ağaçlı avlulu menzil	1.800	1852
1 Bâb	Derûn-ı Sûk'ta Yukarı Bazar'da Timurcular Başında	Dükkan	2.750	1852
1 Bâb	Baba Doğan Mahallesi'nde	Fevkânî 2 tahtanî 1 oda bir miktar sofa ve avlulu menzil	9.500	1853
1 Bâb	Baba Doğan Mahallesi'nde	Fevkânî 2 tahtanî 1 oda bir miktar sofa ve avlulu menzil	9.750	1853
1 Bâb	Tuzcular Mahallesi'nde	Tahtanî ve fevkânî oda, sofa ve meyveli ve meyvesiz ağaçlı avlulu menzil	7.000	1853
1 Bâb	Baba Doğan Mahallesi'nde	Fevkânî 2 oda, mutfak ve meyveli ve meyvesiz ağaçlı avlulu menzil	18.000	1854
1 Bâb	Âhi Yusuf Mahallesi'nde	Fevkânî 2 oda ve bir miktar odalı menzil	6.000	1854
1 Bâb	Elmalu Mahallesi'nde	Fevkânî 1 göz odalı menzil	2.000	1854

⁸ Ömer Lütü Barkan, "Türkiye'de Fiyat Hareketleri", *Bellekten*, C. XXXIV, S.136, TTK. Ankara, 1970. s.578.

1 Bâb	Baba Doğan Mahallesi'nde	Menzil	8.000	1854
1 Bâb	Takyeci Mahallesi'nde	Fevkânî 2 göz oda ve meyveli ve meyvesiz ağaçlı avlu menzil ve müstemilat	13.335	1854
1 Bâb	İstanos Nâhiyesi'nde	Menzil		
1 Bâb	Sûk-ı Sultânî'de	Dükkan	3.400	1854
1 Bâb	Makbule Mahallesi'nde	Fevkânî 2 göz odalı menzil	2.050	1854
5.990 Dönüm	Kaş Nâhiyesi'nde Bayat Çiftliği'nde	Tarla	86.142	1855
1 Bâb	Makbule Mahallesi'nde	Fevkânî 4 oda, tahtanî 2 mağaza ve avlulu menzil	7.500	1855
1 Bâb	Cami-i Cedîd Mahallesi'nde	Menzil	9.000	1855
3 Adet	İvasıl Çiftliği Köyü	Değirmen	37.500	1855
1 Bâb	Âhi Yusuf Mahallesi'nde	Tahtanî 2 oda ve meyveli ve meyvesiz ağaçlı avlulu menzil	8.500	1855
1 Bâb	Sûk-ı Sultânî'de	Çilingir Dükkanı	1.000	1855
1 Bâb	Sûk-ı Sultânî'de	Samancı Dükkanı	8.100	1855
1 Bâb	Sûk-ı Sultânî'de	Bâzergân Dükkanı	2.200	1855
1 Bâb	Baba Doğan Mahallesi'nde	Menzil	10.000	1855
1 Bâb	İğdir Kazası'nda	Değirmen	2.000	1855
1 Bâb	Makbule Mahallesi'nde	2 göz oda ve avlulu menzil	6.250	1855
1 Adet	Elmalu Kazası Düden Çiftliği'nde	Tahta kebîr anbar	1.000	1855
1 Bâb	Elmalu Kazası Avlan Çiftliği'nde	Menzil	1.500	1855
1 Adet	Elmalu Kazası Avlan Çiftliği'nde	Bir taş üstünde dönen değirmen	15.000	1855
1 Bâb	Cami-i Cedîd Mahallesi'nde	Fevkânî 1 oda, tahtanî 1 kiler ve avlulu menzil	1.620	1855
1 Bâb	Sağır Bey Mahallesi'nde	Fevkânî 2, tahtanî 1 oda ve meyveli ve meyvesiz ağaçlı avlulu menzil	5.050	1856
1 Bâb	Makbule Mahallesi'nde	Fevkânî 2 göz oda ve bir miktar avlulu menzil	9.500	1857
1 Bâb	Şeyh Sinan Mahallesi'nde	Fevkânî 2 göz mâmur, 1 göz harap oda, tahtanî mağaza ve meyveli ve meyvesiz ağaçlı avlulu menzil	8.500	1858
1 Bâb	Cami-i Cedîd Mahallesi'nde	Fevkânî 1 oda, tahtanî 1 mağaza ve avlulu menzil	15.000	1857

1 Adet	İstanos Nâhiyesi'nde	Harap Mağaza	1.905	1857
1 Bâb	Cami-i Cedîd Mahallesi'nde	Fevkânî 1 oda, tahtânî 1 mağaza ve avlulu menzil	11.000	1858

Kaynak: IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri (Sırasıyla, AŞS., IX/4a; IX/4a; IX/4b; IX/4b; IX/6a; IX/6b; IX/6b; IX/12a; IX/13b; IX/13b; IX/14a; IX/17a; IX/19b; IX/26a; IX/9a; IX/14b; IX/19a; IX/23a; IX/23b; IX/25a; IX/24a; IX/12b; IX/25b; IX/26b; IX/27a; IX/28b; IX/28b; IX/28b; IX/29b; IX/39b; IX/35b; IX/37b; IX/38a; IX/41a; IX/42b).

Tablodan anlaşılacağı üzere Antalya'daki evlerin büyük çoğunluğu iki katlıdır. Üç katlı eve hiçbir belgede rastlanmamıştır. Buna göre, Antalya'da iki katlı evlerin büyük çoğunluğunun bir üst kat (*fevkânî*), bir alt kat (*tahtânî*), ve ağaçlı avluya sahip olduğu söylenebilir. Bu evlerin fiyatları, mevkilerine, avlusunda bulunan ağaçların türüne ve harap olup olmamalarına göre değişmekteydi. İki katlı evlerin kapısı yol tarafında ise çoğunlukla altlarında dükkan ve mağazalar açılmıştı.

Yapılan ev satışları Müslüman'dan Müslüman'a, Müslüman'dan Gayrimüslime, Gayrimüslimden Gayrimüslime olabilmekteydi. Ancak incelenen belgeler arasında bir Gayrimüslimden bir Müslüman'a yapılan ev satışına rastlanmamıştır.

Antalya'daki hububat fiyatlarını tespit edebilmek için genel kabul gören usûl kullanılacaktır. Bu usûle göre, İstanbulî hintanın (buğday) bir keyli (kile) 30 kg. gelmektedir.⁹ Bir belgede İstanbulî hintanın (buğday) bir keyli 35'er kuruşa satıldığı görülmektedir.¹⁰ 1 keylin 30 kg. olduğu hesabıyla 1 kg. İstanbulî hintanın 1-2 kuruş arasında değiştiği söylenebilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta bu fiyatların ortalama değerler olduğudur. Çeşitli ürünlerdeki fiyatlar, ürünün piyasada bol olup olmamasına, mevsime ve alınıp-satılırken yüksek oranlarda olup-olmamasına göre değişmektedir.

Darının keyli ortalama 10-12 kuruşa satılmaktaydı. Bir belgede darının 3 keyli 18 kuruşa (keyli 6 kuruş) satılırken,¹¹ bir başka belgede 23 keyli 460 kuruşa (keyli 20 kuruş) satılabiliştir.¹² Bulgurun kilesi ise 20-25 kuruş arasında değişiyordu.¹³

Bu fiyatları tablo halinde şu şekilde gösterebiliriz:

⁹ Suraiya Faroqhi, "XIX. Yüzyılın Başlarında Antalya Limanı", VIII. Türk Tarih Kongresi, C.II, TTK, Ankara, 1981, s.1463.

¹⁰ AŞS., IX/28b.

¹¹ AŞS., VIII/23a.

¹² AŞS., VIII/16a.

Tablo: 3.6. Antalya'da Hububat Fiyatları¹⁴

	Hınta	Siyâm	Darı	Şa'ır	Burçak	Melez	Bulgur
Keyl	10-35	25-40	6-20	10-25	-	-	20-25
Yük	100-180	-	-	90-50	50	50	-

Kaynak: IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; Beden, a.g.e., s.61.

En temel üretim maddesi olan buğday ve arpa fiyatlarının Antalya'daki durumunu bu şekilde belirttikten sonra bu durumu daha somut bir hale getirebilmek için aynı dönemde diğer kentlerdeki buğday ve arpa fiyatlarının verilmesi yararlı olacaktır. Örneğin; XIX. yüzyıl ortalarında Bursa'da buğdayın ortalama fiyatı 12,9; arpanın ortalama fiyatı 8 kuruş idi.¹⁵ Dolayısıyla Antalya'daki en temel bu üretim maddelerinin Bursa'dakilerle hemen hemen aynı oranlarda olduğu söylenebilir. Buradan da anlaşıldığı gibi Anadolu'nun genelinde – bazı sapmaları normal karşılamak gerekirse – fiyat birliğinden söz edilebilir.

Hububat fiyatlarının yanında bazı temel gıda maddelerinin ve eşya fiyatlarının da belirlenmesi Antalya'nın XIX. yüzyıl ortalarındaki ekonomik durumunun açıklığa kavuşmasında faydalı olacaktır. Örneğin; 50 kıyye pekmez 100 kuruşa satılmıştır.¹⁶ Buna göre pekmezin kıyyesi 2 kuruş idi. Sabunun kıyyesi 7 kuruş,¹⁷ zeytinyağının kıyyesi ise ortalama 6 ile 10 kuruş arasında değişmekteydi.

Normal bir şalın fiyatı ortalama 8-12 kuruş arasında değişmekteydi. Eski bir şal 5 kuruşa,¹⁸ Şam işi ipekten yapılmış bir şal ise 60 kuruşa satılmaktaydı.¹⁹ Kapaklı bir tencere 20-25 kuruş, kahve takımı ise 20-150 kuruş arasında değişen fiyatlarla satılmaktaydı. Normal bir şamdanın fiyatı 8 ile 15 arasında değişirken, büyük bir şamdan 30 kuruş idi.²⁰ Normal bir kilim ortalama 40-50 kuruş arasında alıcı bulurken Türkmen kilimin fiyatı 100-150 kuruş arasında değişmekteydi.

Bu fiyatlar tablo halinde şöyle gösterilebilir:

¹³ Ortalama verilen fiyatlar VIII ve IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicilleri Defterlerinden çıkarılan ortalama fiyatlardır.

¹⁴ Verilen fiyatların değeri kuruş olarak verilmiştir. Bu fiyatlar değişkenlik gösterdiğinden burada taban ve tavan fiyatlar verilmiş olup ortalama fiyatlardır.

¹⁵ Mustafa Öztürk, "Bursa'da Hububat Fiyatları (1755-1840)", XI. Türk Tarih Kongresi (5-9 Eylül 1990), C. IV, TTK, Ankara, 1994, s.1724.

¹⁶ AŞS., VIII/5a.

¹⁷ AŞS., VIII/16a.

¹⁸ AŞS., VIII/42a.

¹⁹ AŞS., VIII/61a.

²⁰ AŞS., VIII/23b.

Tablo: 3.7. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya’da Bazı Eşya Fiyatları

Eşya Adı	Ortalama Fiyatı (kuruş)
Kapaklı tencere	20-25
Şamdan	8-15
Büyük şamdan	30
Kahve takımı	20-150
Şal (normal)	8-12
Eski şal	5
Şam işi ipek şal	60
Yastık	10
Kilim	40-50
Türkmen kilimi	100-150

Kaynak: VIII Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri; IX Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri

3.1.3. ZİRAAT

3.1.3.1. Hayvancılık

Antalya’da hayvancılık eski dönemlerden itibaren en önemli geçim kaynaklarından birisi olmuştur. Antalya, XIX. yüzyılın başlarında, gelişmiş bir limana sahip olması nedeniyle İstanbul’un et ihtiyacını karşılayan kentlerin başında gelmekteydi.²¹ İncelediğimiz dönemde IX Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri’nden çıkarılan verilere göre Antalya’da hayvan yetiştiriciliğinin yoğun olduğunu söyleyebiliriz. Antalya’nın kaza ve nâhiyelerine bağlı birçok köyde bulunan büyük çiftlikler hayvanların yoğunlukla yetiştirildiği yerlerdi. Örneğin, Kaş nâhiyesinde Bayat²² ve İvâsıl Çiftlikleri²³, İğdir Kazası’nda Tekfûr Önü Çiftliği²⁴, Elmalı Kazası’nda Düden²⁵ ve Avlan Çiftlikleri²⁶ gibi çiftliklerde sayısız hayvanlar yetiştirilmekteydi. Bunun yanı sıra iki katlı olan birçok evde alt katlar hayvanların barınmasına mahsus ahır olarak da kullanılmaktaydı.

XIX. yüzyıl ortalarında Antalya’da yoğun olarak yetiştirilen hayvanlar koyun, keçi, deve, inek, dana, camûs, davar, öküz, beygir, katır, kısırak, merkeb ve arı idi. Bu hayvanlardan devenin taşımacılıkta, beygir, katır ve merkebin hem taşımacılık hem de tarımsal üretimde, camûs, tosun, dana ve öküzün tarımsal üretim ve et ihtiyacının karşılanmasında, diğerlerinin

²¹ Hasan Moğol, 19. Yüzyılın Başlarında Antalya, Mehet Yay., Ankara, 1991, s.82.

²² AŞS., IX/9a.

²³ AŞS., IX/23a.

²⁴ AŞS., IX/26b.

²⁵ AŞS., IX/28b.

²⁶ Aynı Belge.

ise özellikle küçük baş hayvanların giyimde ve et ihtiyacının karşılanmasında kullanıldığı söylenebilir. İncelenen belgelerden anlaşıldığı üzere geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlayanlar çoğunlukla Müslümanlardır.

3.1.3.2. Tarım

Antalya iklim koşulları ve doğal yapısı itibariyle tarıma elverişli bir bölgedir. Bu nedenle tarih boyunca Antalya'da yerleşmiş halkların en önemli geçim kaynaklarından birisi tarım olmuştur.

İncelediğimiz dönemde yoğun olarak yetiştirilen ürünler arpa, buğday, siyâm, mısır, soğan, kayısı, erik, ceviz, palamut, bakla, burçak, melez, hurma gibi ürünlerdir. Şüphesiz tarımsal üretim sadece bunlarla sınırlı değildi. Şer'iyeye sicillerinde kayıt altına alınmış ürünler bunlardır. Bunların dışında belgeler arasında çeşitli bahçe adları geçmektedir. Bu da Antalya'da bahçe tarımının da yapıldığını göstermektedir. İbrahim Ağa Bahçesi²⁷, Zerdali Bahçe²⁸, Antalya Bahçesi,²⁹ eski Teke Mütesellimi el-Hâcc Mehmet Ağa Bahçesi,³⁰ Hamamcı Hafız Bahçesi,³¹ Hacı Binbaşı Bahçesi,³² Tahranlı Bahçe³³ ve çeşitli vakıflara ait bahçeler bunlara örnek verilebilir. Ancak bu bahçelerde ne tür ürünler yetiştirildiğine ilişkin incelenen belgeler arasında herhangi bir bilgiye rastlanmadığından bu konuda bilgi verilememektedir.

Antalya'da bu tür ürünlerin yetiştirildiği incelenen belgelerden belirlenebilmesine rağmen yine aynı belgelerde bu ürünlerin Antalya'daki toplam üretimi hakkında aydınlatıcı bilgiler bulunamamıştır. Bu durumun en önemli nedeni hiç kuşkusuz incelediğimiz dönemde Şer'iyeye Mahkemelerine bu tür bilgilerin kaydedilmesi usûlüne son verilmiş olmasıdır. Bu nedenle daha önceki Antalya Şer'iyeye Sicili Defterleri'nde üretim ilgili olarak geçen kayıtların incelenmesi incelediğimiz döneme ışık tutabilecektir.

Bu konuyla ilgili olarak en fazla bilgi içeren 1 Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde hububat üretim miktarları hakkında önemli kayıtlar bulunmaktadır. 1225 (1810) yılında hububat üretiminin Teke Sancağı dahilindeki kazalara dağılımı şu şekildedir.

Antalya Kazası: 1.000 kile

Kaş Kazası: 900 kile

Kalkanlı Kazası: 700 kile

²⁷ AŞS., IX/19b.

²⁸ AŞS., IX/21b.

²⁹ AŞS., IX/22a.

³⁰ AŞS., IX/23b.

³¹ Aynı Belge.

³² AŞS., IX/41b.

³³ AŞS., IX/5a.

Elmalı Kazası: 1.000 kile
 Kızılkaya Kazası: 300 kile
 Finike Kazası: 670 kile
 İğdir Kazası: 600 kile
 Serik Kazası: 1.040 kile
 Germeği Kazası: 800 kile
 Toplam 7.010 kile.³⁴

Bu veriler 1225/1810 yılında devlete yapılacak satış miktarını göstermektedir. Devlete yapılacak satışlar genellikle 1/12 oranında yapılmaktaydı.³⁵ Yani Antalya kazasının 1810 yılında alınan 7.010 kile buğdayın 12 katı hesaplanarak Antalya kazasının o yılki hububat üretimi tahminî olarak belirlenebilir. Buna göre $7.010 \times 12 = 84.120$ kile olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine aynı yöntemle sadece Antalya ve ona bağlı köylerinde üretilen hububat miktarı ise $1.000 \times 12 = 12.000$ kile olarak hesaplanabilir.

Diğer yandan değişik yıllarda Antalya'dan yapılan mubayaa miktarları da bu oranlara yakındır. Örneğin, 1230 [1814-1815], 1233 [1817-1818], 1842 [1826-1827] yıllarında Antalya kazasından yine toplam 7.010'ar kile, 1240'ta [1824-1825] 1.306 kile, 1251'de [1835-1836] 47.100 kile hububat mubayaa olunmuştur.³⁶ Hububat üretiminin iklim şartlarına bağlı olduğu ve mubayaa miktarını belirlemede devletin savaş halinde olup olmadığı gibi durumlar göz önünde bulundurulursa mubayaa olunan hububat miktarında ve dolayısıyla üretiminde belli bir istikrarın olduğu söylenebilir.

Yukarıda ifade edildiği gibi hububat üretimi iklim şartlarına sıkı sıkıya bağlı olmakla birlikte, 1810 yılından itibaren yaklaşık 40-45 yıllık dönem içerisinde ve IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde kıtlıkla ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamadığından söz konusu dönem içerisinde Antalya'daki hububat üretiminin tahminî olarak yukarıda belirtilen rakamlara yakın olduğu söylenebilir. Ancak bu dönemdeki mubayaa miktarlarını gösterecek belgeler Sicil'de yer almadığı gibi, mubayaanın yapılıp yapılmadığı konusunda da herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bunun yanında kesin olmamakla birlikte, Kırım Savaşı döneminde, ordunun ihtiyacı göz önünde bulundurularak, daha fazla zahire mubayyaasının gerçekleşmiş olabileceği tahmin edilebilir.

³⁴ AŞS., I/17b.

³⁵ Faroqhi, a.g.m., s.1463.

3.1.4. TİCARET

Ticaretin içinde yer aldığı ekonomik hayat her devlette olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de büyük önem taşımıştır. Devlet, kuruluşundan itibaren ticarî hayatın içerisinde yer almış, ancak önemli ticaret yolları üzerinde yer almasına rağmen gerçekleştirmek istediği ticaret ağını tam anlamıyla oturtamamıştır. Uzun mesafeli ticareti büyük oranda yabancılar veya Osmanlı Devleti tebaası Gayrimüslimler gerçekleştirmekteydi. Müslümanlar ise para akışındaki istikrarı sağlayamadıklarından daha çok kısa mesafeli ticaretle uğraşmaktaydılar.

Osmanlılarda ticaret, temel olarak reâyâyı sıkıntıya düşürmeyecek bir faaliyet alanı olarak görüldüğünden sürekli devlet denetiminde tutulmuştur. Böylece kâra ve rekabete açık bir ticaret söz konusu olmamıştır. Yapılan ticaretin büyük bir kısmı da Gayrimüslimler tarafından gerçekleştirilmiştir. Yabancılar, teşvik ve ticaretin canlanması için olduğu kadar devletin gücünün bir göstergesi olarak bir takım ticarî imtiyazlar (Kapitülasyonlar) da verilmiştir.³⁷

XVII. yüzyılın sonlarına kadar Osmanlı ticareti – yaşanan olumsuzluklara rağmen – yoğun ve gelişmiş bir durumdadır. Bu dönemden sonra ticaret yollarının Akdeniz limanlarından Batı Avrupa limanlarına kayması nedeniyle Osmanlı Devleti'nin ticaretten elde ettiği gelirden büyük düşüş yaşanmıştır. Yeni yerlerin keşfedilmesi Osmanlı üretim ekonomisini olumsuz yönde etkilemiş; bu ise devletin ticarî faaliyetlerinin gerilemesinde baş etkenlerden birisi olmuştur. Bu dönemden sonra Osmanlı pamuklu dokumalarının karşısına Hint pamuklu dokumaları önemli bir rakip olarak ortaya çıkmıştır. Böylece, Osmanlı ticarî örgütlenmesi sadece zorunlu ihtiyaç maddelerinin karşılanmasına cevap verecek bir hale gelmiştir. Bunun sonucunda, Osmanlı topraklarında, Avrupa ülkelerinde görülen manifaktür ve imalat sektörü oluşmamış; dolayısıyla ülke artık Avrupalı manifaktürel devletlerin bir hammadde ve satış pazarı haline gelmiştir.

Diğer yandan, Osmanlı Devleti'nin, Avrupalı devletlere verdiği ticarî ayrıcalıklar – özellikle 1838 Balta Limanı Antlaşması – Avrupa ekonomisiyle Osmanlı ekonomisi arasındaki bu ilişkinin gelişmesine neden olmuştur. Bununla birlikte 1840 yılından itibaren, yapılagelen ticaret antlaşmaları nedeniyle dış ticaret alanındaki tekeller kaldırmış; böylece iç ticarete yabancıların kolaylıkla el atmalarının yolu açılmıştır. Osmanlı Devleti'nin dış ticarete bu şekilde giderek dışa bağlanması ve bunun sonucunda ekonomik alandaki kötüye gidişin hızlanması, ilk önce ve en fazla ticaretten büyük gelir elde eden kentleri etkilemiştir. Bu kentlerin en önemlilerinden birisi de gelişmiş bir liman kenti olan Antalya'dır.

³⁶ Moğol, a.g.e., s.81.

Antalya Doğu Akdeniz’de önemli bir liman kentidir. Roma ve Selçuklu dönemlerinde bu özelliğinden hiçbir şey kaybetmemiştir. Mısır ve Trablus’tan gelen mallar Anadolu’ya büyük oranda Antalya ve İzmir limanlarından giriş yapmaktaydı. Bu özelliğiyle Antalya önemli bir transit ticaret kentiydi. Ancak, ticaret yollarının yukarıda belirtildiği gibi Doğu Akdeniz’den Batı Akdeniz limanlarına kayması, diğer Doğu Akdeniz liman kentlerinin yaşadığı ticarî gelir kaybıyla Antalya’nın da karşılaşmasına neden olmuştur. Bir taraftan Antalya’nın ticarî geliri bu şekilde düşerken; diğer taraftan Avrupalı tüccarlara verilen ticarî imtiyazlar da ticaretle uğraşan yerli unsurun azalmasına neden olmuş ve dolayısıyla Antalya iktisadî bakımdan gerilemiştir.

3.1.4.1. *Tüccar-ı Hayriye*

Yukarıda ifade edilen ve konumuzun sınırlarını aşan daha birçok nedene bağlı olarak Osmanlı ticarî etkinlikleri sekteye uğramaktaydı. Diğer yandan, dış ticarete yer alan Gayrimüslimlere ve Avrupalılara “*Berathlı Tüccar*” ve “*Avrupa Tüccarı*” sıfatlarıyla çeşitli imtiyazlar verilmesi yerli Müslüman tüccarların durumunun daha da kötüye gitmesine neden olmuş; böylece yerli Müslüman tüccarlar giderek esnaflaşarak etkisi yok denecek düzeye gelmiştir.

Osmanlı ekonomisi ve yerli Müslüman tüccarları bu şekilde bir gerileme yaşarken XIX. yüzyıl başlarından itibaren Avrupa, Sanayi Devrimini gerçekleştirerek Osmanlı Devletiyle arasındaki uçurumu daha da açmıştır.

Tüm bu gelişmelerden sonra Osmanlı Devleti, değişen Dünya ticareti şartlarına bağlı olarak kendi ticarî yapılanmasını düzenleme yoluna gitmek durumunda kalmıştır. Bu amaçla XIX. yüzyıl başlarında devlet ekonomisinin canlandırılması için bir zorunluluk olarak görülen ve ticaretin yerli Müslüman tüccarlar lehine çevrilmesi için oluşturulan tüccar grubu - Tüccar-ı Hayriye - son derece dikkat çekicidir.

Hayriye Tüccarlarının ne zaman oluşturulduğu hakkında değişik görüşler bulunmaktadır. 1810, 1815 ve 1816 gibi değişik tarihler verilmekteyse de 1810 yılının doğru bir tespit olacağı düşünülmektedir. Ancak Hayriye Tüccarları Osmanlı ticarî hayatında 1827-1828 yıllarında görülmektedir. Böylece yaklaşık 10-15 yıllık bir dönem ise Hayriye Tüccarlarının aktif olabilmesi için değerlendirilmiş olmalıdır.³⁸

³⁷ Mehmet Genç, “*Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*”, V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi-Tebliğler (İstanbul, 21-25 Ağustos 1989), Ankara, 1990, s.14.

³⁸ Şennur Şenel, “*Osmanlılarda Ticaret Anlayışı ve Ticaret Teşkilatında Yeni Bir Yapılanma: Hayriye Tüccarı*”, *Türkler*, C. X, YTY., Ankara, 2002, s.738.

Hayriye tüccarı statüsü kazanabilmenin belli şartları bulunmaktaydı. Her şeyden önce berat almak gerekmekteydi. Her isteyene verilmeyen bu beratın özelliği sahibinde aranan vasıflarla belirlenmiştir. Osmanlı yöneticileri bu sayede Hayriye Tüccarı'nın diğer tüccar guruplarına karşı toplum içinde itibarlı olacağını, güven duyulacağını ve buna bağlı olarak ticaretin gelişeceğini düşünmüşlerdir.³⁹

Berat sahibi olmak isteyenlerin öncelikle dilekçe vererek başvuruda bulunmaları gerekmekteydi. Ferman ve beratlarda belirtildiğine göre Berat sahibi olmak isteyenlerde aranan şartların başında *"bi't-tahrî fi nefsi'l-emr ehl-i irz ve dîndâr ve beynü't-tüccâr istikametle mücebberrü'l-etvâr"*⁴⁰; yani namuslu, doğru ve dürüst, dindar olmaları ve bu özelliklerini diğer tüccarlar tarafından doğrulatmaları gerekmekteydi. Böylece berat sahibi olmak isteyenler, adlarını, varsa şöhretlerini ve memleketlerini içeren dilekçelerini başlangıçta Divân-ı Hümâyûn Beylikçi Kalemi'ne, Ticaret Nezareti'nin kurulmasından sonra da Ticaret Nazırlığı'na veriyorlardı. Uygun görülenlere geniş ticaret hakkı veren berat verilmekte ve ikişer kişilik hizmetkârlarına da aynı haklar tanınmaktaydı. Böylece, Hayriye Tüccarı olanlar *"Beratlı"* Avrupa tüccarına ve fermanlı hizmetkârlarına tanınmış olan imtiyaza, güvene ve izne sahip olmaktaydılar.⁴¹

Hayriye Tüccarı olmak isteyenlerin dilekçelerinde belirttikleri ifadelerin doğruluğu Hayriye Tüccarı, şehbender ve muhtarlarınca tasdik edilmek zorundaydı. Şehbender⁴² ve muhtarlar⁴³ bunlar hakkında araştırma yapmakla görevli ve yetkili idiler. Başlangıçta Hayriye Tüccarlarının hepsi için İstanbul'da bir şehbender ve iki muhtar tayin edilmişken, daha sonraları bunların diğer yerlerdeki Hayriye Tüccarlarının sorunlarının çözümünde yeterli olmadığı anlaşılmış ve Hayriye Tüccarı kontenjanı ayrılan her yerde ayrı şehbender ve muhtarların bulunmasına, hizmet edecekleri yerlerdeki Hayriye Tüccarı tarafından kendi aralarından seçilip tayin edilmelerine karar verilmiştir. Böylece Hayriye Tüccarı kontenjanı bulunan yerlerde tüccarlar kendi aralarından biri şehbender diğer ikisi muhtar olmak üzere üç kişiyi seçmişlerdir. Osmanlı Devleti de Hayriye Tüccarlarıyla ilişkilerinde bu üç kişiyi muhatap almıştır.⁴⁴

³⁹ A.g.m., s.738.

⁴⁰ AŞS., VII/22b.

⁴¹ Şenel, a.g.m., s.738.

⁴² Ticaret Nezareti'nin kurulmasından önce ticaret işlerine bakmak ve tüccarlar arasındaki anlaşmazlıkları çözmekle görevlendirilen memurlara şehbender denilmekteydi. Hayriye tüccarlarının ileri gelenleri arasından seçilen bu kişi tüccarlara nezaret etmekte ve bunlar arasındaki ticarî sorunları çözmekle görevli bulunmaktaydı. M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, MEB, İstanbul, 1983, s.316.

⁴³ Şehbenderler gibi muhtarlar da hatırı sayılan, önde gelen ve çoğu zaman iki kişidir. Şehbenderle beraber, Hayriye Tüccarının idarî, hukukî sorunlarıyla ilgilenmekle yetkili ve görevli kılınmıştır.

⁴⁴ Şenel, a.g.m., s.740. VII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri incelendiğinde çoğu kişiye Hayriye Tüccarı olmaları için verilen berat ve fermanlarla dolu olduğu görülecektir.

Gönderilen fermanlarda Hayriye tüccarlarına diğer tüccarların sahip olduğu Avrupa, Acem (İran) ve Hindistan ticareti yapma hakkı verildiği görülmektedir.⁴⁵ Ancak Hayriye Tüccarlarına her ne kadar bu hak verilmiş ve yeterli kolaylıklar sağlanmışsa da bunların Gayrimüslim tüccarların rekabeti, dil bilmemeleri, uluslararası yeterli tecrübeye sahip olmamaları gibi nedenlerle faaliyetleri daha çok iç ticarete dönük olmuştur.⁴⁶

İncelediğimiz IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde Tüccar-ı Hayriyye'den değişik kişiler pek çok belgede şahitler arasında gösterilmişlerdir. İncelenen belgeler içerisinde farklı görev zamanlarına ait iki ayrı Şehbender Vekili tespit edilmiştir. İlki, Antalya'da bulunan Hayriye Tüccarlarının başı, "Tüccarbaşı"⁴⁷ lâkaplı Süleyman Efendidir. Süleyman Efendi bölgenin önde gelen, güvenilir ve nüfuzlu kişilerinden birisiydi. Babası el-Hâcc Ahmet olup⁴⁸, kardeşi el-Hâcc Ömer Ağa da meclis azasıydı.⁴⁹ Ayrıca, Sicil'de yer alan çeşitli satış hüccetlerinden anlaşıldığı üzere Şehbender Vekili Süleyman Efendi bölgenin en zengin kişilerinden birisiydi.

Süleyman Efendi'den sonra şehbender vekilliğine 1273 yılı Safer ayı sonlarında [Ekim 1856 sonları] İbrahim Bey getirilmiştir.⁵⁰ İbrahim Bey de Süleyman Efendi gibi bölgenin önde gelen kişilerinden olup birçok belgede şahitler arasında gösterilmiştir.

İncelediğimiz IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde yer alan Hayriye Tüccarları şunlardır:

Şehbender Vekili Süleyman Efendi⁵¹

Morevî el-Hâcc İbrahim Efendi (Süleyman Efendi'den sonra Şehbender Vekili olarak tayin edildi)⁵²

Mollâ Ahmet oğlu Mustafa⁵³

Mehmet Celâl⁵⁴

Bu kişiler bölgenin tanınmış, nüfuzlu, güvenilir ve zengin kişileri idiler. Bu nedenle sayısız belgede şahitler arasında gösterilmişlerdir.

⁴⁵ AŞS., IX/33b.

⁴⁶ Şenel, a.g.m., s.740.

⁴⁷ AŞS., IX/9b

⁴⁸ AŞS., IX/12a; AŞS., IX/13b.

⁴⁹ AŞS., IX/23a.

⁵⁰ AŞS., IX/33b. Belgede "Antalya'da sâkin sirâyettü hayriyye tüccârı mu'teberânından olub def'a kazâ'-i mezbûre tüccâr-ı hayriyye vekîli nasb ve ta'yîn kalınan İbrâhim zide kadrühü" denilmektedir.

⁵¹ AŞS., IX/12a; AŞS., IX/13b.

⁵² AŞS., IX/2a.

⁵³ AŞS., IX/2a.

⁵⁴ AŞS., IX/10b

Gayrimüslim tüccarlardan en önemlileri “*Tüccar-ı Mu'teberândan*” sıfatıyla belirtilen Hacı Epiyani⁵⁵, Vasiliyani⁵⁶, Sarı Simon oğlu Hoca Kostandi⁵⁷ ve Zanairoğlu Hacı Ligorî⁵⁸ idi. Hacı Ligorî bu dönemde Sandık Emîni görevini de yürütmekteydi ve önde gelen sarraflar arasında bulunuyordu⁵⁹. Zanairoğlu Hacı Ligorî bu görevinin yanında Zanairoğlu Oran adlı tüccarın iki nefer hizmetkârlarından Vasili'nin ölümü üzerine bu kişinin yerine Zanairoğlu Oran'ın iki nefer hizmetkârlarından birisi olarak tayin edilmiştir.⁶⁰

Diğer taraftan Antalya kent merkezinde yer alan çarşı alanının da – ki belgelerde sük-ı sultanî adıyla geçmektedir – kentteki ekonomik hayatın kalbinin attığı bir yer olduğu anlaşılmaktadır. Ölen kişilerin miras bıraktıkları malların belgelerde geçen “*bey'e arz ve ma'rifet-i şer'le kadî yediyle sük-ı sultânîde hayli eyyâm mecmû'-ı nâs olân mahallerde nidâ ve müzâyede olunarak rağbât-ı nâs inkıtâ'ında*”⁶¹ veya “*sük-ı sultânîde cem'-i nâs olân mahallerde münâdî yediyle iki ay mikdârı nidâ ve müzâyede ve bey'e arz olundukda rağbât-ı nâs inkıtâ'ında*”⁶² ifadelerinden de anlaşıldığı gibi çarşıda müzayede ile satıldığını görmekteyiz.

Ancak, çarşı, bir üretim ve ekonomik değer alışverişi özelliğinden daha fazlasını ifade etmektedir. O, aynı zamanda esnafın etkin olduğu kent kültürü bağlamında özel bir sentez potasında kendi ifadesini bulan tutarlı bir bütündür. Antalya gibi çok etnikli/dinli kentlerde dinî ve kültürel etkinlikler bir tür belirsizlik içinde kapalı kalırken, çarşı sakinleri tamamıyla özel ve onu kullanan etnik/dinî cemaat için kamusal yerdir. Kısaca, kentteki toplumsal kitlenin tümünün kamusal yaşamının geçtiği yerdir.⁶³

Antalya kent sakinlerinin en önemli geçim kaynakları arasında demircilik, hamamcılık, kasaplık, bakkallık, kahvecilik, debbağcılık, helvacılık, keçecilik, terzilik, semercilik, berberlik, kerestecilik, kalaycılık, kazancılık, kebağcılık, ekmekçilik, pabuççuluk, nalbantçılık gibi meslekler sayılabilir.

⁵⁵ AŞS., IX/8b.

⁵⁶ Aynı Belge.

⁵⁷ AŞS., IX/9a.

⁵⁸ AŞS., IX/39a.

⁵⁹ AŞS., VIII/12b.

⁶⁰ AŞS., IX/39a.

⁶¹ AŞS., IX/26a.

⁶² AŞS., IX/38a.

⁶³ Maurice M. Cerasi, *Osmanlı Kenti* (Çev. Aslı Ataöv), YKY, İstanbul, 2001, s.115-116.

3.1.4.2. Değişik Bölgelerle Yapılan Ticaret

Antalya, ilk kurulduğu dönemlerden itibaren önemli bir liman kenti olmuştur. Doğu Akdeniz’de, Anadolu üzerinden yapılan ticaretin büyük bir kısmı Antalya yolundan gerçekleştirilmekteydi.

IX Numaralı Antalya Şer‘iyye Sicil Defteri’nde Antalya’nın toplam ticaret hacmi ile hangi malların ticaretinin yapıldığı konularında, temel veri olacak olan Antalya Limanı ve ticarî içerikli belgeler defterde yer almadığından bu konulara ilişkin ayrıntılı bilgiler verilememiştir. Satır aralarına serpiştirilmiş ifadelerin irdelenmesi ve mevcut kaynakların taranması ile gerekli bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bunun yanında belgelerde geçen eşya çeşitlerinin değişik niteliklerine dayanarak nerelerde üretildikleri anlaşılabilir ve bu şekilde Antalya’nın hangi bölgelerle ticarî ilişkilerde bulunduğu hakkında değerlendirme yapılabilir. Burada vurgulanması gereken nokta Osmanlı Devleti’nin, Avrupalı devletlere ticarî imtiyazlar verdikçe dış ticaret açığının giderek artmış olduğu, yani sattığı malların satın aldığı mallara göre daha az olduğudur.

Bazı eşyaların üretim yerleri Antalya olmamasına rağmen burada yoğun biçimde bulunması, bir şekilde o malın Antalya’ya geldiğini, yani ticaretinin yapıldığını göstermektedir. Bu şekilde Antalya’da hangi bölgelerle ve hangi mallarla ticaret yapıldığı bir parça açıklığa kavuşturulabilir. Ancak belirtmek gerekir ki bu durum satılan mallar için değil; daha çok alınan mallar için geçerlidir.

İncelenen belgelerde Antalya’ya gelen malların hem yurt içinden hem de yurt dışından olduğu görülmektedir. Yurt içinden ve dışından gelen mallar arasında birinci sıradaki kategoriyi giyim eşyaları oluşturmaktadır. Entari, basma, tülbent, kadife, kuşak, bez, çuka, fes, makreme, peştemal, kutnî gibi mallar ise bunların başında gelmekteydi. Yurt dışıyla yapılan ticarete ise yoğunlukla Avrupa, İran ve Hindistan ile gerçekleştirilmekteydi. Avrupa ile yapılan ticaret ise büyük ölçüde İngiltere, Fransa, Avusturya ve Macaristan ile yapılıyordu.

Tablo: 3.8. Ülke İçi Ticaret İle Antalya'ya Getirilen Mallar ve Üretim Merkezleri ⁶⁴

Üretilen Mal	Üretim Merkezi
Entari	Sivas
Gökkuşuğu	Burdur
Boğası, mücessem, yemen	İzmir (kirazlı)
Kebe	Yanbolu
Tabak, bardak, kase	İznik
Çuka, kebe, keçe, renkli kumaşlar	Selanik
Kuşak, renkli kumaşlar, kadife, abâ, atlas, yasdık, peştamal, telli	Bursa
Ketan, peştamal, alaca, makrama, seccade, ihram, çarşaf, kaliçe	Mısır
Kaftan, dülbend kuşak, yorgan, alaca, yasdık kaytan, kutnî,	Şam
Sofra	Bulgaristan
Destâr	Ermenek
Kutnî, kaftan, renkli kumaşlar, çenber, zıbun, yen, yenlik, şal,	Bağdad
Çenber, alaca, makrama, kuşak, iblik	Tire
Çenber, renkli kumaşlar, harîr, entari, gügezi	İstanbul
Zincir, bilezik, gerdan, yasdık, kutnî, basma, seccade, hırka	Kıbrıs
Makrama, peştamal, astar, atlas, tafta kuşak, sarı çiçekli, alaca,	Haleb
İhram, serpuş	Cezayir
Kadife	Bilecik
Dülbend	Çine
Peştamal	Gazze
Makreme, kaftan	Keşan
Sini, tebsi	Belgrad
Tas	Kastamonu
Eğer, üzengi	Tatar
Kebe	Tırnova
Keçe	Muğla
Tabak	Kütahya
Bez	Urfa
Basma	Galata
Fes, yazma	Mora
Kuşak	Homa
İblik, kuşak, örnük	Trablusgarb
Makreme	Girit

Kaynak: IX Numaralı Antalya Şer'îyye Sicili Defteri; Beden, a.g.e., s.66-67; Alpay Bizbirlik, “Tereke Defterleri’ ve Edirne Tereke Defterleri Üzerine Bir Deneme”, **Türkler**, C.X YTY., Ankara, 2002, s.731-735; Abdülaziz Bey, **Osmanlı Âdet, Merasim, ve Tabirleri**, (Hzl. Kâzım Arısan, Duygu Arısan Günay), Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 2002.

Tablodan anlaşılacağı üzere adları geçen eşyaların en azından bir çeşidinin belirtilen üretim merkezlerinde imal edilmiş olması bu dönemde Antalya ile bu merkezler arasında

⁶⁴ Bazı malların birkaç yerleşim merkezinde hatta bütün yerleşim merkezlerinde üretiminin yapılması mümkündür. Bu nedenle tabloda belirtilen malların bazıları veya bir malın herhangi bir çeşidi, sadece söz konusu yerde değil, Antalya’da da üretilmiş olabilir. Ancak farklı bölgelerde üretilen ve Antalya’da bulunan mallar tespit edebildiğimiz kadarıyla bu şekildedir.

ticaretin var olduğunu ortaya koymaktadır. Dikkat çeken nokta ise ticarete konu olan malların çoğunlukla dokumacığa ve giyim sanayiine ait ürünlerden oluşturmasıdır.

Tablo: 3.9. İthal Edilen Mallar ve Üretim Merkezleri⁶⁵

İthal Edilen Mal	İthal Merkezi
Dımışkî (Bir çeşit kağıt)	Nemçe (Avusturya)
Abâ, keçe, bilezik, kılıç, post, sahan, fincan, seccade, ustura	Acem
Renkli kumaşlar, kadife, harir, kürde, kılıç, gaddare, kemha, çuka	Frenk(Avrupa)
Bıçak, tüfek, sim	Üngürüs (Macar)
Çuka, ayna	Venedik
Çuka, yazma, kumaş, fes, sandık, telli, kuşak	Fransa (Frenk)
Çuka, ferâce, çakşır, renkli kumaş, dolama	İngiltere
Sünbül, ceviz, kutnî, peşkir, makreme, yorgan, kuşak, önlük,	Hindistan
Tuz, kaya tuzu	Eflak
Çuka, düğme	Viçenza
Postin, nimten	Dubrovnik
Çuka	Saksonya
Çuka	Sudan

Kaynak: IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; Beden, a.g.e., s.67-68; Bizbirlik, a.g.m., s.731-735; Abdülaziz Bey, Osmanlı Âdet, Merasim, ve Tabirleri, (Hzl. Kâzım Arısan, Duygu Arısan Günay), Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 2002.

Yukarıdaki bilgilere göre Antalya'nın yurt içi ve yurt dışı ticarî ilişkilerinin oldukça gelişmiş olduğunu söylenebilir. Belirtilen her eşyanın sicildeki kaydında, yukarıda bahsedilen üretim merkezlerinden herhangi birinde imal edildiği açıkça belirtilmemektedir. Bu nedenle bir malın birkaç yerde birden üretildiği ve hatta Antalya'da da üretilmiş olabileceği unutulmamalıdır.

Bu konuda oldukça cimri olan belgelerden elde edilen diğer bilgiler de şunlardır: Bilindiği gibi Osmanlı Devleti'nden imtiyaz alan devletler ülkenin değişik yerlerinde açtıkları konsolosluklarla kendi tüccarlarının ticarî, hukukî ve siyasî haklarını korumaya çalışmışlardır. Söz konusu dönemde İngiltere'nin Antalya konsolosu Canberdi adlı bir kişi idi.⁶⁶ Yunan devletinin Antalya'da konsolos vekili Duka idi ve bu kişinin istifası üzerine yerine Surcu Yivanu Aleksandro atanmıştır.⁶⁷

⁶⁵ Belirtilen malların ithal edilenlerinin yanında Antalya'da da üretilenlerinin olduğu, yukarıda da adı geçen eşyaların tamamının Sicillerdeki kayıtlarda yer almadığı belirtilmelidir. Belirtilen mal ithal edilebileceği gibi, o malın herhangi bir çeşidinin ithal edilmiş olabileceği de unutulmamalıdır.

⁶⁶ AŞS., IX/18b.

⁶⁷ AŞS., IX/34a.

3.2. XIX. YÜZYIL ORTALARINDA ANTALYA'DA SOSYAL HAYAT

3.2.1. MAHALLELER VE YERLEŞİM

Osmanlı Devleti'nin genelinde olduğu gibi Antalya'da da homojen bir yapı yoktu. Kentte Müslüman, Hristiyan ve Musevî gibi birçok etnik ve dinî guruplar bulunmaktaydı ve bunlar çoğu zaman çeşitli mahallelerde kesin çizgilerle ayrılmadan karışık halde yaşamaktaydılar. Ancak bunların yaşadıkları yerler şehrin Türk hakimiyetine girdiği ilk dönemlerde kesin çizgilerle ayrılmıştı.⁶⁸ XVI. yüzyıl tahrir defterlerinde de Müslüman-Gayrimüslim-Yahudî taksimi yapılmıştır.⁶⁹ Ancak yavaş yavaş farklı toplumların birlikte yaşamaya alışmaları sayesinde bu bölünmüşlük ortadan kalkmaya başlamıştır. Bu guruplar, XIX. yüzyıl ortalarına gelindiğinde, artık bir anlaşmazlık olmadan hayatlarını devam ettirmekteydiler.

IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde geçen Antalya'nın mahallelerini şunlardır:

Makbûle Mahallesi, Kesik Minare Mahallesi, Arab Mescid Mahallesi, Elmalu Mahallesi, Şeyh Sinân Mahallesi, Çavuş Bağçesi Mahallesi, Takyeci Mahallesi, Bâba Doğan Mahallesi, Tuzcular Mahallesi, Keçi Bâli Mahallesi, Divan Yeri Mahallesi, Câmî'-i Cedîd Mahallesi, Âhi Yusuf Mahallesi, Timurcu Süleymân Mahallesi, Meydân Mahallesi, Şeyh Şücaeddîn Mahallesi, Hatîb Süleymân Mahallesi, Sağır Bey Mahallesi, Câmî'-i Atîk Mahallesi, Timurcu Kara Mahallesi, Sofular Mahallesi, Hacı Balaban Mahallesi, Bâlf Beğ Mahallesi.

XIX. yüzyıl ortalarında Antalya şehrinin mahalleleri bu mahallelerle sınırlı değildi. Bunlar sadece IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'ne yansıyanlardır. Bunlar dışında Antalya'da şu mahalleler de bulunmaktaydı:⁷⁰

Kara Dayı Mahallesi, Âhi Kızı Mahallesi, İskender Mahallesi, Çullah Kara Mahallesi, Meceddin Mahallesi, Kızılsaray Mahallesi, Kara Çallu Mahallesi, Tahıl Pazarı Mahallesi, Keçi Bali Mahallesi, Âşık Doğan Mahallesi, Araban (Arban) Mahallesi, Kızıl Harım Mahallesi, Kirişler Mahallesi, Yüksek Alan Mahallesi, İğdir (Eğdir) Hasan Mahallesi, Uncalu Mahallesi, Zeytun Mahallesi, Alaylu Mahallesi, Perakende-i Zimmiyan Mahallesi, Çit Zimmî

⁶⁸ Ebu Abdullah Muhamed ibn Batûta, *İbn Batûta Seyahatnâmesi*, Cilt I (Çev.A. Sait Aykut), İstanbul, 2004, s.403.

⁶⁹ Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2002, s.118-121; Latif Armağan, *XVI. Yüzyılda Teke Sancağı (Tapu Tahrir Defterleri'ne Göre)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Yeniçağ Tarihi) Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1996, s.270-271.

⁷⁰ Moğol, *Antalya Tarihi*, s.98-99.; Rifat Özdemir, "Osmanlı Döneminde Antalya'nın Fiziki ve Demografik Yapısı (1800-1867)", *XI. Türk Tarih Kongresi (5-9 Eylül)*, C. IV, TTK., Ankara, 1994, 1387-1390; Beden, a.g.e., s.40.

Mahallesi, Kara Çello Mahallesi, Perakende-i Zimmiyan-ı Makbule Mahallesi, Çolak Kara Mahallesi, Barban Çandır Mahallesi, Kışla Mahallesi, Karakuyu Mahallesi, Değirmenözü Mahallesi, İskele Mahallesi.

Buna göre Antalya'nın XIX. yüzyıl ortalarına ait IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defterine yansıyan 23, Sicile yansımamış 27, toplam 50 mahallesi bulunmaktaydı.

IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde mahallelerin iskan düzeni hakkında, yani hangilerinin kale içinde, hangilerinin kale dışında kaldığı hakkında çeşitli bilgiler vardır. Belgelerin incelenmesi sonucunda elde edilen verilerin ele alınmasıyla bu mahalleleri tablo halinde şu şekilde gösterebiliriz.⁷¹

Tablo: 3.10. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Kale İçinde ve Kale Dışındaki Mahalleler

Kale İçindeki Mahalleler	Kale Dışındaki Mahalleler
Cami-i Cedid Mahallesi	Sağır Bey Mahallesi
Baba Doğan Mahallesi	Elmalu Mahallesi
Makbule Mahallesi	Takyeci Mahallesi
Âhi Yusuf Mahallesi	Şeyh Sinan Mahallesi
	Timurcu Kara Mahallesi

Kaynak: IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri.

Mahalle adlarına bakıldığında, genellikle meslek gruplarının diğer bir deyişle esnaf ve zanaat adlarının ve mahallenin bulunduğu mevkiinin özelliğini belirten adların çoğunlukta olduğu görülecektir. Tahıl Pazarı, Divan Yeri, Değirmenözü, Tuzcular, Takyeci, Timurcu Süleyman, Timurcu Kara, Çavuş Bahçesi gibi mahalle adları şehirde ne gibi zanaatların yapılmakta olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Bunların yanında tasavvufî adlar taşıyan mahalleler de bulunmaktadır. Bunlar da Âhi Kızı, Ahi Yusuf, Keçi Bâlî, Baba Doğan, Âşık Doğan gibi mahallelerdir. Mahalleler arasında Cami-i Atîk, Cami-i Cedîd, Şeyh Sinan, Şeyh Şücaeddîn, Sofular gibi isimlerin yer alması ise Antalya'da islâmî inanişin yoğun olarak yaşandığını göstermektedir.

Yukarıda adları sayılı mahallelerden Makbûle, Kışla, Kızıl Saray, Kara Çallu, Bâlî Beğ, Cami-i Cedîd, Timurcu Süleyman, Meceddin, Baba Doğan, Takyeci Mustafa mahalleleri şehrin en büyük mahalleleri iken Cami-i Atîk, Ahi Kızı, Sağır Beğ, Sofular, Şeyh Sinan,

⁷¹ IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'ne yansıyan mahallelerin hepsinin kale içinde veya dışında olup olmadıklarına ilişkin bilgiler bulunmamaktadır.

Kirişçiler, Ahi Yusuf, Arab Mescidi, Meydan, İğdir Hasan mahalleri orta büklükteki mahalleler ve bunlar dışında kalanlar küçük mahallelerdir.⁷²

Antalya'da mevkileri tam olarak belirtilmemekle birlikte bir çok yapının da mevcut olduğu anlaşılmaktadır. IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde konaklama merkezi olarak toplam 4 han ismi geçmektedir. Bekir Hânı⁷³ İki Kapulu Hân⁷⁴, Yeni Hân⁷⁵ ve adı belirtilmemekle birlikte iskelede Zanairoğlu Hoca İstirati'nin satın aldığı bir han⁷⁶ kayıtlara geçirilmiş hanlardır. Şüphesiz Antalya'daki hân sayısı bu kadar değildi. Ancak bunlar sadece IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'ne yansıyanlardır. Eğitim merkezi olarak ise sadece İsmail Efendi Medresesi⁷⁷ ve Bâlî Beğ Mahallesi'nde⁷⁸ olmak üzere iki adet medresenin bulunduğunu da bilmekteyiz.

Sonuç olarak söylemek gerekirse, uzun zamanlardan beri Türklerle beraber yaşamaya alışmış olan Hristiyan, Ermeni ve Yahudî halk arasında derin bir etkileşim görülmüş; Gayrimüslim halk Türkler gibi yaşamaya alışmış, onların kullandıkları eşyaları kullanmış ve bu şekilde ortaya bir birliktelik çıkmıştır. Ayrıca bu durum, etnik ve dinî özellikleri, kültürleri, dilleri farklı olan toplumların karşılıklı hak ve özgürlüklerine saygılı biçimde yaşamayı seçtiklerinin bir göstergesi olarak da görülmelidir.

3.2.2. NÜFUS

Osmanlı tarihi üzerine çalışanların en büyük sorunlarından birisi nüfus sayısının belirlenebilmesidir. Kent nüfusunun belirlenmesi yerel tarih üzerine çalışanlar açısından içinden çıkılmaz bir girdap haline gelmektedir. Çünkü; bir kentin tarihi yazılırken, siyasî, idarî, sosyo-kültürel ve demografik yapısının tümüyle ele alınması gerekmektedir. Diğer yandan kentlerin siyasî ve idarî tarihleri Osmanlı Devleti tarihi içerisinde genel anlamda sürekli varolagelmiştir. Ancak, diğer özellikleri, yani sosyo-kültürel ve demografik yapıları ancak yerel tarih çalışmalarıyla tam anlamıyla gün ışığına çıkarılabilecektir. Bu hedefe uygun olarak çalışmamızda, söz konusu dönemde Antalya nüfusunun “*tahmini*” olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Osmanlı tarihçileri kentlerin nüfus sayılarının belirlenmesinde bazı yöntemler uygulayagelmişlerdir. Bunlardan en önemlisi hiç kuşkusuz Avâriz Hâne sayılarına göre yapılan hesaplamadır. Avâriz hâne; kavram olarak tek ailenin oturduğu bir ev/konut anlamına

⁷² Özdemir, a.g.m., s.1391.

⁷³ AŞS., IX/1b.

⁷⁴ AŞS., IX/4a.

⁷⁵ AŞS., IX/9a.

⁷⁶ AŞS., IX/6a.

⁷⁷ AŞS., VIII/12b.

gelmeyip, emlâkı bulunan, arazi tasarruf eden kişilerden belli oranlara göre düzenlenmiş bekar ve evli erkek gurubunu ifade etmektedir. Bu, gerçek bir hane olmayıp, itibarî bir haneyi, yani, bir gurubu belirtmektedir. Bu gurup içindeki sayı bölgeden bölgeye, şehirden şehire değiştiği için bazen 3, bazen 5, bazen 10, bazen de 15 veya daha fazla olabilirdi. Değişik bölgelerdeki hane sayılarındaki bu farklılık, elbette ki, devletin vergi toplamada bölgelerin özelliklerine göre davranma çabasından kaynaklanmaktaydı.⁷⁹

Bazı tarihçiler tarafından şüpheyle karşılanırsa da tahrîr defterlerinin bu açıdan büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Bazı yerlerde 25-30 yılda bir gerçekleştirilen tahrîrler bazı yerlerde de daha kısa sürelerde gerçekleştirilebilmekteydi. Bu ise sayımların pragmatik amaçlarla yapıldığının en önemli göstergesidir. Tahrîr sayımlarında asıl amaç nüfusun belirlenmesi değildir. Buradaki amaç vergi vermekle yükümlü mükellefleri ortaya çıkararak devletin vergi gelirlerinin kaybolmasını engellemek ve belli bir düzene oturtmaktır. Tahrîrlerde çeşitli sebeplerden nüfusun büyük bir bölümü (kadınlar, çocuklar, askerler) kayıt dışı tutulmuştur. Bu bakımdan tahrir defterlerine dayanarak genel nüfus tahmini yapmak için çeşitli teklifler geliştirilmişse de Ömer Lütfi Barkan'ın önerdiği formül (hane x 5 + yazılmayan askerler için % 10) dışında hiçbirisi yaygınlık kazanmamıştır.⁸⁰

Antalya üzerine tahrîr defterlerine göre değişik çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan en önemlileri Latif Armağan ve Behset Karaca'nın yapmış oldukları çalışmalardır.⁸¹ Bu çalışmalara göre 1530 yılında yapılan tahrirlerde (937 tarihli İcmal Defteri) Antalya şehrinde Müslümanların bulunduğu 20 mahalle ve bu mahallelerde 474 hane bulunmaktaydı. Gayrimüslimler ise bu tahrirde “*Cema‘at-ı Gebran*” ve “*Cema‘at-ı Yahudiyan*” olarak ayrı ayrı yazılmışlardır. Cema‘at-ı Gebran’da 96 hane, Cema‘at-ı Yahudiyan’da da 18 hane bulunmaktaydı ve Antalya şehrinde toplam olarak 588 hâne mevcuttu. 1568 yılında ise (9 Safer 976 tarihli Mufassal Defter) Müslümanların bulunduğu 39 mahalle görülmekte ve bu mahallelerde 536 hane yer almaktaydı. Gayrimüslimler ise “*Cema‘at-ı Gebran*”, “*Cema‘at-ı Yahudiyan*” ve “*Cema‘at-ı Gebran-ı Harmub-ı Tahtan-ı Kal‘a-ı Antalya*” başlıkları altında sıralanmışlardır. Antalya şehrinin bunlarla birlikte toplam hane sayısı 673 idi. 1754 tarihinde ise Antalya’da kale içerisinde 16, kale dışında ise 22 olmak üzere toplam 38 mahalle bulunmaktaydı.⁸²

⁷⁸ AŞS., IX/1b.

⁷⁹ Ömer Lütfi Barkan, “*Avarız*”, İA, C. II, MEB, İstanbul, 1973, s.13-18.

⁸⁰ Oktay Özel, “*Osmanlı Demografi Tarihi Açısından Avarız ve Cizye Defterleri*”, *Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik*, (Edit: Halil İnalçık, Şevket Pamuk), DİE Yayınları, Ankara, 2001, s.40.

⁸¹ Latif Armağan, *XVI. Yüzyılda Teke Sancağı (Tapu Tahrir Defterleri’ne Göre)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Yeniçağ Tarihi) Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1996; Behset Karaca, *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2002.

⁸² Karaca, a.g.e., s.118-121; Armağan, a.g.e., s.270-271.

1530 yılı tahrîr defterlerine göre Antalya kentinin nüfusu tahminî 3.866 olarak tespit edilmiştir. Bu nüfus içerisinde Müslüman ve Gayrimüslimler dâhil edilmişlerdir.⁸³ Antalya, Suraiya Faroqhi'nin Osmanlı kentleri üzerine yaptığı çalışmada Anadolu'daki kent dağılım haritasında 1520-1540 yılları arasında orta büyüklükteki kentlerden birisi olarak gösterilmektedir.⁸⁴

Bu verilerden de anlaşılmaktadır ki Antalya şehri, XVI. yüzyıl ortalarından XVIII. yüzyıl ortalarına kadar bazı küçük değişikliklerle durumunu aynen korumuştur.

Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı 1831 yılında iktisadî amaçlarla yapılmıştı. Bu tahrîr sayımları gibi ekonomik ve askerî amaçlarla yapıldığından - bazı istisnalarla birlikte - sadece vergi vermekle yükümlü vatandaşlar sayılmışlardır. Sayıma tâbi tutulan vatandaşlar şer'î memurlar tarafından din esası üzerine bir ayrımla ele alınmışlardır. Antalya'da yapılan sayımda ise gayrimüslim vatandaşlar sayılmayarak sadece Müslüman vatandaşlar sayılmıştır. Bu sayım sonuçlarına göre Antalya'nın nüfusu (nefs-i Antalya) 2.879 ve ona bağlı kazalar, nahiyeler ve köylerle birlikte toplam nüfusu da 35.839 idi. Bu toplam nüfusa Mora'dan göç eden muhacirler (522 kişi) de dahildi.⁸⁵

1831 sayımından sonra, 1844 ve 1854 yıllarında da yeni sayımların yapıldığı bilinmektedir. 1844 yılında yapılan sayımda nüfus adedine göre her eyalet, liva ve kazaya hükümetin teklifler vereceği şayiası çoğu yerde halkın nüfusu gizlemesine neden olmuştur. Sayım memurları da işe gereken önemi vermediklerinden ve işinin ehli kişiler olmadıklarından hükümet gelen belgeleri kontrol etme görevini yerine getirmeyi bile gereksiz görmüştür. Aslında bu iki sayımın 1831 sayımından daha modern bir şekilde yapılmasına çalışılmıştır. Kadınların da sayılması ilk kez 1844 sayımlarında gerçekleştirilmiştir. Ancak bu sayımlar başarısızlıkla sonuçlanmıştır.⁸⁶

Bu ilk sayımlardan sonra Osmanlı Devleti'nin modern bir devletin gereklerinden birisi olan nüfus sayımı işlemini düzenli hale getirmek istediği anlaşılmaktadır. Bu sayımlarda görev alan kişilerin yetersizlikleri olduğu yukarıda belirtilmişti. Bu ise yapılan sayımın güvenilirliğini azaltmakta ve sayımdan sonra işlerin devam etmesini engellemekteydi. Bu nedenle nüfus sayımı yapıldıktan sonra daha sonraki dönemlerde işlerin düzenli olarak yürütülebilmesi ve belli bir düzene oturtulabilmesi için sancaklara birer "*Nüfus Nâzırı*" ve "*Nüfus Katibi*" atanmıştır. 1855 yılında Antalya Sancağı'nda nüfus nâzırı olarak

⁸³ Karaca, a.g.e., s.123.

⁸⁴ Faroqhi, a.g.e., s.15.

⁸⁵ Kemal H. Karpat, *Ottoman Population 1830-1914*, The University of Wisconsin Press, London, 1985, s.112; Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Nüfus Sayımı*, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Ankara, 1943, s.122.

⁸⁶ Karpat, a.g.e., s. 23-24.

Kabadayızâde Hüseyin Efendi⁸⁷ ve Nüfus Kâtibi olarak da Süleyman Efendi'yi⁸⁸ görmekteyiz.

Yukarıda da belirtildiği gibi Osmanlı Devleti'nde 1831 yılında gerçekleştirilen ilk nüfus sayımından sonra nüfusun sayımına dair çalışmalar belli bir düzene ve istikrara oturtulmak istenilmiştir. Bu amaçla Tanzimat sonrasında ilki Mustafa Reşit Paşa'nın isteği üzerine Hekimbaşı Abdülhak Efendi zâde Hayrullah Efendi ile Ahmet Cevdet Paşa'nın yardımları ile Ahmet Vefik Paşa tarafından hazırlanan ve 1263 (1847) yılında yayımlanan Sâlnâme-i Devlet-i Aliye-i Osmaniye adı ile neşredilen yıllıklar çıkarılmaya başlanmıştır. Bu yıllıklar devletin sonuna kadar yayımlanmıştır. Yine aynı amaçlarla devlet salnamelerinin faydaları görüldükten sonra vilayetler için de ayrı ayrı salnameler neşredilmeye başlanmıştır ve bunlardan ilkinin Bosna'ya, sonuncusunun da Bolu Livası'na ait olduğu bilinmektedir.⁸⁹

Bu açıdan Antalya'nın bağlı bulunduğu Konya Vilayeti sâlnâmesi ilk kez 1285 (1868) yılında çıkarılmıştır. İlk vilayet sâlnâmelerinin genelinde olduğu gibi Konya Vilayeti'nin bu ilk sâlnâmesinde de ayrıntılı bilgiler yoktur. Konya vilayetinin ilk salnamesinde nüfusla ilgili bilgilerin yeterli olmaması bir yana incelediğimiz zaman kapsamının dışına çıkmaktadır. Ancak, yeterli düzeyde verilere bu salnamede ulaşabilseydik söz konusu dönemin nüfusunu tahminî olarak belirleyebilme açısından faydalı olacaktı. Bu durumda konunun zorluğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Ancak yapılması gereken daha önceki ve daha sonraki kayıtların karşılaştırmalı bir perspektifle ele alınıp incelediğimiz döneme ilişkin kaynakların değerlendirilmesi olacaktır.

Yukarıda ifade edildiği gibi 1844 ve 1854 nüfus sayımları sonuçlarına sahip değil ve ilk vilayet sâlnâmelerinden de nüfusa ilişkin yeterli veriler bulunmamaktadır. Bu durumda şer'iyeye sicilleri ve yayımlanmış çeşitli eserlerin bazı tespitlerden faydalanılacaktır.

Yukarıda açıklanan Avarız Hâne sayısı hesabına dayanarak Antalya nüfusu ile ilgili yapılan bir tespit şöyledir.⁹⁰ 1837 yılına ilişkin olarak yapılan araştırmada Müslüman ve Gayrimüslim nüfus karışık bir şekilde "*Avâriz ve Nüzûl Hânesi*" olarak 128,5 hane olarak tespit edilmiştir. 1 Avâriz ve Nüzûl Hânesi olarak da ortalama 15 veya 16 hane esas alınarak toplamda Antalya'da $128,5 \times 15 = 1927,5$ veya $128,5 \times 16 = 2.056$ gerçek (tek) hane olduğu belirlenmiştir. Söz konusu çalışmada Antalya ailesinin ortalama 6 kişi olduğundan hareket edilmiştir. Ancak bizim yaptığımız tespitlerde Antalya'daki bir aile ortalama 5 kişiden

⁸⁷ AŞS., IX/23b; 25a.

⁸⁸ AŞS., IX/29a.

⁸⁹ Hasan Duman, *Osmanlı Sâlnâmeleri ve Nevsâlleri Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu*, C. I, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1999, s.4-5.

⁹⁰ Özdemir, a.g.m., s.397-398.

oluşmaktadır. Bu nedenle katsayı olarak 5 sayısını aldık.⁹¹ Bu durumda, gerçek hane sayılarından hareketle, toplam nüfusu $1927,5 \times 5 = 9.637,5$ veya $2056 \times 5 = 10.280$ olarak tahmin etmiş bulunmaktayız. Bu toplama, Avârız ve Nüzûl sayımından muaf tutulan din görevlileri ve askerler gibi yaklaşık 1.500 kişiyi ve sonradan belirlenen 9 (söz konusu araştırmada gerçekte 6 mahalle için 1.000 kişi ilave edilmiştir; ancak bizim tespitlerimizde mahalle sayısı 47 değil 50'dir) mahalle için 1.500 kişi daha eklenince şehrin nüfusu tahminî olarak $9.637,5 + 3.000 = 12.637,5$ veya $10.280 + 3.000 = 13.280$ kişi çıkmaktadır. Buna göre Antalya'nın XIX. yüzyıl ortalarındaki tahminî nüfusunun 13.000 dolaylarında bulunduğu söylenebilir. Bu tahminî sonucun %5'lik diliminin gayrimüslimlerden oluştuğu da bilinmektedir.

1831 yılındaki ilk nüfus sayımında Antalya'nın (nefs-i Antalya) toplam nüfusunun 2.879 olarak çıktığını belirtmiştik. Bu rakamın yukarıda ifade edilen yöntemle ele alınması Antalya nüfusunun belirlenmesi açısından faydalı olacaktır. Sayılan 2.879 kişi Antalya'da vergilere tâbi olacak yaşa gelmiş erkek nüfustur. Bu yaştaki bir kişinin aile sahibi olacağı düşünülürse 5 ile çarpılması gerekmektedir.⁹² Ancak, aile sahibi olmayıp da vergi mükellefi olduğu için sayılan kişiler nedeniyle bu sayı 4'e indirildiğinde $2.879 \times 4 = 11.516$ sayısı çıkmaktadır. Bu sayıya yukarıda belirtilen araştırma sonucunda elde edilen 13.000 kişilik tahminî nüfusun % 5'lik dilimini oluşturan 650 kişilik – ki o dönemde bu sayıdan daha az olduğunu sanıyoruz – Gayrimüslim nüfusun da eklenmesiyle $11.516 + 650 = 12.166$ kişilik tahminî nüfus ortaya çıkmaktadır. Bu ise yukarıda açıklanan sonucunu desteklemektedir. Dolayısıyla Antalya'nın XIX. yüzyıla ortalarına yakın bir dönemde nüfusunun 13.000 civarında olduğu söylenebilir.

Antalya'nın elde ettiğimiz bu tahminî nüfusunun somutlaştırılabilmesi için, yani Antalya'nın büyüklüğü veya küçüklüğünün farkedilebilmesi için bazı şehirlerin nüfuslarının verilmesi yararlı olacaktır.

İncelediğimiz dönemde Diyarbakır'da merkez sancağın tahminî nüfusunun 155.596 olduğu bilinmektedir. XIX. yüzyılın ilk yarısında toplam 95 mahallesi bulunan Diyarbakır şehrinin tahminî nüfusu ise 53.477 idi.⁹³ Yine aynı dönemde 11 mahallesi bulunan Mudurnu kazasında yaklaşık 10.000 kişi yaşamaktaydı.⁹⁴ Kısaca, bu dönemde Antalya'nın Anadolu'nun orta büyüklükteki kentlerinden birisi olduğu söylenebilir.

⁹¹ Aile kısmına bakınız.

⁹² İlk nüfus sayımının yapıldığı dönemde de bir ailenin ortalama 5 kişiden oluştuğu temel alınmıştır.

⁹³ İbrahim Yılmazçelik, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840)*, TTK, Ankara, 1995, s.102.

⁹⁴ Hüseyin Sarı, "Şer'iyye Sicillerine Göre II. Mahmut Dönemi'nde Mudurnu'da Nüfus Hareketleri ve Toplumsal Hayattan Bir Kesit", *OTAM*, S.7, Ankara Üniversitesi Yay., Ankara, 1996, s.176.

3.2.3. AİLE

Aile kavramı, değişik toplumlarda, farklı bilimsel alanlarda değişik biçimlerde tanımlanmaktadır. Ancak, aile, çok genel bir ifade ile bir kadın ve bir erkeğin evlenmesi sonucunda oluşan en temel toplumsal birime verilen addır. Toplumların siyasî, sosyal, hukukî, ekonomik ve ahlakî yapılarını anlayabilmek için bu en temel yapılarına bakmak gerekmektedir. Toplumlar, sosyal sistemin çekirdeğini oluşturan aile ile kimlik kazanabilmektedirler. Hiçbir toplum aile olmadan varlık gösteremez.

Bugüne kadar yapılan antropolojik ve etnolojik çalışmalar belli bir aile tipini belirleyemediği gibi, her toplumun kendi kültür çerçevesi içerisinde şahsına münhasır bir aile yapısı oluşturduğunu ortaya koymuştur. Bu açıdan Türk toplulukları da eski dönemlerden itibaren benimsediği dine, yaşadığı coğrafyaya, bulunduğu bölgelerdeki farklı toplumlara ve bunlar gibi daha birçok nedene bağlı olarak aile yapısı bakımından belirli farklılıklar göstermiştir. Ancak, hiç kuşkusuz Türk toplumunun aile yapısındaki en önemli değişim İslâmiyet'in kabulünden sonra yaşanmıştır. Ancak, Türkler İslâmiyet'i kabul ettikten sonra aile yapılarında İslâmî öğelerin ön plana çıkmaya başlamasına rağmen eski geleneklerini de devam ettirerek bunları İslâmîyet ile büyük ölçüde aynı potada birleştirmeyi başarmışlardır.

Osmanlı hukuku gerek kamu, gerek özel hukuk alanlarında temel olarak İslâm hukukuna (şer'î hukuk) dayanmaktadır. Fakat her alanda İslâm hukukunun geçerli olduğu söylenemez. İslâm hukukunun yeterli olmadığı yerlerde – ki bunlar çoğunlukla dünyevî konulardır – temelini Türk âdet ve geleneklerinden, yaşam tarzından alan örfî (sultanî) hukukun uygulandığı görülmektedir. Bu durum örfî ve şer'î hukukun birbirine zıt özellikler taşıdıklarını göstermemekte; tam tersine bu iki hukuk anlayışı birbirini tamamlamaktadır.⁹⁵

Aile hukuku da bu yapıya bağlı olarak şer'î hukuk içerisinde yer almaktadır. Esasları kanunnamelerde değil, fıkıh kitapları içerisinde bulunmaktadır. Kanunnamelerde aile ile ilgili yer alan hükümler ise tamamen şer'î hukuka bağlıdır. Örfî hukuk alanında büyük yetkileri bulunan padişahlar da şer'î hukuka müdahale ettirilmemişlerdir. Bunun sonucu olarak da padişahlar, kendilerini aile hukukuna müdahale etmek ve onun hükümlerini değiştirmekle değil, uygulanmasını sağlamakla görevli saymışlardır.⁹⁶

Diğer yandan Osmanlı Devleti Gayrimüslimler arasındaki evlenme ve boşanmalara hemen hemen hiç karışmamış; bunu tümüyle kendi din adamlarının yetkisine bırakmıştır.⁹⁷

⁹⁵ Halil İnalçık, "Osmanlı Hukukuna Giriş: Örfî-Sultanî Hukuk ve Fatih'in Kanunları", AÜSBFD., C. XIII, Ankara, 1958, s.102.

⁹⁶ M. Âkif Aydın, *İslâm ve Osmanlı Aile Hukuku*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay., İstanbul, 1985, s.65-66.

⁹⁷ Yavuz Ercan, *Osmanlı Yönetiminde Gayrimüslimler*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2001, s.203-204.

Bu nedenle şer'iyeye sicillerinde Gayrimüslimlerin evlenme ve boşanmalarıyla ilgili belgelere pek sık rastlanmamaktadır. Çalışmamızın temelini oluşturan IX. Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde de Gayrimüslimlerin evlenme ve boşanmalarıyla ilgili belgeler bulunmadığından bu konuda herhangi bir değerlendirmeye gidilmemiştir.

3.2.3.1. Evlilik

Bilindiği gibi evlilik bir kadın ile bir erkeğin anlaşarak evlenmeye karar vermeleri ve bunun şahitler aracılığıyla kadı huzurunda tescil edilmesi ile olabilmektedir. Bu işlemin aşamalarını şöyle sıralayabiliriz:⁹⁸

- 1- Öncelikle, evlenecek gelin ve damat adaylarının evlenmelerine herhangi bir engel olmadığını gösteren bir belge edinmeleri gerekmektedir. Bunu, mahallelerinin ihtiyar heyetinden ilmühaber kağıdı olarak sağlayabilirlerdi.
- 2- Elde edilen belge ile ve şahit olarak belirlenen iki kişinin aracılığıyla kadıya başvurulurdu. Kadı huzurunda ilk olarak durum anlatılır ve daha sonra kadı ile birlikte geline verilecek olan mehr-i muaccel ve mehr-i müeccel miktarları tespit edilirdi.
- 3- Belirlenen mehirler bekarlar için “*izinnâme-i biki*”, dullar için “*izinnâme-i seyyib*” adı verilen kağıtlara yazılırdı.
- 4- Bundan sonra kadıdan alınan nikah izni ile birlikte mahalle veya buldukları yerin imamına giderek nikahlarını kıydırılırdı. Böylelikle nikah işlemi tamamlanmış olurdu.⁹⁹

Belirtilen aşamalardan kadı ile ilgili kısımların şer'iyeye sicillerinde yoğun olarak bulunduğu söylenebilir. Evlenmek için gerekli olan iki şahidin sicillerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Herhangi bir anlaşmazlık durumunda, gelin ve damat adaylarının şahitleri bir çözüme ulaşamazlarsa bu kişilerden yardım istenebileceği düşünülmüştür. Ayrıca nikah işlemlerinin büyük bölümünün kadı huzurunda, yani devletin resmî bir görevlisi aracılığıyla gerçekleştirilmesi, yapılan işlemlerin sicillere geçirilerek kayıt altına alınması, şahitlerin bulunması ve kadının evlenme işlemine izin vermesi, evlenme prosedüründe devlet müdahalesinin bulunduğunu göstermesi açısından önemlidir.¹⁰⁰

⁹⁸ Gayrimüslimler nikah işlemlerini kendi dinî cemaatleri içerisinde gerçekleştirdiklerinden bu aşamaların Müslümanlar için geçerli olduğunu belirtmek gerekmektedir.

⁹⁹ Saim Savaş, “*Fetva ve Şer'iyeye Sicillerine göre Ailenin Teşekkülü ve Dağılması*”, *Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi*, C. II, TCBAAK., Ankara, 1992, s.510.

¹⁰⁰ Örn; AŞS., IX/3b; AŞS., IX/13a; AŞS., IX/15a.

Evlenmelerdeki bir diğer dikkat çekici özellik, “*mehr*”lerdir. Mehr, terim olarak evlenecek olan erkeğin nikah nedeniyle evleneceği kadına vermekle yükümlü olduğu para veya mal demektir. Gerçek ismi “*mehr-i müsemma*” olup, her iki tarafın da kabul etmesiyle belirlenmiş bir ücrettir. İslâmiyet öncesi Türk topluluklarında “*kalın*” veya “*sep*” denilen bu uygulama, Türk toplumunda İslâmiyet sonrasında mehr adıyla devam etmiştir. Mehr, İslâmiyet’ten önce kadının satış bedeli idi. İslâmiyet bu uygulamaya bazı yeni düzenlemeler ve yasaklamalar getirerek mehrin kadına verilmesini emretmiş, kadının babası ya da akrabalarına verilmesini yasaklamıştır.¹⁰¹

Tespit edilen mehrin tamamının peşin; bir kısmının peşin kalanının daha sonra verilmesi veya tamamının ileri bir tarihte verilmesi gibi üç şekilde ödenmesi mümkündür. Mehr önceden belirlenen ödeme şekline göre üç farklı adla anılmaktadır. Taksitli ödeme söz konusu olduğu zaman mehrin peşin ödenen kısmına “*Mehr-i muaccel*”,¹⁰² ödenmesi ilerdeki bir tarihe bırakılmış kısmına “*Mehr-i müeccel*”,¹⁰³ ikisinin birleşmesine, yani tamamına ise mehr ya da mehr-i müsemma adı verilmektedir.¹⁰⁴

Mehrın miktarı hakkında kesin bir genelleme yapmak mümkün değildir. Ancak ilk defa evlenecek bayanlar ile dul bayanlara verilecek mehr miktarlarının farklılık arz ettiği vurgulanmalıdır. IX Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri’nde 7 adet mehr-i müeccel ücreti tespit edilebilmiştir. Bunlar da 51,¹⁰⁵ 101,¹⁰⁶ 125,¹⁰⁷ 151,¹⁰⁸ 200,¹⁰⁹ 250,¹¹⁰ 251¹¹¹ kuruş olarak belirlenmişlerdir. Bunlardan başka incelediğimiz dönem içerisinde Antalya’da 300¹¹², 351¹¹³, 400¹¹⁴ ve 700¹¹⁵ kuruşluk mehr-i müeccel ücretlerinin bulunduğu da belirtilmelidir. Bu rakamlar Antalya’da incelediğimiz dönemde mehr-i müeccel ücreti hakkında tahminî bir fikir vermektedir ve ortalama 200-300 kuruş civarında olduğu söylenebilir.

İncelediğimiz döneme yakın tarihlerde Diyarbakır’da mehr-i müeccel ücreti ortalama 300-350 kuruş idi.¹¹⁶ Antalya ve Diyarbakır gibi birbirine uzak mesafede bulunan iki yerleşim

¹⁰¹ M.Aydın, a.g.e., s.31-32; İlber Ortaylı, “*Osmanlı Toplumunda Aile*”, *Osmanlı İmparatorluğu’nda İktisadi ve Sosyal Değişim Makaleler I*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2000, s.59-60.

¹⁰² AŞS., VIII/40a.

¹⁰³ Bkz. Tablo I.

¹⁰⁴ Halil Cin, *İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*, AÜHFY., Ankara, 1974, s.217.

¹⁰⁵ AŞS., IX/13a.

¹⁰⁶ AŞS., IX/7b.

¹⁰⁷ AŞS., IX/3b.

¹⁰⁸ AŞS., IX/3b.

¹⁰⁹ AŞS., IX/13a.

¹¹⁰ AŞS., IX/35b.

¹¹¹ AŞS., IX/15a.

¹¹² AŞS., VIII/10b.

¹¹³ AŞS., VIII/51a.

¹¹⁴ AŞS., VIII/10b.

¹¹⁵ AŞS., VIII/35b.

¹¹⁶ Yılmazçelik, a.g.e., s.269.

yerindeki mehr-i müeccel ücretlerinde büyük bir farkın bulunmaması ülke genelinde bu konuda belli bir düzenin ve istikrarın bulunduğunu göstermektedir.

Osmanlı aile yapısı içerisinde dikkati çeken durumlardan biri de çok evliliğin (poligami) nadir de olsa yaşanmış olmasıdır. İslam kaynaklarında; bir erkeğin, aralarında adaletsizlik yapılmadığı ve doğru yoldan sapılmadığı takdirde en fazla dört olmak üzere birden fazla kadınla evlenilebileceğine, belirtilen şartlarla ve çeşitli zaruret hallerinde izin verildiği bilinmektedir.¹¹⁷ Defterdeki belgeler arasında Gayrimüslimler için çok evliliğin olduğunu söyleyebileceğimiz bir belge bulunmamıştır. Gayrimüslimlerin tek eşli olmaları bunların dinî inanç ve gelenekleri ile alakalı olmalıdır. Ancak Müslümanlar açısından çok evliliğin var olduğunu görmekteyiz. Örneğin; el-Hâcc Mehmet'in Ayşe Hanım ve Fatma Hanım adlarında iki¹¹⁸, eşraf-ı hanedandan el-Hâcc İbrahim'in Dudu Hanım (nikahlı) ve Ayşe Hanım adlarında iki¹¹⁹ ve Gebeş oğlu Halil Ağa'nın da iki eşi bulunmaktaydı¹²⁰. Burada dikkat çeken nokta çok evlilik yapmış kişilerin ekonomik durumlarının oldukça iyi olmasıdır. Örneğin el-Hâcc Mehmet öldüğünde arkasında 115.795 kuruşluk büyük bir tereke bırakmıştı.¹²¹

Aynı şekilde Muğla ve Diyarbakır şehirlerinde Müslümanlar arasında çok evliliğin nadir de olsa bulunurken; aynı dönemlerde Bolu'da zengin ailelerde çok evlilik % 20 civarında idi. Yine bu şehirlerde de Gayrimüslimler arasında çok evliliğe rastlanamamıştır.¹²²

3.2.3.2. Boşanma

İslâm hukukunda evlenme, soyun sürdürülmesi ve haramdan kaçınılması için teşvik edilmekle birlikte; zina, hakka tecavüz, saygısızlık gibi durumların ön plana çıkması boşanmanın temel sebepleri olarak gösterilmektedir. Bu şekilde ve daha başka nedenlerden doğan anlaşmazlıklar sonucunda üç türlü boşanmanın olduğu bilinmektedir. Birincisi; kocanın, tek taraflı isteğine dayalı beyanıyla yapmış olduğu boşanmadır (talak) ki gerçekleşmesi için bir mahkeme kararına gerek yoktur. İkincisi, kadının alacağı mehr ve iddet nafakasından vazgeçmek suretiyle kocasını boşamaya razı etmesi sonucu gerçekleşen boşanmadır (muhâlaa). Üçüncü tür boşanma ise mehr ve iddet nafakasından vazgeçmek istemeyen kadının belirli sebeplerin varlığı durumunda kadıya başvurarak boşanmak istemesi durumunda gerçekleşmektedir. Hanefî-Osmanlı hukukunda sınırlı olarak görülen bu tür boşanmalara "*tefrîk*" veya "*kazâî boşanma*" denilmektedir. Bu boşanmada diğer ikisinin

¹¹⁷ Said Öztürk, "Osmanlı'da Çok Evlilik", *Türkler*, C. X, YTY., Ankara, 2002, s.375.

¹¹⁸ AŞS., IX/19b.

¹¹⁹ AŞS., IX/24a.

¹²⁰ AŞS., IX/38a.

¹²¹ AŞS., IX/19b.

aksine kocanın ayrılmaya razı olması şart değildir. Kadı'nın kararı boşanmanın gerçekleşmesi için yeterlidir.¹²³

IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri'nde boşanma ile ilgili çeşitli kayıtlar bulunmaktadır. Örneğin 7 Rebiü'l-evvel 1271 [28 Kasım 1854] tarihli bir belgede İsmail ve Fatma adlarındaki bir çift anlaşarak boşanmışlardır. Bu anlaşmada Fatma Hanım 51 kuruşluk mehr-i müeccelinden ve nafakadan vazgeçmiş; ancak İsmail Ayşe Dudu adındaki kızlarına 9 yaşına kadar bakmakla yükümlü kalmıştır.¹²⁴ Diğer bir belgede Zeynep adlı bir kadın Molla Mustafa adındaki kocasından boşanmak için mehr-i müeccelinden vazgeçerek ve çeyizini geri vererek boşanmaya talip olmuştur. Kocasını Molla Mustafa'nın bu öneriyi kabul etmesiyle "muhâlaa-i şer'iyeye" olmuşlardır, yani karşılıklı anlaşarak boşanmışlardır.¹²⁵

3.2.3.3. Yetim Çocuklar

Boşanmalarda ya da ebeveynlerden birinin ölümü durumunda maddî ve mânevî olarak en fazla mağdur olanlar hiç kuşkusuz küçük çocuklardır. Bu nedenle Osmanlı toplumunda anne veya babası vefat eden ve kimsesi olmayan çocukların gelecekleri için bir takım tedbirlerin alındığı bilinmektedir. Bu gibi durumlarda çocukların hisselerini korumak ve mallarını idare etmek üzere "vasî" tayin edilmekteydi. Bu kişiler içten bağlılığı ve doğruluğu ile tanınıp her yönden vesâyet işlerini yürütebilecek güvenilirliği herkes tarafından bilinen kişiler olmak zorunda idiler. Belgelerde bunlar için "sadakât ve istikamet ile ma'rûf ve her vechile umûr-ı vesâyeti rü'yete kadir idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmi-i müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık"¹²⁶ ibaresi yer almaktadır.

Çocukların mallarını idare etmek için tayin edilen vasîler yakın akraba olabileceği gibi, direkt kadı tarafından veya Padişah buyruğuna uygun olarak yine mahkeme tarafından akraba olmayan kişiler de vasî tayin edilebilmekteydiler. Bunların yanında baba ölmeden önce çocuklarına vasiyet yoluyla vasî tayin edebilmekteydi.¹²⁷ Örneğin; Hâfız Mehmet Ali'nin ölümü üzerine küçük kızı Şerîfe ve küçük oğlu Ahmet'e miras kalan malların idaresi için amcaları Hasan Efendi mahkeme tarafından tayin olunmuştur.¹²⁸ Süleymân Sipahi'nin ölümü

¹²² Erdoğan Keleş, "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Muğla'da Gayrimüslimlerin Sosyo-Ekonomik ve Hukuki Durumları", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, S.19, İstanbul, 2004, s.221; Yılmazçelik, a.g.e., s.102; Sarı, a.g.m., s.183.

¹²³ M. Âkif Aydın, *İslâm ve Osmanlı Hukuku Araştırmaları*, İz Yay., İstanbul, 1996, s.167-168.

¹²⁴ AŞS., IX/13a.

¹²⁵ AŞS., IX/35b.

¹²⁶ AŞS., VIII/22b; AŞS., VIII/6a.

¹²⁷ Mehmet Çanlı, "Eytam İdaresi Ve Sandıkları (1851-1926)", *Türkler*, C.XIV, YTY., Ankara, 2002, s.59. Bkz. AŞS., 8, 8a, 16.

¹²⁸ AŞS., IX/25a. Benzer belgeler için bkz. AŞS., IX/4a; AŞS., IX/9a.

üzerine küçük kızı Meryem'e kalan malları idare etmek üzere yine mahkeme tarafından akraba olmayan Moravî Osman Ağa nasb ve tayin edilmiştir.¹²⁹

Aynı şekilde es-Seyyit el-Hâcc Halîl'in ölümü üzerine küçük çocuklarının mallarının idare edilmesi için mahkeme tarafından bir vasî nasb ve tayin olunmuştur. Bu kişi çocuklarla akrabalığı olmayan, ancak Antalya'nın önde gelen kişilerinden birisi olan el-Hâcc İbrahim Efendi'dir. Ancak İbrahim Efendi'nin de ölümü üzerine bu kişinin yeğeni Kabadâizâde Hüseyin Efendi yine mahkeme tarafından çocukların mallarının idaresine nasb ve tayin edilmiştir.¹³⁰

Yukarıda yetim kalan çocukların mallarının idaresine Padişah tarafından da vasî tayin edilebildiği belirtilmişti. Örneğin; Çeribaşızâde el-Hâcc İbrahim Efendi'nin ölümü üzerine "bâ-irâde-i seniyye tesviye-i umûrına kibel-i şer'den bâ-hüccet-i şer'iyye" Yusuf Ağa nasb ve tayin olunmuştur.¹³¹

Yetim çocukların mallarının idaresine bakmak üzere atanan vasînin yanında nazır da tayin edilebilmekteydi. Bu kişi, vasînin yapacağı tasarruflara nezaret etmek üzere atanan kişidir. Ancak, çocuklara kalan malları istedikleri gibi tasarruf edemezlerdi. Örneğin; Çeribaşızâde el-Hâcc İbrahim Efendi'nin ölümü üzerine çocuklarının mallarını idare etmek üzere tayin olunan Yusuf Ağa'nın nazır olarak Hüseyin Efendi belirlenmiştir.¹³²

İncelenen belgelerde aynı durumların Gayrimüslimler için de geçerli olduğu söylenebilir. Örneğin; Agob veled-i Avaris adlı zimmînin ölümü üzerine Agob'un eşi Marim ile annesi Üskumay mahkeme tarafından vasî tayin edilmişlerdir.¹³³

3.2.3.4. Aile Nüfusuna İlişkin Sayısal Veriler

Şer'iyye sicillerinin derinlemesine bir incelemeye tâbi tutulması ile kentlerin aile yapıları hakkında ayrıntılı bilgiler elde etmek mümkündür. Belgelerdeki aile ile ilgili bilgiler ele alındığında ve bunlar belli bir sayısal veri haline dönüştürüldüğünde incelenen kentin aile yapısının anlaşılması daha da kolaylaşmaktadır. Ailelerin kaçar kişiden oluştuğu, çocuk sayıları, kız-erkek çocuk miktarları gibi özellikler bu şekilde daha açık bir şekilde değerlendirilebilecektir.

Bu açıdan, çalışmamızda temel aldığımız IX Numaralı Antalya Şer'iyye Sicil Defteri yeterli veri sağlamamaktadır. Bu nedenle konunun daha iyi açıklığa kavuşturulabilmesi için

¹²⁹ AŞS., IX/16a.

¹³⁰ AŞS., IX/7a.

¹³¹ AŞS., IX/4b.

¹³² Aynı belge.

¹³³ AŞS., IX/5b. Benzer belgeler için bkz. AŞS., IX/15b; AŞS., IX/21b.

incelediğimiz dönemin içerisinde yer alan ve tereke kayıtlarını içeren VIII Numaralı Şer'iyeye Sicil Defteri de incelenmiştir. VIII ve IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicilleri Defterleri'nin ayrıntılı incelenmesi sonucunda belgelere geçen 84 Müslüman ve 19 Gayrimüslim ailenin sayısal analizi yapılmıştır.

Buna göre; Müslüman ailelerde çocuk sahibi olma oranı ortalama 3 olarak belirlenirken, bu oran Gayrimüslimlerde 2,7 olarak ortaya çıkmıştır. Müslümanlar içerisinde 6 ailenin, Gayrimüslimler içerisinde ise 3 ailenin çocuğa sahip olmadığı tespit edilmiştir. Müslümanlar arasında tek çocuklu aile sayısı 12 iken; Gayrimüslimlerde 2 adet tek çocuklu aile bulunmuştur. Müslümanların çoğunlukla 4 ve 5 çocuğa sahip ailelerden oluştuğu görülürken; Gayrimüslim aileler ise yoğun olarak 3 ve 4 çocuklu ailelerden oluşurken oluştuğu saptanmıştır. Gayrimüslimlerde 5 çocuklu aileye ise rastlanmamıştır. Müslüman aileler arasında 7 ve 8 çocuklu ailelere birer kez rastlanırken Gayrimüslimlerde çocuk sayısının en fazla 6 olduğu belirlenmiştir. Bu durumda Müslüman ailelerin Gayrimüslim ailelere göre daha kalabalık olduğu söylenebilir. Bu sonuçlardan da anlaşılmaktadır ki Antalya'da söz konusu dönemde aileler ortalama baba+anne+3 çocuk olmak üzere toplam 5 kişiden oluşmaktaydılar.

Elde edilen verilerde dikkat çekici bir özellik de Müslüman ve Gayrimüslim ailelerde kız ve erkek çocuk sayılarının hemen hemen birbirine yakın olmalarıdır. Müslüman ailelerde kız oranı % 52'ye %48'lik oranla daha fazladır. Gayrimüslim ailelerde ise oranlarında % 54'e %46'lık gibi bir oranla erkek çocuklar için çoğunluk tespit edilmiştir.

Yukarıda ifade edilen bu durumu tablo halinde şöyle gösterebiliriz.

Tablo: 3.11. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya'da Müslüman Ailelerin Nüfus Analizi

	Aile Toplamı	Erkek	Kız	Toplam Çocuk
Çocuksuz Aile	6	—	—	—
1 Çocuklu Aile	12	4	8	12
2 Çocuklu Aile	17	20	14	34
3 Çocuklu Aile	12	17	19	36
4 Çocuklu Aile	17	31	37	68
5 Çocuklu Aile	15	37	38	75
6 Çocuklu Aile	3	10	8	18
7 Çocuklu Aile	1	4	3	7
8 Çocuklu Aile	1	2	6	8
TOPLAM	84	125 (%48)	133 (%52)	258

Kaynak: VIII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri; IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri

Tablo: 3.12. XIX. Yüzyıl Ortalarında Antalya’da Gayrimüslim Ailelerin Nüfus Analizi

	Aile Toplamı	Erkek	Kız	Toplam Çocuk
Çocuksuz Aile	3	—	—	—
1 Çocuklu Aile	2	2	—	2
2 Çocuklu Aile	1	1	1	2
3 Çocuklu Aile	6	7	11	18
4 Çocuklu Aile	6	15	9	24
5 Çocuklu Aile	—	—	—	—
6 Çocuklu Aile	1	3	3	6
Toplam	19	28 (%54)	24 (%46)	52

Kaynak: VIII Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri; IX Numaralı Antalya Şer’iyye Sicili Defteri

XIX. Yüzyılın ilk yarısı itibariyle ailelerin çocuk sayılarına bakıldığında Anadolu’nun genelinde belli bir ortalamanın bulunduğu söylenebilir. Örneğin; Diyarbakır’da Müslümanlar arasında çocuk sahibi olma sayısı 3 ile 5¹³⁴, Mudurnu’da 3 ile 4 arasında değişmekteydi.¹³⁵ Konya’daki aileler ise ortalama 3 çocuğa sahip idiler.¹³⁶ Muğla’da ise Gayrimüslim vatandaşların çocuk ortalaması 1,66 idi.¹³⁷

3.2.3.5. Aile Yaşamı

Osmanlı Türk ailesi yaşam tarzı itibariyle şehirlerde esnaflık, sanat ve ticaret ile uğraşan ve kırsal kesimde hayvancılık ve ziraat ile uğraşan köylü aileler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Bu iki grup aile yapısı Osmanlı toplumunda geniş aile tipini ortaya çıkarmıştır. Nitekim temelde şahsî üretim kaynaklı bir yaşam düzeni hüküm sürdüğünden ve genelde tarım, esnaflık ve ticaret başlıca geçim kaynakları olduğundan bu doğal bir sonuçtur. Herhangi bir iş kolunda geçimini sağlayan bir aile ferdinin daha çok iş gücüne ihtiyacı vardır. Bu nedenle Osmanlı Devleti’nde genellikle ailelerin birkaç ailenin birleşmesiyle oluştuğu görülmektedir. Bu geniş aile tipinde birkaç kuşağın bir arada yaşadığı bilinmektedir. Bunun nedeni belirttiğimiz gibi iş gücü kaynaklı olup, ailenin temel üretim birimi olarak görülmesidir.¹³⁸

¹³⁴ Yılmazçelik, a.g.e., s.276.

¹³⁵ Sarı, a.g.m., s.183.

¹³⁶ Mehmet İpçioğlu, *Konya Şer’iyye Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi*, Nobel Yay., Ankara, 2001, s.38-39.

¹³⁷ Keleş, a.g.m., s.222.

¹³⁸ Ortaylı, a.g.m., s.57.

İncelenen belgeler arasında Gayrimüslim vatandaşların tarım ve hayvancılıkla uğraştıklarını gösteren belge sayısı sınırlıdır. Ancak bu demek değildir ki Antalya’da bulunan Gayrimüslimler tarım ve hayvancılıkla uğraşmıyorlardı. Elbette onlar da bu ekonomik faaliyetlerde bulunuyorlardı; ancak belgelere yansımamıştır. Belgelerin incelenmesiyle kolayca anlaşılacağı üzere Gayrimüslimler ticaretle ve zanaatla uğraşmaktaydılar. Antalya’nın en zengin kesimi de Gayrimüslim aileleri idi. Bunların içerisinde en önde geleni de bazı belgelerde “*Zanailoğulları*” bazı belgelerde de “*Zanairoğulları*” olarak geçen ailedir. Bu ailenin uzun zamanlardan beri Antalya’nın en zengin ailesi olduğu belgelerden açıkça anlaşılmaktadır. XIX. yüzyıl başında Tekeoğullarının sarrafı Zanâiroğullarından Dimitri ve onun kardeşi Kereti idi.¹³⁹ İncelediğimiz dönemde de bu ailenin üyelerinin sürekli olarak emlak alımında olduğu görülmüştür. Aslında bu durum Antalya’daki bütün Gayrimüslimler için geçerli bir durumdur. Emlak sattıkları durumlarda da alıcılar yine Gayrimüslimlerdir. Örneğin; Zanairoğlu Hoca İstirati Hoca Sava’dan iskelede 64.000 kuruşa bir hân¹⁴⁰, İstirati’nin eşi Mariyana yine Hoca Sava’dan 6.000 kuruşa İki Kapulu Hân’da bir kargir mağazasın almış,¹⁴¹ sarraf Çivi Oğlu Hralenbus, Tüccar Sarı Simon Oğlu Kostandi Bazergan’a Kaş kazasında bulunan bir çiftliğini 125.000 kuruş gibi yüksek bir meblağa satmıştır.¹⁴² Bunlardan başka Gayrimüslimler birçok dükkan, mağaza ve ev sahibi idiler.

Yukarıda ifade edildiği gibi Antalya’da ticârî hayatta Osmanlı Devleti’nin genelinde olduğu gibi Gayrimüslimler ağırlıktaydı. Bu nedenle Gayrimüslim vatandaşların ekonomik durumları Müslümanlara göre çok daha iyi durumda idi. Gayrimüslimler genellikle 4000 ile 10000 kuruş arasında değişen servete sahiptiler. Ancak 50000 ile 100000 arasında değişen servete sahip Gayrimüslimlerin de bulunduğu belirtilmelidir. Müslümanların servet dağılımı ise genellikle 2000 ile 8000 kuruş arasında değişmekte olup bu sınırı aşan aile sayısı nadir olarak görülmektedir.¹⁴³

3.2.3.6. Ailenin Yaşadığı Mekan

Şer’iyye sicillerinden elde edilen bilgilerden, evlerin durumu, fiyatları, evlerde kullanılan eşyalar hakkında da önemli verilere ulaşılabilmek mümkündür. Antalya halkı incelediğimiz dönemde çoğunlukla “bir bâb” olarak belirtilen evlerde yaşamaktaydılar ve bu evlerin büyük çoğunluğunun “fevkânî ve tahtânî” olarak ifade edilen iki katlı evler oldukları görülmektedir. Belirtilmesi gereken bir diğer özellik ise evlerin çok odalı olmadıklarıdır.

¹³⁹ AŞS., I/42b.

¹⁴⁰ AŞS., IX/4a.

¹⁴¹ AŞS., IX/4a.

¹⁴² AŞS., IX/9a.

¹⁴³ Beden, a.g.e., s.76

Evler çoğunlukla bir göz ya da iki göz odadan oluşmaktaydı. Bazen de nadir olarak üç gözlü evlere rastlanmaktadır. Diğer yandan bu evlerin etrafını genellikle bir avlu çevrelemekte ve buralarda meyveli ve meyvesiz çeşitli ağaçlar bulunmaktaydı. Osmanlı kentlerindeki bu durumun ev kültürünün bir sonucu olduğu yapılan çalışmalar sonucunda bilimsel olarak ortaya konulmuştur.¹⁴⁴ Bu açıdan incelediğimiz dönemde Antalya'daki evlerin klâsik Osmanlı ev tipiyle tamamen uyduğunu söyleyebiliriz.

İncelenen belgelerden anlaşıldığına göre Gayrimüslim ailelerin evleri, Müslüman ailelerin evlerine göre daha mamur ve fiyatlarının daha yüksek olmasıyla dikkat çekmektedir. Evlerin fiyatları, bulunduğu mahalleye, mevkiine, özelliklerine göre farklılıklar göstermektedir.

Şer'iyeye sicillerinde evlerde kullanılan eşyalara ilişkin birçok bilgiler bulunmaktadır. Belgelerden evde kullanılan eşyalar ile ilgili elde edilen bilgiler, mutfakta, oturma odasında, yatak odasında kullanılan eşyalar olarak sınıflandırılarak aşağıda sunulmuştur.

3.2.3.6.1. Mutfakta Kullanılan Eşyalar

Osmanlı döneminde "*Matbah*" adıyla anılan mutfak yemeğin pişirildiği, yemek sonrası sohbetlerin yapıldığı bir mekandır. Burada kullanılan eşyalar, ne tür yemeklerin nasıl yapıldığına dair ip uçları vermektedir. İncelediğimiz dönemde, Antalya evlerinde mutfaklarda bulunan eşyalar, çoğunlukla sahan, tabe, el tavaşı, değişik büyüklükte siniler, kapaklı-kapaksız tencere, hoşaf tası, kadayıf tepsisi, süt tavaşı, havan, bıçak, satır, kahve takımı, güğüm, bardak, sofr peşkiri, mangal, sitil, tepsi, kadayıf tepsisi, hamur leğeni, çanak, tabak, tas, süt çanağı, pekmez leğeni, tava, çorba tası, şerbet takımı, bakır maşrapa, kevgir, büyük-küçük kazan, leğen, ibrik, demir saç, saç ayağı gibi eşyalardır.

3.2.3.6.2. Oturma Odasında Kullanılan Eşyalar

Günün büyük bir bölümü içerisinde geçirilen, ailenin bir arada bulunduğu oturma odası evin vazgeçilmez yerlerinden biridir. Burada bulunan eşyalar evin oturma düzenini yansıtmaktadır. Çoğunlukla yere serilen ve oturma rahatlığı sağlayan eşyalar ile süs olarak kullanılan eşyalar bulunmaktadır. Bunlar içerisinde şamdan, fânus, fener, minder, şilte, yan minderi, basma şilte, minder, basma minder, perde, halı, kilim, döşek, basma döşek, havlu, kebe, namazlık, seccade, çuka seccade, kilim, Türkmen kilimi, büyük-küçük kaliçe, hasır, incelediğimiz dönemde Antalya'da yoğun olarak kullanılan eşyalar arasında bulunmaktadır.

¹⁴⁴ Cerasi, a.g.e., s.155-156.

3.2.3.6.3. Yatak Odasında Kullanılan Eşyalar

Bu odada fazla bir eşya bulunmamaktadır. Bulunan az sayıdaki eşya da yatak, yorgan, kadife yorgan, yastık, çarşaf, minder, döşek, şilte döşek, kadife döşek, sandık gibi eşyalardır.

3.2.3.6.4. Giyim-Kuşam

Şer'iyeye sicillerinde erkek-kadın herkesin kullandığı eşyalar ve giysilerle ilgili olarak da değerli bilgiler bulunmaktadır. Özellikle tereke kayıtlarında bir Müslüman veya Gayrimüslim kadın/erkek öldükten sonra kullandığı eşyaları da sayıldığından, bunların kullanmış oldukları özel eşyalar hakkında da fikir edinilebilmektedir. İncelenen belgelerde Müslüman ile Gayrimüslim erkeklerin genellikle benzer eşyaları kullandıkları; ancak Müslüman ve Gayrimüslim kadınların kullandıkları eşyalarda bazı farklılıklar bulunduğu göze çarpmaktadır. Gayrimüslim kadınların terekelerinde görülen altın, inci, elmas, bilezik gibi değerli takıların çokluğu Müslüman kadınların terekeleriyle karşılaştırıldığında en önemli fark olarak görülmektedir. Örneğin; 25 Rebiü'l-âhir 1268 (17 Şubat 1852) tarihli bir tereke kaydında Anna veledet-i Dimitri nasrâniyenin eşyaları arasında baş altını, inci, yirmilik altın, altın bilezik, inci küpe, altın maşaallah, altın boyunduruk, altın yüzük, gümüş başlık gibi değerli takılar bulunmaktadır.¹⁴⁵

Erkeklerin terekelerine bakıldığında gömlek, kuşak, uçkur, şal, çevre, fes, don, şalvar, çuka şalvar, çevre, abdestlik, dizlik, namusiyye, şâl, Trablus kuşağı, tozluk, fes, ihrâm, çuka yelek, peştemâl, hırka, çitâri entari, çizme gibi giysiler giydikleri görülmektedir. Kadınların terekelerine bakıldığında ise entari, sivasî entari, basma entari, iç entarisi, kutnî şalvar, basma şalvar, cânfes ferâce, yazma, yazma yemeni, kuşak, ipekli gömlek, mintan, kürk, makreme gibi giysiler yoğun olarak görülmektedir.

¹⁴⁵ AŞS., VIII/2a. Benzer belgeler için bkz. AŞS., VIII/4b; AŞS., VIII/59b.

SONUÇ

IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri esas alınarak Antalya tarihinin XIX. yüzyıl ortalarındaki durumuna açıklık kazandırılmaya çalışılan bu çalışmada, şer'iyeye sicillerinin yerel tarih araştırmaları bakımından ne kadar önemli bir kaynak olduğu bir kez daha görülmüştür.

Çok eski bir yerleşim merkezi olan Antalya, tarih boyunca birçok devletin ve topluluğun egemenliği altına girmiş ve yönetimine girdiği bütün devletler ve topluluklarda sürekli olarak önemini korumuştur. Antalya'nın bu özelliği, şüphesiz ki, gelişmiş bir transit ticaret yolu üzerinde bulunan bir liman kenti olmasından kaynaklanmaktaydı. Bu liman kenti, Türk egemenliğine girdikten sonra daha da geliştirilmiş ve yapılan istihdam ve imar faaliyetleriyle Doğu Akdeniz'in en önde gelen ticaret kentlerinden birisi haline gelmiştir. Osmanlı egemenliğine girdikten sonra Antalya'nın bu özelliği daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti'nde klâsik dönem sonuna kadar bir şehzade sancağı olarak da kullanılması ve devamlı surette Teke Sancağı'nın merkez kazası olarak konumunu koruması bu durumu ortaya koymaktadır.

Öncelikle ele alınan Antalya'nın idarî teşkilatında, Osmanlı Devleti'nde Tanzimat sonrasında idarî alanda gerçekleştirilen birçok düzenlemenin devletin önemli bir kenti olan Antalya'ya da aynen yansıtıldığı belgeleriyle ortaya koyulmuştur.

Antalya, XIX. yüzyıl ortalarında Konya eyaletine bağlı bir sancak merkeziydi. Bu sancak merkezi, devletin Tanzimat sonrasında idarî alanda gerçekleştirdiği yeniliklere uygun olarak (Tanzimât-ı Hayriyye'nin mehâsin-şümûlü iktizâsından) kaymakamlar tarafından yönetilmekteydi. Daha önceki dönemlerde görülen mutasarrıf, muhassıl ve muhafızlar bu dönemde yerini kaymakamlara bırakmış ve bu durum devletin sonuna kadar bu şekilde devam etmiştir. Bunun yanında, yine belgelerin incelenmesiyle görüldüğü üzere, bu dönemde Antalya'da bulunan Nüfus Nazırı Memurluğu ve Kâtipliği, Karantina Memurluğu, Evkaf Nazırı Memurluğu ve Hayriye Tüccarlığı gibi kurumlara bakıldığında bunların birçoğunun önceki dönemlerde görülmeyen ve daha çok II. Mahmut dönemi ve Tanzimat sonrasında gerçekleştirilen yeniliklere uygun olarak oluşturulmuş kurumlardan oldukları görülmüştür. Bu nedenle, incelediğimiz dönemde, klâsik dönem Osmanlı taşra teşkilatından ayrılıştan sonra gerçekleşen değişim çizgisinin zirve noktasına ulaştığı söylenebilir.

Antalya'ya (Teke Sancağı) bağlı kaza ve köylere ve Antalya kentinin (nefs-i Antalya) mahallelerine bakıldığında XVI. yüzyıldan XIX. yüzyıl ortalarına kadar büyük bir değişim

geçirdiği görülmüştür. XVI. yüzyılda yer alan bazı mahalleler bu dönemde ya yok olmuş ya da isim değişikliğine uğramış; bazıları ise köy veya nâhiye haline gelmiştir.

Antalya, diğer Anadolu kentleri gibi, Adlî teşkilatta da büyük bir değişim içerisine girmiştir. Bu dönemde Antalya'da adlî teşkilatın başında kadı değil; nâib bulunmaktaydı. Sancak merkezlerinde genellikle kadılar atanırken bu dönemde Antalya'ya nâibler atanmıştır. Bu ise Antalya'da yüksek rütbeli olan ilmiye sınıfından bir kişinin bulunmadığını göstermektedir. Diğer yandan, bu dönem içerisinde Antalya'ya atanan nâiblerin sık sık değişmemesi, Osmanlı mahkemelerde yer alması gereken görevlilerin bulunması adlî düzenin fazla değişmediğini ve belli bir istikrarın bulunduğunu göstermektedir.

Tanzimat sonrasında Osmanlı adlî teşkilatında gerçekleştirilen yenilikler ve değişimler nedeniyle incelenen belgeler arasında klâsik Osmanlı kadısının görmekle yükümlü olduğu vazifelere ait belgelerin azlığı, gerçekleştirilen yenilik ve değişimlerin Antalya'da da etkili olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

XIX. yüzyılda ekonomik bakımdan dışa bağımlı hale gelerek büyük bir çöküntünün içerisine sürüklenen Osmanlı Devleti'nde bu olumsuz durumdan en fazla etkilenen yerler hiç kuşkusuz gelirinin büyük bir kısmını ticaretten elde eden kentlerdi. Bu kentlerden en önemlilerinden birisi de Antalya idi. İncelenen belgelerde Osmanlı Devleti'nin para politikasında gerçekleştirilen değişikliklerin aynen Antalya'ya da yansıdığı ortaya koyulmuş; ülkenin hemen hemen bütün bölgelerinde tedavülde bulunan paraların Antalya'da da bulunduğu görülmüştür.

İncelenen dönemde Antalya'nın ekonomik bakımdan ne durumda olduğunun açıklığı kavuşturulabilmesi için belgelere yansımış tedavüldeki paralar belirlenmiş; bazı emlak, hububat ve değişik eşyaların ortalama fiyatları belirlenmiştir. Yarı resmî bu fiyatlar halkın alım gücünü göstermesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Belgelerden elde edilen bu fiyatlar ve tedavülde oldukları görülen paralar, Anadolu'nun diğer kentlerinde geçerli olan fiyatlarla ve paralarla karşılaştırıldığında önemli bir farkın bulunmadığı görülmektedir; ki bu Anadolu'nun genelinde düzenli bir piyasa ekonomisinin bulunduğu önemli bir işarettir.

Diğer yandan, yerli tüccarların korunması amacıyla kurulmuş olan Tüccar-ı Hayriye kurumunun Antalya'da da tesis edildiği ortaya çıkarılmıştır. Zira, önemli bir liman kenti olan Antalya'da böyle bir kurumun oluşturulmaması diye bir şey söz konusu olamazdı.

Tereke kayıtlarına yansıyan bazı eşya fiyatlarının üretim merkezleri belirlenerek hangi bölgelerle ticaret yapıldığı belgelerin bilgi bakımından cimriliğine rağmen bir parça açıklığa kavuşturulabilmiştir.

Söz konusu dönemde Antalya’da aile kurumunun oluşturulması ve sonuçlandırılmasının İslâm hukukuna ve Türk toplumunun geleneksel yapısına uygun bir biçimde gerçekleştiği görülmüştür. Diğer yandan incelenen belgelerden ailelerin günlük yaşamları, yaşanılan mekanın özelliklerine ilişkin veriler de elde edilerek XIX. yüzyıl ortalarında Antalya’da ailenin durumuna açıklık getirilmiştir. Yapılan tespitler özellikle toplumsal ve demografik tarih üzerine çalışanlar için büyük önem taşımaktadır ki bu verilerle Antalya’nın XIX. yüzyıl ortalarına ait nüfusunun belirlenebilmesi için tahmini çıkarımlar yapılmıştır.

Belgelerin ayrıntılı olarak incelenmesiyle elde edilen verilerle Müslüman ve Gayrimüslimlerin aile yapıları ayrı ayrı açıklanmıştır. Bu şekilde iki gurup arasındaki farklılıklar ve benzerlikler daha açık bir biçimde ortaya koyulmuştur.

Sonuçta, XIX. yüzyıl ortalarında, idarî, adlî ve toplumsal alanlarda Tanzimat dönemiyle birlikte meydana gelen çeşitli gelişmelerin Antalya’ya da yansıdığı ve Antalya’nın klâsik bir Osmanlı-Anadolu kent tipini yansıttığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

I-ARŞİV BELGELERİ

- 1- I Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri
- 2- VII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri
- 3- VIII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri
- 4- IX Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri
- 5- XIII Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri
- 6- XV Numaralı Antalya Şer'iyeye Sicili Defteri

II-SEYEHATNAMELER

- 1- Beaufort F., **Karamania or A Brief Description of the South Coast of Asia Minor**, London, 1818.
- 2- Ebu Abdullah Muhamed ibn Batûta, **İbn Batûta Seyahatnâmesi**, Cilt I (Çev.A. Sait Aykut), İstanbul, 2004.

III-TEZLER

- 1- Armağan L., **XVI. Yüzyılda Teke Sancağı (Tapu Tahrir Defterleri'ne Göre)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Yeniçağ Tarihi) Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1996.
- 2- Beden A., **1854-1859 Tarihleri Arasında Antalya (8 No'lu Antalya Şer'iyeye Sicilleri Defterine Göre)**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2004.
- 3- Sarıhan S., **I Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre XIX. Yüzyıl Başında Antalya'nın Sosyo-Ekonomik Profili**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2003.

IV-ARAŞTIRMA VE İNCELEMELER

- 1- Akbal F., "*1831 Tarihinde Osmanlı İmparatorluğunda İdarî Taksimat ve Nüfus*", **Bulleten**, C.XV, S.60, TTK, Ankara, 1951.
- 2- Akdağ M., **Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası**, Cem Yay., İstanbul, 1995.
- 3- Akdağ M., **Türkiye'nin İktisadî ve İçtimaî Tarihi**, C.I, Cem Yay., İstanbul, 1995.
- 4- Akgündüz A., "*Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri*", **Türkler**, C. X, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002.

- 5- Akgündüz A., **Şer'ıye Sicilleri, C. I (Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler)**, TDAV., İstanbul, 1988.
- 6- Aktan A., **Osmanlı Paleografyası ve Siyasî Yazışmalar**, Osmanlılar İlim ve İrfan Vakfı, İstanbul, 1995.
- 7- Akurgal E., **Anadolu Uygarlıkları**, Net Turistik Yay., İstanbul, 1998.
- 8- Arık F. Ş., "*Osmanlılar'da Kadılık Müessesesi*", **OTAM**, S.8, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1997.
- 9- Atar F., "Kadı", **İA**, TDV. Yay., C.XXIV, İstanbul, 2001.
- 10- Atar F., **İslâm Adliye Teşkilâtı**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 1999.
- 11- Aydın M. Â., "*Osmanlı'da Hukuk*", **Osmanlı Devleti Tarihi**, (Edit: Ekmeleddin İhsanoğlu), İRCİCA Yay., İstanbul, 1999.
- 12- Aydın M. Â., **İslâm ve Osmanlı Aile Hukuku**, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay., İstanbul, 1985.
- 13- Aydın M. Â., **İslâm ve Osmanlı Hukuku Araştırmaları**, İz Yay., İstanbul, 1996.
- 14- Aydın M. Â., **Türk Hukuk Tarihi**, Beta Yay., İstanbul, 1999.
- 15- Barkan Ö. L., "*Avarız*", **İA**, C. II, MEB, İstanbul, 1973..
- 16- Barkan, Ö. L., "*Türkiye'de Fiyat Hareketleri*", **Bulleten**, C. XXXIV, S.136, TTK. Ankara, 1970.
- 17- Bayındır A., "*Osmanlı'da Yargının İşleyişi*", **Osmanlı**, C.VI, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 1999.
- 18- Baykara T., "*Bir Selçuklu Şehri Olarak Antalya*" **Antalya IV. Selçuklu Semineri (13-14 Mart 1992)**, Antalya Valiliği Yay., Antalya, 1993.
- 19- Baykara T., **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I (Anadolu'nun İdarî Taksimatı)**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara, 1988.
- 20- Cerasi M. M., **Osmanlı Kenti (Çev. Aslı Ataöv)**, YKY, İstanbul, 2001.
- 21- Cin H., **İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, AÜHFY., Ankara, 1974.
- 22- Çadırcı M., "*Türkiye'de Kaza Yönetimi (1840-1876)*", **Bulleten**, C.LIII, TTK, S. 206. Ankara, 1989.
- 23- Çadırcı M., "*II. Mahmut Döneminde Mütessesimlik Kurumu*", **DTCFD.**, XXVIII/3-4, Ankara, 1970.
- 24- Çadırcı M., "*Tanzimat Döneminde Osmanlı Ülke Yönetimi (1839-1876)*", **IX. Türk Tarih Kongresi Ankara (21-25 Eylül 1981)** Ayrı Basım, C.II, TTK., Ankara, 1988.
- 25- Çadırcı M., **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları**, TTK, Ankara, 1991.

- 26- Çanlı M., “*Eytam İdaresi Ve Sandıkları (1851-1926)*”, **Türkler**, C.XIV, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002.
- 27- Çimrin H., **Antalya**, Simge Yayınevi, Antalya, 2002.
- 28- Darkot B., “*Antalya*”, **İA.**, C.I, MEB., İstanbul, 1978.
- 29- Demirel Ö., “*Bir Osmanlı Kadısı'nın Not Defteri Yahut Kitab-ı Sakki*”, **Uluslararası Kuruluşunun 700. Yıl Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Kongresi (7-9 Nisan 1999)**, Selçuk Üniversitesi Yay., Konya, 2000.
- 30- Duman H., **Osmanlı Sâlnâmeleri ve Nevsâlleri Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu**, C. I, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1999.
- 31- Durukan A., “*Alâeddin Keykubad Döneminde Antalya*”, **Antalya 2. Selçuklu Semineri (26-27 Aralık 1987)**, Antalya Valiliği Yay., Antalya, 1998.
- 32- Ebül'ulâ Mardin, “*Kadi*”, **İA.**, C.VI, MEB., İstanbul, 1977.
- 33- Ercan, Y., **Osmanlı Yönetiminde Gayrimüslimler**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2001.
- 34- Eroğlu, H. “*Şehzade Sancağı Antalya*”, (**Yayımlanmamış**) **Antalya'nın Son Bin Yılı Sempozyumu (18-19 Aralık 2003)**, Antalya, 2003.
- 35- Erten S. F., **Antalya Tarihi, Üçüncü Kısım**, Yayın Şirketi Yok, Antalya, 1948.
- 36- Erten, S. F., **Antalya Livası Tarihi**, Antalya, Altın Portakal Kültür ve Sanat Vakfı, Antalya, 1997.
- 37- Faroqhi S., “*XIX. Yüzyılın Başlarında Antalya Limanı*”, **VIII. Türk Tarih Kongresi**, C.II, TTK, Ankara, 1981.
- 38- Faroqhi S., **Osmanlı Dünyasında Üretmek, Pazarlamak, Yaşamak**, (Çev.Gül Çağalı Güven, Özgür Türesay), YKY, İstanbul, 2004.
- 39- Faroqhi S., **Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir**, (Çev.Zeynep Altok), Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 2001.
- 40- Fendoğlu H. T., “*Osmanlı'da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı*”, **Osmanlı**, C.VI, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 1999.
- 41- Genç M., “*Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*”, **V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi-Tebliğler (İstanbul, 21-25 Ağustos 1989)**, Ankara, 1990.
- 42- Geyikoğlu H., “*Selçuklular'ın Deniz Politikası ve Denizcilik Faaliyetleri*”, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Erzurum Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum, 2003.
- 43- İbn Bibi, **El Evamirü'l-Ala'ie Fi'l-Umuri'l-Ala'ie (Selçuk Name)**, (Hazırlayan: Mürsel Öztürk), Cilt I, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1996.

- 44- İbn Kemâl, **Tevârih-i Âl-i Osmân VIII. Defter (Transkripsiyon)**, (Hızl. Ahmet Uğur), TTK, Ankara, 1997.
- 45- İnalçık H., “*Mahkeme*”, İA., C.VII, MEB., İstanbul, 1978.
- 46- İnalçık H., **Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)**, YKY, İstanbul, 2003.
- 47- İnalçık H., “*Tanzimat’ın Uygulanması ve Sosyal Tepkileri*”, **Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi**, Eren Yay., İstanbul, 1996.
- 48- İpçioğlu M., **Konya Şer’iyye Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi**, Nobel Yay., Ankara, 2001.
- 49- İpşirli M., “*Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı*”, **Osmanlı Devleti Tarihi**, (Edit: Ekmeleddin İhsanoğlu), İRCİCA, İstanbul, 1999.
- 50- İpşirli M., “*Osmanlı Devleti’nde Kazaskerlik*”, **Belleten**, S. 232, C.LXI, TTK, Ankara, 1998.
- 51- İpşirli M., “*Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri*”, **Tarih ve Sosyoloji Semineri (28-29 Mayıs 1990)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi Yay., İstanbul, 1991.
- 52- Karaca B., **XV. ve XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı**, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2002
- 53- Karal E. Z., **Osmanlı İmparatorluğu’nda İlk Nüfus Sayımı**, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Ankara, 1943.
- 54- Karpat K. H., **Ottoman Population 1830-1914**, The University of Wisconsin Press, London, 1985.
- 55- Keleş E., “*XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Muğla’da Gayrimüslimlerin Sosyo-Ekonomik ve Hukuki Durumları*”, **Akademik Araştırmalar Dergisi**, S.19, İstanbul, 2004.
- 56- Kesik M., “*Antalya’ya yapılan İlk Akınlar ve Şehrin Selçuklu Hakimiyetine Girmesi*”, **(Yayımlanmamış) Antalya’nın Son Bin Yılı Sempozyumu (18-19 Aralık 2003)**, Antalya, 2003.
- 57- Kesik M., **Türkiye Selçuklu Devleti Tarihi Sultan I. Mesud Dönemi (1116-1155)**, TTK., Ankara, 2003.
- 58- Kütükoğlu M., **Osmanlı Belgelerinin Dili**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 1994,
- 59- Moğol H., “*Antalya’nın Fethi ve Türk Mührünün Vuruluşu*”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, TDAV., S.87, İstanbul, 1993.
- 60- Moğol H., “*XIX. Asrın İlk Yarısında Antalya’da Vakıf Müessesesi*”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, TDAV., S.83, İstanbul, 1993.
- 61- Moğol H., **19. Yüzyılın Başlarında Antalya**, Mehter Yay., Ankara, 1991.
- 62- Moğol H., **Antalya Tarihi**, Mehter Yay., Ankara, 1997.

- 63-Neşri M., **Neşri Tarihi**, Cilt I, (Hzl. Mehmet Altay Köymen), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1983.
- 64-Ortaylı İ., “*Osmanlı Devleti 'nde Kadı*”, **İA.**, C.XXIV, TDV., İstanbul, 2001.
- 65-Ortaylı İ., “*Osmanlı Toplumunda Aile*”, **Osmanlı İmparatorluğu'nda İktisadi ve Sosyal Değişim Makaleler I**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2000.
- 66-Ortaylı İ., **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri (1840-1880)**, TTK, Ankara, 2000.
- 67-Özdemir R., “*Osmanlı Döneminde Antalya'nın Fiziki ve Demografik Yapısı (1800-1867)*”, **XI. Türk Tarih Kongresi (5-9 Eylül)**, C. IV, TTK., Ankara, 1994.
- 68-Özel O., “*Osmanlı Demografi Tarihi Açısından Avarız ve Cizye Defterleri*”, **Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik**, (Edit: Halil İnalçık, Şevket Pamuk),DİE Yayınları, Ankara, 2001.
- 69-Özkaya Y., **Osmanlı İmparatorluğu'nda Âyânlık**, TTK, Ankara, 1994.
- 70-Öztürk M., “*Bursa'da Hububat Fiyatları (1755-1840)*”, **XI. Türk Tarih Kongresi (5-9 Eylül 1990)**, C. IV, TTK, Ankara, 1994.
- 71-Öztürk M., “*Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi*”, **Türkler**, C.X, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002.
- 72-Öztürk N., **Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi**, TDV, Ankara, 1995.
- 73-Öztürk S., “*Osmanlı'da Çok Evlilik*”, **Türkler**, C. X, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002.
- 74-Pakalın M. Z., **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C. I, II, III, MEB., İstanbul, 1993.
- 75-Sami Ş., **Kâmûs-ı Türkî**, (Hzl. Ömer Faruk Akgün), Alfa Yay., İstanbul, 1998.
- 76-Sarı H., “*Şer'iyeye Sicillerine Göre II. Mahmut Dönemi'nde Mudurnu'da Nüfus Hareketleri ve Toplumsal Hayattan Bir Kesit*”, **OTAM**, S.7, Ankara Üniversitesi Yay., Ankara, 1996.
- 77-Sarıyıldız G., “*Karantina Meclisi'nin Kuruluşu ve Faaliyetleri*”, **Belleten**, S.222, C.LVIII, TTK, Ankara, 1994.
- 78-Savaş S., “*Fetva ve Şer'iyeye Sicillerine göre Ailenin Teşekkülü ve Dağılması*”, **Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi**, C.II, TCBAAK., Ankara, 1992.
- 79-Şenel Ş., “*Osmanlılarda Ticaret Anlayışı ve Ticaret Teşkilatında Yeni Bir Yapılanma: Hayriye Tüccarı*”, **Türkler**, C. X, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002.
- 80-Tekin O., “*Osmanlı İmparatorluğu'nda Para*”, **Osmanlı**, C.III, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 1999.

- 81- Tekindağ Ş, “*Teke-elî*”, İA., C. XII, MEB., İstanbul, 1979.
- 82- Tızlak F, “*Tekelioğlı İsyanı*”, XIII. Türk Tarih Kongresi (4-8 Ekim 1999), Ayrı Basım, TTK., Ankara, 2002.
- 83- Toksöz C., **Antalya**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1959.
- 84- Turan O., **Selçuklular Zamanında Türkiye**, Turan Neşriyat Yurdu, İstanbul, 1971.
- 85- Turan O., **Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar**, TTK., Ankara, 1988.
- 86- Umar B., **Türkiye Halkının İlkçağ Tarihi**, Ege Üniversitesi Basın-Yayın Yüksek Okulu Yay., C.I, İzmir, 1982..
- 87- Uzunçarşılı İ. H., **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, TTK, Ankara, 1988.
- 88- Uzunçarşılı İ. H., **Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı**, TTK, Ankara, 1988.
- 89- Uzunçarşılı İ. H., **Osmanlı Tarihi**, C. III, TTK, Ankara, 1983.
- 90- Uzunçarşılı İ. H., **Osmanlı Tarihi**, C.I, TTK, Ankara, 1982.
- 91- Ünver A. Süheyl, “*Osmanlı Tababeti ve Tanzimat Hakkında Yeni Notlar*”, **Tanzimat I**, C. II, MEB., İstanbul, 1999.
- 92- Yediyıldız B., “*Vakıf*” İA., C.XIII, MEB., İstanbul, 1993.
- 93- Yılmazçelik İ., “*Şer'iyeye Sicillerinin Bir Merkezde Toplanması Üzerine Bazı Mülahazalar*”, I. Millî Arşiv Şûrası (20-21 Nisan 1998), Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 1998.

**IX NO'LU ANTALYA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU**

IX/1a belgesinde hiçbir kayıt yoktur.

IX/1b

No:1

Medîne-i Antalya mahallâtından Makbûle mahallesi sâkinlerinden Hasan ibn-i Velî nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde ve mahfil-i dîn-i münîf-i ezherde işbu sâhibü'l-kitâb-ı müstetâb Çeribaşızâde necâbetlü el-Hâcc İbrâhim Efendi muvâcehesinde şöyle takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i an[♦] ani'l-merâm ider ki merhûm ve mağfûrun leh cü-yi i'lâm olân Hâcî Hasan nâm sâhibü'l-hayrın atyeb-i mâlından ve'l-nefs-i mâlından olub medîne-i mezbûrda kâin ve mahalle-i mezbûrda vâki' bir taraftan Bâlî Beğ hammâmı ve bir taraftan el-Hâcc İbrâhim Ağa'nın kahve dükkânı ve bir taraftan Kalâyıcı dükkânı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olân Bekir Hânı demekle ârif nâm hânı yine Bâlî Beğ'in mahallesinde kâin medresenin müderrisi bulunan nısf-ı icâresini şart ve nısf-ı âherini dahi mütevellî olânlara şart ve tevliyetini dahi batınen ba'de batın-ı evlâdlarına ba'de'l-inkıraz hâkimü'l-vakt olânlara meşrût kıldığı hâne-i mezbûr bi-kazâ' allahû te'âlâ harîkde müteharrik olduğundan ceddım merkumın vakf-ı âheri olmamağla hâne-i mezbûrın arsası üzerine binâyâ adem-i iktidârımızdan arsa-i mezbûrın tevliyetim hasebiyle bey' olup hâsıl olân elcinde(?) şart-ı vâkıf üzre medrese-i mezbûrın müderrisine nısfı î'tâ ve nısf-ı âheri dahi evlâdı olânlara kendi umûrlarına sarf ve istihlâk itmek üzre istirbâh olınarak arsa-i mezbûrın bey'ine izn-i şer'î talep ederim dedikde hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ lehü ve hüsn-i meâb hazretleri ba'de't-teemmül arsa-i mezbûrın bey' olup istirbâhen şart-ı vâkıfın şartı üzre ve küçük nısfını müderris-i medrese-i mezbûra î'tâ ve nısf-ı âherini dahi mütevellî olânlara kendi nefsleri için ahz eylemek bazı eîmme ve meşâ' katında bey'-i câir ve ale'l-husûs İmâm ibn-i Yusuf Hazretleri katında min küllî'l-vücûh bey'-i enfâ' ve evlâ olmağla bey'ine eden şer'î lâhik olduktan sonra müteharrik hâne-i mezkûrın arsasına tâlib ve râğıb olân mezkûr Çeribaşızâde el-Hâcc İbrâhim Efendi'ye bin yüz guruş semen ile bey' idüb meblağ-ı mezbûru müşterî-i merkum yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eyledim ve taraf-ı vakf için tevliyetim hasebiyle istirbâh eyleyüb arsa-i merkumda aslâ ve kat'â ferd-i âferidenin alâka ve medhali kalmayub mezkûr el-Hâcc İbrâhim Efendi'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi

♦ "an" mükerrerdir.

olmuştur keyfe mâ-yeşâ' ve yehtâr ve mutasarrıf olsun dedikde mukırr-ı mezbûr Hüseyin bin Velî bey'-i mukırrla el-Hâcc İbrâhim Efendi vicâhen ve şîfâhen tasdîk itmekle mâ-hüve'l vâki' bi't-taleb ketb olındı hurrıre fî'l-yevmi's-sitte ve'l-işrîn min şehr-i Ramazânü'l-muazzam sene sitte ve erba'in ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mubayaâcı âtûfetlü es-Seyyid Halîl Ağa

el-Hâcc Kabadâî Hâcî Alî ibn-i Hüseyin

Hammâmcı Sarızâde Mehmed Ağa

Manavzâde Mehmed Ağa

Nakibü'l-Eşrâf Mehmed Ağa

Şeyh Mehmed Efendi

Dal oğlu Mustafâ bin Velî

ve gayrihum

IX/2a

No: 2

Kızılkaya kazâsına tâbi' Badem Ağacı karyesi ahâlîsinden Koca Arıoğlu Ahmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine karye-i mezbûre sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Ahmed bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem merkum Hüseyin'e üç mâh hizmetim olmağla ücret-i müselleme merkum Hasan'dan şirket-i müzâraam olub hıfz ve deve işinde te'âddî ve taksîrât itmekle mukavelemiz vechile zirâ'atdan matlûb beynamazda muslihden tavassut ile on beş guruşu merkum Hasan Beğ'e teslîm idüb birbirimizde âmme-i da'vâdan ve her birimiz âherin zimmetini ibrâ-i âmm ile ibrâ ve ıskat eyledik dedikde mâh fî bi't-taleb ketb olındı

Fî 7 Ca. [Cemâziye'l-evvel sene] 71

No: 3

Medîne-i Antalya mahalâtından Kesik Minare mahallesi Ni'met bint-i (boş) nâm hatûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde İsmâ'il bin Hâcî Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr İsmâ'il zevci dahlîm olub beynimizde münâferet vuku'ına mebnî zimmetinde muntasır ve muadded-i aliyye olân elli guruşu mehr ve doksan guruşu nafaka-i iddet-i ma'lûme müennes süknâm kendü üzerine olmak üzere beni muhâlaa itmekle ben-dahi hal'-i mezkûr(u) kabûl eyledim dedikde işbu mahalle şerh virildi

Fî 9 Ş. [Şâ'bân] sene 71

No:4

Medîne-i Antalya mahallâtından Arab Mescid mahallesinden Dulâvciöğlü Halil bin Mustafâ nâm kimesne bundan iki sene akdem redîf askeri olduğı hâlde der-i aliyyede Tarlâlî Kışlâsında vefât eden Bağçeli Mustafâ oğlu Mehmed ve Bağcı Hâcı Alioğlü Mehmed nâm kimesneler târîhden beş mâh akdem merkumın mahalle-i mezkûre vefâtını huzûr-ı şer‘de müşâhede eyledikleri işbu mahalle kaydı şod ve zevcesi Âişe bint-i Mustafâ dahi bu vechile fevtini tasdîk eylediğı

Fî 25 Ş. [Şâ‘bân] sene 71

No: 5

Misisli Legandoroçoğlü Hâcı Dimitri nâm zimmî medîne-i Antalya mahkemesinde meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde mersûmın sulbî kebîr oğlü işbu bâ‘isü’r-rakîm Legandoroz nâm zimmî muvâcehesinde bi’t-tav‘ ve’r-rızâ‘ ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb nâhiye-i âtfü’z-zikrin sūdûrına değîn yedimde mülk ve hakkım olub Kaş kazâsına tâbî‘ Endekli İskelesi’nde vâki‘ etrâf-ı erbaası bir taraftan Mehmed Hâce mağazası ve bir taraftan Yolcu Mustafâ tarlâsı ve bir taraftan Piroğlü Hâcı Minûl mağazası ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî ve tahtânî bir bâb mülk mağazamı tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvi şürût-ı fâsideden ârî beyyine-i sahîha-i şer‘iyye ile oğlum mersûm Legandoroz’a hibe ve temlîk ve ba‘de’t-tahiyyeti’ş-şer‘iyye teslîm eylediğimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer ittihâb ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl itmekle fi-mâ-ba‘d mağaza-i mahdûd-ı mezkûrda benim aslâ ve kat‘an alâkam ve medhalim kalmayub oğlum mersûm Legandoroz’un mülk-i mevhûbu ve hakk-ı sarîhi olmuşdur keyfe mâ-yeşâ‘ ve yehtâr mâlik ve mutasarraf olsun dedikde gibbe’t-tasdîki’ş-şer‘iyye mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb ve imlâ ve mersûm Lagandoroz yedine î’tâ olındı tahrîren fî’l-yevmi’l-hâmis ve’l-işrîn min şehr-i Zi’l-hicce’ti’ş-şerîfe li-sene seb‘în ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl

Hayriyye Tüccârından Meîsli Mollâ Ahmed oğlü Mustafâ

ve Hayriyye Tüccârından Moravî el-Hâcc İbrâhim Efendi

ve Meîsli Ak Zeybun oğlü Hâcı Beniîl

ve Meîsli Çûn oğlü Milâsî

ve Meîsli Bekli oğlü Hâcı Beniîl

ve gayrihum

IX/2b

No: 6

Seydişehir kazâsında Keçicü mahallesi ahâlîsinden Mustafâ bin Mustafâ Antalya'da Elmalu mahallesinde kâin ma'lûmü'l-hudûd arsasını semen-i aliyyeyle âhere bey' ve semenini kabza (boşluk) tarafından yine kazâ'-i mezkûr ahâlîsinden Mehmed bin Alî'yi vekîl ve âheri tevkîle me'zûn eylediği Marla kazâsı ahâlîleriden Hüseyin bin Selîm ve Mehmed bin Selîm nâm kimesneler şehâdetleriyle ba'de's-sübût vekîl-i merkum dahi bey'-i mezkûre tarafından Antalya ahâlîsinden el-Hâcc Mehmed bin Ahmed'i tevkîli gerde

Fî 3 M. [Muharrem] sene 70

Şühûdü'l-hâl

Pazvand el-Hâcc Abdullah bin Mehmed

Halîl bin Ahmed

Kahveci Kara Mehmed'in kahvehâne kirâsından İtmekci Velî Mehmed'e beher şehri ellişer gurusu vereceğine mühr

Fî 12 S. [Safer] sene 71

285

14

—

271 resm-i ahz

No: 7

Fî'l-asl Burdur sâkinelerinden olup medîne-i Antalya'da der-i Şeyh Sinân mahallesinde sâkine zatı ta'rîf-i şer' ile ma'rife Sultân bint-i Mehmed nâm hatûn meclis-i şer'de Osmân bin Halîl nâm kimesne muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Osmân zevcim iken mezbûrın firâşından hâsıla ve bundan mütevellîde tahminen iki yaşında sagîre kızını mukaddem kendü mâlından infâk itmek üzere hal' olmuş ise de ben ma'rife sagîr-i mezbûrın nafakasına merkumdan taleb eyledim dedikde merkumenin sagîre oldığı(n) ihbâr etmeleriyle sagîr-i mezbûre Âişe için yevmi on bir para nafaka ve takdîr olunduğu işbu mahalle şerh virildi

Fî 3 Z. [Zi'l-hicce] sene 72

No: 8

Medîne-i Antalya mahallâtından Şeyh Sinân mahallesi ahâlîsinden Halîl bin Hâcî Ömer nâm kimesne meclis-i şer'de li-ebeveyn birâderi Ömer bin el-mezbûr mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb bundan iki mâh akdem vefât eden vâlidemiz Hanîfe bint-i

Abdurrahman sipâhî nâm hatûnun mirasına müteallika merkurdan da'vâ itmiş ise de beynimizde muslihden tavassut idüb merkur ile vâlidem mezbûrenin terekesinden bana isâbet eden hissemi iki yüz elli guruş üzerine musâleha-i şer'iyeye ile sulh olduğumuz sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olân iki 250 guruşu merkur yedinden tamâmen ahz u kabz eyledim fi-mâ-ba'd vâlidem müteveffiyeye-i mezbûre Hanîfe hatûnun mirâsına müteallika âmme-i da'vâdan merkur Ömer'in zimmeti ibrâ eyledim dedikde gibbe't-tasdîki'ş şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

17 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 72

(Şühûdü'l-hâl)

Bağcıvan Sarı oğlu Hâcî Halîl Ağa

ve Bağcıvân Hüseyin Keshiye Kâtib İsmâ'il Efendi

Muhzirbaşı Mustafâ Ağa Muhzır İsmâ'il

IX/3a

No: 9

Euzi mine'ş-şeytâni'r-racîm bismillahi'r-rahmâni'r-rahîm

Yâ fettâh ve yâ rezzâk ve yâ ganî ve yâ vehhâb ve yâ kerîm

Elhamdülillahi'l-muvaffak li-küllî âmâl ve'l-men'am li-küllî'l-nevâl ve's-selavatü ve's-selâmü alâ nebîü'l-kerîm zî'l-kemâl ve alâ eshâbihi ellâlü'l-zeyn usûlü âleynâ ahkâmü'ş-şerâyi' tescilü'l-vekâyi' alâ safahate'l-eyyâm ve'l-liyâl îfâ ba'd fehazihi kitâb-ı müştemil be's-savrü'l-vekâyi' ve'l-murâfa'ât ve'l-hecceci'ş-şer'îyyete ve'l-i'lâmâtü'l-sâdiretü be-kalem-i efkârü'l-îbâd ilâ-necâb rebiü'l-muttal kisedâr biraderzâdesi Mehmed Emîn ref'i bi-müddeti niyâbete fi mahkeme-i kazâ'-i Antalya mübtedâen(?) min gurre-i şehri Rebî'ü'l-âhir sene semâne ve sittîn ve mieteyn ve elf min hicret-i nebîü'l-mevsûf bi'l-gurre ve'l-isticlâl ilâ mâşâallahû te'âlâ ve hüve'l-muvaffak li-küllî'l-âmâl ve'l-hamdülillahû te'âlâ alâ küllî'l-ahvâl

No: 10

İzzet-me'âb şerîat-nisâb müderrisîn-i kirâm zevî'l-ihtirâmdan mekremetlü Mehmed Emîn Efendi kâmiyâb

Ba'de't-tahhiyetü'l-vâfiyye inhâ olunur ki

Antalya kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iyyesi işbu bin iki yüz altmış sekiz senesi şehri Rebî'ü'l-âhiri guresinden zabt itmek üzere tarafımızdan cenâb-ı şerefimize ihâle ve tefvîz olunmuşdır gerekdir ki kazâ'-i mezbûra gurre-i şehri merkurdan tasarruf olub beyne'l-ahâlî

icrâ'-yı ahkâm-ı şer'iyeye ve tahrîr-i muhalledât-ı mevtâ-i askeriyede saî-i cemîl ve dikkat iderek cadde-i şariat-ı garrâdan ser-mû inhirâfa cevâz göstermiyesiz i'lâm

Es-Seyyid Alî mutasarrıf-ı kazâ'-i mezbûr

No: 11

Medîne-i Antalya mahallâtından Çavuş Bağçesi mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât eden Konyalıoğlu Ahmed bin Hüseyin nâm müteveffânın vârislerinden sulbî sagîr oğlu Hüseyin ve sulbiyye sagîre kızı Havvâ'nın tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den vasî-i mansûbları li-ebeveyn er karındaşları Hâfız Ahmed meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb medîne-i mezbûre ahâlîsinden Kıroğlu Sâlih bin Osmân mahzarında merkum Sâlih'in zimmetinde işbu yedimde olup muâyene olunan altmış bir senesi târîhiyle müverrah bir küt'a deyn-i tahvîli nâtik olduğu üzere sagîrân-ı mezbûrânın vasî-i saîkleri emmîleri müteveffâ Mollâ Süleymân yedinden istikrâz ve kabz itmiş olduğu sagîrân-ı mezbûrânın emvâl-i müştereke-i mevrûselerinden bin guruş alacak hakları olup vasî-i müteveffâ-yı mezbûr Süleymân meblağ-i mezbûru kable'l-ahz ve'l-istîfâ vefât ederek meblağ-i mezbûr el hâletü'l hazihi merkum Sâlih zimmetinde kalmağla meblağ-i mezbûru merkum Sâlih'den bi'l-vesâye taleb iderim deyü ba'de'd-da'vâ ve's-su'âl mezbûr Sâlih cevâbında ikrâr-ı lakin meblağ-i mezbûru târîh-i mezkûrda vasîleri müteveffâ-yı merkum Süleymân'a hayâtında ve kemâl-i sıhhâtinde tamâmen edâ ve teslîm etmişdim deyü ba'de'd-def' ve'l-inkâr dâfi'-i merkum Sâlih'den def'-i meşrûhına beyyine taleb olındukta yine medîne-i mezbûre ahâlîlerinden Burdurî Sarı Hasan bin Osmân ile mahalle-i merkume ahâlîlerinden zâtları ma'rife Fâtıma Hâce ibnete Hâfız Mehmed ve diğer Fâtıma bint-i Mustafâ li-ecli'-ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup istişhâd olınduklarında fi'l-hakika vafî'-i merkum Sâlih zimmetinde deyni olân meblağ-i mezbûr bin guruşu târîh-i merkumda vasî-i müteveffâ-yı mezbûr Süleymân'a hayâtında ve kemâl-i sıhhâtinde sagîrân-ı mezbûrân için tamâmen edâ ve teslîm ol-dahi dâfi'-i merkum yedinden kâmilen bi'l-vesâye ahz u kabz ve istîfâ ve meblağ-ı mezbûrdan dâfi'-i merkum zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadığını ikrâr etmişidi bizler bu husûsa vech-i meşrû' üzere şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri nutk'ul-lafz ve'l-ma'nâ ber-nehci şer'î edâ-i şehâdet-i şer'iyeye itdikde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri şer'an makbûle olmağın mücebince vasî-i mezbûr Hâfız Ahmed da'vâ-yı mezkûresiyle mezbûr Sâlih'e bî-vechi şer'î muârizadan men' olındığı bi't-taleb ketb olındı fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min şehr-i Rebi'ü'l-âhir sene semâne ve sittîn ve mieteyn ve elf

IX/3b

No: 12

Medîne-i Antalya'ya muzâfa Murtana nâhiyesinde Gürlü mahallesi sâkinlerinden Durdâne bint-i Alî nâm hâtûn huzûr-ı şer' de yine nâhiye-i merkumeden Ma'cûn mahallesi sâkinlerinden bâ'isü'l-kitâb Zakir Osmân bin el-Hâcc Alî Bekir nâm kimesne mahzarında bi't-tav'an takrîr-i kelâm ve tabir-i mine'l-merâm edüp merkum Osmân beni mehr-i müeccel tesmiyesiyle tezevvüce tâlib olmağla ben-dahi yüz yirmi beş guruş mehr-i müeccel üzerine ber-nehc-i şer'î nefsimi merkum Osmân'a tezcîc eylediğimde ol-dahi ber-vech-i mübeyyen tezevvüc ve kabûl eyledi dedikde gibbe't tasdîki'ş-şer'î ma vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 29 R. [Rebî'ü'l- âhir] sene 68

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan Hâcî Ömer Ağa

ve Yağcı Abdi Hâfız

ve birâderi Alî

ve Yağcı Selîm

ve muhzır Mustafâ

ve gayrihum

No: 13

Yine Murtana'dan Ma'cûn mahallesinden Âişe bint-i Mustafâ nâm hâtûn huzûr-ı şer' de yine mahalle-i merkumeden Hüseyin bin Mehmed'e huzûr-ı şer' de bi't-tav'an takrîr-i kelâm edip merkum Hüseyin'e yüz elli bir guruşu mehr-i müeccel üzerine nefsi tezvîc oldığı tezevvüc ve kabûl eyledi dedikde gibbe't tasdîki'ş-şer'î ma vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 7 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 68

No: 14

Takyeci mahallesinden Zemzem bint-i Hâcî Mehmed huzûr-ı şer' de bâ'isü'l-kitâb Abdullah'a elli bir guruş mehr üzerine nefsinin tezvîc eylediği ve merkum Abdullah dahi ber-vech-i muharrer tezevvüc ve kabûl itmekle işbu şerh virildi

Fî 8 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 68

No: 15

Sûret-i Emirnâme-i Sâmî-i Hazret-i Vekâletpenâhi

Bazı hukuk-ı şer'iyeye için ikâme olunmakta olan şâhidlerin bilâ-tahlîf müddeânın hakk-ı makrûne olması cihetle ekser mahallerde ibtâl-i hakk olındığı tahkîk ve istihbâr kılındığından bundan böyle o makûle şâhid-zôrların ibtâl-i hukuka âlet olmamaları için ber-madde usûl-i şer'iyyesine tevâfukla idüb şâhid iktizâ eylediği hâlde ol emrde gösterilecek şâhidlerin kimler olduğu su'âl olunarak ism ve şöhetleri bir mahalle kayd olunub muahharan gelen adamlar ânlar olduğu veyâhud ta'yin olunan vaktde gelmediği sûrette me'mûru tarafından araşdırılıb tedkîk madde olındıktan sonra asl-ı cây vakt tezkiye olduğundan bunda ârî usûl ile iktîfâ olunmayaarak hakîk-i hâl için vukûf ve ma'lûmâtname hâsıl olmak üzere ahkâm-ı şer'-i şerîf tarafından mevsûk ve mu'temed me'mûrlar ma'rifetiyle şâhidlerin icâbına göre seran ve alenen tezkiyesi hakkında tedkîk-kâmilenin kemâ-yenbaği icrâ' ve yalân şâhidliğine mütecâsir olânların kanun icrâ'-yı ahkâm-ı icâbınca tedfîbât-ı lâzimesi icrâ' olmak için keyfiyet her tarafına neşr ve ilânıyla sâye-i şevket-vâye-i mülûkâne her bir takım eshab-ı hukuku da'vâ vâkası kimler hakk ve adalet üzere görülmesi tedkîkât-ı kâmilenin ifâsı ve meclis-i vâlâda tezekkür ve tensîb ve hak-i pâ-yi hümâyûn hazret-i hilâfetpenâhiden istizân olarak emr u fermân muâdelet-nişan cenâb-ı bâhir dahi olmerkezde müteallik ve şerefsüdûr buyurulmayub mantuk-ı âlisince keyfiyet lâzım gelenlere bildirilmiş olmağla ve âna ve'l-emri dahi mantûk-ı emr u fermân-ı hümâyûn hazret-i şahâne ve su'âl-ı muharrer üzere keyfiyetin neye idâre-i behiyyelerinde kâin mahalleri me'mûrlarına isti'âr ve ifâdesiyle binâber husûsun mer'û'l-âheren olunmasına mezîd-i î'tina ve dikkat buyurmaları şukka-ı senâveri terkîm kılındı

Fî 25 C. [Cemâziye'l-âhir] sene 68

IX/4a

No: 16

Zanâiroğlu Hoca İstirâtî'ye Virilen İskelede Kâin Hân Hücjeti Kaydı

Fî'l-asl Niğde sancağı dâhilinde Çam Ordu kazâsı kurâlarından Feztek karyesi ahâlîsinden olub el'an der-i aliyyede mütemekkin Sarıhân taiffesinden Cimri oğlu Hoca Sava veled-i Aleksi tarafından zikr-i âtî bey'de vekîl olduğu mahzar hasm-ı câhîde ber-nech-i şer'î sâbit ve vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân li-ebeveyn karındaşı Hoca Dimitri meclis-i şer'î münîr-i lazimü't'tevkîrde işbu hâmile's-sifr medîne-i mezbûr mütemekkinlerinden ve teb'a-i devlet-i aliyyeden Zanâiroğlu Hoca İstirâtî veled-i Kiryako muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilim karındaşım merkum Hoca Sava'nın akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına değin bâ-hüccet-i şer'iyeye şirâen yedinde mülk ve hakkı olub medîne-i mezbûr iskelesinde kâin bir tarafı nakibü'l-eşrâf kaim-makamı el-Hâcc Mahmûd Ağa'nın

mülk-i hânı ve bir tarafı kal'a divarı ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz fevkânî on üç bâb oda ve tahtânî beş bâb mağazayı müstemil mülk hânını tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvi şurût-ı müfsîdeden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile altmış dört bin guruşa mersûm Hoca İstirâtî'ye bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semenî olân meblağ-ı mezkûr altmış dört bin guruşu müşterî-yi mersûm Hoca İstirâtî yedinden tamâmen ve kâmilen bi'l-vekâle ahz u kabz eyledim fi-mâ-ba'd hân-ı mahdûd-ı mezkûr da müvekkilim karındaşım mersûm Hoca Sava'nın mülk-ı müşterâsı olmuştur keyfe mâ-yeşâ' ve yehtar mâlik ve mutasarrif olsun dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı fi'l-yevmi'l-hâmise aşere min şehr-i Cemâziye'l-âhir sene semâne sittîn ve mieteyn ve elf

No:17

Mersûm Hoca İstirâtî'nin Zevcesi Hâcı Mariyana Nasrâniyyeye Virilen Mağaza

Hücceti Kaydı

Fi'l-asl Niğde sancağı dâhilinde Çam Ordu kazâsı kurâlarından Feztek karyesi ahâlîsinden olub el'an der aliyyede mütemekkin Sarıhân tâifesinden Cimri oğlu Hoca Sava veled-i Aleksi tarafından zikri âtî bey'e vekîl olduğu mahzar hasm-ı câhide ber-nehc-i şer'î sâbit-i vekâlete hükm-i şer'î lâhik olân liebeveyn karındaşım Dimitri meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu hamili's-sifr medîne-i Antalya ahâlîsinden ve teb'a-i devlet-i aliyyeden Hâcı veledet Konstandi nasrâniyye muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilim karındaşım mersûm Hoca Sava'nın akd-i âttü'z-zikrin sūdûrına değin bâ-hüccet-i şer'îyye yedinde mülk ve hakkı olub medîne-i mezbûre iskelesinde vâki' ma'lûmü'l-mahdûd iki kapulu mülk hân mağazalarından yokuş önünde kâin hân-ı mezkûrın kapusunun sağ cânibinde vâki' bir bâb mülk kargîr mağazamız işbu târîh-i hüccetden bir buçuk sene mukaddem tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvi şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh şer' ile mersûm Mariyane nasrâniyye(ye) altı bin guruşa bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semenî olân meblağ-ı mezbûr altı bin guruşu müşterî-yi mersûme yedinden bi'l-vekâle tamâmen ve kâmilen ahz u kabz itmemele zikr olunan bir bâb mağaza târîh-i merkurdan beru mersûme Hâcı Marya nasranın mülk-ı müşterâsı ve hakk sarfi olub müvekkilim karındaşım mesfûr Hoca Sava'nın asla ve kat'â medhali kalmamıştır mersûme Marya nasrâniyye mezkûr mağazaya keyfe mâ-yeşâ' ve yehtar mâlike ve mutasarrife olsun dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l yevmi'l-hâmise âşer min şehr Cemâziye'l-âhir sene semâne ve sittîn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l- hâl
 A'zâdan Sâlih Ağa
 A'zâdan miralây-ı sabık İsmâ'îl Bey
 A'zâdan Moravî Alî Ağa(dan)♦
 A'zâdan Hâcî Ömer Ağa
 A'zâdan Yörük Hoca Ahmed Ağa
 ve Hâce İlyaz Bâzergân
 ve Hoca İstafruz Bâzergân
 ve Hâce birâderi Hâcî Dimitri

IX/4b

No: 18

Kâtib-i mâl Ahmed Tevfik Efendi'ye Virilen İstânos Menzili Hüccti

Medîne-i Antalya ahâlîsinden ve hâcegân-ı dîvân-ı hümâyûndan Çeribaşızâde el-Hâcc İbrâhim Efendi ibn-i Halîl nâm kimesneye bundan akdem hûn-ârız olmağla bâ-irade-i seniyye tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den bâ-hücct şer'iyye vasî nasb olunan lî-ebeveyn karındaşı Yusuf Ağa bin Halîl tarafından zikr-i âtî bey'e vekîl-i müseccel-i şer'isi ve vasî-i mezbûr üzerine kıbel-i şer'den nâzır-ı mansûbu yeğeni Hüseyin Efendi İbn-i el-Hâcc Alî nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûre sükkânından ve zincirân-ı ketebeden işbu Hâfizü'l-kütüb Teke Sancağı emvâl kâtibi Ahmed Tevfik Efendi ibn-i Abdullah mahzarında bi'l-vekâle ve bi'l nazâr(e) ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb vasîsi ve nâzır-ı olduğumuz mûmâ-ileyh el-Hâcc İbrâhim Efendi'nin düyûn-ı kesiresi olub arûz-ı menkûlâtı düyûnuna gayr-ı vâfi olduğundan âkarı dahi semen-i misliyle âhere bey' ve edâ deyn olunmak şer'an câiz olduğundan ol bâbda tahrîrâtı sūdûr buyrurulmuş emirnâme-i sâmi-i hazret-i vekâletpenâhiye imtisâl-i mecnûn olduğundan emlâkından olub medîne-i mezbûra muzâfâtından İstânos nâhiyesinde vâki' bir tarafı altı Barmaklıoğlu menzili ve bir tarafından mülk-i İsmâ'îl Üşlü(?) menzili ve bir taraftan Hâcî Muslî tarlası ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd eşcâr-ı müsmîre ve gayr-i müsmîriyi hâvi bir bâb mülk-i menzil medîne-i mezbûrede mecmû' nâss olân mahallerde ba'de'l-müzâyede ve gıbbe'l-inkıtâ'ü's-şer'iyye el-yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûrın semeni misilü idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî şîfâhat-ı müslimîn ihbârlarıyla el-şer'i'l-âlî zâhir ve mütehakkık olân bin sekiz yüz guruşda mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi üzerinde ikrâr iderek ziyâde ile şîrâya tâlib-i âheri zuhûr itmemele yine menzil-i mahdûd-ı mezkûru kıbel-i şer'den me'zûniyetim hasebiyle bi'l-vekâle ve bi'n-nazâre

♦ "dan" mükerrerdir.

meblağ-ı mezbûr bin sekiz yüz guruş semen tesmiyesiyle mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi'ye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î (ile) bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde mûmâ-ileyhim dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve teslîm[♦] ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezkûr bin sekiz yüz guruşu müşterî-yi mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi bana tamâmen edâ ve teslîm ben-dahi bi'l-vekâle ve bi'n-nazâr(e) kâmilten ahz u kabz ve istîfâ eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûrda mecnûn-ı mûmâ-ileyh el-Hâcc İbrâhim Efendi'nin aslâ ve kat'â alâka ve medhali kalmayub müşterî-yi mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olmuştur keyfe mâ-yeşâ' ve yehtâr bi'l-âfiye mâlik ve mutasarrıf olsun dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olındı hurrîre î'l yevmi'l-hâmis ve işrîn min şehr-i Cemâziye'l-âhir sene semâne ve seb'in ve mieteyn ve elf

No: 19

Kâtib-i Mâl Ahmed Tevfik Efendi'ye Virilen Timurcu Dükkânı Hücceti

Medîne-i Antalya ahâlîsinden ve Hâcegân dîvân-ı hümayûndan Çeribaşızâde el-Hâcc İbrâhim Efendi İbn-i Halîl nâm kimesneye bundan akdem hûn-ârız olmağla bâ-irâde-i seniyye tesviye-i umûrına kıbel-i şer'den bâ-hüccet-i şer'iyye vasî nasb ve tâyin olunan li-ebeveyn er karındaşı Yusuf Ağa ibn-i Halîl tarafından zikr-i âtî bey'e vekîl-i müseccel-i şer'isi ve vasî-i mezbûr üzerine kıbel-i şer'den nâzır mansûbu yeğeni Hüseyin Efendi ibn-i el-Hâcc Alî nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûre sükkânından işbu sahibü'l-kitâb Teke Sancağı emvâl kâtibi Ahmed Tevfik Efendi ibn-i Abdullah mahzar ve muvâcehesinde bi'l-vekâle ve bi'l-nazâre ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb vasîsi nâzır olduğıumuz mûmâ-ileyh el-Hâcc İbrâhim Efendi'nin düyûn-ı kesiresi olub arûz ve menkûlâtı düyûnuna gayr-i vâfî olduğından âkarı dahi semen-i misliyle âhere bey' ve edâ ve deyn olınmak şer'an câiz olduğından ol bâbda tahrîrâtı sudûr buyurulmuş olân emirnâme-i sâmi-i hazret-i vekâletpenâhîye imtisâlen şer'den yedimize virilen izn hücceti mantûkınca kıbel-i şer'-i enverden zikr-i âtî bey'e me'zûn olmamızla mecnûn-ı mûmâ-ileyhin emlâkından olub medîne-i mezbûre derûn sûkında Yukarı Bazar'da timurcular başında vâki' bir taraftan bekmez hânı dimekle ârif harâbe hân arsası ve bir taraftan timurcu dükkânı ve bir taraftan boyacı dükkânı ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb timurcu dükkânı medîne-i mezbûrede mecmû' nass olân mahallerde ba'de'l-müzâyede ve gibbe inkitâ'i'ş-şer'iyye el-yevm dükkânı mahdûd-ı mezkûrın semen-i misilü idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esamî şîfâhat-ı müslimîn ihbârları ile lede'ş-şer'î'l-enver zâhir-i mütehakkık olân elli bin yedi yüz elli guruşda mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi üzerinde karâr idüb ziyâde ile tâlib-i âheri dahi

[♦] Doğrusu "tesellüm".

zuhûr itmemekle yine dükkân-ı mezkûru kibel-i şer‘den me‘zûniyetim hasebiyle bi‘l-vekâle ve bi‘-l nazare meblağ-ı mezbûr iki bin yedi yüz elli guruş semen tesmiyesiyle mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi'ye bey‘ ve temlik ve

IX/5a

teslîm eylediğimde mûmâ-ileyh dahi ber-minvâl muharrer iştirâ ve temellük ve teslîm[♦] ve kabz ve kabûl ve semeni olân meblağ-ı mezbûr iki bin yedi yüz elli guruşu bana tamâmen edâ ve teslîm ben-dahi yedinden bi‘l-vekâle ve bi‘l-nazare kâmilen ahz u kabz ve istîfâ eyledim ba‘de‘l-yevm dükkânı-ı mahdûd-ı mezkûrda mecnûn mûmâ-ileyh el-Hâcc İbrâhim Efendi'nin asla alâka ve kat‘â medhali kalmayub müşterî-yi mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi'nin mülk-ı müşterâ-yı sahîhi ve hakk ve sarîhi olmuştur keyfe mâ-yeşâ‘ ve yehtar bi‘l-yemîn ve‘l-âfiye mâlik ve mutasarrıf olsun dedikte gıbbe‘t-tasdîki‘ş-şer‘î mâ hüve‘l-vâki‘ bi‘t-taleb ketb ve imlâ olındı fî gurre-i şehri recebü‘l-ferd sene semâne ve sittîn ve mieteyn ve elf

Şühûdü‘l-hâl

A‘zâdan el-Hâcc Ömer Ağa
ve birâderi Şehbender Süleymân Efendi
ve İdriszâde Sâlih Ağa
ve Miralây İsmâ‘îl Bey
ve Moravî Alî Ağa
ve Moralı İbrâhim Ağa
ve Sâlih Efendi Moravî
ve Ahmed Efendi Moravî
ve kâtib el-Hâcc Enis Efendi
ve kâtib İsmâ‘îl Efendi
ve gayrihum

No: 20

Moravî Hayriyye Tüccârı İbrâhim Ağa'ya Virilen Katil Kel Mehmed'in Husûsuna Dâir Hücceat Kaydı

Zikr-i âtî maktûlün katilleri ve katâ‘-i tarîk ve sarîk oldukları istihbâr ve tahkîk olındığına mebnî bi‘l-iltimâs ihzârı-çün hâlâ Teke kâim-makâmı rif‘atlı Hasan Rüşdü Efendi

[♦] Doğrusu “tesellüm”.

tarafından Burdur kazâsı kâim-makâmı Ahmed Beğ tarafına bâ-tahrîrat irsâl ve ta'yîn olunan Antalya zabtiyelerinden Yakup Çâvîş İbn-i Hüseyin Bölükbaşı ve Ömer Zeybek ibn-i Hasan ve Hasan bin Mustafâ Kavvâs ibn-i Abdullah nâm kimesneler medîne-i Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu hâfizü'l-kitâb Moravî İbrâhim Ağa ibn-i Mustafâ hâzır olduğu hâlde her biri takrîr-i kelâm ve ifâde-i ani'l-merâm idüb Mora muhâcirlerinden olub medîne-i Antalya'da sâkin Alî Efendi ibn-i Dervîş Ahmed târîhden bir sene mukaddem hinta iştirâ itmek için Hamid kazâsı havâlisine gider oldukda esnâ-yı rahda katâ'-ı tarîk zuhûr idüb merkum alât-ı câriha ile darb ve cerh ve üzerinde bulunan yirmi altı bin yedi yüz gurus nükûduyla sîmli esliha ve sâ'ir eşyâsını nihâb ve garet birrle merkum üç buçuk ay mürûrından eser-i cerh mezbûrdan fevt olub iştirâ ancak sulbî sagîr oğlu Dervîş Ahmed'e münhasire oldukdan sonra sağıre-i mezbûrın tesviye-i umûrına kibel-i şer'-den vasî-i mansûbu merkum İbrâhim Ağa'nın istid'â'sına mebnî müteveffâ-yı mezbûr Alî Efendi'nin kâtileri olduğu ihbâr olunan Tekeli Gül Mehmed ve diğer Mehmed nâm şahıslar sâlifü'z-zikr Burdur kazâsına tâbi' Satırlar karyesinde oldukları istimâ' olındığına binâen merkumânın ahz ve ihzârları-çün mûmâ-ileyh Hasan Rüşdü Efendi tarafından anifü'z-zikr Burdur kazâsı kâim-makâmı Ahmed Beğ tarafına bâ-tahrîrat bizler ta'yîn ve irsâl olunarak kazâ'-i mezbûre ve asl ve kâim-makâm-ı mûmâ-ileyh olân tahrîrat-ı mezkûreyi takdîm mûmâ-ileyh tarafından bâ-buyruldu yanımıza bir nefer zabtiye terfi'yetle karye-i merkumeye varub kâtilân-ı merkumânı derdest ve girift idüb kayd u bend ile yedimize teslîmen zabtiye-i merkum Burdur cânibine avdet eyledikten sonra ve vasî-i merkum müdde-i İbrâhim Ağa dahi yanımızda olduğu hâlde kâtilân-ı merkumân Antalya meclisinde terâfu'-ı şer' olunmak üzere kayd u bend ile götürerek esnâ-yı tarîkde yanımızda hizmetkârımız bulunan zencii'l-asl Sa'id yedine merkum Kel Mehmed merbût ve bi't-teslîm merkum İbrâhim Ağa Hâcemin dâ'îyesiyle ta'zîr ve tevkîf iderek iki sâat mikdârı gerüde kalub bizler her şerîk-i kâtil-i merkum diğer Mehmed yanımızda olduğu hâlde yarım sâat ileride gider iken mezbûr zenci Sa'id merkum Kel Mehmed mukayyed olarak yanımızda olduğu hâlde Teke Sancağı dâhilinde kâin Kızılkaya kazâsında vâki' Tahranlı Bağçe arasına nısfü'l-leyden sonra sabaha karîb-i vusûlünde kendüden nevm galebe itmekle kâtil-i merkum yanında mukayyed olduğu hâlde öncüye yatub uyuduğunda mezbûr öncüde iken merkum Kel Mehmed ber-takrîb bendini küşâd iderek boşanub zenci-i merkum Sa'id üzerinde bulunan eslihasından bir çift tabancasını ahz ile firâra karâr verdiğini mezbûr Sa'id üzerine ve ben de derhâl uyanub kâtil-i merkumu ta'kîb esnâsında kâtil-i merkum Kel Mehmed mezbûr Sa'id'in üzerine hücum ve tabanca endaht mezbûru telef ve idam-ı kâid itmekle mezbûr Sa'id feryad ve istiâne itmekle bizler dahi mezbûrın sancı ve vaz'ını esmân iderek derhal avdet ve yânlarına geldüğümüzde merkumün Kel Mehmed'in firâr eylediği ma'lûmumuz olıcak bizler hür-i mezbûr Sa'id ile kâtil-i mezbûru ahz itmek üzere

ta'kîb ve bi'l-defa'ât teslim ol deyü nasihât ittik ise de merkurum rızâ' itmeyub hemân üzerimize hücum ve kurşunî tabanca endaht ederek bir sa'atten mütecâviz bizim ile mücâdele ve muharebe itmekle bizler dahi mukabile-i bi'l-misl kaîdesini icrâ' iderek tarafeynden hiyle-i silah endaht olındıktan sonra kâtil-i merkurum Kel Mehmed (kesik) celbe firâr ile ahz ve girifti mahâl olmağla gece ile terk-i ta'kîb olunarak ale's-sabah firâr itmiş olduğu mahale gidilüb tahrîr olunur iken merkurum Kel Mehmed'i orman arasında kurşun ile cerihan maktûl ve kankimizin tabanca kurşunu isabet eylediği ma'lûmumuz değildir mûmâ-ileyh İbrâhim Ağa merkurum Kel Mehmed ile vâki' olân mücâdelede yanımızda bulunmayub merkurumun vechan mine'l-vücûh medhâliyet ve sebebiyeti yokdur dediklerinde gıbbe't-tasdîki's-şer'î hıfzen li'l-makal işbu vesîka-i enîka tahrîr ve imlâ ve mûmâ-ileyh İbrâhim Ağa yedine î'tâ olındı

Fî 5 Ş. [Şa'bân] sene 68

IX/5b

No: 21

**Kirkor Sarrafı Agob'un Veresei Taraflarından Gelen Mahmûd Paşa
Mahkemesinden Mahrec Vekâlet Hücçeti Kağıdı Kaydı**

Fî 12 Ra. [Rebî'ü'l-evvel] sene (12)69

Fî'l-asl vilâyet-i Anadolu'da Ekin kazâsına tâbi' İçka karyesi re'âyâsından olub Teke-i Hamid sancağında Antalya kazâsında Serik kabzımallığı hizmetinde mütemekkin iken akdem hâlik olân Agob veled-i Avaris veled-i Elbiyar zimmînin verâseti zikr olunan İçka karyesinde mütemekkinler zevce-i metrûkesi Marim bint-i Kukas veled-i İtam nasrâniyye ile anası Üskumay bint-i Farus veled-i İtam nasrâniyye ve sulbî sagîr oğlu Neşan ve sulbiyye sagîre kızları Marim ve Tukuhi nasrâniyyelere inhisârı tahakkukundan sonra sagîrûn-ı mersûmûnun anaları ve tesviye-i umûrlarına bâ-hücçet-i şer'iyye vasî-i mansûbeleleri zevce-i mersûm Marim nasrâniyye ile ümm-i mersûm Üskumay taraflarından ber-vech-i âtî vekâlet iddiâ' iden işbu hâмили'r-rakîm Bogos veled-i Mardirus zimmî meclis-i şer'-i hâtir-i lazımu't-tevkîrde Kirkor veled-i Kukas zimmî muvâcehesinde bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilelerim mersûmtân ile vasîleri oldukları sagîrûn-ı mersûmûnun mûrisleri hâlik-i mersûmın mersûm Kirkor zimmî zimmetinde sağlığında mâlından ve câri oldukları umûrına sarfla istihlâk eylediği yüz elli guruş alacak hakkı olub meblağ-ı mezbûrın zimmî-i mersûmdan kable'l-ahz ve'l-istîfâ hâlik ve meblağ-ı mezbûr müvekkilelerim mersûmtân ile vasîleri olduğım sagîrûn-ı mersûmâna mevrûs oldukdan sonra müvekkilem mersûmtân meblağ-ı mezbûr yüz elli guruşu mersûm Kirkor zimmîden ve hâlik-i mersûmın hîn-i helâkında yanında mevcûde ve bi'l-cümle terekesi dahi mahâlînde tereke-i hâlik-i mersûm vaz'ü'l-yed olânlardan ve sâ'ir zımem-i nâssda olâ nükûdiyetini dahi erbâbından taleb ve

da'vâ ve ahz u kabz makbûzûm kendülere irsâl ve isâle ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrın küllîsine yedimde olub sene-i merkume Şevvâli'l-mükerremın on beşinci günü târîhiyle müverrah hâlâ kazâ'-i mezbûr nâ'ibi es-Seyyid Mehmed Kâmil Efendi'nin imzâ' ve hatmini hâvi işbu meclis-i şer' de feragat olunan bir kıt'a vekâlet hücceti nâtik olduğu üzere şühûd mahzarlarında taraflarından bi'l-asâle (ve) bi'l-verâse ve bi'l-vesâyeye kabûle mevkûfe taraflarından beni vekîl nasb ve eylediklerinde ben-dahi haber-i vekâlet bana vasıl oldukda vekâlet-i mezkûreyi kabûl tmemle meblağ-ı mezbûru mersûm Kirkor zimmîden taleb iderim su'âl olunsun dedikde gıbbe's-su'âl mersûm Kirkor zimmî cevâbında hâlik-i mersûm sağlığında zimmetinde cihet-i mezbûreden meblağ-ı mezbûr elli guruş deyni olduğunu ikrâr müddeî-i mersûmın vekâleti ma'lûmum değildir deyü inkâr idicek müddeî-i mersûmdan ber-vech-i muharrer vekâlet-i müddeâsına mutabık beyyine taleb olundukda udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden ve zikr olunan Ekin kazâsı ahâlîsinden olub bu esnâda âsitâne-i aliyyeye gelen hüccet-i mezkûr zeylinde isimleri mestûr Ömer bin el-Hâcc Süleymân ve Hüseyin bin İbrâhim nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olındıklarında fi'l-hakîka Müvkeletân-ı mersûmtân ile vasîleri olduğu sagîrûn-ı mersûmûnun mûrisleri hâlik-i mersûmın mersûm Kirkor zimmî zimmetinde sağlığında cihet-i karzdan alacak hakkı olân meblağ-ı mezbûr yüz elli guruşu zimmî-i mersûmdan hâlik-i mersûmın hîn-i helâkında yanında mevcûde bi'l-cümle terekesine mahâlînde vaz'ü'l-yed olânlardan ve sâ'ir zimem-i nâssda olân hukukını dahi erbâbından mahâlînde taleb ve da'vâ ve ahz u kabz ve makbûzunu müvekkiltân-ı mersûmâna irsâl ve irsâle ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrın küllîsine sene-i merkume Şevvâli'l-mükerremın on beşinci günü târîhiyle müverrah hâlâ kazâ'-i mezbûr nâ'ibi Mehmed Kâmil Efendi'nin imzâ' ve hatmini hâvi işbu meclis-i şer' de feragat olunan bir kıt'a vekâlet hücceti nâtik olduğu üzere bizim huzûrumuzda şahısları rü'yetimiz ile ma'lûmumuz olân hâlik-i mersûmın anası ve sagîrûn-ı mersûmûnun anaları ve tesviye-i umûrlarına bâ-hüccet-i şer'iyye vasîleri zevce-i mersûm Marim nasrâniyye kazâ'-i mezbûr mahakemesinde meclis-i şer' taraflarından bi'l-asâle ve bi'l-verâse ve bi'l-vesâyeye kabûlüne mevkûfe işbu müddeî-i mersûm vekîl nasb ve ta'yîn eylediklerinde ol-dahi haber-i vekâlet kendüye vâsıl oldukda vekâlet-i mezkûreyi kabûl eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahi ederiz deyü her biri lafz ve'l-mâ'na edâ-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde gıbbe't-tasdîk ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebince ba'de'l-hitâm ve't-tenbîhi'ş-şer'î mâ-vaka' bi't-taleb ketb olındı fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehri Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene semâne ve sittîn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Muhzır Laz Alî Çelebi

Muhzır İbrâhim Çelebi
 Muhzır Ahmed Çelebi
 Muhzır Mehmed Çelebi

IX/6a

No: 22

Hû

Fî'l-asl İskenderiye ahâlîsinden olub medîne-i Antalya'da sâkine ve zât-ı ta'rîf-i şer' ile ma'rîfe Sâfiye bint-i Milâd(?) nâm hâtûndan ber-vech-i câli-i istihbâr-ı şer' sūdûrından sonra udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden ve medîne-i mezbûre ahâlîsinden olub medîne-i Konya'ya ihzâr eğitmiş olunan Ramazân oğlu Hüseyin ve Dellâlî Mehmed Onbaşı ibn-i İbrâhim nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olındıklarında fî'l-vâki' işbu müstahbere mezbûre Sâfiye hâtûnun zevc-i dâhili gâib-i ani'l-beled Kuveli el-Hâcc Mehmed bin Halef târfînden yirmi ay mukaddem zevcesi mezbûreyi biz huzûrımız medîne-i Konya bâyînen tatlık eyledim ve hattâ yüz guruş mehr ve nafakasını irsâl eyledim deyü bizi işhâd eyledi biz bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her birimiz vech-i şer' üzre ihbâr eylediklerinde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb hıfzen li'l-makâl ketb olındı

Fî 19 Ş. [Şa'bân] sene 69

No: 23

**İki Kapûlu Hânda Fevt Olân Katırcı Mehmed'in Veresesi Tarafından Gelen
 Vekâlet Hücceti Kaydı**

Medîne-i Kayseriye kazâsına muzâfa Hâcılar karyesinden olub medîne-i Konya sancağına muzâfa Antalya'da bi'l-müsâfere sâkin iken bundan akdem vefât iden Mehmed bin Mehmed'in verâset-i zevce-i menkûha-i metrûkesi Esmâ bint-i Alî ile sulbiyye kebîre kızları Hanîfe ve Dudu ve sulbiyye sagîre kızları Elmas ve Rahmiye ve li-ebeveyn er karındaşı Hasan'a münhasıre olduğu inde's-şer' mütehakkık olduktan sonra zât-ı ma'rîfe zevce-i mezbûre Esmâ hâtûn nefsinden asâlete ve sagîrtân-ı mezbûrtân Elmas ve Rahmiye'nin vasî-i mansûbeleri olmağla vesâyete ve yine zâtları ta'rîf-i şer'î ile ma'rîftân-ı bintân-ı mezbûrtan-ı kebîrtan Hanîfe ve Dudu vafî'l-mezbûr Hasan'dan her biri meclis-i şer'-i hâtir-i lâzımü't-tevkîrde Karye-i mezbûre ahâlîsinden bâ'isü'l-kitâb Kemâl oğlu Mehmed bin Mehmed mahzarında her biri bi'l-asâle ve bi'l-vesâye ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrın sâlifü'z-zikr Antalya'da hîn-i vefâtında yanında bi'l-cümle terekesine

vaz'ü'l-yed olânlardan ve zimem-i nâssda olân alacağını ve Burdur kazâsı ahâlîlerinde kezâlik alacağını medyûnlarından talep ve da'vâ ve ahz u kabz ve makbûzını bizlere irsâl ve isâle ve lede'l-iktizâ ancak kendü haklarımızda sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezbûr teveffuk olduğı umûrın küllîsine taraflarımızdan bi'l-asâle ve bi'l-vesâyeye merkurum Mehmed'i vekâlet âmme-i müteallika-i sahîha-i şer'iyeye ile vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledik dediklerinde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer vekâlet merkumeyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini edâya teâhüd ve iltizâm itmeğın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı fî'l-yevmi'l-işrîn min şehr-i Recebi'l-mücerreb sene tis'a ve sittîn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hâcılar karyesinden Mûsâ bin İsmâ'il

Hasan Hüseyin bin Alî

ve gayrihum

No: 24

Medîne-i Antalya mahallâtından Baba Doğan mahallesi sâkinlerinden Bakkal Hüseyin bin İsmâ'il meclis-i şer' münîr-i lazımu't-tevkîrde medîne-i mezbûre limân Re'isi el-Hâcc Hüseyin Kapudan bin Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtîu'z-zikrin sūdûrına değın silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan el-Hâcc mütevellî menzili ve bir taraftan Âdem İlci oğlu Ömer menzili ve tarafeyni tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki ve tahtânî bir oda bir mikdâr sofa ve havluyu müştemil bir bâb mülk-i menzilimi mecmû'-i müştemilât ve levâhiki ve kaffe-i hukuk ve murâfıkıyla tarafından îcâb ve kabûlü hâvi ve tagrîr ve gabin ve telceîden ârfi bey'-i bât-ı sahîh-i şer' ile mezbûr el-Hâcc Hüseyin Kapudan'a dokuz bin beş yüz guruşa bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde mezbûr dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl itdikden sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr dokuz bin beş yüz guruşu dahi müşterî-yi mezbûr yedinden tamâmen ahz ve istîfâ itmekle ba'de'l-yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûrda benim aslâ alâka ve medhalim kalmayub müşterî-i mezbûr el-Hâcc Hüseyin Kapudan'ın mülk-i müşterâ-yı sahîhi ve hakk-ı sarîhi olmuştır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dedikte gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı fî yevmi's-sâbi' min şehr-i Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene tis'a ve sittîn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Karyağdı oğlu Mehmed Çavîş

Sincâb oğlu Mehmed Çavîş

Evran Beğoğlu Mehmed
 Hamza Çâvîş
 Şeyh Cansız oğlu Ahmed
 Hüseyin Bölükbaşı
 Muhzır Süleymân
 Gayrihum

IX/6b

No: 25

Medîne-i Antalya mahallâtından Baba Doğan mahallesi sâkinlerinden medîne-i mezbûre limân Re'isi el-Hâcc Hüseyin Kapudan bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer' de işbu hamili's-sifr medîne-i mezbûre meclis a'zâsından ve tebaa-i devlet-i aliyyeden Zanâiloğlu Hoca Oran veled-i Dimitri mahzarında ikrâr-ı tâmm-ı sahîh-i şer'î ve takrîr-i kelâm-ı sarîh-i şer'î idüb mersûm Hoca Oran târîh-i kitâbdan on gün mukaddem bana mâlından dokuz bin yedi yüz elli guruş ikraz ve teslîm ben-dahi yedinden istikraz ve kabz ve tesellüm itmemle meblağ-ı mezbûr mersûm Hoca Oran zimmetinde cihet-i karzdan vâcib'ül-edâ sahîhan deynim olub ben deyn-i meblağ-ı mezbûr mukabilinde mahalle-i mezbûrede vâki' Bakkal Hüseyin bin İsmâ'il'den şirâen mâlik olduğım bir taraftan Hâcı mütevellî menzili ve bir taraftan Âdem İlci oğlu Ömer menzili ve tarafeynden tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki ve tahtânî bir oda ve bir mikdâr sofa ve havluyu müştemil bir bâb mülk-i menzilimi mersûm Hoca Oran'a rehin ve ba'de't-tahlîye teslîm eylediğimde ol-dahi irtihân ve tesellüm itdikden sonra yine menzil-i mahdûd-ı mezkûru bana iâre ve teslîm ben-dahi istiâre ve tesellüm itmemle menzil-i mahdûd mezkûr deyn-i meblağ-ı mezbûr dokuz bin yedi yüz elli guruşu mukabilinde mersûm Hoca Oran'a rehin olmak üzere yedimde âriyetdir dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı fî yevmi's-sâbi' aşere min şehr-i Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene tis'a ve sittîn ve mieteyn ve elf

Şühüdü'l-hâl
 Kabadâizâde Hüseyin Efendi
 Sucukzade Osmân Ağa
 Karantina kâtibi Abdülhamid Efendi
 Zincab oğlu Mehmed Ağa
 Ahmed Re'is
 Evran Beğ oğlu Mehmed Ağa
 ve gayrihum

No: 26

Medîne-i Antalya'da mukîm Mora muhâcirlerinden ve hayriyye tüccârlarından İbrâhim Ağa ibn-i Mustafâ meclis-i şer' de işbu bâ'isü'l-vesîka mısır-ı Kahire muhâcirlerinden Harputlu Mehmed Efendi ibn-i Ahmed mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm bey'-i âtî'z-zikrin vuku'ına değin silk-i mülk-i sahîhamda münselik olub medîne-i mezbûre mahallâtından Tuzcular mahallesinde kâin etrâf-ı erbaadan İnbadlı Saray ve mü'mîn oğlu Ahmed ve Bağcı Yusuf ve Ahmed Zarâti menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî ve tahtânî oda ve sofa ve eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreyi hâvi bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk-i menzilimi bi'l-cümle müştemilât ve levâhiki ve kâffe-i hukuk ve murâfıkıyla tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî ve uhûd ve şurût-ı mubattale ve müfsideden tagrîr ve gabin ve telceîden ârfi bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile yedi bin guruş semen tesmiye iderek mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'ye bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde mûmâ-ileyh dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl itdikden sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr yedi bin guruşu bana tamâmen edâ ve îfâ idüb ben-dahi kâmilen ahz ve istîfâ ve bey'-i mezbûrda tagrîr ve gabin vuku'ına müteallika da'vâdan mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'nin zimmetini kabûlü hâvî ibrâ itmemele ba'de'l-yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûrda benim aslâ alâka ve medhalim kalmayub mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'nin mülk-i müsterâ-yı sahîhi ve hakk-ı sarîhi olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrîf olsun dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı fî yevmi's-sâbi' min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene tis'a ve sittîn ve mieteyn ve elf

Şühudü'l-hâl

Kabadâizâde Hüseyin Efendi

Mısırî Osmân Efendi

Mısırî Şeyh İbrâhim

Mâl kâtibi Ahmed Efendi

Mahkme kâtibi İsmâ'il Efendi

Şarkâvî Şeyh Ahmed

ve gayrihum

IX/7a

No: 27

Medîne-i Antalya mahallâtından Makbûle mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden iden eshâb-ı hayrâtdan es-Seyid el-Hâcc Halîl bin (boş) nâm sahibü'l-hayrın

gallesini evlâdına ve evlâd-ı evlâdına ba'del-inkıraz medîne-i mezbûrede vâki' cevâmîn-i eîmme ve meşâyihine şart ve ta'yîn iderek hayâtında vakf ve tescîl ve teslîm ale't-mütevellî itmiş olduğu müsakkafât ve müstakillâtının tesviyesiyle umûr-ı vakfını rü'yete bâ-hüccet-i şer'iyeye mütevellî nasb ve ta'yîn olunmuş olân medîne-i mezbûre hânedânından Hâcegân-ı divân-ı hümâyûndan el-Hâcc İbrâhim Efendi ibn-i Halîl vefât iderek hizmet-i lâzimesi muattale kalub yerine umûr-ı vakf-ı mezkûrın idâresine muktedir müstakimü'l-etvâr bir kimesne mütevellî nasb ve ta'yîn olunmak ehem ve elzem olduğundan ve işbu bâ'isü'l-kitâb mütevellî müteveffâ-yı mûmâ-ileyhimin yeğeni olub idâre-i umûrına kemâ-yenbagî muktedir ve müstakim olduğu ibbâr olunan Kabadâizâde Hüseyin Efendi ibn-i el-Hâcc Alî nâm kimesneyi hâkim-i mevki' sadr-ı kitâb tûbâ lehü ve hüsn-i meâb efendi hazretleri umûr-ı vakfi bizzat idâre ve rü'yet itmek ve terk ve tekâsül eylediği hâlde ref'inden âhere verilmek üzere vakf-ı mezbûra mütevellî nasb ve ta'yîn buyurdukda mûmâ-ileyh dahi tevliyyet-i mezkûreyi kabûl ve hidemât-ı lâzimesini kemâ-yenbagî edâya taahhüd itmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olındı fî yevmi'l-hâmis min şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene tis'a ve sittîn ve mietyen ve elf

No: 28

Medîne-i Antalya hânedânından ve hayriyye tüccârânından Şehbender Vekîli Süleymân Efendi ibn-i Ahmed meclis-i şer'î hatîr-i vâcibü't-tevkîrde işbu hamili's-sifr medîne-i mezbûre ahâlîsinden ve tebaa-i devlet-i aliyyeden Zanâiloğlu Hâcî Mihâil veled-i Dimitri mahzarında ikrâr-ı tâmm-ı sahîh-i şer'î ve takrîr-i kelâm-ı sarîh-i şer'î idüb zikr-i âtî ferâğ ve bey'in vuku'ına değin müstakilen taht-ı tasarrufumda ve silk-i mülk-ı sahîhamda münselik olub medîne-i mezbûre hâric-i sûrunda Tuz Alanı nâm mahâlde kâin bir taraftan kal'a divârı ve bir taraftan mersûm Hâcî Mihâil dükkânı ve bir taraftan Zanâiloğlu Hoca İstirâtî mağazası ve taraf-ı âheri tarîk-i hâss ile mahdûd ve mümtâz yeri vakf ve ebniyesi mülk olân bir bâb mağazamın yerinin nısf-ı şâyi'ni mersûm Hoca Mihâil'e bâ-izn-i mütevellî yüz guruş bedel mukabilesinde ferâğ ve tefvîz ve ebniyesinin nısf-ı şâyi'ni dahi bin dokuz yüz guruşa tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvi ve şurût-ı mubattale ve müfside ve tagrîr ve gabin ve telceiden ârfi bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile mersûma bey' ve temlîk ve şâyi'an teslîm eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer teferruğ ve tefevvuz ve iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl itdikden sonra bedel-i semeni mezkûr cem'an iki bin guruşu bana edâ ve îfâ idüb ben-dahi yedinden kâmilan ahz ve istîfâ itmekle ba'de'l-yevm mağaza-i mezkûrenin nısf-ı şâyi'nde benim alâka ve medhalim kalmayub yeri müşterî-yi mersûm Hoca Mihâil'in hakk-ı müfevvez ve ebniyesi dahi mülk-ı müşterâ-yı sahîhi ve hakk-ı sarîhi olmuştur alâ vechü'l-iştirâk es-seviyy ki-emsâlihi mutasarrıf ve mâlik olsun dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î

mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olındı fî yevmi'l-hâmis aşere min şehr-i Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe
li-sene tis'a ve sittîn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Kefefet inâni'l-kalem ani'l-rakam innâi'l-fakr kisedâr birâderizâde ser-mahalle emînü'n-
nâ'ib bi-medîne-i Antalya alâ târîh-i el'anî

IX/7b

No: 29

Medîne-i Antalya mahallâtından Elmalu mahallesinde sâkin Konyalı Mehmed nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Fâtıma bint-i Mustafâ nâm bîkr-i baliğa mahzarında üzerine da'va ve takrîr-i kelâm idüb mezbûre Fâtıma husûs-ı nikâhda tarafından kendü hüsn-i rızâ'sıyla vekîl eylediği işbu hâzır-ı bi'l-meclis Kandîl oğlu Mustafâ târîhden on beş ay mukaddem yânî altmış dokuz senesi şehr-i Saferü'l-hayrın dokuzuncu günü günü yeni Yeni Çiftlik nâm karyede vâki' Bekir kethüdâ nâm kimesnenin odasında müvekkilesi mezbûre Fâtıma'yı yüz bir guruş mehr-i müeccel tesmiyesiyle lede'ş-şühûd işbu hâzır-ı bi'l-meclis sagîr ve hâlâ kebîr oğlum İbrâhim'e nefsinı bi'l-vekâle akd ve tezvîc eylediğinde ben-dahi velî-i mücberi olduğım oğlum mezbûr İbrâhim için tezevvüc ve kabûl idüb ol-vechile mezbûre Fâtıma oğlum mezbûr İbrâhim'in zevc-i menkûha-i gayr-i dâhili olmuş iken el-hâletü hazihi mezbûre Fâtıma nefsinı oğlum mezbûr İbrâhim'e teslîmden imtinâ' ider su'âl olunub inkıyâde-i tenbîh olınmak matlûbumdur dedikde gıbbe's-su'âl ve akîbü'l-inkâr müddeî-i merkum Konyalı Mehmed'den ber-vech-i muharrer müddeâsına beyyine taleb olundukda imhâl ba'de'l-imhâli'ş-şer' ityân-ı beyyineden izhâr-acz idüb tahlîfe dahi tâlib olmadığı ve müddeî-i merkum Konyalı Mehmed selefimiz zamanında dahi vech-i muharrer üzre da'vâ-yı mezbûre Fâtıma inkâr itmekle merkum on beş gün mehâl ile beyyineye havâle olunub hâlâ ityân-ı beyyineden âciz olduğımı ifâde itmekle bu sûretde müddeî-i merkum Konyalı Mehmed'in da'vâsı mücerred-vâne her cihet mütemerrid olduğu zâhir ve bâhir olmağla bi-vech-i şer'î muârazadan men' ve def' olındığı işbu mahalle şerh edildi

Fî 25 Ra [Rebî'ü'l-evvel] sene 70

No: 30

Medîne-i Antalya mahallâtından Keçi Bâlî mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden el-Hâcc İsmâ'il bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hanîfe Kadın

bint-i Mûsa nâm hâtûn ile sulbî kebîr oğlu İsmâ'il ve sulbiyye kebîre kızları Fâtıma ve Kamile'ye münhasıre ve tashîh-i mes'ele-i mirâsları bi-hükm-i ferâiz otuz iki sehm i'tibâriyle sihâm-ı mezkûreden dört sehmi mezbûre Hanîfe'ye ve on dört sehmi mezbûr İsmâ'il ve yedi sehmi mezbûre Fâtıma'ya ve yedi sehmi mezbûre Kamile'ye isâbeti tahakkukundan sonra zâtları ta'rîf-i şer'le mâ'rife zevce-i mezbûre Hanîfe Kadın ve binât-ı mezbûrât Fâtıma ve Kamile nâm hâtûnlar taraflarından zikr-i âtî bey'e vekîl olduğu medîne-i mezbûre ahâlîsinden Burunotu oğlu el-Hâcc Hüseyin bin el-Hâcc Mehmed helvacı Süse oğlu Mustafâ bin Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhidde ber-nech-i şer'î sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhikk olân Moravî İbrâhim Ağa bin Nu'man ve ibn-i merkum İsmâ'il nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb Sincâb oğlu Mehmed Ağa bin Halil muvâcehesinde her biri bi'l-vekâle ve bi'l-asâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına değin bi'l-irsi's-şer'î iştirâken yedimizde mülk ve hakkımız olub mahalle-i mezbûrda vâkî' etrâf-ı erbaası Helvacı Hacı Osmân ve Kuru Bâlî oğlu menzili ve Zâr Alî menzili ve tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki göz oda ve tahtânî iki göz mağaza ve eşcâr-ı müsmîre ve gayr-i müsmîreli bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk-i menzilimizi cem'-i tevâbi' ve müştemilâtıyla tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvi ve şürût-ı müfsideden ve tagrîr ve gabinden ve telceîden ârfî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile Sincâb oğlu Mehmed Ağa'ya dört bin guruşa bi'l-vekâle ve bi'l-asâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimizde ol-dahi ber-vech-i meşrûh iştirâ ve temellük ve tesellüm kabz ve kabûl eyledikten sonra semen-i mezbûru tamâmen ve kâmilen müşterî-yi merkum Mehmed Ağa yedinden ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm mülk-i menzil-i mahdûd-ı mezkûrda vechan mine'l-vücûh alâka ve medhali kalmayub Mehmed Ağa'nın mülk-i müşterâ-yı sahîhidir keyfe mâ-yeşâ' ve hasbemâ yehtâr mutasarraf olsun deyü bi'l-vekâle ve bi'l-asâle ikrâr edecek gibbe't-tasdîki's-şer'iyye mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l yevmi'l-hâdi aşere min şehr-i Cemâziye'l-evvel sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

IX/8a

No: 31

Der-i devlet mekine arz-ı dâ'î-i keminelidir ki medîne-i Antalya kurâsından Balatlı karyesinde sâkin iken bundan akdem mecrûhen fevt olân Alî Ahmed bin İsmâ'il'in verâseti zevce-i menhûka-i metrûkesi Âişe hâtûn bint-i Ahmed ile sulbî sagîr oğlu Hasan ve sulbiyye sagîre kızları Enzel ve Ümmü ve Hadîce ve Emîne'ye münhasıre olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezbûrândan asl ve sagîrûn-ı mezbûrûnun tevsîye-i umûrlarını rü'yete bâ-hüccet kıbel-i şer'den mansûbe vasîleri vâlideleri zevce-i mezbûr Âişe hâtûn Antalya meclisinde ma'kud ve meclis-i şer' ma'a'l-yekuvuhum medîne-i

mezbûre ahâlîsinden Yörükoğlu el-Hâcc Ahmed Ağa bin Mehmed mahzarında ve medîne-i mezbûr zabtiyelerinden İsmâ'il bin Mehmed hâzır olduğu hâlde merkum el-Hâcc Ahmed Ağa iki yüz altmış yedi senesi Zi'l-hicce'ti'ş-şerîfe'nin on beşinci günü medîne-i mezbûreye tâbî' İstanos nâhiyesinde müdür vekîli olduğu hâlde zevcem müteveffâ-yı mezbûr Mehmed'i kat'â-tarîk za'miyle şer'an bir şey tebeyyün istemeksizin sâkin olduğu konakda zevcem merkumu fevt-i kasdiyle tabânlarına şediden darb itmek üzere merkum İsmâ'il'e cebren emr idüb hâzır-ı merkum İsmâ'il dahi ol târîhde merkumın yanında zabtiye olduğına binâen nefsinin vikâye için kerhen zevcem müteveffâ-yı merkumın tabânlarına değnek ile üç yüzden mütecâviz şediden darb idüb darb-ı mezkûrın şiddetinden zevcem mezbûrın tabânları bi'l-küllîye mecrûh olmağla esir-firâş olub kalkamadan(?) cerh-i mezkûrdan on gün mürûrında müteessiren fevt olmağla nefsimden asl ve sagîrûndan vesâyete müceb-i şer'isini merkum el-Hâcc Ahmed Ağa'dan taleb ederim deyü hâzır-ı mezbûr İsmâ'il'in tasdîkiyle da'vâ indinde merkum el-Hâcc Ahmed Ağa istintâk olundukda cevâbında müteveffâ-yı merkum Mehmed hayâtında nâsa zârardan hâli olmadığından nâhiye-i mezbûrın ahâlîsi bana gelüb merkumın sû'i hâlinden iştikâ eylediklerinde ben-dahi merkumın üzerine çend nefer zabtiye sevk idüb ahz ve girift birle ıslâh-ı nefis için tabânlarına şediden zarar itmek üzere hâzır-ı merkum İsmâ'il bin Mehmed'e emr eylediğimde ol-dahi emrimle kerhen müteveffâ-yı merkumın tabânlarına değnek ile şediden darb ettirmiş idim deyü husûs-ı mezkûrda zabtiye-i huzûr-ı merkum İsmâ'il'e emr ve icbârını tâyî'an ve katiyyen ikrâr lakin darb-ı mezkûrın şiddetinden müteveffâ-yı merkumın tabânları mecrûh olub ol-vechile esir-firâş olub kalkamadan(?) on gün mürûrında cerh-i mezkûrdan müteessiren fevtten fevt olduğunu inkâr itmekle müddeîye-i mezbûre Âişe hâtûn zevc-i mecrûh-ı merkumın cerh-i mezkûrdan esir-ferâş olub kalkamadan(?) on gün mürûrında müteessiren fevt olduğunu medîne-i mezbûr ahâlîsinden olub her biri lede't-tezkiye adâletleri zâhir olân Ebûbekir Ağa ve el-Hâcc Hüseyin Ağa ibn-i Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle bi'l-müvecceh vech-i şer'î üzere isbât itmeğin mücebince tamam diyet-i ricl olân eyâdi-i nasda mütedâvil ve beheri dörder dirhem-i şer'î olub sim-hâlis hükmünde bulunan iki bin beş yüz aded altılığ müddeîye-i mezbûre Âişe hâtûna bi't-taleb edâ ve teslîme merkum el-Hâcc Ahmed Ağa'ya tembih ve zuhûr irâde-i seniyyeye müterakkiben Antalya meclisinde tevkîf olındığını bi'l-iltimas serir-pâye-i serîr-i i'lâmiyye arz ve i'lâm olındı bâkî'ül-emr hazret-i men lehü'l-emrindir tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene seb'în ve mieteyn ve elf

No: 32

Der-i devlet-mekine arz-ı dâ'î-i keminelidir ki medîne-i Antalya kurâsından Kuğla karyesinde sâkin iken bundan akdem mecrûhen fevt olân Abdülkadir bin Hasan'ın verâset-i

bababsı Hüseyin ile vâlidesi Âişe hâtûn ibnete Mehmed'e münhasire olduğu lede'sş-şer'i'l-enver zâhir ve tahakkuk olduktan sonra merkur Hüseyin ma'rifetü'z-zât mezbûre Âişe hâtûndan (silik) medîne-i Antalya meclisinde meclis-i şer' ma'a'l-yekûvuhum karye-i mezbûr sâkinlerinden Mollâ Hüseyin bin Halîl mahzarında takrîr-i kelâm ve ifâde-i ani'l-merâm idüb merkur Mollâ Hüseyin sene-i sâbika yânî iki yüz altmış dokuz senesi şehr-i Rebî'ü'l-âhîrinin on yedinci Çehârşenbe günü karye-i mezbûre sâkinlerinden gâib-i ani'l-meclis Osmân bin Abdullah'ın menziline geldiğimiz müteveffâ-yı merkur Abdülkadir'in piştov kurşuniyle sağ kolunun pazusundan bağırarak amden darb ve cerh idüb dokuz gün mürûrunda cerh-i mezkûrdan müteessiren fevt olmağla merkur Mollâ Hüseyin kısâsen olunmak muradımızdır deyü ma'an da'vâ itdiklerinde merkur Mollâ Hüseyin istintâk olundukda cevâbında ben târîh-i mezkûrda gâib-i merkur Osmân menziline vardığımızda yanımda bulunan piştovu belimden çıkarub oda-i mezkûrda yadık üzerine vaz' eder iken kazâ'en ...alub müteveffâ-yı merkur Abdülkadir dahi yanımda bulunmak takribiyle kurşunu hatâen merkurun sağ kolunun pazusundan isâbet gelüb fi'l-hakîka sağ kolunun pazusu mecrûh olub dokuz gün mürûrunda cerh-i mezkûrdan müteessiren fevt oldu deyü ber-vech-i muharrer hatâen fevt olduğunu ikrâr tâyi'an ve kat'îyyen ikrâr eyledi amden darb etdim deyü inkâr itcek müddeiyân-ı merkurân ber-vech-i muharrer Mehmed müddeâsına ber-vech isbâta kâdir olamadıklarından mücebince merkur Mollâ Hüseyin'in rızâ'sıyla ikrâr ve itirafı üzre tamam diyet-i ricl olân âbâdi-i nassda mütedâvil beheri dörder dirhem-i şer'î olub sim-hâlis hükmünde olân iki bin beş yüz aded altılığ

IX/8b

müddeiyân-ı merkurân Hüseyin ve Âişe hâtûna elli edâ ve teslîm ve merkur Mollâ Hüseyin'e tenbîh olındığı bi'l-iltimâs pâye-i serîr-i i'lâmiyye arz ve î'lâm olındı bâkî emr-i hazret-i men lehü'l-emrindir

Tahrîren fi 15 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 270

No: 33

Der-i devlet mekine arz-ı dâ'î-i kemîneleridir ki Teke Sancağı dâhilinde kâin Kardıç kazâsı kurâlarından Kuzca karyesinde sâkin iken bundan akdem katılan vefât iden Alî bin Ahmed'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Fâtıma hâtûn ibnete el-Hâcc Hasan ile sulbî kebîr oğlu Ahmed ve Ömer'e ve sulbî sagîr oğlu Ahmed Emîn ve sulbiyye kebîre kızları Âişe ve Elif ve sulbiyye sagîre kızları Fâtıma'ya münhasire olduğu lede'sş-şer'i'l-enver zâhir ve mütehakkık olduktan sonra asîle ve sagîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den bâ-hüccet vasî-i mansûbeleri ma'rifetü'z-zât mezbûre Fâtıma hâtûn ve yine vârisûn-ı

merkumûndan Ahmed ve Ömer ve ma'rifetü'z-zât Âişe ve Elif medîne-i Antalya meclisinde ma' kud-ı meclis-i şer'-i ma'a'l-yekûvuhu(?) karye-i merkume ahâlîsinden Mûsâ bin Süleymân mahzarında her biri bi'l-vesâye ve bi'l-asâle takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüb bin iki yüz altmış dokuz senesi Şevvâli'l-mükerrreminin on beşinci günü ba'de'l-zuhr karye-i merkumede Arslanlı nâm mahâlde merkum Mûsâ mûrisimiz maktûl-ı mezbûr Alî ile münâza' idüb merkum Mûsâ yedinde bulunan kurşun memlû tûfengi endahtıyla mûrisimiz mezbûr Alî'nin böğrüne amden ve bi-gayr-ı hakk darb ve cerh idüb cerh-i mezkûrdan müteessiren yarım sâat mürûrında vefât itmiş müceb şer'isini kâtil-i merkum Mûsâ'dan bi'l-vesâye ve bi'l-asâle taleb ve da'vâ ittiğimizde merkum Mûsâ müddeâmızı tâyı'an ikrâr dahi idicek deyni olân on bin dirhem sâ'ir gümüşden kâtil-i mezbûru kısâsdan akd idüb zevce-i mezbûre ma'rifetü'z-zât Fâtıma hâtûnun sâkıt olân beş hissesinden mâ'adâ bâkî kalan sekiz bin yedi yüz elli dirhem-i şer'î gümüştan her birimiz dirhem-i şer'iyyesini bizlere edâ ve teslîme kâtil-i merkum Mûsâ'ya tenbîh olunmak matlûbumuzdur deyü her biri da'vâ ve işbu hâzır-ı bi'l-meclis zevce-i mezbûre Fâtıma hâtûn ber-vech-i muharrer akdil î'tirâf ve merkum Mûsâ istintâk olundukda cevâbında fi'l-hakîka târîh-i mezkûrda sâlifü'z-zikr Kuzca karyesinde vâki' Arslanlı nâm mahâlde müddîyûn-ı merkumûnun mûrisleri maktûl-ı merkum Alî ile münâza' idüb ben yedimde bulunan kurşun memlû tûfengi endaht iderek merkum Alî'nin sol böğrünü amden ve bi-gayr-ı hakk darb ve cerh idüb benim darb ve cerhimden müteessiren yarım sa'ât mürûrında vefât eyledi deyü ikrâr itmekle mücebince tamam diyet-i ricl olân eyâdi-i nassda mütedâvil ve beheri dörder dirhem-i şer'î olub sim-hâlis hükmünde bulunan iki bin beş yüz aded altılıkdan maktûl-ı mezbûrın zevcem mezbûre Fatıma hâtûnun sâkıt olân semen hissesine isâbet iden üç yüz on iki buçuk aded altılık ba'de't-tenzîl bâkî iki bin yüz seksen yedi buçuk altılığın kâtil-i merkum Mûsâ işbu meclis-i ma' kud-ı mezkûrda vasî ve Âişe ve Ahmed ve Ömer ve Elif'den birbirine bi-kadri'l-hass te'diye ve teslîm eylediğinde mezbûrûn dahi bi'l-vesâye ve bi'l-asâle tamâmen ahz ve kâmilan kabz ve istîfâ eyledikleri ve zuhûr-ı irâde-i seniyyeye müterakkiben kâtil-i merkum Mûsâ Antalya meclisinde tevkîf olındı pâye-i serîr-i âlâya arz ve i'lâm olındı bi'l-iltimâs i'lâmiyye bâkî'l-emr hazret-i men lehü'l-emrindir tahrîren

Fî 27 Ra. [Rebî'ü'l-evvel] sene 270

No: 34

Medîne-i Antalya mütemekkinlerinden Epiyani veled-i Alyun Kostandî nâm zimmî meclis-i şer'-i hatîr-i lazımu't-tevkîrde medîne-i mezbûr mütemekkinlerinden ve tüccâr-ı mu'teberândan işbu hâmilü'r-rakîm İstirâfî veled-i Hâcî Vasilâki zimmî mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb ben milâd-ı hazret-i İsa'nın bin sekiz yüz kırk iki senesi

Kasım'ın on beşinci gününden altmış senesinde vuku' iden beş bin on yedinci gününe gelince yüz yedi üç ay iki gün müddetle mersûm İstirâtî ile bir müddet-i mâl-ı fetun çeltik bey' ve şirâsından muhanneten şerîkler olub ba'de men'-i akd-i şirket itmemizle müddet-i merkumede fâide sūdûru mersûmın zimmetine taalluk iden iki bin iki yüz elli gurus ve yine rızâ'ü'l-beyân yüz yirmi üç ay iki gün zarfında bir müddet dahi mersûmın yanında tasdîk olmak ile mu'tad üzre kendüye hizmet ve ba'dehu müfârekat itmemle ecr-i müressem olân bin beş yüz gurus ve mersûmın zimmetinde beynimizde ma'lûm (silik) kirâm olarak üç bin beş yüz gurus ki min cihetü'l-mecmû' yedi bin iki yüz elli gurus alacak hakkım olmağla meblağ-ı mecmû'-ı merkum yedi bin iki yüz elli gurusunu mersûm İstirâtî'den talep iderim deyü da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında ben mersûm Epiyani ile husûs-ı mezkûrın hesâbını ve sâbika sâlifü'z-zikr altmış dokuz senesi Şubatı'nın on yedinci günü medîne-i mezbûrede vâki' mutasarrıf olduğım menzirimde şühûd muvâcehelerinde yegân yegân sahîhan rü'yet eylediğimizden benim mersûma cihet-i merkumeden zimmetinde lede'l-muhâsebe gayr-ı ez teslîmât sahhü'l-bâkî altı bin altı yüz on dört gurus sekiz para deynim zuhûr ve meblağ-ı bâkî-i merkum altı bin altı yüz on dört gurus sekiz parayı târîh-i hesâb-ı mezkûrda mersûm Epiyani zimmîye kable'l-mufârekatü'l-buğday tamâmen ve kâmilen edâ ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer yedimde bi't-tamam ve'l-kirâm ahz u kabz itdikden sonra bi'l-cümle husûs-ı mezkûrlara târîh-i hesâb-ı mezkûra gelince sâ'ir beynimizde cereyân iden cem'î ahz ve î'tâ ve mu'amelât-şenî ve hukuk-ı ma'lûm ve mechûleye müteallika mutlak-i âmme-i da'vâ ve metâlibât ve kâffe-i îmân ve muhâsemâtdan benim zimmetimi ibrâ-i âm-ı sahîh-i şer' ve ıskat-ı tâmm-ı sarîh-i şer' ile kabûlümü hâvî ibrâ ve ıskat itmişidi deyü müddeî-i mersûm Epiyani zimmînin inkârına mukârin eylediği def'ini medîne-i mezbûr mütemekkinlerinden olub her biri makbûblü's-şehâde eyledikleri ihbâr olunan tüccâr-ı mu'teberândan Ahçı Vasiliyâni veled-i İstirâtî ve Hoca Elis veled-i Kostandi nâm zimmîler bi'l-muvâcehe vech-i şer' üzre isbât itmeğin mücebinde müddeî-i mersûm Epiyani da'vâ-yı mezkûresiyle mersûm İstirâtî'ye bî-vech-i şer'î muârazadan men' olındığı mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olund

Fî 27 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 70

Şühûdü'l-hâl

Zanâiroğlu İstirâtî veled-i Kiryako

Mehmed mahdûmu Pazerâî veled-i mersûm İstirâtî

Can Re'is oğlu Ligorî veled-i Kostandi

Muhzır İsmâ'il

Hoca minâ veled-i Kostandi

Muhzır Ali Çelebi

Pandili oğlu Dimitri

Muhzır İsmâ'il

Muhzır İhsân Çelebi

IX/9a

No: 35

Mu'teberân-ı sarraf tâifesinden Çivi oğlu Hralenbus veled-i Aleksî nâm zimmî tarafından zikr-i âtî bey' ve ferâğa ve hâlet-i sahîha-i şer'îyye ile vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi olân Yordan veled-i Bürütus nâm zimmî medîne-i Antalya meclisinde akd olunan meclis-i şer'-i hatîr-i lazîmü't-tevkîrde Antalya mütemekkinlerinden ve mu'teberân-ı tüccârdan işbu bâ'isü'r-rakîm Sarı Simon oğlu Hoca Konstanti veled-i Simon nâm zimmî muvâcehesinde bi'l-vekâle bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilim mersûm Çivi oğlu Hiralenbus zimmînin akd-i âtîü'z-zikrin sūdûrına deĝin şirâen yedinde ve tasarrufunda mülk ve hakkı olub Teke Sancaĝı dahilinde kâin Kaş nâhiyesine tâbi' Bayat Çiftliĝi dimekle ârif etrâflarından bir tarafı dere ve bir tarafı Tekin karyesi hudûdu ve bir tarafı su harkı ve bir tarafı Akçe Eniş karyesi hudûdu ve bir tarafı Gürlü mezarlıĝı ve bir tarafı Kara Çut Kethüdâ tarlasına muttasıl ve bir tarafı Kuzu_Burnu nâm cebel ile mahdûd olub hudûd-ı mezkûr içinde mevcûd fevkânî tahta puşîdeli iki göz mülk-i menzil ve tahtânî toprak puşîdeli bir göz kebîr mülk-i ahur ve tahtânî toprak puşîdeli iki göz çiftçi dâmu ve iki aded tahta anbâr ve altmış re's öküz ve bin yüz on (kesik) keyl hınta tohumu ve beş yüz yirmi üç keyl şa'ir tohumu vesâ'ir mülk olân edevât ve levâzimat çiftlik-i mezkûru cem'-i tevâbi' ve levâhik ve.kâffe-i menâfi' ve murâfıkı ile tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvi şürût-ı mubattale ve uhûd-ı müfside ve tagrîr ve gabin ve telceîden ârf bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile mersûm Sarı Simon oğlu Hoca Konstandi bâzergâna bi-hisseten vâsıl otuz sekiz bin sekiz yüz elli sekiz guruşa bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediĝimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledi dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î yine mersûm Yordan zimmî meclis-i ma'kud-ı mezkûrda müşterî-yi mersûm Sarı Simon oğlu Kostandi muvâcehesinde kezâlik sūdde-i mürâfa'sıyla bi'l-vekâle takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mersûm Çivi oğlu Hoca Hiralenbus bâzergânın sâlifü'z-zikr Bayat çiftliĝi hudûdu dahilinde vâki' cem'an beş bin dokuz yüz doksan dönüm ma'lûmü'l-hudûd ve'l-kıt'a tarlalarını dahi seksen altı bin yüz kırk iki guruş bedel mukabilesinde ma'rifet-i sâhib hakk iden mersûm Sarı Simon oğlu Kostandi bâzergâna bi'l-vekâle ferâĝ ve teferruĝ eylediĝimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve tasdîk ve kabz ve kabûl eyledikden sonra semen-i mezkûr otuz sekiz bin sekiz yüz elli sekiz ve bedel-i mezbûr seksen altı bin yüz kırk iki guruş ki cem'an yüz yirmi beş bin guruşa

mersûm Sarı Simon oğlu Kostandi bâzergân yedinden vekâletim hasebiyle tamâmen ve kâmilten ahz u kabz ve istîfâ ve bey' ve ferâğ mezbûrın tagrîr ve gabinine müteallika da'vâdan tarafeynden her birimiz âherin zimmetini kabûlü hâvi bi'l-vekâle ve bi'l-asâle ibrâ-i âmm-i sahîh-i şer'î ile ibrâ eyledik fî-mâ-ba'd çiftlik-i mahdûd-ı mezkûr ve içinde olân emlâk ve öküz ve tohum vesâ'ir levâzımât çiftlikde benim aslan ve kat'an alâka ve medhalim kalmayub mersûm Sarı Simon oğlu Kostandi bâzergânın müntakilen mülk-i müşterâsı ve arâzî-i merkume dâhil-i havza-i mutasarrıfı olmuştur keyfe mâ-yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dedikte gibb.

Fî 20 Câ. [Cemâziye'l-evvel] sene 70

Şühûdü'l-hâl

Müfti-i belde-i kazâ' Hasan Efendi

Nakibü'l-eşrâf siyâdedlü el-Hâcc Mahmûd Ağa

A'zâdan ve dergâh-ı âlî kapucubaşlarından rıfa'ütlü Sâlih Ağa

A'zâdan hamiyetlü Moravi Alî Muhlis Ağa

A'zâdan hamiyetlü el-Hâcc Ömer Ağa

A'zâdan mübaâyacızâde Mustafâ Beğ

Teke ser-kâtibi fütüvvetlü Ahmed Tevfik Efendi

Zabtiye kâtibi fütüvvetlü el-Hâcc Enis Efendi

Mahkeme kâtibi İsmâ'il Hakkı Efendi

Zanâiloğlu Hâce İstirâfî

ve Oran

ve gayrühum

No: 36

Medîne-i Antalya mahallâtından Divan Yeri mahallesinde sâkin iken bundan akdem ve vedâ' â'lem fânî iden dergâh-ı âlî kapucubaşlarından el-Hâcc Mehmed ibn-i el-Hâcc Ebûbekir'in verâseti zevc-i menkûha-i metrûkesi Âişe hânım ibnete Mehmed ve diğerk zevcesi Fatıma hânım ibnete diğerk Mehmed ile sulbiyye kebîre kerîmesi Havvâ hânım ve sulbiyye sagîre kerîmesi Esmâ hânım ve Âdile hânım ve Gülfidan hânımlara inhisârı ve tahakkukundan sonra sagîrûn-ı mezbûrûnun pederleri müteveffâ-yı mûmâ-ileyhden müntakil bağçeye mâl-ı mevrûslarını hıfz ve kâffe-i umûrlarını tesviyeye bundan akdem taraf-ı şer'den bâ-hüccet vaşî-i muhtarları enişterleri medîne-i mezbûr hânedânından ve a'zâ-yı meclisden işbu bâ'isü'l-vesîka Mustafâ'nın ibn-i el-Hâcc Halîl'in üzerine kezâlik taraf-ı şer'den nâzır nasb olunan Mehmed Hurşid Efendi ibn-i İsmâ nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde vasî-i mûmâ-

ileyh Mustafâ'nın mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mûmâ-ileyh el-Hâcc Mehmed Ağa hayâtında gaib-i ani'l-beled zenci Hakkı bin Abdullah zimmetinde mâlından ve yedinden defter ahz u kabz ve umûrına sarfıyla istihlâk eylediği iki yüz doksan dokuz guruş kezâlik mâlından ve yedinden iştirâ ve kabz eylediği ma'lûmü'l-aded karbuz semeninden iki yüz on yedi bin guruş kezâlik mâlından ve yedinden iştirâ ve kabz eylediği çekdirme ta'bîr olunur bir kıt'a kayık semeninden dahi altı bin guruş ki cem'an yedi bin yüz seksen beş guruşu müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin hayâtında ve mûmâ-ileyh Mustafâ'nın tarafeynden bil'-emr ve kabûl kefâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyeye ile kefiller ve zâmin olub mülk-i meblağ-ı mekûleye merkum yedi yüz seksen beş guruşa müteveffâ-yı mûmâ-ileyh el-Hâcc Mehmed Ağa ve mûmâ-ileyh Mustafâ Beğ'den kabe'l-ahz ve'l istîfâ fevt ve meblağ-ı merkum verese-i merkumûmuna mevrûs meblağ-ı mekfûleye merkum yedi bin yüz seksen beş guruş ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyh hayâtında medîne-i mezbûrede vâki' Yeni Hân dimekle ârif hân-ı mezkûrın hîn-i binâ ve inşâsında vasî-i mûmâ-ileyh Mustafâ bana mâlından elli altı bin guruş nakd ve yedi bin keyl hinta teslîme ve âhere bey' idüb semenini meblağ-ı nakd-ı merkum ile hân-ı mezkûrın ücret-i tüccâr ve mesârîfât-ı lâzime-i ma'lûmesine sarf itmek üzere velî-i mûmâ-ileyh Mustafâ Bekir emr ve hilâfindan tevkîl eylediğinde ol-dahi ba'de kabûl vekâle-i nakd-ı merkum elli altı bin guruş ile zikr olunan yedi bin keyl hintayı müteveffâ-yı mûmâ-ileyhden ahz ve zikri mürûr iden yedi bin keyl hintayı ber-vech-i muharrer âhere bey' idüb semeni olarak makbûzu olân seksen dört bin guruş ki cem'an yüz kırk bin guruşdan yetmiş yedi bin guruşunu vech-i meşrûh üzere hân-ı merkumın ücret-i tüccâr ve masârif-i lâzime-i mâ'lûmesini sarf idüb mâ'adâ altmış üç bin guruşu müteveffâ-yı mûmâ-ileyh virmeyüb yedinde kalmağla meblağ-ı bâkî merkum altmış üç bin guruş ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyh hayâtında cânib-i mîrden virilen şart-ı senedi mücebince uhde-i tasarrufunda olân ma'lûmü'l-mikdârını zât-ı müteveffâ-yı mûmâ-ileyh hayâtında mûmâ-ileyh Mustafâ'nın ba'de'ta'yîn-i ticâret olarak makbûzu olân kırk iki bin guruşu ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin hîn-i vefâtında yanında mevcûd anbâr derûnunda mevzu' olân iki yüz on dört keyl şa'ir ve iki yüz yirmi keyl darıyı dahi vasî-i mûmâ-ileyh Mustafâ'nın fuzûlî ve bi-gayr-ı hakk ahz u kabz ve îfâ-yı bey' ve teslîme istihlâk itmeleriyle zikr olunan şa'ir ve darının semenleri olân iki bin altı yüz on guruş ki min cihetü'l-mecmû'an yüz on beş bin yedi yüz doksan beş guruş el-hâletü hazihi hâric-i ez-defter-i kassâm vasî-i mûmâ-ileyh Mustafâ Beğ zimmetinde kalmağla su'âl olunub meblağ-ı mecmû' merkum yüz on beş bin yedi yüz doksan beş guruşa tereke-i müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin defter-i kassâmına idhâl itmek üzere mûmâ-ileyh Mustafâ Beğ'e t

IX/9b

enbîh olunmak nâzır olduğım ecilden matlûbe eyledik ve mûmâ-ileyh Mustafâ Beğ istintâk olundukda cevâbında taleben ifâdâtıyla müddeî nâzır-ı merkur Mehmed Hurşid Efendi ber-minvâl-ı muharrer müddeâlarını ber-vech-i isbâta kadir olmayub taleb-i vasî-i mûmâ-ileyh Mustafâ Beğ bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tahlîf olunmağla mücebince müddeî nâzır-ı merkur Mehmed Hurşid Efendi da'vâ-yı mezkûreleriyle ile ve mûmâ-ileyh Mustafâ Beğ'e bilâ-beyyine muârazadan men' olındığı mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 5 B. [Receb] sene 270

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan Hamiyetli Dursun Ağa

A'zâdan hamiyetlü el-Hâcc Sâlih Ağa

Ve Hâce Moravî Ahmed Efendi

Muhzırbaşı Mustafâ Çelebi

Muhzır Alî

Ve gayrihum

No: 37

Medîne-i Antalya mahallâtından Tuzcular mahallesi sâkinlerinden zât-ı ta'îf-i şer' ile ma'rife Ömer Beğ zevcesi Şerife nâm hâtûn tarafından zikr-i âtî da'vâda vekîl-i müseccel-i şer'isi mezbûrenin sadr-ı kebîr oğlu Mehmed Beğ ibn-i Ömer Beğ nâm kimesne medîne-i Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Antalya mahallâtından Makbûle mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem mürd-hâlik olan Hâcî Vasîli veled-i Baveluz nâm zimmînin verâseti zevce-i menkûha-i mertûkesi Gürcü Marya bint-i Salemon nâm nasrâniyye ile sulbiyye sagîre kızları Mariyana ve Annâ ve sulbî sagîr oğlu Dimitri nâmûnlara inhisârî tahakkukundan sonra sigâr-ı mezbûrların tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'-i enverden vasî-i mansûbeleri olan vâlideleri ma'rifetü'l-münhasır mersûme Gürcü Marya bint-i Salemon nasrâniyye tarafından zikr-i âtî husûmet ve mürâfa'ya vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi mersûmenin karındaşı Musliyânî veled-i Salemon nâm zimmî muvâcehesinde Teke ve Hamid sancakları evkâf müdürü fürtüvvetlü el-Hâcc Ahmed Edîb Efendi hâzır olduğu hâlde vekîl-i mersûm Musliyânî üzerine bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb medîne-i Antalya iskelesinde Tuz meydânında kâin tarafeyni Baveluz mağazası ve bir taraftan câmi' arsası ve bir tarafi tarîk ile mahdûd bir bâb mağaza Seyyidoğlu evkâf müsekkafâtından olub ve vakf-ı mezbûr evlâd-ı vâkıfa şürût-ı binâsı mülk ve arsası vakf olmağla ve müvekkilem vâlidem Şerife hâtûn evlâd-ı vâkıftan olub ve mezbûrın tasarrufu yedinde iken mağaza-ı mahdûd-ı mezkûru müvekkilem vâlidem mezbûrenin izn ve icâzeti olmaksızın zevci babam Ömer Beğ

mugayir-i şart-ı vâkıf semen-i ma'lûme hâlik-i mersûm Hâcî Vasili'nin babası hâlik Baveluz veled-i Aleksî nâm zimmiye târîh-i hüccetden otuz sene mukaddem bey' ve temlik ve teslîm idüb mağaza-i mahdûd-ı mezkûra yirmi sene hâlik-i mersûm Baveluz mâlik ve mutasarrıf olub ba'de'l-helâke oğlu hâlik-i mersûm Hâcî Vasili'ye intikal oldığı helâk olukda evlâd-ı sıgâr-ı mersûmûn Mariyana ve Annâ ve Dimitri'ye bi'l-irsi's-şer'î intikal idüb el-hâletü hazihi mağaza-ı mahdûd-ı mezkûre vasî-i müvekkile-i mersûme Gürcü Marya nasrâniyye'nin yed ve tasarrufunda olmağla istirdâd ve bana teslîm olınmak bi-l vekâle matlûbumdur deyü merkum Mehmed Beğ'in da'vâsına tasaddî eylediği mağaza-i mahdûd-ı mezkûru müvekkile-i mersûme mezbûre Şerîfe hâtûnun zevci merkum Ömer otuz sene mukaddem hâlik-i mersûm Hâcî Vasili'nin babası hâlik-i mersûm Baveluz'a bey' idemiyeden berü mezbûre Şerîfe hâtûn sükût eylediğinden mâ'adâ mağaza-i mezkûr otuz sene mütedâvil yed üzre mezbûre Şerîfe hâtûn muvâcehesinde mersûm Baveluz ve evlad-ı evladları mutasarrıf olagelmiş olduğundan mezbûre hâtûn mağaza da'vâsından sâkit olub ve ale'l-husûs vakf-ı mezbûrın şürût-ı sihamı ma'lûm olmadığından vakf-ı â'lâ olub mağaza-i mezkûr mülk hükmünde olmağla bey'-i mezbûrın himmet ve lüzûmına hükm birle müddeî-i vekîl merkum Mehmed bî-vech-i şer'î muâraza ve müdâhaleden men' ve def' olunub mağaza-i mezkûr hâlik-i mersûm Hâcî Vasili'nin sulbiyye sagîre kızları Mariyana ve Annâ ve Dimitri'nin bi'l-irsi's-şer'î mülk ve hakları olmak üzere işbu hüccet-i şer'iyye bi't-taleb ketb ve î'tâ olındı

Fî 13 Ş. [Şa'bân] sene 270

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan rif'atlü Sâlih Ağa

A'zâdan el-Hâcc Ömer Ağa

A'zâdan Mustafâ Beğ

Tüccârbaşı Süleymân Efendi

Moravî Ahmed Efendi

Emvâl Kâtibi Ahmed Tevfik Efendi

Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

Muhzırbaşı Mustafâ

Muhzır Süleymân

ve gayrihum

IX/10a

No: 38

Dârende-i Tezkire-i Dîvânî

Fukarâdan ve âma ve alile olarak Kâmile nâm hâtûn emr-i ta'yûş ve idârede âcize olduğundan bidâyet-i Tanzîmât-ı Hayriyye'den berü eslâfım tarafından vâridât-ı mukannene-i kaim-makamlıkların maiyyeti kapu altı hâsılâtından yirmi beş guruş maâş tahsîs idegelmiş olduklarından taraf-ı hâlisânemizden dahi maâş-ı mezbûr hâsılât-ı mezbûreden tahsîs ve beher mâh î'tâ kılınmak ve atebe-i te'âlâ bundan böyle dahi gelecek ahlâk-ı kirâm taraflarından hasbet-en-lillah âcize-i merkumeye merhamete î'tâ olunmak üzere işbu tezkire-i dîvânî tahrîr ve yed-i merkumeye î'tâ kılındı gerekdir ki mücebince himmet ve ihsân buyurula.

Fî 7 Mayıs(?) sene 270

No: 39

Kara Bayır Karyesi Ahâlîlerine Virilen Hücçet-i Şer'iyye Kaydı

Medîne-i Antalya'ya tâbi' kurâlardan Kara Bayır nâm karye ahâlîsinden nefslerinden asl ve cedîdede makbûlü'l-esâmî karye-i mezbûre bi'l-cümle ahâlsisi tarafından dahi zikr-i âtî husûs-ı da'vâya vekîl-i sâbitü'l-vekâleleri Şeyh Alî Efendi ibn-i Hâcî Hasan Alidar oğlu Sâl Âdem Hâcî Hüseyin Ağa ibn-i İbrâhim ve Mûsâ Çavîşli oğlu Hâfız Ahmed ve Köse Hâcî Mehmed oğlu Hâfız İsmâ'il ve Alidar oğlu Hâcî Mehmed bin el-Hâcc Alî ve â'yan Smariçe oğlu Bekir bin Eyüb ve Abbas oğlu İsmâ'il ve Kara Mustafâ bin Kara Osmân ve Yusuf bin el-Hâcc Şeyh Alî Ağa Kara Mehmed bin İbrâhim ve Dervîş Mustafâ Efendi ibn-i Hüseyin ve Emrullah Süleymân ve Hâcî Ömer oğlu Hasan ve Hâcî Ömer oğlu Ömer nâmûn kimesneler medîne-i mezbûre mehkeme-i şer'iyyesine mahsûs odada livâ-yı mezbûr defter-i hâkânî me'mûru fütüvvetlu Teyfik Refik Efendi hâzır olduğu hâlde akd olunan meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine livâ-yı mezbûr kurâlarından Serkez ve Sökele karyeleri ahâlîsinden olub zikr-i âtî yaylâk ve mer'aya ve vaz'-ı yedleri sâbit ve tahkîk olân Mollâ Hüseyin oğlu Mollâ Alî muvâcehesinde söze iğvaz iken sâlifü'z-zikr Antalya livâsı nâhilerinden İstanos ve Elmalu nâhilerinde Kaş Gölcüğü Dört Bucak Gölcük ve Kızıl Gölcüğü ve Kil Gölcüğü ve Gökçe Gölcüğü ve Fethiye Gölcüğü dimekle ma'rûf olân mevzi'lerimizde ve bunların kadîmen yaylâklarında koyun ve sığır vesâ'ir da'varlarımız ra'y idilegelmekte ve hiçbir müdâhaleye ve taarruza mahal kalmadan müstakilât-ı sulana gelmekte iken hayvânlarımız alub gine taht-ı kazânızda vâki' Kırk Pınar ve Ayı Alanı ve Ak Pınar ve Kaş Oluğu ve Uşak Bodur ve Minas ve Kuzgun Çukuru ve Dede Kaya ve Odancık Çeşmesi nâm mahaller kadîmden yaylâklarımıza tâbi' mahsûs ve müstakil mer'alarımız olub âherin alâkası yok iken ve işbu hukuk-ı sarîhimiz işbu da'vâ dilekçesi mülhak ve 1030 târihiyle müverrah fermân-ı

hümâyûnlara te' yid ve tevsîk idilmiş iken sâlifü'z-zikrler Mollâ Alî bî-gayr-ı hakpak ve fuzûlî müdâhale ile bizleri ızrâr ve koyun mevâtı ve hayvânâtımızın mahvına bi'n-netice köyümüzün fakr ve sefâlete düşmesine ve perişanlığına sebep olduğundan merkumın müdâhalesinin men' iyle ke-l-evvel ve fermânla müeyyen hukukumuzun tasdikle mezkûr mer'a ve mevâtlarımızın köyümüze teslîmini taleb ve da'vâ ideriz dediklerinde mûmâ-ileyh Mollâ Alî takrîr-i kelâm ve ifâde-i ani'l-merâm idüb fi'l-vâki' böyle bir fermânın mevcûdiyetine ikrâr fakat sâliü'z-zikr mevzi' ve mevki'lerin mezkûr köy ahâlîsinin müstakilen ve kadîmen mevât ve mer'aları olduğunu inkâr itmekle bu husûsda taleb ve müddeâsını müeeyyid-i beyyine taleb olundukda herhangi beyyine ibrâzından izhâr-acz itmiş olduğundan sâlifü'z-zikr Dört Bucak Gölcüğü ve Kızıl Gölcük ve Kil Gölcüğü ve Gökçe Gölcüğü ve Fethiye Gölcüğü ve Kırk Pınar ve Ayı Alanı ve Ak Pınar ve Kaş Oğlu Oluğu ve Uşak ve Bodur ve Minas ve Kuzgun Çukuru ve Dede Kaya ve Odancık Çeşmesi nâm mahallerlin mezkûr Kara Bayır Köyü ahâlîlerin mine'l-kadîm hayvânâtlarını otlak ve sudânları olduğuna ve mevâki'-i mezkûrdan aslen intikali sâbit olmayan sâlifü'z-zikr Serkez ve Sökele ahâlîlerinin müdâhalesinin men'ine karâr verilerek mâ-vaka'a bi'-taleb olındı evâhir-i şehr-i Saferü'l-hayr li-sene seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûd

Muhzır Hüseyin

Muhzır Yasin Etem

Hayriyye Tüccârı Mehmed Celâl

Kadî ve medîne-i Antalya es-Seyyid Mehmed Ârif Gafrullah

IX/10b

No: 40

Medîne-i Antalya(ya) mülhak İstanos nâhiyesinde vâki' Hâcî İbrâhim Efendi mahallesinde eshâb-ı hayrâtdan mısır-ı Kahire tüccârından Hâcî Ömer Ağa'nın binâ' eylediği câmi'-i şerîf ve medresesi ve câmi'-i şerîf-i mezkûrın hitâbet ve medreselik ciheti Hâcî Na'im Efendi'nin mahlûlünden hâlâ Antalya müftisi Hasan Efendi'ye altmış dokuz senesi medreselik ve hitabet ciheti mûmâ-ileyh efendiye tevcîh olındığı mahkeme kayd olındı

Fî gurre-i L. (Şevvâl) sene 69

11/a

No: 41

Medîne-i Antalya'ya tâbi' Elmalu kazâsı kurâlarından Semâyük karyesi ahâlîsinden nefislerinden asl ve cedîdede makbûlü'l-esâmî karye-i mezkûre bi'l-cümle ahâlîsi taraflarından dahi zikr-i âtî husûsda da'vâya vekîl-i sâbitü'l vekâleleri işbu bâ'isü'l-kitâb â'yan Halîl oğlu Dur Alî bin Halîl Kabakçı oğlu Hüseyin bin Mehmed Bayındır köyünden Çarıkçı oğlu Mahmûd bin Murad Körük oğlu Ahmed Alî bin Mehmed Mollâ Mehmed oğlu Kadir bin İbrâhim nâm kimesneler medîne-i mezbûre mahkeme-i şer'iyesine mahsûs odada livâ-yı mezbûr defter-i hâkânî me'mûru fütüvvetlu Refîk Efendi hâzır olduğu hâlde akd olunan meclis-i şer'-i şerîf-i enverde ve yine işbu şer'-i münîfde ism ve hüviyetleri adl ve makbûlü'ş-şehâde oldukları lede'ş-şer'i'l-enver sâbit ve muhakkîk olân esbit(?) olân esâmîleri zikr olunan Kışla köyünden Hızır oğlu Bekir bin Hızır (ve) Kara İbrâhim oğlu Hızır bin Kaşlı oğlu Alî bin Hâcî Ahmed (ve) Çogun köyünden Karagöz oğlu Hüseyin bin Abdullah (ve) Gürdür Hasan oğlu Mehmed bin Ömer (ve) Emîrgöz oğlu Durmuş bin Süleymân nâmün kimesneler muvâcehesinde Bayındır köyü ahâlîsinden olub zikr-i âtî yaylâk ve mer'aya vaz'-ı yedleri sâbit ve tahkîk olân Bayındır köyünde Çarıkçı oğlu Mahmûd bin Murad Körük oğlu Ahmed bin Alî bin Mehmed Mollâ Mehmed oğlu Hızır bin Mehmed nâm kimesneler hâzır oldukları hâlde irâd-i kelâm ve takrîr-i ani'l-merâm idüb Semâyük köyünden â'yân oğlu Dur Alî bin Halîl ve Kabakçı oğlu Hüseyin bin Mehmed Elmalu dâhilinde Çeva Sekisi (ve) Yarân Gedîği (ve) Koca Deresi (ve) Kavala Deresi (ve) Kara Kaya (ve) Telli Kaya (ve) Eren Ak (ve) Sivri Boz (ve) Armut itlâk çanak ile çevrülü işbu hod mahaller dâhilinde mer'amız olub kendilerimiz en az üç yüz yıl seneden beri yaylâk-ı mezkûrda meskûn ve mütemekkin idüb ve hayvânâtımız ra'y oluna gelmekle ol-vechile bizler mahâlînden otundan ve suyundan intîfâ' edegelirken bu esnâda mezbûr Çarıkçı oğlu Mahmûd bin Murad yaylâk-ı mahdûd-ı mezkûru fuzûlî ve bi-gayr-ı hakk kasden zâbit ve vaz'-ı yedleri ile hayvânâtımızı ra'y ve bizi intîfâ'dan men' itmekle su'âl olunub kendü yedine tenbîh olunmak matlûbumuzdur deyü her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle da'vâ itdiklerinde mezbûr Çarıkçı oğlu Mahmûd bin Murad dahi cevâbında mezkûr hudûdlarla setr ittirilmiş kadîmden beri kendi köyleri cânibinden mer'a ve yaylâk olarak kullanmış olduğunu iddiâ ve dermiyân itmiş isem de bu husûsu te'yid ve tevsîk idecek bir beyyine taleb olundıkda vaz'-ı yedini ikrâr fakat müddeî-i merkumın iddiâlarını küllîyen inkâr itmekle usûl ve mevzûat-ı kânûniye ve ahkâm-ı şer'-i şerîf mücebince serîren ve alenen teşkîli neticesinde sukatu[♦] müslimînden oldukları tebeyyün ve tahakkuk iden bâlâda esâmîleri muharrer şâhidlerin şehâdetleriyle müddeâlarını ber-nehc-i şer'î isbât

♦ Doğrusu "sikat".

idememiş bulunmakta yaylâk ve mer‘ayı mahdûd-ı mezkûrda tebeyyün birle zikr olunan Semâyük karyesi ahâlîsinden kemâsi’s-sâbık zabt ve tasarruflarını hük-m-i şer‘î lâhik olduktan sonra müddeî-i aleyh merkum Çarıkçı oğlu Mahmûd bin Murad meclis-i şer‘-i enverde takfîr-i kelâm ve söze iğvâz idecek tebeyyününü ihzâr itmiş ise de hiç bir beyyine ibrâz idememesi ve mer‘aya vaz‘-ı yedini ikrâr eylemesi hasebiyle “ kişi kendi ikrârı ile ilzâm olunur” deyü bu âna kadar ma‘mûlbih ve düstûru’l-amel olunagelmekde olân kavâid-i şer‘iyye ve hukuhiyye şer‘an taleb ve müddeâsının gayr-ı vârid ve fî muayyâd(?) yaylâk-ı mahdûd-ı mezkûra olân müdâhalesinin men‘ine setrleri gösterilüb şühûd-ı şehâdâtla de sâbit olân yaylâk mer‘asını kemâfi’s-sâbık Semâyük köyüne aîdiyetine cem‘-i gafîr huzûrunda karâr verilerek mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î ketb olındı tahrîren min şehr-i Recebü’l ferd li-seneti ihdâ ve seb‘în ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mübâşîr Hasan Ağa

Ticâret-i hayrdan Süleymân Efendi

A‘zâdan Ömer Ağa

Kazâ‘-i bi-medîne-i Antalya es-Seyyid İbrâhim Edhem

ve gayrihum

IX/11a

No: 42

Taş Kesikli Hakkı Hüseyin'e Virilen Hücet-i Aynî

Medîne-i Antalya'ya muzâfa İstanos nâhiyesi kurâlarından Taş Kesiği nâm karye ahâlîsinden iken bundan akdem otuz iki sene mukaddem vefât iden Kara Hasan oğlu Ahmed'in verâseti sulbî kebîr oğulları Mollâ Ömer ve Osmân ve Hüseyin ve Abdülcelîl ve sulbiyye kebîre kızı Durdâne'ye münhasire olduğu lede'ş-şer‘î'l-enver zâhir ve mütehakkık olduktan sonra verese-i mezbûrândandan♦♦ merkum Mollâ Ömer medîne-i mezbûre mahkemesinde meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde işbu bâ‘isü’l-kitâb karındaşları mezbûrân Osmân ve Hüseyin mahzar ve muvâcehelerinde üzerlerine da‘vâ ve takfîr-i kelâm idüb mevrûsumuz♦ babamız müteveffâ-yı mezbûr Ahmed'in terekesinden olub ba‘de vefâtihi benim ile karındaşım merkumûna intikal iden ancak dört re’s kısarak ve sekiz re’s keçiden gayri ism-i mâl ıtlak olunur nesnesi olmadığı hâlde tereke-i muharrere-i mezkûreden fakat karındaşım

♦♦ “dan” mükerrerdir.

♦ Doğrusu “mûrisimiz”.

merkum Abdülcelîl ve Durdâne hisselerini ba'de'l-ahz mâ'adâ tereke benim ve karındaşım mezbûrân Osmân ve Hüseyin ile beynimizde müşterek fiha ve cümlemiz ve halîle olarak muahharan hayvânât-ı mezkûrenin tevâlîdinden ... amel ve kesbimizden hâsıl olmuş olân altmış re's kısrak iki yüz re's koyun ve keçi ve sekiz re's inek ve dört re's öküz ve bir re's câmûs ve on beş re's merkeb ve beş koğan arı ve yüz keyl hinta ve yüz keyl şa'îr ve eşyâ-i sa'îre beynimizde müşterek iken ben târîh-i hüccetden sekiz on sene mukaddem hayvânât ve eşyâ-i mezkûreden üç re's öküz ve üç re's merkeb ve bir re's bâgîr ve bir aded sahan ve bir aded bakraç olub merkumlardan tefrîk-i müfârekat ve karye-i mezbûre derûnunda müstakil hânede iskân itmiş isem de mâ'adâ eşyâ ve hayvânât-ı mezkûrede olân bâkî hissemi talep itmeyüb sükût itmişdim el-hâletü hâzihi eşyâ ve hayvânât-ı mezkûrede olân bâkî hissemi hissemi** talep iderüm deyü da'vâ itdikde mezbûrân Osmân ve Hüseyin cevâblarında müddeî karındaşım merkum Mollâ Ömer güzerân iden elli dört senesi yânî târîh-i hüccetden on yedi sene mukaddem hayvânât ve bi'l-cümle eşyâ-i muharrere-i mezkûreden hissesi mukabelesinde üç re's öküz ve üç re's merkeb ve bir re's bâgîr ve iki aded tencere ve bir aded taba ve iki aded sahan ve bir aded bakraç ve bir aded saban timuru ma' kayış ve boyunduruk ve bir aded baltayı kendü hüsn-i rızâ'sıyla ahz u kabz idüb işbu târîhe değin bizlerden aslâ da'vâ itmeyerek bu müddetde sükût eyledi deyü inkârına mukarin mürûr zeman iddiâlarını karye-i mezbûre ahâlîsinden olub lede't-tezkiye makbûlü'ş-şehâde eyledikleri zâhir ve tahakkuk olân Dede Bekir bin İbrâhim ve Nizam Osmân bin Mehmed şehhâdetleriyle bernehc-i şer'î bi'l-muvâcehe isbât itmeğın mücebince müddeî-i merkum Mollâ Ömer'in da'vâ-yı mezkûresine şer'an ittîfâk olunmayub bi-vech-i şer'î muârazadan men' olındığı mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı

Fî 7 S. [Safer] sene 71

Şühûdü'l-hâl

Müfti-i belde Hasan Efendi

A'zâdan Hâcî Ömer Ağa

ve tüccâr-ı hayriyyeden Süleymân Efendi

IX/12a

No: 43

Medîne-i Antalya mahallâtından Baba Doğan mahllesi ahâlîsinden Sincâb oğlu Mehmed Ağa ibn-i Halîl nâm kimesne tarafından zikr-i âtî bey' ve ibrâya vekîl olub vekâleti müfti-i beled fekâhetlü Hasan Efendi ibn-i el-Hâcc Mehmed Efendi ve Antalya meclisi a'zâsından

** "hissemi" mükerrerdir.

hamiyetlü Moravî Alî Muhlis Ağa ibn-i Mustafâ Ağa şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhîde ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân Antalya hânedânından ve tüccâr-ı hayriyyeden Şebender Vekîli Süleymân Efendi ibn-i el-Hâcc Ahmed nâm kimesne zikr olunan Antalya meclisinde akd olunan meclis-i şer'-i âlîde medîne-i mezbûre mütemekkinlerinden ve re'âyâ-yı devlet-i aliyyeden işbu bâ'isü'r-rakîm Topuz Hâcî Yorgi veled-i Mihâil nâm zimmî muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tamm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem merkurum Sincab oğlu Mehmed Ağa'nın akd-i âtû'z-zikrin sūdûrına deĝin silk-i mülk ve sahîhde münselik ve taht-ı tasarrufunda olub sâlifü'z-zikr Baba Doĝan mahallesinde vâki' etrâf-ı erbaadan bir tarafı Şeyh Cansız oğlu el-Hâcc İsmâ'il menzili (ve) Köçe Hâcî oğlu el-Hâcc İsmâ'il menzili ve bir tarafı vakf-ı menzili ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki göz oda ve matbah ve eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreli bir mikdâr havluyu müşt Emil bir bâb mülk-i menzilini cem'-i tevâbi' ve levâhiki ve kâffe-i hukuk ve murâfıkı ile tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı mubattale ve uhûd-ı müfsideden tagrîr ve gabinden ve telceîden ârî bey'-i bâb-ı sahîh-i şer'î ile mersûm Topuz Hâcî Yorgi zimmîye on sekiz bin guruşa bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve teslîm eyledĝimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve teslîm* ve kabz ve kabûl eyledikden sonra semeni olân meblaĝ-ı mezbûr on sekiz bin guruşu müşt erî-yi mersûm Topuz Hâcî Yorgi yedinden vekâletim hasebiyle tamâmen ahz u kabz ve istîfâ ve bey'-i mezbûrın tagrîr ve gabinine müteallika da'vâdan tarafeynden her birimiz âherin zimmetini kabûl(ü) hâvî ve bi'l-vekâle ve bi'l-vesâye îbrâ ve ıskat eyledik fî-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda benim ve müvekkilim Sincab oğlu Mehmed Ağa'nın aslâ alâka ve kat'â medhalimiz kalmayub müşt erî Topuz Hâcî Yorgi'nin mülk-i müşt erâsı ve hakk-ı sarfi olmuşt ır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrif olsun dedikde ĝibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fî'l-yevmi's-sâlis aşere min şehr-i Saferü'l-hayr sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan el-Hâcc Ömer Ağa

A'zâdan Hurşid Efendi

A'zâdan Yusuf Ağa

Elmalu(lu) Hâcî Mustafâzade el-Hâcc Hüseyin

ve Kavvâs el-Hâcc Ahmed Ağa

ve Şeyh Mehmed Efendi

ve kal'a kethüdâsı Hasan Ağa

ve Kâtib İsmâ'il Efendi

* Doğrusu "tesellüm".

No: 44

Papas Oğlu Hâcî İstebel veled-i Papa İsturi'ye Virilen

Medîne-i Antalya mahallâtından Çavuş Bağçesi ahâlîsinden Osmânlı Ahmed oğlu Bağcívân Mehmed Efendi ibn-i el-Hâcc Alî nâm kimesne medîne-i Antalya mahkemesinde meclis-i şer'î şerîf-i enverde yine medîne-i mezbûre mahallâtından Makbûle mahallesi ahâlîsinden ve re'âyâ-yı devlet-i aliyyeden işbu baîsü'r-rakîm Papas oğlu Hâcî İstebel veled-i Papa İsturi nâm zimmî muvâcehesinde mersûm Hâcî İstebel'in Bağcívân zenci Mercan zimmetinde semen-i bey'den beş yüz altmış gurus hakkına bin doksan bir gün tamamına değin muvakkaten kefil olub lakin mersûm meblağ-ı mezbûru doksan bir gün hulûlünde benden taleb itmekle ben kefâleten halâs olmuş iken mersûm meblağ-ı mezbûru ecel-i mezkûrdan dokuz gün mürûrından sonra bi-gayr-ı vech-i şer'î ahz ve tahsîl itmiş olmağla meblağ-ı mezbûrın elverilmesi matlûbumdur deyü da'vâ itdikde kefâlet-i muvakkatede bilâ-ta'yînü'l-mikdâr-ı müntehânın ta'yîni sûretde ecel-i münkazî olmağla kefâlet dahi münkaziyye olmadığına binâen mezbûr Mehmed Efendi'nin mersûm üzerine ber-vech-i meşrûh tasaddî eylediği da'vâ-yı meşrûa olduğı cânib-i şerîfat-ı garrâdan kendüye bi't-tefhîm mersûm Hâcî İstebel zimmiye şer'an su'âl dahi teveccüh itmekle mezbûr Mehmed Efendi bi-vech-i şer'î mersûma muârazadan men' olındığı mâ hüve'l-vâki' hıfzen li'l-makal bi't-taleb ketb olındı

Fî 13 S. [Safer] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Tüccârbaşı Süleymân

ve evlâd-ı Arabdan Şeyh Mahmûd Efendi

ve evlâd-ı Arabdan el-Hâcc Şeyh Alî el-Mansur

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

ve Muhzırbaşı Mustafâ

ve Muhzır Alî

ve Muhzır Süleymân

No: 45

İzmirli Nikola'ya Virilen Mürâsele-i Şer'iyeye

Bâ'is-i mürâsele oldur ki

Medîne-i Antalya mahallâtından Câmî'-i Cedîd mahallesinde mütemekkiye ve şahs-ı ta'rîf-i şer' ile ma'rife Koca Bıyık kızı Ayferî bint-i Yani nâm nasrâniyye medîne-i Antalya

mahkemesinde meclis-i şer' de işbu bâ'isü'l-mürâsele yine mahalle-i merkume mütemekkinlerinden İzmirli Nikola veled-i Dimitri nâm zimmî ile terâfu'larında târîh-i mürâseleden üç sene mukaddem İzmirli Nikola yedinden ve mâlundan istikrâz ve kabz eylediğim bin beş yüz guruş için on sekiz mâh zarfında benden altı yüz yirmi iki guruş bilâ-devr-i şer'î ribâ-yı mahz olarak ahz itmekle su'âl olunub elverilmesi matlûbumdur deyü ba'de'd-da'vâ ve's-su'âl müddeî-i aleyh mersûm İzmirli Nikola cevâbında müddeîye-i mersûme Hâcî Ayferî nasrâniyenin târîh-i merkumdan yedimden ve mâlımdan istikrâz itmiş olduğu meblağ-ı mezkûr bin beş yüz guruş için on sekiz mâh zarfında mersûmeden bâ-devr-i şer'î ribh nâmıyla fakat yüz elli aldım deyü müddeîye-i mersûmenin iddiâ eylediği altı yüz yirmi iki guruşdan yüz elli guruşunu ikrâr ve mütebâkî dört yüz yetmiş iki guruşunu inkâr ve müddeîye-i mersûme Hâcî Ayferî nasrâniyye müddeâsını ityân-ı beyyinden izhâr-acz olub tahlîfe dahi tâlibe olmamağla mücebince müddeîye-i mersûme Hâcî Ayferî nasrâniyye tasaddî eylediği meblağ-ı mezbûr altı yüz yirmi iki guruş da'vâsından müddeî-i aleyh mersûm İzmirli Nikola'nın devr-i şer'le aldım deyü ikrârı olân yüz elli guruşu te'hîr olunarak inkârı olân dört yüz yetmiş iki guruş metâlibesiyle müddeîye-i mersûme Ayferî nasrâniyye müddeî-i aleyh mersûm İzmirli Nikola'ya bilâ-beyân muârazadan men' ve def' olındığı alâ mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Saferü'l-hayr sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

IX/12b

No: 46

Kara Muradzâde Hüseyin Bey'in Hücceti

Medîne-i Antalya mahallâtından Hâcî Balaban mahallesi sâkinlerinden Moravî Sâlih Ağa ibn-i Tosun ve şer'ki livâ-yı Antalya Mâl Kâtibi Ahmed Efendi ibn-i Abdullah taraflarından zikr-i âtî husûsda vekîl-i sâbitü'l-vekâleleri tüccâr-ı hayriyyeden Moravî İbrâhim Ağa ibn-i Mustafâ meclis-i şer'-i âlîde Teke Sancağı dâhilinde Elmalu kazâsı ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-kitâb Kara Muradzâde Hüseyin Beğ ibn-i İbrâhim muvâcehesinde ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr Elmalu kazâsı mîri sâbık Sâlih Beğzâde Murad Ağa'nın müvekkîllerim mezbûrân Sâlih Ağa ve Ahmed Efendi'ye deyni olân ma'lûmü'l-keyl hintayı mezbûr Hüseyin Beğ ve gâib-i ani'l-meclis Serdârzâde Osmân ma'an kefil ve zâmin olmalarıyla hinta-i mekfûl bahâ-i mezkûreden ibrâz teslîm merkum Murad Ağa zimmetinde bâkî altmış bir mut hintayı hâlâ müvekkîllerim kabz ve derdest idemde müvekkîllerine binâen cihet-i kefâletden yalnız merkum Hüseyin Beğ'e edâsı lâzım gelen otuz buçuk mût hintadan nısf-ı mut müvekkîllerim rızâ'sıyla kendüye bahş ve nısf-ı mût mutâlibesinden zimmeti ibrâ olunarak bâkî otuz mût merkumdan bi'l-vekâle mutâlebe olundukda kefâlet-i merkumeyi

ba'de'l-ikrâr bahse'l-vekâle kendüden matlûbum otuz mût hintayı bana edâ itmek murad idüb ancak merkumın mevcûd hintası bulunmadığı ecilden tüccâr-ı hayriyyeden Süleymân Efendi'den otuz mût hintayı bana edâ ve teslîm eyleyüb ben-dahi yedinden bi'l-vekâle tamâmen ahz u kabz ve tesellüm eyledim fi-mâ-ba'd merkum Hüseyin Beğ'e cihet-i kefâlet-i mezkûreden müvekkillerim mezbûrânın aslâ mutâlib ve medhalleri kalmamışdır dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî selh-i S. [Safer] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Elmalulu Hâcî Hüseyin Efendi

A'zâdan Moravî Alî Ağa

A'zâdan Hâcî Ömer Ağa

A'zâdan Hurşid Efendi

A'zâdan Bekir Efendi

A'zâdan Yusuf Ağa

Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

No: 47

Medîne-i Antalya mahallâtından Tuzcular mahallesi sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-vesîka İtmekçi çırağından Şamlı Alî bin el-Hâcc Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde İtmekçi esnâfından Eslâh İbrâhim bin (boş) mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkum İbrâhim zimmetinde beher şehr kavlı olunan altmışar guruş itmekçilik ücretinden on sekiz aylık olmak üzere cem'an bin seksen guruşdan altı aylık ücretimi bundan akdem bana ba'de't-teslîm bâkî on iki aylık olân yedi yüz yirmi guruş ücretimden dahi muahharan yüz seksen guruşunu bana def' ve teslîm idüb bâkî dokuz aylık ücretim olân üç yüz kırk guruşu zimmetinde kalmağla taleb ederim su'âl olunub elverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-su'âl merkum İbrâhim cevâbında fi'l-hakika müdde-i merkum Şamlı Alî'nin zimmetimde beher şehri kavlı olunan altmışar guruş itmekçilik ücretinden on sekiz aylık olarak bin seksen guruş deyni olduğunu ikrâr lakin merkum Alî'nin on sekiz aylık ücreti olân bin seksen guruşdan on bir aylık olarak altı yüz altmış guruşunu mukaddema kendiye def' ve teslîm bâkî yedi aylık ücreti olân dört yüz yirmi guruşdan dahi muahharan kendüye teslîm eylediğim yüz seksen guruşu ve vekâletim hâsîlatından dahi makbûzu olân yüz kırk guruş ki cem'an üç yüz yirmi guruşu teslîmâtım dahi ba'de'l-ihrâc bâkî fakat yüz guruş deynim kalmışdır deyü ba'de'd-def' ve's-su'âl merkum Alî cevâbında mezkûr on sekiz aylık olân bin seksen guruşdan ancak mukaddem altı aylık olân üç yüz altmış guruş ve üç aylık olân yüz seksen guruş ki cem'an beş

yüz kırk guruş makbûzunu ikrâr ve diğerk dokuz aylık olân beş yüz kırk guruşunu ve diğerk dokuz aylık olân beş üyz kırk guruşunu merkum Alî inkâr itmekle dâfi'-i merkum İbrâhim'den def'-i meşrûhına beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-acz idüb tahlîfe dahi tâlib olmamağla mücebince meblağ-ı mezbûr beş yüz kırk guruşu merkum İbrâhim Eslâh müddeî-i merkum Şamlı Alî'ye edâsı şer'an lâzım geldikden sonra merkum Şamlı Alî yine huzûr-ı şer'de merkum İbrâhim Eslâh muvâcehesinde ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb merkum İbrâhim Eslâhdan şer'an lâzım meblağ-ı mezbûr beş yüz kırk guruş hakkımı merkum İbrâhim Eslâh İtmekçi dükkânından sirkat olunan bin iki yüz otuz altı guruş akçesini bundan akdem Antalya meclisinde merkum İbrâhim cevâbında bana akçem senin te'âddî ve taksîrâtın ile sirkat olınmışdır deyü benden da'vâ ben-dahi husûs-ı te'âddî inkâr eylediğim esnâda beynimizde muslihûn tavassut idüb da'vâ-yı mezkûresinden ben merkum altı yüz on sekiz guruş verilmek üzere sulh itmeleriyle tarafeynden her birimiz sulh-ı mezkûru kabûl birrle merkum İbrâhim'in zimmetinde bedel-i sulh olân altı yüz on sekiz guruş hakkının ol miktarına takas ve mahsûben ve ikmâl için yetmiş sekiz guruşu dahi merkum İbrâhim'e î'tâ eylediğimde ol-dahi mukas ve ahz ve kabûl idüb ol-vechile ben ücretim olân beş yüz kırk guruş medfû'm olân yetmiş sekiz guruş ki cem'an altı yüz on sekiz guruşumu merkumdan ol-dahi bedel-i sulh-ı merkum altı yüz on sekiz guruşu benden her birimiz istîfâ eyledik dedikte gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 27 S. [Safer] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Şeyh Alî

Evlad-ı Arapdan

ve Kâtib İsmâ'il Efendi

ve Muhzırbaşı Mustafâ

No: 48

Medîne-i Antalya kurâlarından Balaban karyesi ahâlisinden Hasan Hüseyin bin Veliddîn nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i Antalya hânedânından iş bu bâ'isü'l-vesîka Şehbender Vekîli Süleymân Efendi ibn-i Ahmed muvâcehesinde bi't-tâv' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtü'z-zikrin sūdûrına değın yedimde mülk ve hakkım olup sâlifü'z-zikr Balaban karyesinde bir taraftan Çakıroğlu menzili ve bir taraftan Hancı yıkığı ve bir taraftan Kabir oğlu Alî'nin menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz fevkânî iki göz oda ve tahtında bir samanlık ve bir ahuru hâvî oldığı on dönüm mikdârı asma vesâ'ir eşcâr-ı müsmîre ve gayr-i müsmîreli bağçe ve havluyu müstemil bir bâb

mülk-i menzilimi cem'-i tevâbi' ve müştemilâtıyla tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsîde ve uhûd-ı müfsîde ve tagrîr ve gabinden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile iki bin iki yüz guruşa mûmâ-ileyh Süleymân Efendi'ye bey' ve temlîk ve mahâlînde kabza tasallut eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tasallut ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr iki bin iki yüz guruşu müşterî-yi mûmâ-ileyh Süleymân Efendi yedinden tamâmen ahz ve kâmilten kabz ve istîfâ eyledim fî-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr tevâbi'inde benim aslâ ve kat'â alâka ve medhalim kalmayub mûmâ-ileyh Süleymân Efendi'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olmuştur keyfe mâ-yeşâ' ve yehtâr bi'l-âfiye mâlik ve mutasarrîf olsun dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehr-i Saferü'l-hayr sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Tüccâr-ı Hayriyye'den Moravî İbrâhim Ağa

ve tüccârdan Moravî Ahmed Efendi

ve kâtib-i mahkeme İsmâ'il Efendi

ve Balaban karyesi ihtiyârı Mehmed Kethüdâ

ve Balabanlı Alî Kavvâs

ve Muhzırbaşı Mustafâ Ağa

IX/13a

No: 49

Teke Sancağı'nda Kardıç nâhiyesi sâkinlerinden zât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife olân Havvâ bint-i Halîl nâm bîkr-i bâliğa medîne-i Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûre kurâlarından Çakırlar karyesi ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-vesîka Sâlih bin Kavvâs Ahmed nâm kimesne mahzarında bi't-tav'an ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ahmed mehr-i müeccel tesmiyesiyle tezevvüce tâlib olmağla ben-dahi iki yüz guruş mehr-i müeccel üzerine nehc-i şer'î nefsimi mezbûr Sâlih'e akd ve tezvîc eyledim dedikde merkum Ahmed dahi ber-vech-i mübeyyen tezevvüc ve kabûl itmeğın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı tahrîren fî'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Kâtib-i mahkeme İsmâ'il Efendi

Muhzırbaşı Mustafâ Ağa

Bağcıvân Yüzbaşı Süleymân Ağa

Daloğlu Alî

ve gayrîhum

No: 50

Medîne-i Antalya'ya tâbi' Abdâl taifesi sâkinlerinden zât-ı ta'rif-i şer' ile ma'rife Fâtıma bint-i Hasan Kethüdâ nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zevc-i muhâlaa işbu bâ'isü'l-vesîka yine Abdâl taifesinden İsmâ'il bin Mahmûd nâm kimesne muvâcehesinde bi't-tav'an ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb zevc-i merkum İsmâ'il ile beynimizde hüsn-i muâşeretimiz olmadığından zimmetinle mukırr ve ma' kud-ı aliyye olân elli bir guruş mehr-i müeccelimden fariga olub nafaka-i iddet-i ma'lûmem ve müennes süknâm dahi kendü üzerime olmak üzere ve merkumın firâşından hâsıla ve benden mütevellide bir yaşında sagîre kızı Âişe Dudu'yu dahi dokuz yaşını tekmîl edinceye değin kendi infâk ve iksâ idüb eğer müddet-i mezkûre tamamından mukaddem sagîre-i mezbûre vefât ider ise nafaka-i bâkiye metâlibesinden zimmetim beriye olmak üzere zevcim merkum İsmâ'il ile muhâlaa-i sahîha-i şer'iyeye ile hal' olduğım da ol-dahi hal'-i mezbûru ber-vech-i muharrer kabûl itdikden sonra hukuk-ı zevciyete müteallika âmm-e-i da'vâdan her birimizin zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahîh-i şer'î ile ibrâ ve ıskat ve yine her birimiz âherin ibrâsını ber-minvâl-i muharrer kabûl eyledik dedikde gıbbe't-tasdikî's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 7 Za. [Zi'l-ka'de] sene 1271

Şühüdü'l-hâl

Velî Kethüdâ bin Bekdâş

Bekdâş bin Mahmûd

No: 51

Buyâr oğlu Hâcı Benhari'nin

Mâ'rûz-ı da'îleridir ki

Medîne-i Antalya mahallâtından Makbûle mahallesi mütemekkinlerinden Dimitri veled-i Mikru nâm zimmî Antalya mahkemesinde meclis-i şer'î şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-i'lâm Buyar oğlu Hâcı Yani veled-i Zehâriye nâm zimmî ile terâfu'larında mersûm Hâcı Yani zimmetinde cihet-i karzından bin iki yüz on guruş alacağım olub hattâ bundan akdem Antalya meclisinde tahsîlini da'vâ eylediğim de mersûm meblağ-ı mezbûru tamâmen ikrâr dahi itmiş olduğundan ikrârı mücebince meblağ-ı mezbûr bin iki yüz on guruşun bana edâsıyla mersûma tenbîh olunmuş ise de fakat meblağ-ı mezbûrdan muahharan bana medfû'ı olân iki yüz otuz guruş ile bilâ-devr zamm itmiş olduğum üç yüz altmış guruşu güzeşte ki cem'an beş yüz doksan guruşu ba'de't-tenzîl bâkî zimmetinde kalmış olân altı yüz yirmi guruş hakkım elverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-su'âl müdde-i aleyh mersûm Buyar oğlu Hâcı Yani

zimmî cavâbında müddeî-i mersûmdan mâ' güzeşte cem'an beş yüz doksan bin seksen guruş istikrâz itmişdim lakin meclis-i mezkûre benden meblağ-ı müstakriz hakkında vuku' bulan da'vâsından mukaddem mersûma olân deynimi tamâmen kendüye edâ itmiş olduğımı meclis-i mezkûrede takrîr itmemle hattâ beynimizde hesâbımız rü'yet olundukda ziyâde teslîm olân iki yüz yetmiş guruşu mersûmdan istirdâd idüb zikr olunan bin iki yüz on guruşa müteallika benden aslâ ikrâr sūdûr itmedi deyü müddeî-i mersûm tarafından iddiâ olunan ikrâr husûsunu inkâr eyledikde da'vâ-yı ikrâr teslîm ve teslîmden muahharan zeman ile olduğundan müddeî-i mersûm Dimitri zimmetinden mersûmın ikrârına beyyine taleb olundukda müddeâsını beyândan âciz olub tahlîfe dahi tâlib olmamağla mücebince müddeî-i mersûm Dimitri meblağ-ı mezbûr altı yüz yirmi guruş metâlibesiyle müddeî-i aleyh mersûm Buyar oğlu Hacı Yani zimmîye bilâ-beyân muârazadan men' olındığı tescîl ve bi'l-iltimâs huzûr-ı âlîlerine i'lâm olındı bâkî men lehü'l-emrindir.

Fî 11 Za. [Zi'l-ka'de] sene 271

IX/13b

No: 52

Medîne-i Antalya dâhilinde vâki' Âhi Yusuf mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden Bağcı Arab el-Hâcc Alî Bekir ibn-i el-Hâcc Hasan nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Mahbûbe bint-i (boş) nâm hâtûn ile sulbî kebîr oğlu Hüseyin ve sulbiyye kebîre kızları Zeyneb ve Havvâ ve Şerîfe ve Meryem'e münhasire ve tashîh-i mes'ele-i mirâsları bi-hükmü'l-ferâiz kırk sekiz sehm i'tibârıyla sihâm-ı mezkûreden altı sehmi zevce-i mezbûre Mahbûbe hâtûna ve on dört sehmi ibn-i mezbûr Hüseyin'e ve yedi sehmi bint-i mezbûr(e) Zeyneb'e yedi sehmi bint-i mezbûre Havvâ'ya ve yedi sehmi bint-i mezbûre Şerîfe'ye ve yedi sehmi bint-i mezbûre Meryem'e isâbeti tahakkukundan sonra ibn-i mezbûr Hüseyin ve ma'rifetü'z-zât zevce-i mezbûre Mahbûbe ve binât-ı mezbûrât Zeyneb ve Havvâ ve Şerîfe ve Meryem taraflarından zikr-i âtî bey'e vekîlleri olub vekâleti mu'teberân-ı tüccâr-ı hayriyyeden Moravî İbrâhim Ağa ibn-i Mustafâ ve Tebrelî Hüseyin Ağa ibn-i Hasan nâm kimesneler şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhîde ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâlete hükm-i şer'î lâhik olân Antalya hânedânından Şehbender Vekîli Süleymân Efendi ibn-i el-Hâcc Ahmed meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-vesîka Moravî Nuri Ağa ibn-i Osmân muvâcehelerinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkîllerim Mahbûbe ve Hüseyin ve Zeyneb ve Havvâ ve Şerîfe ve Meryem nâmûnların akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına değin bi'l-irsi's-şer'î iştirâken yedlerinde mülk-i mevrûsları olub sâlifü'z-zikr Âhi Yusuf mahallesinde kâin bir taraftan Şeyh Ağa menzili ve bir taraftan Şekerci Habel menzili ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki göz oda ve bir mikdâr havluyu müstemil bir bâb

mülk-i menzilde olân hisse-i irsiye-i ma'lûmelerini cem'-i tevâbi' ve levâhiki ve kâffe-i hukuk ve murâfıkı ile tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsîde ve tagrîr ve gabin ve telceîden ârî bey'-i bât-ı sahîh ile altı bin guruşa merkurum Nuri Ağa'ya bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr altı bin guruşu merkurum Nuri Ağa yedinden vekâletim hasebiyle bi't-tamam ve'l-kâmilan ahz u kabz idüb müvekkillerim mezbûrûn Mahbûbe ve Hüseyin ve Havvâ ve Şerîfe ve Zeyneb ve Meryem'in aslâ ve kat'â medhalleri kalmayub müşterî-yi merkurum Nuri Ağa'nın mülk-i müşterâsı olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dedikte gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 11 Za. [Zi'l-ka'de] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Moravî Ahmed Efendi

Moravî İsterci Ahmed Ağa

Moravî Musâkıcı Hüseyin Ağa

Mâl Kâtibi Ahmed Tevfik Efendi

Mahkeme kâtibi İsmâ'il Efendi

gayrihum

No: 53

Medîne-i Antalya Sûru hâricinde vâki' Elmalu mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Murad'ın zevcesi Şâkîre hâtûnun bundan akdem düyûnu terekesinden ezyed oldığı hâlde vefât iden Moravî Murad bin İsmâ'il'in zevce-i menkûha-i metrûkesi Şâkîre bint-i Osmân nâm hâtûn li-ebeveyn er karındaşı Havvâ'ya münhasıre olub lakin müteveffâ-yı mezbûrın düyûnu terekesinden ezyed olub veresesini terekeden kîfâyed itmeleriyle müteveffâ-yı mezbûrın tereke-i kasîresini kabz ve düyûn-ı müsbesesini edâya kibel-i şer'den vasî ve hatm ve nasb ve ta'yîn olunan Moravî Zenbil Ağa ibn-i İbrâhim ve eshâb-ı hukukdan Moravî Nu'mân Ağa İbn-i İbrâhim Ağa ve Cezâyirli el-Hâcc Mehmed bin Mehmed ve Moravî Şâkîre oğlu Sâlih ve Moravî Holâk Alî Beğ oğlu Yusuf ve Arslan Bali oğlu Zenahir zimmî nâm kimesneler zikr-i âtî menzile vaz'ü'l-yed mütehakkık olân zeyl-i hüccette muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rîfleriyle ma'rife olân işbu bâ'isü'l-kitâb zevce-i mezbûre Şâkîre bint-i Osmân nâm hâtûn muvâcehesinde her biri üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb vasî zâtları olduğumuz müteveffâ-yı merkurum Murad'ın ile'l-vefât yedinde mülk ve hakkı olup ba'de vefâtihi bize olân düyûnu mukabilesinde azmen vechile kalmış olân sâlifü'z-zikr Elmalu mahallesinde kâin bir taraftan müezzin hâfiz Osmân menzili bir taraftan Cezâyirli el-Hâcc Mehmed Beğ'e ve

iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî bir göz oda ve bir bâb mülk-i menzili zevce-i mezbûre Şâkîre hâtûn zevc-i müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde olân iki bin guruş alacağı mukabilesinde müntakilen zabt itmekle su'âl olunub mezbûreye mine'l-azmen isâbet iden hissesinden mâ'adâdan kasr-ı yed ve alacağımız mukabilesinde bize teslîme tenbîh olunmak matlûbumuzdur dediklerinde gıbbe's-su'âl mezbûre Şâkîre hâtûn cevâbında zevcim müteveffâ Murad hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhâtinde târîh-i kitâbdan dört sene mukaddem menzil-i mahdûd-ı mezkûru yedinde mülk ve hakkı olduğu (hâlde) bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile iki bin guruşa bana bey' ve temlîk ve teslîm eylediğinde ben-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezkûr iki bin guruşu zevcim merkum Murad bana zimmetinde cihet-i karzdan deyni olân iki bin guruş alacağı hakkıma takas ve mahsûb eylediğinde ben-dahi mukâsa ve kabûl edib ol-vechile ben deyn-i merkumu mezbûrdan ol-dahi menzil-i mahdûd-ı mezkûrın semenini benden istîfâ eylemediğimizi zevcim müteveffâ-yı merkum tahtında ikrâr dahi itmişidi bu sûret ile menzil-i mahdûd-ı mezkûr mülk-i müşterâm olmak üzere bir hakk-ı müstakilen zapt ederim deyü def' ile mukabele idecek gıbbe's-su'âl ve'l-inkâr dâfi' mezbûre Şâkîre hâtûndan zevci müteveffâ-yı merkumın ikrârına beyyine taleb olundukda udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden ve mahalle-i mezbûre ahâlîsinden müezzin hâfız Osmân Efendi İbn-i Yusuf Cezâyirli tabib el-Hâcc bin Hüseyin kimesneler li-ecli'ş-şehâde hâzırân olub istişhâd olındıklarında fi'l-hakîka dâfi'-i mezbûre Şâkîre hâtûnun zevci müteveffâ-yı merkum hayâtında ve kemâl-i sıhhâtinde târîh-i kitâbdan dört sene mukaddem menzil-i mahdûd-ı mezkûru benden mülk ve hakkı olduğu hâlde bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile iki bin guruşa zevcem Şâkîre hâtûna bey' ve temlîk ve teslîm eylediğinde mezbûre dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr iki bin guruşu zevcesi mezbûre Şâkîre'nin merkum zimmetinde cihet-i karzdan iki bin guruş alacağı hakkına takas ve mahsûb eylediğinde mezbûr dahi mukâsa ve kabûl edib ol-vechile deyn-i merkumu mezbûre hâtûn merkumdan merkum dahi menzil-i mahdûd-ı mezkûrın semenini mezbûreden istîfâ eylemediklerini merhûm Murad sıhhâtinde bizim huzûrumuzda ikrâr eylemedi bizler bu husûsa bu vech-i üzere şahitleriz şehâdet dahi ederiz deyü her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyeye itdikde ba'de't-tasdîk ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle ba'de'l-hükm vâris ve vasî ve eshâb-ı merkumınun menzil-i mahdûd-ı mezkûr vechan mine'l-vücûh ve sebebâ mine'l-esbâb alâka ve medhalleri olmayub bi-gayr-ı hakk vech-i şer'î müdâhale ve muârazadan men' ve def' olındıkları alâ mâ hüve'l vakî' bi't-taleb ketb olındı

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan Moravî Alî Ağa

Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

Moravî Ahmed Efendi

Moravî Zil Ağa

Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

IX/14a

No: 54

Zanâiroğlu Hoca Oran veled-i Dimitri Mübayaa Hüccti

Medîne-i Antalya sûru dâhilinde vâki' Baba Doğan mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden Hammâmî Osmân bin Mehmed nâm müteveffânın ile'l-vefât yedinde mülk ve hakkı olub sâlifü'z-zikr Baba Doğan mahallesinde kâin bir taraftan Kal'a Kethüdâsı oğlu Hasan menzili ve bir taraftan Mişbaş.oğlu müteveffâ İsmâ'il menzili ve bir taraftan Zanâiroğlu Oran menzili ve taraf-ı râbî' tarîk-i âmm ile mahdûd sekiz sehm i'tibârlu bir bâb menzilinden zevce-i menkûhası Atîke bint-i Halîl nâm hâtûnun zevci müteveffâ-yı merkumdan irsen ve iki sehmi müteveffâ-yı merkumdan sonra vefât iden sulbî kebîr oğlu Alî Mehmed Efendi'den bi-tarîki'ş-şer'an yedinde mülk ve hakkı ve bâkî beş sehmden mütevaffâ-i merkum Hammâmî Osmân'ın diğér sulbî kebîr oğlu Halîl'in babası müteveffâ-yı merkumdan iki sehmi ve diğér sulbî kebîr oğlu Osmân'ın kezâlik iki sehm ve sulbiyye kebîre kızı Zelihâ'nın bir sehmi ki cem'an sekiz sehm i'tibârlu menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûrûnun ber-vech-i muharrer irsen ve şer'an yedlerinde mülk ve hakları olduğı tahakkukundan sonra zâtları ta'rîf-i şer'î ile m'rifetân zevce-i mezbûre Atîka ve bint-i mezbûre Zelihâ ibneyn-i mezbûreyn Halîl ve Osmân meclis-i şer'-i şerîf-i enverde mahalle-i merkume mütemekkinlerinden ve re'âyâ-yı devlet-i aliyyeden işbu bâ'isü'r-rakîm Zanâiroğlu Hoca Oran veled-i Dimitri muvâcehesinde her biri bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb bâlâda muharrer iştirâken yedimizde mülk ve hakkımız olân menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olân irsiye-i ma'lûmememizi cem'-i tevabi' ve müştemilâtıyla tarafeynden îcâb ve kabûl(ü) hâvî şûrut-ı mubattale ve uhûd-ı müfsîde ve tagrîr ve gabin ve telceîden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile sekiz bin guruşa mersûm Zanâiroğlu Hoca Oran'a bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezkûr sekiz bin guruşu müşterî-yi mersûm Hoca Oran yedinden tamâmen ahz u kabz idüb bi-kadrü'l-hassas beynimizde iktisâm eyledik fi-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda bizim aslâ ve kat'â alâka ve medhalimiz kalmayub müşterî-yi mersûm Hoca Oran'ın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarîhi olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve

yehtar mutasarrıf olsun dedikten sonra gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mersûm Hoca Oran huzûr-ı şer' de mahalle-i merkume muhtârâtı Cedîdci oğlu Hasan bin Hüseyin ve Şeyh Cansız oğlu Süleymân ibni el-Hâcc İsmâ'il ve İmâm Aşık oğlu Mollâ Ömer nâm kimesneler sâ'ir mahalle-i merkume ahâlîleri taraflarından bi'l-vekâle ve kendü taraflarından hâzır oldukları hâlde takrîr-i kelâm ve ifâde-i ani'l-merâm idüb derûn-ı hüccet-i şer'iyede şirâen mülküm olân menzil benim hâlâ mahalle-i merkumede sâkin olduğım bağçesine muttasıl olmağla beyne hümâda alâmet-i fâsıla olân dîvâr hedm olunarak menzil-i mezkûru kendü sâkin olduğım menzileme bağçesine idhâl ve ihtilât itmiş olduğım ecilden mahalle-i merkume virgüsünden menzil-i mezkûrın sâhib-i evvellerin ve her sene virdikleri on guruş virgüsü mukabilesinde timur başı olmak üzere hüsn-i rizâ' ve tayyib-ı hâtırın ile mâlımdan üç yüz guruş ifrâz ve ahâlîye mahalle-i merkume ma'rifetleriyle istirbâh olunub senevî hâsıl olân kırk beş guruş ribhini mahalle-i merkume virgüsüne idhâl olınmak üzere ve ahâlîye-i merkuma şirâen eylediğim menzil için virgü nâmıyla benden sene-i mutâlebe itmek üzere meblağ-ı mezkûr üç yüz guruşa kendülere teslîm eyledim dedikte mukırr-ı mersûmın takrîr mahalle-i merkume hakkında nâfi' olduğundan ahâlî-i mahalle-i merkume dahi tasdîk ve kabûl eyledikleri alâ mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb hıfzen li'l-makâl ketb ve imlâ olındı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer ve min şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

İmâm Aşık oğlu Molla Ömer

A'zâdan Moravî Efendi

A'zâdan Hâcı Ömer Ağa

Biraderi tüccâr-ı hayriyyeden Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

Moravî Ahmed Efendi

Tüccârdan MisisTireli Hüseyin Ağa

Mahkeme kâtibi İsmâ'il Efendi

Muhtar Cedîdci oğlu Hasan

No: 55

Tüccârdan İskeleli Memiş Ağa'nın

Bâ'is-i vesîka-i şer'iyeye oldur ki

Medîne-i Burdur mahallâtından Manastır mahallesi ahâlîsinden ve katırcı esnâfindan Kayabaşı oğlu Mehmed bin Ahmed nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-vesîka tüccârdan İskeleli Memiş Ağa ibn-i Alî nâm kimesne muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkum Memiş Ağa târîh-i vesîkadan altı

buçuk ay mukaddem medîne-i Burdur'da katırcı Ermeni Ance nâm zimmîden beher kıyyesi üç buçuk guruşdan iştirâ ve kabz itmiş olduğu iki yüz kıyye anason semeni olân yedi yüz guruş deynine tarafından emr ve kabûlü hâvî kefâlet-i sahîha-i şer'iyeye ile ben kefil olmamla meblağ-ı mezbûru kefâlet-i mahkemiyeye binâen bana dahi kefil olân Burdurî Kalvî oğlu Mehmed merkuma medfû'ını hükm-i hâkimi'ş-şer'le benden bi't-tamam ahz u kabz itmekle ben-dahi meblağ-ı mezbûru merkum Memiş Ağa'dan bi'l-müracaa taleb iderim su'âl olunub bana edâsına tenbîh olunmak muradıdır dedikde gıbbe's-su'âl merkum Memiş Ağa cevâbında mersûm Ance zimmîden anadon. iştirâ itmedim deyü kefâlet-i mezkûreyi bi'l-küllîye inkâr itmekle müddeî-i mezbûr katırcı Kayabaşı oğlu Mehmed'in da'vâ-yı meşrûhasına mutâbık beyyine taleb olundukda şâhidlerim Antalya'da mevcûdlar olmayub müddet-i sefer-i müb'id olân medîne-i Burdur'da olmalarıyla şâhidlerim gelinceye değin habs olunsun demesi meşrûha olmayub tahlîfe dahi tâlib olmamağla müddeî-i mezbûr Kayabaşı oğlu Katırcı Mehmed cihet-i kefâlet-i mezkûrdan yedi yüz guruş metâlibesiyle merkum Memiş Ağa bilâ-beyân müdâhaleden men' ve def' olındığı mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı

Fî 25 Za. [Zi'l-ka'de] sene 271

IX/14b

No: 56

Bâ'is-i mürâsele

Medîne-i Antalya'ya tâbi' İstanos nâhiyesi mahallâtından Kışla mahallesinde sâkine ve zât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife işbu bâ'isü'l-mürâsele Sâliha bint-i Şahbâz İbrâhim nâm hâtûn Antalya mahkemesinde meclis-i şer'de müteveffâ li-ümm er karındaşı Hâfiz Osmân bin Halîl Nevşir oğlu Hâlil nâm müteveffânın zevce-i menkûha-i metrûkesi ve evlâd-ı sagîrelerinin vasî-i mansûbeleri ma'rifetü'z-zât Hadîce bint-i el-Hâcc Ömer nâm hâtûn muvâcehesinde İstanos nâhiyesinde vâki' etrâf-ı erbaadan bir tarafı Kaym oğlu Nâbi mülkü ve bir tarafı Kıblı(?) Ömer mülkü ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı alân işbu hudûd ile mahdûd ma'lûmü'l-müştemilât eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreli olân mülk-i bağçenin garb cânibinden iki buçuk dönüm babası müteveffâ Şahbâz İbrâhim'den yarım dönümü vâlidem müteveffîye Kâmile hâtûndan müntakil bi'l-irsi'ş-şer'î yedimde mülk ve hakkım olduğu ecilden bağçe-i mezkûrede olân mezkûr üç dönüm hisse-i muayyenimi semen-i ma'lûme âhere bey' ve medrâme eylediğimde li-ümm er karındaşım müteveffâ-yı merkum Hâfiz Hasan'nın hissesi dahi benim hisse-i mezkûruma muttasıl olduğu hasebiyle zevce-i mezbûre Hadîce hâtûn ben semen-i mislinden aşağı beha ile alurım deyü semen-i mislini virmeyüb ancak merâmı bana rencide itmek garaz ve tefsânîyetini izhâr iderek bağçe-i mezkûrede olân

mezkûr üç dönüm hisse-i mezkûremi bey'e bilâ-mûceb mâni' ve mazâhim olmağla su'âl olunub memâ'nîni def' ve ref' olunmak matlûbumdur deyü ba'de'd-da'vâ ve's-su'âl fi'l-hakîka mezbûre Hadîce hâtûn bağçe-i mahdûd-ı mezkûrın garb cânibinden üç dönüm müddeîye-i mezbûre Sâliha hâtûn ber-vech-i muharrer babasından ve anasından irs-i şer'le müntakil mülk ve hakkı olduğu hâlde min gayr-ı vech-i şer'î mezbûrûnun bey' ve tasarrufuna mâ'ni ve mezâhim olduğu ikrâr ve i'tirâf idüb bu sûretde mezbûre Hadîce hâtûnun zikr olunan üç dönüm bağçe-i mezkûrede vechan mine'l-vücûh ve sebebâ mine'l-esbâb alâka ve medhalîyeti bulunmağın bilâ-mûceb mâni' ve mezâhim olması ezhet ciher adâvet ve'l-lefsânîyetden neş'et eylediği inde's-şer'î'l-enver zâhir ve bâhir olduğundan fi-mâ-ba'd mezbûre Hadîce hâtûn zikr olunan üç dönüm bağçeye ber-vechan taarruz ve mümânaat itmemek üzere taraf-ı şer'den mezbûreye tenbîh birrle bağçe-i mahdûd-ı mezkûrın garb cânibinden üç dönüm hisse-i muayyenesine mezbûre Sâliha hâtûn keyfe mâ yeşâ' ve yahtâr mâlike mutasarrife olub vakt-ı hâcetde ve bildiğine bey' itmek üzere işbu mürâsele ketb ve imlâ mezbûre Sâliha hâtûna î'tâ olındı lede'l-Hâce ibrâz olundukda ihhâc olunub mesâb oluna ve's-selâm

Fî 25 Za. [Zi'l-ka'de] sene 1271

No: 57

Cezâyirli el-Hâcc Mehmed'in

Medîne-i Antalya mahallâtından Makbûle mahallesinde sâkine ve zât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife Hânife ibnete Mehmed tarafından zikr-i âtî bey'e vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'iyye ârifân Mısırî Osmân Efendi ibn-i Abdullah ve Mısırî Mehmed Efendi ibn-i el-Hâcc Ahmed nâm kimesneler şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhîde ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân mezbûrenin zevci Cezâyirli Seyyid Mehmed bin Abdurrahman nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde kayınpederi işbu bâ'isü'l-kitâb Cezâyirli el-Hâcc Mehmed bin Mehmed nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr Makbûle mahallesinde kâin bir tarafı Nebi oğlu Alî menzili ve bir tarafı Mişyaş oğlu el-Hâcc Halîl menzili ve bir tarafı Arab el-Hâcc Mehmed Sâbık menzili ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî dört göz oda ve tahtında iki bâb mağaza ve bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk-i menzilin meşâ'an nısfî müvekkilem zevcem mezbûre Hânife hâtûnun akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına değin bi-tarîki's-şer'î yedinde mülk ve hakkı olmağla sâlifü'z-zikr menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olân rub' hisse-i şâyi'asını cem'-i tevâbi'-i müştemilâtıyla tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve muvârazaadan ârî bey'-i bāt-ı sahih-i şer'î ile yedi bin beş yüz guruşa kayınpederim merkum Cezâyirli el-Hâcc Mehmed Ağa'ya bi'l-vekâle bey' ve temlik ve şâyi'an teslîm eylediğimde

ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikden sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr yedi bin beş yüz guruşu müşterî-yi merkum Cezâyirli Mehmed Ağa yedinden vekâletim hasebiyle tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eyledim fi-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrın nısf-ı hisse-i şâyi'asında müvekkilem zevcem mezbûrenin aslâ ve kat'â alâka ve medhali kalmayub müşterî-yi merkum el-Hâcc Mehmed Ağa'nın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarîhi olmuştır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 20 Z. [Zi'l-hicce] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

(ve) Moravî Ahmed Ağa

ve Şâyik Baba Efendi

ve Kâtib İsmâ'il

ve Muhzırbaşı

IX/15a

No: 58

Bâ'is-i vesîka-i şer'iyye oldur ki

Medîne-i Antalya'ya tâbi' Gebiz Aşireti mahallâtından Aşağı Oba mahallesi sâkinlerinden zikr-i âtî ta'rîf-i şer' ile ma'rife Havvâ bint-i Mehmed nâm bikr-i bâliğa Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine aşiret-i mezkûr mahallâtından Macarlu mahallesi ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-vesîka Deli Ömer oğlu Mehmed bin Mûsâ nâm kimesne mahzarında bi't-tav'an ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Mollâ Mehmed beni mehr-i müeccel tesmîyesiyle tezevvüce tâlib olmağla ben-dahi iki yüz elli bir guruş mehr-i müeccel üzerine ber-vech-i şer'î nefsimi mezbûr Mehmed'e akd ve tezvîc eylediğimde ol-dahi ber-vech-i mübeyyen tezevvüc ve kabûl eyledi dedikde mukırrla mezbûr Mollâ Mehmed dahi ber-minvâl-i muharrer tasdîk ve tahkîk itmeğın alâ mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ollundu.

Fî 15 Z. [Zi'l-hicce] sene 71

No: 59

Sirân Nasrâniyyenin

Medîne-i Antalya mahallâtından Câmî-i Cedîd mahallesi mütemekkinlerinden Yani veled-i Bâbuşcu Hâcî İstefrûz nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i enverde li-ebeveyn kız karındaşı Sirân binte'l-mersûm Hâcî İstefrûz nâm ma'rifetü'ş-şahs tarafından zikr-i âtî husûsda husûmet ve murâfa'ya vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi mersûmenin zevci işbu bâ'isü'r-rakîm

Bakırcı Yorgi veled-i Yıvan nâm zimmî mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr Câmî'-i Cedîd mahallesinde vâki' bir taraftan Yarıcı oğlu Hâcî Vasîli menzili ve bir taraftan Zehâriye oğlu Hâcî Bendili menzili ve bir taraftan Yani oğlu Hâcî Mihâil menzili ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd ma'lûmü'l-müştemilât dört sehm aşarlu bir bâb mülk-i menzilde olân vâlidemiz hâlike Covanni kızı Alyanu nasrâniyyeden bi'l-irsi's-şer'î intikal iden altı sehm hisse-i muayyenesi bundan akdem Aslan Bali oğlu Hâcî Bendili zimmîyenin yedi yüz gurus semen-i medfû' makbûza bey' idüb ba'dehu mürd olân babam mersûm Hâcî İstefruz zimmî dahi menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olân altı sehm zevce-i mersûme vâlidem hâlike-i mersûmeden müntakil hisse-i irsiyesini bundan akdem kızı müvekkilem mersûm Siram nasrâniyyeye hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhâtinde hibe ve teslîm itmekle menzil-i mahdûd-ı mezkûrda vâlidem hâlike-i mersûme ve babam hâlike-i mersûmdan dolayı vechan mine'l-vücûh aslâ alâkam kalmayub lakin menzil-i mahdûd-ı mezkûrda kız karındaşım Anştaşiye nâm nasrâniyyeden bi-tarîki's-şer'î üç sehm hisse-i şâyi'amı müvekkilem mersûme kız karındaşım Siran fuzûlî zabt eder su'âl olunub keff-i yedine tenbîh olınmak matlûbumdur ba'de'd-da'vâ ve's-su'âl vekîl-i mersûm Bakırcı Yorgi zimmî cevâbında fi'l-vâki' müddeî-i mersûm Yani zimmînin menzil-i mezkûrda bi-tarîki's-şer'î üç sehm hissesi olub lakin bundan akdem mersûm Yani üç sehm hisse-i mezkûresi mukabilesinde kendi talebiyle ancak babası terekesi olân bir takım Babuşçu Alâtini alub mezkûr üç sehm menzil hissesini kız karındaş müvekkilem zevcem mersûme Siran'a terk ve bahş idüb hattâ mersûm Yani şühûd mazharında menzil-i mezkûrda vechan mine'l-vücûh benim alâka ve medhalim yokdur deyü ikrâr deyü itmişdi deyü inkâra mukarin def' ve tasaddî eyledi ikrâr-ı müddeâsını Zanâir oğulları Hoca İstira veled-i Kiryako ve Hoca Oran veled-i Dimitri şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'î isbât itmeğin mücebince müddeî-i mersûm Yani zimmî müvekkile-i mersûme Siran nasrâniyye üzerine bi-vech-i şer'î muârazadan men' olındığı mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 15 Z. [Zi'l-hicce] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Zanâiroğlu Hâcî İstirâtî

ve Hoca Oran

Birâderi Hâcî Mihail

Hâcî İstefruz

Yaylı oğlu Hâcî Dimitri

Zanâiroğlu Hâcî Oran

IX/15b

No: 60

Hoca Bavelus

Livâ-yı Teke dahilinde Elmalu kazâsı mütemekkinlerinden ve Ermeni ta'ifesinden İvan oğlu Kara Beyt nâm zimmî Teke Sancağı kürsî livası olân medîne-i Antalya meclisinde ma'kud-ı meclis-i şer'-i âlide Antalya mütemekkinlerinden iken bundan akdem mürd olân Hoca Bavelus veled-i Aleksî zimmînin vasîleri işbu bâ'isü'r-rakîm şahs-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife olân zevcesi Desbunu veled-i Tutturus ve sulbiyye kebîr(e) kızları Katerina ve Linev nâm nasrâniyyeler ile sulbî kebîr oğulları Yani ve Ligorî nâm zimmîler taraflarından zikr-i âtî husûsda husumet ve murâfa'ya vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi hâlik-i mersûm sulbî sagîr oğlu Yorda'nın tesviye-i umûrına kıbel-i şer'-i enverden bâ-hüccet-i şer'iyye vasî-i mansûbu hâlik-i mersûmın karındaşı Hacı İstefruz veled-e'l-mersûm Aleksî nâm zimmî muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb İzmir'de mütemekkin Ermeni tâifesinden Markar oğlu Kara Beyt nâm zimmîye olân hüccet-i ma'lûme bin iki yüz guruş deynimi benden kabz ve tahsîl hakkımda dâyinim-i mersûmın istid'â'sına mebnî altmış üç senesi Teke Sancağı kaim-makamı rif'atlı İzzet Bey Hazretlerine hitâben ol-vechile vurûd iden emirnâme-i sâmi-i hazret-i sadâretpenâhi mücebince deynim olân meblağ-ı mezkûru kaim-makam mîr-i mûmâ-ileyh benden talep ve tahsîlini murad itdikde ben-dahi târîh-i merkumda meblağ-ı mezkûru def'-i edâya iktidârım olmadığı ecilden meblağ-ı mezkûr mukabilesinde hâlik-i mersûm Hoca Bavelus cânib-i Elmalu'dan irsâl itmek üzere beher yükü altmış guruş fiâtıyla iki yüz hinta bey' ve mersûme vech-i meşrûh üzere iki yüz hinta-ı mübi'e edâsını taahhüdümü hâvî tarafımdan bir kıt'a deyn-i tahvîl-i tahrîr ve yedine î'tâ idüb semeni olân on iki bin guruşu zikr olunan on iki bin guruşu deynime mahsûb mîr-i mûmâ-ileyhe te'diye itmek üzere hâlik-i mersûm Hoca Bavelus zimmîye emr ve tenbîh eylediğimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer bi'l-muvâcehe edâya te'ahhüd olarak mukavelemiz vechile ben zikr olunan iki yüz yük hintayı mersûma tamâmen edâ ve teslîm itmemele yedine mahfûz anfü'z-zikr tahvîlimi dahi tahsîs itmiş isem de lakin hâlik-i mersûm Hoca Bavelus hinta-i mezkûr kıymeti olân meblağ-ı mezkûr olân iki bin guruş deynim mersûm Markar oğlu Kara bint-i olân on iki bin guruş deynime mahsûb olmak üzere kaim-makam-ı mîr-i mûmâ-ileyhe edâ ve teslîm itmemiş olduğundan mîr-i mûmâ-ileyh ben gâib-i ani'l-beled iken benim Elmalu kazâsında ma'lûmü'l-esâmî eşhâs zimmetlerinde olân alacaklarımdan on iki bin guruş tahsîl ve mersûm Markar oğlu Kara Beyt deynim olân meblağ-ı mezkûr on iki bin guruş mukabilesinde ahz ve zabt idüb bu takdîrce hinta-i mezkûr semeni olân on iki bin guruş hâlâ hâlik-i mersûm Hoca Bavelus zimmetinde kalmış olmağla

vasî ve vekîl-i mersûm Hâcî İstevruz'a su'âl olunub tereke-i hâlik-i mersûmdan bana teslîm olunmak matlûbumdur deyü ba'de'd-da'vâ ve's-su'âl vasî ve vekîl-i mersûm Hâcî İstefruz cevâbında fi'l-vâki' müddeî-i mersûm İvan oğlu Kara Beyt zimmî İzmir'de mütemekkin Ermeni tâifesinden Markar oğlu Kara Beyt zimmîye olân on iki bin deynine edâ olunmak üzere karındaşım hâlik-i mersûm Hoca Bavelus beher yükü altmış gurus fiatla iki yüz yük hınta bey' ve teslîm ve semeni olân on iki bin gurus deyn-i mezkûra mahsûben bâ-emr-i sâmi kabz ve tahsîline me'mûr olân altmış üç senesi Teke Sancağı kaim-makamı rif'atlı İzzet Beğ hazretlerine edâ itmek üzere emr ve tenbîh idüb hâlik-i mersûm Hoca Bavelus dahi me'mûriyeti vechile hınta-i mezkûrenin semeni olân meblağ-ı mezkûr on iki bin gurusu târîh-i merkumda kaim-makam-ı mîr-i mûmâ-ileyh İzzet Beğ'e tamâmen edâ ve teslîm idüb mîr-i mûmâ-ileyh dahi makbûzu olân meblağ-ı mezkûrdan on iki bin gurusu ol târîhde Isbarta kumpanyası Hactur nâm kimesne tarafından Bölice (boş) müddeî-i mersûm dâyini olân mersûm Markar oğlu Kara Beyt'e edâ itmek üzere der-i aliyyede mîr-i mûmâ-ileyh kapucukdarı el-Hâcc İbrâhim Ağa ma'rifete irsâl ve îsâl ve kapucukdar-ı mûmâ-ileyh İbrâhim Ağa dahi meblağ-ı mersûl-ı mezkûr on iki bin gurusu kaim-makam-ı mîr-i mûmâ-ileyhin kapucukdarı mûmâ-ileyhe iş'arı vechile İzmir cânibine mersûm Markar oğlu Kara Beyt zimmîye irsâl ve teslîm idüb ol-vechile îfâ-yı deyn itmekle binâen aleyh hınta-i mezkûr semeninden karındaşım hâlik-i mersûm Hoca Bavelus zimmetinde bir akçe bâkî kalmamışdır deyü ba'de'd-def' ve'd-da'vâ ve'l-inkâr dâfi'-i vasî ve vekîl-i mersûm Hoca İstefrus'dan def'-i meşrûhına beyyine taleb olundukda udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Antalya'da sâkin emvâl kâtibi Ahmed Tevfik Efendi ibn-i Abdullah ve udûl-ı ahrâr-ı nasrâdan Zenâir oğlu Hoca İstirâtî veled-i Kiryako li-eclî's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olındıklarında fi'l-hakîka müddeî-i mersûm İvaz oğlu Kara Beyt zimmî İzmir'de mütemekkin Ermeni tâifesinden Markar oğlu Kara Beyt zimmîye olân on iki bin gurus deynine edâ olunmak üzere dâfi'-i mersûm Hâcî İstefruz zimmînin karındaşı hâlik-i mersûm Hoca Bavelus veled-i Aleksî nâm zimmîye beher yükü altmışar gurus fiatiyle iki yüz yük hınta bey' ve teslîm ve semeni olân on iki bin gurus deyn-i mezkûre mahsûb bâ-emirnâme-i sâmi kabz ve tahsîle me'mûr olân altmış üç senesi Teke Sancağı kaim-makamı re'fetlü İzzet Beğ hazretlerine edâ ve teslîm itmek üzere emr ve tenbîh idüb hâlik-i mersûm Hoca Bavelus dahi me'mûriyeti vechile hınta-i mezkûrenin semeni olân meblağ-ı mezkûr on iki bin gurusu kaim-makam-ı mûmâ-ileyh İzzet Beğ'e bizim huzûrumuzda ol târîhde tamâmen edâ ve teslîm idüb mûmâ-ileyh dahi makbûzu olân meblağ-ı mezkûr on iki bin gurusu târîh-i merkumda Isbarta kumpanyası Hactur nâm kimesne tarafından Bölice tarîkiyle müddeî-i mersûmın deyni olân mersûm Markar oğlu Kara Beyt zimmîye edâ itmek üzere der-i aliyyede mîr-i mûmâ-ileyhin kapucukdarı el-Hâcc İbrâhim Ağa'ya irsâl ve îsâl idüb ol-vechile îfâ-yı deyn itmekle binâen aleyh hınta-i mezkûr

semeninden hâlik-i mersûm Hoca Bavelus yed ve zimmetinde bir akçe kalmamışdır bizler bu husûsda bu vech üzre şehâdet dahi ideriz deyü her biri nutku'l-lafz ve'l ma'nâ bi'l-muvâcehe edâ ve şehâdet-i şer'iyeye itdiklerinde ba'de't-tasdîk ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle müddei-i mersûm İvaz oğlu Kara Beyt zimmî meblağ-ı mezkûr on iki bin guruş metâlibeyle hâlik-i mersûm Hoca Bavlus'un veresesini mersûme bi-vech-i şer'î muârazadan men' olındığı mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 15 Za. [Zi'l-ka'de] sene 1271

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan Hâcî Ömer Ağa

A'zâ'dan Nakib Ağa

Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

Müfti Hasan Efendi

Müfti-i belde Hasan Efendi

IX/16a

No: 61

Medîne-i Antalya mahallâtından (boş) mahallesi ahâlîsinden Hüseyin Beğ ve Mahmûd Beğ ibneyn-i İbrâhim Beğ nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Mora muhâcirlerinden olup medîne-i mezbûre mahallâtından Timurcu Süleymân mahallesinde sâkin iken bundan kadem vefât iden Süleymân Sipahi ibn-i (boş) nâm müteveffânın sulbiyye sagîre kızı Meryem'in tesviye-i umûrına bâ-hüccet-i şer'iyeye vasî-i mansûbu işbu bâ'isü'l-kitâb Moravî Osmân Ağa ibn-i (boş) mahzarında her biri bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Osmân Ağa bi'l-izni's-şer'î sagîre-i mezbûrenin mâlından bizlere bin yedi yüz altmış guruş idâne ve teslîm eylediğinde biz dahi yedinden istidâne ve kabz idüb meblağ-ı merkum ile semeni târîh-i kitâbdan bir sene tamamına değin müeccel ve mev'ûdiyetini sagîre-i mezbûre mâlından vasî-i mezbûr Osmân Ağa yedinden iştirâ ve kabz eylediğimiz bir cild dört kitâbı semeninden dahi iki yüz altmış dört guruş ki cem'an iki bin yirmi dört guruş zimmetimizde sagîre-i mezbûreye vâcîbü'l-edâ deynim dediklerinde gibbe't-tasdîk mukirrân-ı mezbûrân Hüseyin Beğ ve birâderi Mahmûd Beğ huzûr-ı şer'de vasî-i mezbûr Osmân Ağa mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb işbu hüccet-i şer'iyeye mantûkınca bizim iştirâken zimmetimizde sagîre-i mezbûreye edâsı vâcîb deynim olan meblağ-ı mecmû' merkum iki bin yirmi dört guruş mukabilesinde müştereken yedimizde mülk ve hakkımız olup medîne-i mezbûrda sûk-ı sultânîde Kapu Ağzı nâm mahâlde vâki' bir

tarafdan kal'a divârı ve bir tarafdan berber dükkânı ve tarafeyni tarîk-i âmm ile mahdûd Bazar Ağası dükkânı dimekle ârif bir bâb dükkânımızın nısfını fârîgan ani'ş-şevâîli vasî-i mezbûre Osmân Ağa'ya rehin vaz' ve teslîm ol-dahi irtihân ve kabûl eyledikten sonra deyn-i merkumu edâ ve fekk-i rehin mümkün olmaz ise nısf-ı dükkân-ı mezkûru semen-i misli ile âhere bey' ve kabz-ı semene ve semeninden deyn-i mezbûru vasî-i mezbûr Osmân Ağa'ya edâya azl ve infâzdan masûn ve hin-i akd-ı rehinde meşrû-ı vekâlet-i devriyye ile tarafımızdan işbu hâzır-ı bi'l-meclisi'ş-şer'î Moravî Ahmed Efendi ibn-i (boş) vekîl-i nâ'ib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimizde ol-dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl eyledi dediklerinde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 17 R. [Rebî'ü'l-âhir] sene 1271

Şühûdü'l-hâl

Tüccâr-ı hayriyyeden Şehbender Vekîli Süleymen Edendi

Tüccâr-ı hayriyyeden Moravî İbrâhim Ağa

Moravî Nu'mân Ağa oğlu İbrâhim Ağa

Mâl kâtibi Ahmed Tevfik Efendi

ve el-Hâcc Enis Efendi

ve Bazar Ağası Yusuf Ağa

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

No: 62

Yeni Osmân Aşîreti'nden Hâcı İmâm oğlu Arab Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'de Yeni Osmân Aşîreti'nden Kara Mûsâ bin Mollâ Hüseyin nâm kimesne mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb Mollâ Hüseyin'in pederi müteveffâ yedine cihet-i karzdan alacağım olân altı yüz on guruşdan beş yüz guruşunu kable'l-mevb(?) merkum Mûsâ ahz eylemiş isem de yüz on guruşu hâlâ zimmetinde alacağım kalmağla vârisi olân oğlu Mollâ Hüseyin'den talep ve da'vâ iderim su'âl olunub elverilmesi muradımdır dedikde gibbe's-su'âl merkum Mollâ Hüseyin ikrâr ise de pederim hâl-i hayâtında altı yüz on guruşu bi't-tamam edâ ve teslîm eylediğinde bir akçe deyni kalmamışdır deyü vaz'-ı meşrûhını beyyine talep olundukda yine aşîret-i mezkûreden Mollâ Velî bin Mollâ Mehmed ve Mollâ İsmâ'il bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde ba'de't-tasdîk ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın Arab Abdullah'ın Mollâ Hüseyin üzerine vech-i şer'î da'vâsından men' olındığı işbu mahalle şerh verildi.

Fî selh-i C. [Cemâziye'l-âhir] sene 71

IX/16b

No: 63

Husûs-ı âtiyyü'l-beyân mahâlinde keşf ve fasl ve hasm için cânib-i şeriât-ı garrâdan iltimâs olunmayan bu fakîr bi'z-zât medîne-i Antalya mahallâtından Makbûle mahallesinde vâki' zikr-i âti menzile varub zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî muvâcehelerinde akd-ı meclis-i şer'-i âlî itdikde mahalle-i mezbûre mütemekkinlerinden şahs-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife Beşrin bint-i Mekye nâm nasrâniyye tarafından zikr-i âti da'vâya vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi mersûmenin zecvi Hâcî Bavli veled-i İstebul nâm zimmî meclis-i ma' kud-ı mezkûrda mahalle-i mezbûr mütemekkinlerinden olub bundan akdem mürd olân Mumcu oğlu Totorsî veled-i Mihâil nâm zimmînin işbu bâ'isü'r-rakîm zeve-i metrûkesi ve hâlik-i mersûmın firâşından hâsıl ve mersûmeden mütevellîd Kiryad ve Yorgi nâm kebîrtân üzerine bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr Makbûle mahallesinde vâki' bir taraftan Alâ'iyeli Hâcî Oğlan menzili ve bir taraftan vakf menzili ve tarafeyni tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki göz oda ve bir mikdâr havluyu müştemil işbu muayene olunan bir bâb mülk-i menzilin şâyi'an nısfı anfü'l-beyân İnad ve Kirya ve Yorgi ile Desbenu ve Marya'nin mevrûsları[♦] hâlik-i mersûm Tuto'nun ve diğeri nısfı şâyi' hâlik-i mersûmın karındaşı Terzi Başî Yani zimmînin mülkleri olub târîh-i hüccetden on bir sene mukaddem menzil-i meşâ'-i mezkûr bi't-taleb şer'-i şerîf mârifetiyle ber-vech-i adâlet taksîm olındığında menzil-i mezkûrdan tûlen yirmi yedi ve arzen ve dokuz karış ebniye ile sokak kapusunda hin-i duhûlde sağ tarafında olân bir kanadını müştemil Alâ'iyeli Hâcî Oğlan nâm zimmî menzili cânibinde vâki' mahalle ifrâz ve mersûm Terzi Başî Yani zimmîye ta'yîn ve tahsîs olundukda mersûmâtân her biri bi'l-rızâ' kabûl ve ol-vechile tasarruf itdiklerinden sonra mersûm Terzi Başî Yani zimmîden müvekkilem zevcem mersûme Şirin'in iştirâ eylediği nısf-ı menzili hissesinden zikr olunan tûlen yirmi yedi ve arzen dokuz karış bir kanad sokak kapusunu müştemil ebniyesine mersûmât İnad ve Desbenu ve Marya mevrûsları hâlik-i mersûm Toturus'un hissesi dâhilinden olmak zu'mla zabt itmek murad iderek taarruz ve müdâhale idile su'âl olunub müdâhalelerin men' olunmak bi'l-vekâle matlâbumdur deyü ba'de'd-da'vâ ve's-su'âl mersûmât İnad ve Desbenu ve Marya cevâblarında mersûm Terzi Başî Yani zimmînin müdde'ye-i mükekkile-i mersûme Şerin'e bey' eylediği menzil hissesi ancak işbu muâyene olunan menzil-i mahdûd-ı mezkûr nısfının saçak ve kemerlerinin Mollâ Hayreddîn'den menzil-i mahdûd-ı mezkûrın arkasında vâki' vakf menzili divârına arzen Hâcî Oğlan nâm zimmî menzili divârına kadar arsa olub zikr olunan tûlen yirmi yedi ve arzen dokuz karış bir kanad sokak kapusunu

♦ Doğrusu "mûrisleri".

müştemil olân ebniye mezbûr müvekkile-i mersûme Şirin nasrâniyyenin binâ-yı mezkûrda aslâ alâkası yokdur deyü ba'de'l-inkâr müddeî-i vekîl mersûm Hâcı Bavli zimmî ber-vech-i muharrer müddeâsını ityân-ı beyyineden izhâr-âciz ile bi't-taleb mersûmât İnad ve Desbenu ve Merya nasrâniyyelerden her biri alâ mâ vakfî's-su'âl ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebiyle müddeî-i vekîl mersûm Hâcı Bavli zimmî da'vâ-yı mezkûresiyle mersûmât İnad ve Desbenu ve Marya nasrâniyyelere bilâ-beyân muârazadan men' ve def' olındığı mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 15 R. [Rebî'ü'l-âhir] sene1271

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan Moravî Alî Ağa

A'zâdan el-Hâcc Ömer Ağa

Tüccâr-ı hayriyyeden Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

ve Moravî Ahmed Efendi

ve el-Hâcc (silik) Ağa

ve Moravî Müstervî Hüseyinî

ve Zanâiroğlu Hâcı İstirâtî

ve Hoca Oran

gayrihum

IX/17a

No: 64

Bâ'is-i vesîka-i şer'iyeye oldur ki

Medîne-i Antalya hâric-i sûrunda vâki' Takyeci mahallesi ahâlîsinden Mumcu Hasan ve karındaşı Hüseyin ibneyn el-Hâcc Mustafâ Meşâh nâm kimesneler meclis-i şer'î şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-vesîka Yolcu Ömer bin Osmân nâm kimesneler mahzarlarında her biri üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkum Ömer üç seneden berü bizim ile pirinç ve sabun ve kahve ve kına vesâ'ir eşyâ ve ahz ve î'tâ idüb isnâ-i mezkûreden bir buçuk seneye gelinceye kadar cüz'î ve küllî yedimizden iştirâ ve kabz eylediği ma'lûmü'l-vezn pirinç ve kahve ve sabun ve kına ve bir aded Trablûs kuş ve sâ'ir ma'lûm semenleri olân bâ-defter-i müfredât iki bin yedi yüz seksen gurus yirmi beş para alacağımı taleb iderim ve ba'de'd-da'vâ müddeî-i aleyh merkum Ömer istintâk olundukda cevâbında müddeîyân-ı merkumân Hasan ve Hüseyin'in bâ-defter-i müfredât benden taleb da'vâ eylediklerim pirinç ve sabun ve kahve ve kına ve bir aded Trablus kuşağı ve sâ'ir semeni olarak meblağ-ı mezkûr iki bin yedi yüz seksen gurus yirmi beş para merkulara deynim değildir ve eşyâ-i muharrere-i mezkûreyi

merkulardan iştirâ ve kabz itmedim deyü küllîyen inkâr itmekle müddeîyân-ı merkumân Hasan ve Hüseyin'den da'vâ-yı meşrûhalarına mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-âciz idüb tahlîfe dahi tâlib olmamalarıyla mücebince müddeîyân-ı merkumân Hasan ve Hüseyin eşyâ-i muharrere-i mezkûre semeni deyü müddeâları olan meblağ-ı mezkûr iki bin yedi yüz seksen guruş yirmi beş para metâlibeleriyle mezbûr Ömer bilâ-beyân muârazadan men' ve def' olındığı alâ mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı

Fî 27 Ra. [Rebî'ü'l-evvel] sene 271

No: 65

Medîne-i Antalya mahallâtından Timurcu Süleymân mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Çandırî Hâcî oğlu el-Hâcc İbrâhim bin el-Hâcc Ömer nâm müteveffânın sulbiyye kebîre kızları Hadîce ve Hâfîze nâm ma'rifetü'z-zât hâtûnlar meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Çakırlar karyesi ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-vesîka Cemil oğlu Halîl nâm kimesne mahzarında her biri üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mevrûsumuz babamız müteveffâ-yı merkum Hâcî oğlu el-Hâcc İbrâhim'in merkum Halîl zimmetinde cihet-i karzdan alacağı hakkı bin yirmi üç guruş ba'de vefâtihî müstakilen bizim hisse-i irsiyemize ta'yîn ve tahsîs olunmuş olmağla su'âl olunub meblağ-ı mezkûru merkumdan alıverilmek bi'l-vekâle matlûbumuzdur dediklerinde gibbe's-su'âl merkum Halîl cevâbında fi'l-vâki' müddeîyân-ı mezbûrtânın mevrûsları babaları müteveffâ-yı merkum Hâcî oğlu el-Hâcc İbrâhim târîhden üç sene mukaddem cihet-i karzdan bin yirmi üç guruş deyni olduğunu ikrâr lakin meblağ-ı mezkûrdan dâyinim olan merkum el-Hâcc İbrâhim'e hâl-i hayâtında ve târîh-i merkumda kendüye bey' itmiş olduğım bir re's öküz semeni üç yüz guruş ve Çakırlar karyesinde merkumın emriyle Hâcî Velî nâm kimesneye bi'l-î'tâ ol-dahi merkum el-Hâcc İbrâhim'e teslîm itmiş olduğu nakden dört yüz yirmi guruş ki cem'an yedi yüz yirmi guruş def' ve teslîmâtım ba'de'l-ihrac bâkî üç yüz üç guruş deynim kalmışdır deyü ba'de'd-def' ve'l-inkâr dâfi'-i merkum Halîl'den def'-i meşrûhına beyyine taleb olundukda udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden lede't-tezkiye makbûlü's-şehâde eyledikleri zâhir ve mütehakkık olan Çakırlar karyesinden Mehmed bin Nasuh Ağa ve Topçu İbrâhim bin Abdullah ve Sarı oğlu Hüseyin bin Mustafâ ve Kavvâs Ahmed oğlu Sâlih nâm kimesneler şehâdetleriyle def'ini ber-nehc-i şer'î isbât itmeğın mücebince müddeî-i aleyh merkum Halîl'in ikrârı olan meblağ-ı mütebâkî-i mezkûr üç yüz üç guruşu müddeîtân-ı mezbûretân Hadîce ve Hâfîze hâtûnlara edâsına tenbîh olunub mezbûre hâtûnlar Halîl'e ziyâde da'vâlarıyla ber-vech-i şer'î muârazadan men' olındıkları tescîl ve bi'l-iltimâs huzûr-ı âlîlerine i'lâm olındı bâkîü'l-emr an-lehü'l-emr tahrîren fil yevmi'l-hâmis aşere min şehri Rebî'ü'l-âhir sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

IX/17b

No: 66

**Teke Sancağı'nda Kâin Elmalu Kazâsında Vâki' Abdâl Mûsâ Hazretlerinin
Zâviyesi Müstakilâtının Zâviyedarı Şeyh İsmâ'il Hakkı Efendi Tarafından Zabt ve
İdâre Olunması Bâbında Emr-i Âlî Sûreti**

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l- â'lem müdebbir-i umûrî'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmîm-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-saâdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sünûfi'l-avâtîfi'l-meliki'l-a'lâ hâlâ Konya eyâleti vâlisi olup mecîdiye nîşan-ı hümâyûnumu ikinci rütbesini hâiz ve hâvî olân vezîrim Hâfız Mehmed Paşa edâm Allahû te'alâ iclâlehü ve iftihar'ül-emâcid ve'l-mekârim cami'ü'l-mehâmmid ve'l-ahkâmü'l-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-mülkü'l-îtâf rütbe-i sâlise eshâbından Teke Sancağı kaim-makamı Mehmed dâme mecdühü fûrûli'l-îmân el-mütehakkîkîn nâ'ib ve müfti zîde ilmühûmâ mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'zâ-yı meclis ve vücûhu memleket zîde kadrühûm tevki'-i ref'-i hümâyûnum vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Teke Sancağı'nda kâin Elmalu kazâsında sefer-gufrân olân Abdal Mûsâ kuddîsî sırullah Alî hazretlerinin zâviyesi vakf-ı müstefi'dâmı mukaddemce mâliye hazîne-i celîle sevk-i zabt ile mukabilinde zâviyedârı bulunan tarîk-i aleyh Nakşibendîyeden kıdvetü'l-sülehâlû sâlihîn Şeyh es-Seyyid İsmâ'il Hakkı zîde takvahuya mahal umûrından ma'-hiye yüz yirmi beş gurus mâ'aş tahsîs olunarak vakf-ı mezbûr cânib-i hazîne-i celîlelerinden mültezimden müdâhale olunmakta bulunmuş ise de mâ'aşı mezkûr ve zâviye-i mezkûrede olân fukarâ ve dervîşânın kîfâyet itmedikden başka vakf-ı mezbûr müstakilâtını derûhde iden müstelzim tarafından Şeyh-i mûmâ-ileyh te'addî ve rencide vuku' bulmakta olmasıyla vakf-ı mezbûr sâ'ir izz-i kirâm hazret-i evkâfi misüllü müstesnâ tutularak tarafından bi't-ta'sîr zâviye-i mezkûr masârifine sarf olunması hususunu şeyh-i mûmâ-ileyh mahallinde bâ-arzûhâl niyâz ve istirhâm itmiş olduğına bu sûret idâre-i merhamet iâre-i seniyyem bulunduğu dâir Konya meclis-i kebîrinden tanzîm olunan mazbata takdîm kılındığını beyân ve husûs-ı mezkûra icrâ'-yı îcâbı sen ki vâlî-i müşârü'l-ileyhsin sen ki iftiharü'l-sülehâlû sâlihîn Çelebi Efendi zîde resedet tarafından bu kere ve diyâr-ı şevket-ferâdet bâ-tahrîrât inhâ ve iş'ar olunmuş ve tedkîkât-ı îcâbiye ve kıvâiyesi bi-ecri keyfiyet meclis-i muhasebe-i mâliyyeye havâle olundukda zâviye-i mezbûre türbedârlığı Şehy-i mûmâ-ileyhin bâ-berât-ı âlî uhdesinde olub livâ-i mezbûr emvâlinden ber-vech-i muharrer kendüsüne şehriye yüz yirmi beş gurus mâaş tahsîs kılınmış olduğu ve livâ-yı mezbûr dâhilinde kâin hırâs-ı şahânemden mazbût olân ve eshâbı uhdelerinde bulunan kâffe-i iltizâmâtın mikdârı bidâtı mübeyyen bidâyet-i Tanzimât mülkiyemde tanzîm olunan sûret-i defterlerde mezkûr Abdal Mûsâ çiftliği ile merbûtu olunan

kâffe-i arâzî ve âsiyâb ve bağ ve sâ'ir dâhil bulunduğ u misüllü livâ-yı mezkûrın vâridât-ı rûsûmiyesi miyânında Elmalu kazâsında icâr-ı âsiyâb ve çiftlik rûsûmu altmış dokuz senesine mahsûben yedi bin iki yüz elli gurus bedel ile mahallince tâlibleri uhdesine ihâle olunmuş idüğ ü defterde kayden tebeyyün eylemiş ve zâviye-i mezkûrenin Akçay'dan alınmış bir arığ ı olub müzâra'da mezkûr su ile deverân kimesneler bostan ile altâdan(?) hasılât virdiklerinden arık-ı mezkûrın hasılâtıyla mevâdd-ı sâ'iresinin müteveccihâtı zâviye-i mezbûre vakfi tarafından zabt olunmak iktizâ eylediğ i ricâl-i devlet-i aliyyemden defter emîni iftiharü'l-eâlî ve'l-i'zâm Tevfik Bey dâme ulüvvühü tarafından i'lâm olunmuş olduğ ına zâviye-i merkume arâzî-i ve sâ'iresinin vakf-ı mezbûrın müstakilât-ı mazbûtu demek olduğ ı tedkîkât-ı vakı'adan anlaşıldığ ına binâen Şeyh-i mâmâ-ileyh buna mukabil mahal emvâlinden tahsîs olunmuş olunan meblağ-i mezbûr yüz yirmi beş gurus maâşın bi't-tevkîf müstakilât-ı mezbûrenin şeyh-i mûmâ-ileyh tarafından zabt ve idâresi lâzım geleceğ ine dâir meclis-i mezkûrdan kaleme alınan mazbata bi'l-fi'l umûr-ı mâliye nâzırı olub mecîdeye nîşân-ı hümâyûnumun birinci rütbesini hâiz ve hâmil olunan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l- â'lem müşîr-i sadâkat-senirem el-Hâcc Safvetî Paşa edâm-Allahû te'alâ iclâlehu tarafından bâ-tahrîr lede'l- arz ol-vechile tesviyesine irâde-i aliyyem taalluk iderek mücebince mezkûr çiftlik ve arâzî ve sâ'irenin yetmiş senesinden itibâren şeyh-i mûmâ-ileyh tarafından zabt ve idâresi zımında hazinece îcâbı icrâ' ve maâş-ı mezkûrın sene-i merkume Martı'ndan itibâren kat'i ve tevkîfi içün tahrîrât-ı mahsûs (silik) kılınmış olmağ la vech-i meşrûh üzre amel ve hareket bezli miknet eylemek fermânım olmağ ın mahsûsan işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve î'tâ olındı keyfiyet emr u irâde-i aliyyem ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh üzre zâviye-i mezbûrenin vakf-ı müstakilâtı olân marrü'z-zikr Abdâl Mûsâ çiftliğ i merbûtu olân arâzî ve âsiyâb ve bağ vesâ'irenin yetmiş senesi Mart'ından itibâren şeyh-i mûmâ-ileyh tarafından zabt ve idâresiyle bundan böyle kimesne tarafından bir gûna mümanaat ve muhâlefet vuku' bulmayarak ve hâsılât-ı vakıasını zâviye-i mezkûr masârifine sarf olunarak taraf-ı müstecmili'l-mücedd ve'sş-şeref-i şahânem içün da'vât-ı hayriyye isticlâbına mezîd-i i'tinâ' ve sarf-ı rû'yet ve sen ki kaim-makam vesâ'ir mûmâ-ileyhsiz mazmûn-ı emr u fermân-ı mülükânem sizin dahi meczûmunuz oldukda müceb-i muktezinin tenfiz ve icrâ'sına mübâderetle hilâf-ı hâl ve hareketden tevakkî ve mübâaded eylesiniz şöyle bilesiniz ki alâmet-i şerîfeme i'timâd kılāsınız tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min şehr-i Cemâziye'l-âhire sene seb'în ve mieteyn ve elf

IX/18a

No: 67

Teke Sancağı Kaş kazâsı dahilinde kâin kasaba sâkinlerinden ma'rifetü'z-zât Âişe bint-i İsmâ'il nâm hâtûn tarafından husûmet itmeye ve murâfa'ya vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi zevci Güzel Mustafâ bin Mehmed nâm kimesne medîne-i Antalya meclisinde ma' kud-ı meclis-i şer'-i âlîde kasaba-i mezbûreden Hüseyin Ağa oğlu Süleymân hâzır olduğu hâlde yine kasaba-i mezbûre ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-kitâb Burdurî Kethüdâ oğlu el-Hâcc Osmân bin Osmân üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkum Süleymân târîh-i hüccetden üç sene mukaddem kasaba-i mezbûre yaylakı Kömiye nâm karyede Köfteli mahallesinde vâki' menzilin leylek arka divarını delüb hafiyeten içeriye dühûl ederek müvekkilem zevcem mezbûrenin iki adet çamaşırı ve çuğallarında mahfuz beheri yirmişer guruşluk yüz adet eski yirmilik altun (ve) beheri yirmi birer guruşluk elli adet cedîd yirmilik altun (ve) beheri otuzar guruşluk atuz adet bütün İslambol altunu ve beheri ellibeşer guruşluk on adet yaldız altunu ve beheri seksener guruşluk on adet bütün Mahmûdiye altunu ve beheri yüz on beşer guruşluk üç adet İngiliz lira altun on beş guruşluk bir adet tebrin rüb'î altunu ve beheri onar guruşluk otuz altı adet finduk rüb'î altun ile ve yirmi ikişer guruşluk yüz adet çinko ta'bîr olunur riyâl ve beheri yirmi ikişer buçuk guruşluk elli adet saçlı riyâl ve beheri yirmi beşer guruşluk yetmiş beş adet direkli riyâl ve beheri beşer guruşluk beş adet beyaz mecîdiye ve iki yüz elli adet beyaz yirmi paralık olarak cümlesi on iki bin guruşa baliğ olan nükud-ı mevcûdemi ahz ve gasb ve iki gün sonra tebdîl idivermek üzere işbu hâzır-ı bi'l-meclis merkum el-Hâcc Osmân'a teslîm idüb hattâ merkum el-Hâcc Osmân meblağ-ı mağsûb-ı mezkûru gâsıb-ı merkum Süleymân yedinden ol-vechile ahz u kabz eylediğini ikrâr dahi itmiş olmağla su'âl olunub müddeî-i gâsıb olan merkum el-Hâcc Osmân'dan meblağ-ı mezbûr elverilmesi bi'l-vekâle matlûbumdur dedikte gibbe's-su'âl merkum el-Hâcc Osmân husûs-ı mezkûru küllîyen inkâr itmekle müddeî-i vekîl-i merkum güzel Mustafâ'dan beyyine taleb olundukda kasaba-i mezbûr ahâlîsinden Mavi oğlu Mustafâ bin Abdullah ve Ulya oğlu Alî bin el-Hâcc Hasan li-eclî's-şehâdet meclis-i şer'e hâzırân olub istîşhâd olındıklarında merkum Süleymân müddeî-i mezbûr Güzel Mustafâ'nın hânesinden on iki bin guruşluk icnâs altun alub tebdîl idivermek için bana teslîm eyledi deyü merkum el-Hâcc Osmân bizim huzûrumuzda ikrâr eyledi diyerek ikrârına merkumân-ı makam-ı şahâdetde ihbâr itmişler ise de kolları yalnız altuna münhasire olduğundan başka müddeâ-i müslibâtdan olarak mâl-mağsûb da'vâsı olmağla işbâh-ı nezâhir nâm kitâbda mestûre ve ta'yîn fi'l-emânât ve'l-hibete ve's sadakate ve's-şirkete ve'l-müsnariyete ve'l-gasb mes'ele-i şer'iyesine binâen lazımu'l-beyân olan enva'i ve efrâd-ı müddeâ tasrîh u beyân olunmadığı ecilden merkumânın şehâdetleri hayr-ı kabûlde olmayub müddeî-i vekîl-i merkum tahlîfe dahi tâlib olmamağla mücebince müddeî-i aleyh merkum el-

Hâcc Osmân üzerine şer'an bir akçe ve bir nesne terkip etmeyüb müddeî-i vekîl-i merkum güzel Mustafâ da'vâ-yı mezkûresiyle müddeî-i aleyh merkum el-Hâcc Osmân bilâ-beyân muârazadan men' ve def' olunmağla ala mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı

17 Za. [Zi'l-ka'de] sene 1271

Şühûdü'l-hâl

Müfti-i belde Hasan Efendi

Nakibü'l- eşrâf Mehmed Ağa

A'zâdan Moravî Alî Ağa

A'zâdan el-Hâcc Ömer Ağa

A'zâdan Ebûbekir Efendi

A'zâdan Mehmed Hurşid Efendi

A'zâdan Yusuf Ağa

IX/18b

No: 68

Medîne-i Antalya hâric-i sûrda vâki' Takyeci mahallesi ahâlîsinden Hasan Hüseyin ibn-i el-Hâcc Mustafâ Müskâh nâm kimesneler vâlideleri Râbia hâtûn hâzırân oldığı hâlde medîne-i mezkûre mahkemesine mahsûs odada ma' kud-ı meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Antalya tüccârından işbu bâ'isü'l-vesîka Abdülhamid Efendi ibn-i el-Hâcc İbrâhim ve Hanacı Süleymân bin Mahmûd ve İngiliz Konsolosu Canberdi cenâbı tarafından husûsî işbu vekîl-i sâbitü'l-vekâleleri a'zâ-yı meclisden Moravî Alî Ağa ibn-i ve re'âyâ-yı devlet-i aliyyeden Zanâiroğlu Hâcî Dimitiri tarafından kezâlik husûsî işbu vekîli babası a'zâdan Hoca Oran ve Buyar oğlu Nikola veled-i Vasili ve Tuzcu oğlu Hâcî İstirâfî veled-i Yorgi ve mersûm Tuzcu oğlunun uşağı Dimitri veled-i Can Re'is oğlu Hâcî Ligorî veled-i Kostandi ve Yafalı Yurtakuş dimekle ma'rûf Yasef veled-i Mûsâ nam kimesneler muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tamm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtû'z-zikrin sūdûrına değın irsen ve hâzır-ı bi'l-meclis vâlidemizden inhâ bâ-ale's-seviyy iştirâken ve müstakilen yedimizden mülk ve hakkımız olub sâlifü'z-zikr Takyeci mahallesinde vâki' iki tarafdan Takılı Mustafâ menzili ve bir tarafdan Moravî Hâcî Hüseyin menzili ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki göz oda ve eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreli bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb menzil ile yine akd-ı âtîyyü'l-bey'in sūdûrına değın kezâlik irsen ve inhâ bâ-ale's-seviyy iştirâken ve müstakilen yedimizde mülk ve hakkımız olub Antalya'ya tâbi' İstanos nâhiyesinde vâki' tarafları Halıcı Dur Alî ve Hâcî Osmân Efendi ve Gökçe Hâcî oğlu menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdûd malûmü'l-müştemilât bir bâb menzilizimizi ma'an cümle müştemilâtıyla tarafeynden îcâb ve

kabûlü hâvî şürût-ı müfsid(e) ve uhûd-ı müfsideden ve tagrîr ve gabinden ve telceîden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bi-sıfata vâhîde on üç bin üç yüz otuz beş guruşa mezbûrûn Abdülhamid Efendi ve Hanacı Süleymân ve Konsolos Canberdi vekîl Alî Ağa ve Hâcî Dimitri tarafından kezâlik vekîli babası Hoca Oran ve Buyar oğlu Nikola ve Tuzcu oğlu Hâcî İstirâtî ve uşağı Dimitri ve Can Re'is oğlu Hâcî Ligorî ve Yafalı Yurtakuş Yasef nâm kimesnelere bey' ve temlîk ve teslîm eyledğimizde ânlar dahi ber-vech-i muharrer asâlete ale'l-iştirâk iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eylediklerinden sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr on üç bin üç yüz otuz beş guruşu merkur Abdülhamid Efendi'den bizim zimmetimizde mısır meta'ı semenden alacağı olân altı yüz kırk guruş ve merkur Hanacı Süleymân'ın zimmetimizde hınnâ ve sâ'ir eşyâ semeninden alacağı olân beş yüz doksan beş buçuk guruş ve mersûm İngiliz Konsolosu Canberdi cenâblarının kezâlik zimmetimizde eşyâ-i ma'lûme semeninden alacağı olân bin yüz elli beş guruş ve mersûm Hoca Oran oğlu Hâcî Dimitri'nin yine bizim zimmetimizde mısır meta'ı semeninden üç yüz on bir guruş ve mersûm Tuzcu oğlu Hâcî İstirâtî'nin zimmetimizde eşyâ-ı ma'mûlûme semeninden alacağı olân bin beş yüz altmış altı guruş ve mersûm Buyar oğlu Nikola'nın zimmetimizde eşyâ-i ma'lûme semeninden alacağı olân yedi yüz yirmi altı guruş ve mersûm Can Re'is oğlu mersûm Hâcî Ligorî'nin zimmetimizde eşyâ-i ma'lûme (semeninden) alacağı olân iki bin yedi yüz altmış iki guruş ve mersûm Yafalı Yurtakuş Yasef'in zimmetimizde sabun semeninden alacağı olân dört bin sekiz yüz kırk beş guruş ki cem'an on üç bin üç yüz otuz beş guruş haklarından hass-ı meşrûha üzre her birimizin hakk-ı sarîhi ve bizlerden matlûbuna bi-kadrü'l-hassas (ve) takâs ve mahsûb eylediğimizde ânlar dahi mukâsa ve kabûl idüb ol-vechile biz menzileyne-i mezkûreyne semenlerini mezbûrlardan onlar dahi deynümüz mukarrere-i mezkûrelerini bizden istîfâ ve her birimiz âhere îfâ-yı hakk eyledik fi-mâ-ba'd menzileyne-i mahdûdeynde bizim aslâ ve kat'â alâka ve medhalimiz kalmayub mezbûrın Abdülhamid Efendi ve Hanacı Süleymân ve Konsolos Canberdi ve Hoca Oran oğlu Hâcî Dimitri ve Hâcî Dimitri ve Buyar oğlu Nikola ve Tuzcu oğlu İstirâtî ve mersûm Tuzcu Oğlu'nun uşağı Dimitri ve Can Re'is oğlu Hâcî Ligorî ve Yurtakuş Yasef nam kimesnelerin düyûn-ı mezkûreleri vechile ale'l-iştirâk mülk-i müşterâları ve hakk-ı sarîhleri olmuştur keyfe mâ yeşâ'ûn yehtârûn bi-kadrü'l-hassû'l-mezkûra mâlik ve mutasarrıf olsunlar dediklerinde anfü'l-beyân dâyinûn-ı merkûmûn tarafından asâleten ve vesâleten vâki' olân tasdîki'ş-şer'îden sonra yine merkuman Hasan ve Hüseyin huzûr-ı şer'de bâlâda mezkûrû'l-esâmî bi'l-cümle dâyinleri mezbûrûn muvâcehelerinde her biri bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı i'tirâf idüb işbu meclis-i şer'de muayene olunub kendülere teslîm eylediğimiz iki kıt'a defterlerimizde muharrerü'l-esâmî medyûnlarımız gâibûn-ı ani'l-meclis ma'lûmü'l-esâmîlerin zimmetlerinde olân alacağımız merkumûna rızâ'mız ile hibe ve kabz (ve) taslît eylediğimizde ânlar dahi zu'mât-ı mezkûreyi

ittihâb ve kabûl ba'demâ ânların bize ve bizim ânlara ve madyûnlarımız olân eşhâsa aslâ taalluk ve müdâhalemiz kalmamışdır dediklerinde kezâlik mezbûrûn tarafından gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 15 Ra. [Rebî'ü'l-evvel] sene 1271

IX/19a

No: 69

Medîne-i Antalya'ya tâbi' İstanos nâhiyesinde vâki' kurâlarından Çay Kenarı karyesi sâkinlerinden zât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife Şerîfe binte'l-müteveffâ Yazırî el-Hâcc Mustafâ Efendi nâm hâtûn tarafından zikr-i âtî sulh ve ikrâra vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi zevci sâlifü'z-zikr Çay Kenarı karyesi ahâlîsinden Mollâ Ömer bin Mehmed nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zevcesi müvekkile-i mezbûre Şerîfe hâtûnun li-ebeveyn er karındaşı işbu bâ'isü'l-kitâb Mollâ İbrâhim bine'l-müteveffâ Yazırî el-Hâcc Mustafâ nâm kimesne mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre zevcem Şerîfe hâtûnun mûrisi babası müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc Mustafâ Efendi hâric-i ez-i defter-i kassâm on re's kısrak ve on re's inek ve kırk re's davar ve derûn-ı defter-i kasâmda iki bin guruş kayd olunmuş olân Câmî'-i Cedîd mahallesinde kâin ma'lûmü'l-mahdûdü'l-müştemilât bir bâb menzili merkum Mollâ İbrâhim dokuz bin guruşa âhere bey' idüb mukabilesinde nefsi-çün Makbûle mahallesinde vâki' otuz bin guruş kıymetlü bir bâb mülk-i menzil iştirâ itmekle semeni olân meblağ-ı mezkûr dokuz bin guruşdan hâric-ı kassâm fazla olân yedi bin guruşdan müvekkilem zevcem mezbûrenin hisse-i irsiyesi ile derûn-ı defter-i kasâmda muharrer hissesinden mütebâkî dört yüz guruş ma'an bi'l-vekâle taleb ve da'vâmı sadedinde iken beynimizde muslihin tavassut idüb dâhil ve gerek hâric-ı defter-i kassâm babası müteveffâ-yı mezbûrın terekesinden olmak üzere bi'l-vekâle tasaddî eylediğim bi'l-cümle da'vâ-yı mezkûrelerimden müvekkilem zevcem mezbûre Şerîfe hâtûnun hisse-i irsiyesi-çün bana bin sekiz yüz guruş virilmek üzere merkum Mollâ İbrâhim ile bi'l-vekâle musâleha-i sahîha-i şer'iyye ile inşâ-i akd-ı sulh eylediklerinde ben-dahi sulh-ı mezbûru bi'l-vekâle ale'l-vechi'l-mezkûr kabûl ve bedel-i sulh olân meblağ-ı mezkûr bin sekiz yüz guruşu merkum molla İbrâhim yedinden vekâletim hasebiyle tamâmen ve kâmilen ahz u kabz idüb müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc Mustafâ Efendi'nin ma'lûm ve mechûl bi'l-cümle terekesinden müvekkilem zevcem mezbûre Şerîfe hâtûnun hisse-i irsiyesine müteallika amme-i da'vâdan merkum Molla İbrâhim'in zimmetini müvekkilem zevcem mezbûre Şerîfe hâtûn ibrâ eyledi dedikde gibbe't-tasdîk mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 19 R [Rebî'ü'l-âhir] sene 1271

Şühûdu'l-hâl

Müfti-i beled Hasan Efendi

Hâcî Hasan oğlu Hâcî Hâfız

Çıragöz oğlu Hâcî Yusuf

İstanos nâ'ibi Osmân Efendi

Civitci'in Hasan Ağa

Ömer Alî

Himmet Efendi'nin Karındaşı Abdullah Efendi

Zobun'un Hâcî Halîl

Müfti Efendi'nin birâderi Ahmed Efendi

Cedîdci'nin Hâcî Alî Ağa

No: 70

Bâ'is-i vesîka- şer'iyeye oldur ki

Fî'l-asl Tefenni kazâsı ahâlîsinden Sarı Beşe oğlu Halîl bin İbrâhim nâm kimesne medîne-i Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûre mahallâtından Çavuş Bağçesi sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Osmân nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkur Osmân târîhden bir gün mukaddem bana beş yüz elli guruşa bir re's katır bey' ve teslîm idüb semeni olân beş yüz guruş mukabilesinde beher kîmi beşer buçuk guruşdan yüz kîm bâgir na'lî virmek üzre akd-i bey' olunmağla su'âl olunub zikr olunan yüz kîm na'lî aliverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-su'âl merkur Osmân cevâbında fî'l-hakîka müddeî-i merkur Halîl'den beher kîmi beşer buçuk guruşdan yüz kîm na'l virmek üzre bir re's katır iştirâ itmişidim lakin ben ol-gün iştirâma nâdim olub ikale murad itmemele ol-dahi ikale-i sahîha-i şer'iyeye ile ikâle idüb beynimizde olân akdi fesh eyledikden sonra mezkûr katır merkurumun ol-vechile mülkü olduğu hâlde masârifinibi-şartü'l-zemân kel-yevm birer guruş masârif bedeli virmek üzre mezkûr katırı bi-tarîki'l-emâne bana teslîm ve bir gün sonra mezkûr katır hatf-ı enfâ' helâk oldu deyü inkâr ve mukarin-i def'ini merkur Osmân Hamyedi Mehmed bin İbrâhim ve Hamyedi Osmân bin Bekir nâm kimesneler şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'î bi'l-muvâcehe isbât itmeğın mücebince müddeî-i merkur Halîl da'vâ-yı mezkûresiyle merkur Osmân bi-vech-i şer'î muârazadan men' olındığı mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı

Fî 20 Za.[Zi'l-ka'de] sene 1271

IX/19b

No: 71

Medîne-i Antalya mahallâtından Timurcu Süleymân mahallesi sâkinlerinden Bacaksız İbrâhim oğlu Mustafâ ve karındaşı İsmâ'il ve zât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife vâlideleri zikr-i âtî bey' ve ikrârına vekîl olduğu İsmâ'il vekâleti Dur Alî bin Mustafâ ve Mustafâ bin Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle alâ nehc-i şer'î sâbit olub İsmâ'il bi'l-ikâle meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb medîne-i (mezbûre) mahallâtından Timurcu Kara mahallesi sâkinlerinden Hüseyin bin Mustafâ muvâcehesinde ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına deĝin silk-i mülk-i münselik olub müteveffâ karındaşımız Yusuf'dan müntakil mülk-i mûrisimiz sūk-ı sultânîyede vâki' bir bâb dükkânımızın etrâf-ı erbaası Hâcî Ömer Aĝa ve Bacaksız İbrâhim oğlu Mustafâ ve hammâm ve tarîk-i âmm ile mahdûd dükkânımızı bi-cümle mâişetiyle ve bi-hüviyete(?) tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî meşrût-ı müfsideden ârî ve tagrîr ve gabinden hâli bey'-i bât-ı sahîh-i şer'iyeye ile merkum Hüseyin'e üç bin dört yüz guruşa bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimizde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikden sonra semen-i mezkûru müşterî-yi merkum Hüseyin yedinden bi't-tamam ahz u kabz eyledik ba'de'l-yevm dükkân-ı mahdûd-ı mezkûrda bizlerin ve müvekkilem vâlidem hâtûnun kat'â alâka ve medhalimiz kalmayub müşterî-yi merkum Hüseyin'in mülk-i müşterâ-yı sahîhi olmuştur mezbûr Hâcî Ömer Aĝa'nın dükkânın nısf-ı sakfında mezbûrü'l-ism Müstafa dükkânının tamâmen sakfında hakk-ı te'alîsi olmak üzere dükkân-ı mübi'-i mezkûru keyfe mâ yeşâ' hasbemâ yehtâr mutasarrıf olsun dediklerinde ĝıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olındı fi'l-âhir-i min şehri Rebî'ü'l-âhir sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ekilçi Hâcî Mehmed

ve Hancı Bayrakdar Mehmed

ve nakibü'l-eşrâfdan Halîl

Muhzırbaşı Mustafâ

Yorgancı Hâcî Abdürrahim

Hammamcı Hüseyin Aĝa

ve gayrihum

No: 72

Medîne-i Antalya mahallâtından Meydân mahallesi sâkinlerinden Receb bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûr sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Hüseyin bin Mustafâ nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına deĝin silk-i mülkde münselik olub pederimden müntakil sūk-ı sultânîde

vâki' bir tarafı yine kendi dükkânım ve bir tarafı Hâcî İbrâhim Ağa bağçesine ve tarafeyni tarîk-i âmm işbu hudûd-ı erbaasıyla mahdûd olân bir bâb dükkânımı derûn-ı hudûdda dâhil zikr olunan dükkânımın arka tarafında kâin eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreli bir mikdâr mülk-i bağçemi bi'l-cümle mâişetimle bi-hüviyete tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî meşrût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile merkur Hüseyin'e bin yüz seksen guruşa bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz u kabz eyledikten sonra semen-i mezbûru müşterî-yi merkur Hüseyin yedinden bi't-tamam ahz u kabz eyledim ba'de'l-yevm bağçe ve dükkân-ı mahdûd-ı mezkûrda benim kat'â alâka ve medhalim kalmayub müşterî-yi merkur Hüseyin'in mülk-i müşterâsı olmuştur dedikde gıbbe't-tasdikî's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l-yevmi'l-âhir min şehri Rebî'ü'l-âhir sene ihdâ ve seb'în mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

İsmâ'il Ağa ve Dur Alî

Ahmed Hâfiz ve Nasûh

Sarı oğlu Halîl Ağa

Topal Mûsâ oğlu Mehmed

ve gayrihum

IX/20a

No : 73

Medîne-i Antalya dâhil-i sûrda Makbûle mahallesi mütemekkinlerinden Sarı Simon oğlu Kostandi veled-i Simon nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i enverde târîh-i kitâbdan dört sene mukaddem fevt olân medîne-i mezbûre ahâlîsinden Himmeth Efendi bin Hâcî Alî nâm kimesnenin bi'l-inhisâr veresesi olub tereke-i vâfiyesini vaz'ü'l-yedi olân zevce-i menkûha-i metrûkesi Sâliha bint-i Hâcî Mehmed nâm hâtûn tarafından câirü'l-mutasarrîf olân her bir umûrda vekâlet-i mutlaka-i Sâliha ile vekîl olduğı zâtını ârifân müteveffâ-yı mezbûrın li-ümm birâderi Mehmed bin Hâcî Osmân şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhîde sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân müteveffâ-yı mezbûrın li-ümm karındaşı müteveffâ-yı mezbûr karındaşıdan hâsıl ve mezbûre Sâliha hâtûndan mütevellîdeler Feyzullah ve vesîle nâm sagîrânın bâ- hüccet-i şer'iyye vasî-i mansûbları mezbûre Sâliha'nın hâlâ zevci Ömer Alî bin el-mezbûr mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Himmeth Efendi ile beynimizde câri ve kâffe-i ahz ve î'tâ-yı terk hesabı işbu yedimde mübrez ve meşhûd defterim mücebince hayâtında mezbûre ile bi'r-rü'yet bu dükkân ve münâyede eşhâs-ı ma'lûme zimmetleri olân mebâliğ-i muayyene mezbûr Himmeth Efendi'nin hakkı olub hesab-ı mezkûre dahi ol-vechile ba'de'l-îsâl muhasebe-i mezkûremizden bâkî mezbûr zimmetinde

sahîh-i tebeyyün iden işbu yedimde mahfûz bin iki yüz altmış dört senesi Şa'bân-ı Şerîfî'nin yedinci günü târîhiyle müverrah ve müteveffâ-yı mezbûr Himmet Efendi'nin hatt ve hatmini hâvî muânnen ve mersûm deyn temessükü nâtik olduğu üzere 12661 guruş ile mübrez defter-i merkumda mestûr ve mer'iyet cihât-ı sâ'ire-i ma'lûmdan 1577 guruş ki cem'an 13738 guruş matlûbumdan hayâtında bana medfû'ı olân 4624 guruşu ba'de't-tenzîl bâkî 9114 guruş hakkım ve bâ-hüccet-i şer'iyeye vasî-i mansûbları olduğum Sarı Simon oğlu Ligorî yetimleri mâlından olarak bâ-muâmele-i şer'iyeye mezbûr Himmet Efendi'ye hayâtında ikrâz ve teslîm eylediğim umûrına sarf ile istihlâk eylediği kezâlik mezbûr Himmet Efendi'nin hatt ve hatmini hâvî muânnen ve mersûma ibrâz eylediğim diğer deyn temessükü nâtik olduğu üzere iki bin üç yüz guruşu bi'l-vesâyeye matlûbum ki siz menzili hasbe'l-mecmû' 11414 guruş alacağı kable'l-edâ-i fevt olub müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde olmağla su'âl olunub terekesinden bana îfâ-yı deyn olmak vekîl ve vasî-i mezbûr Ömer Alî'ye tenbîh-i şer'î olunması matlûbumuzdur dedikde gibbe's-su'âl merkum Ömer Alî cevâbında müddeî-i merkum Kostandi'nin ibrâ eylediği sâlifü'z-zikr iki kıt'a deyn temessükü müteveffâ-yı mezbûr Himmet Efendi'nin hatt ve hatmini muânnen ve mersûm ve mahtûm olarak Himmet Efendi'nin olduğunu ba'de'l-îtirâf hatt-ı mezbûru ârifûn vesâ'ire tüccâr ve ahâlîden sikât-ı sahîhati'l-kelimât cism-i tahkîr dahi ale'l-vechi'l-mezkûr zikr olunan deyn temessükler Himmet Efendi'nin olduğu(nı) ihbâr itdiklerinden mâ'adâ müteveffâ-yı mezbûrın vasî ve vekîl-i mezbûr yedinde mahfûz defterinde vasî-i müddeî-i mersûmın tıbk-ı beyân da'vâsını üzere müteveffâ-yı mezbûr hattıyla muharrer ve mübeyyin olduğu müşâhede ve inde'l-ekser tahkîk olmağla lisâni'l-hükkâm nâm kitâbda mestûre (boş) ve zikr fi hürâneti'l-ekmel alâ fetâviyü'l-imâm es-Sa'idü'l-hanefî rahmedullah recl-i kütb alâ-nefsü'l-hazz keze'l-râci' bi-mâ'lûm ve hattı-ulûm beyne'n-nehâr ve ehle'l-beledet sümme-mât fecâ'-i garîme be-talebü'l-mâl mine'l-verese ve arz-ı hattü'l-meyyit aleyhim bahs arz olunan hatt-ı sağ li'l-hâkim el-hükm-i bazâlikü'l-mâl fi tereketü'l-meyyit ve certü'l â'detü beyne'n-nâs bi-mes'ele-i yekûn hüccetü ve eşbâh-ı nezâir nâm kitâbda muharrerü's-sânîyetü bi-amel be-defterü's-simsâr ve's-sarrâf ve'l-beyâğ kemâfi kazâ-ı el-hânîyetü mes'ele-i şer'iyeye mücebince bilâ-beyyine müteveffâ-yı mezbûrdan meblağ-ı mezkûr müddeâyı edâ itmek üzere hâkimi'ş-şer'iyeye mesâğ-ı şer'î zâhir olub ancak müddeî-i mersûm hakkı'ş-şer'î kendüye tahlîf olunan yemîne dahi hâzır oldukda nef'ü'l-yetim fedâ'ü'l-yemîn meblağ-ı müddeâ-yı mezkûr 11414 guruşdan bi'r-rızâ' 1414 guruşa ba'de't-tenzîl bâkî on bin guruşu müteveffâ-yı mezbûr Himmet Efendi'nin terekesinden müddeî-i mersûm Kostandi zimmiye edâ itmek üzere vasî ve vekîl-i mezbûr Ömer Alî'ye ba'de't-tenbîhi'ş-şer'î edâsıyla tenbîh olunan on bin guruşdan mâ'adâ âmme-i da'vâ ve metâlibât ve kâffeü'l-beyân ve muhasamâtdan merkumân Ömer Alî ve Kostandi'den her biri âherin zimmetini bi'l-vekâle ve bi'l-vesâyete ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyleyüb yine her biri âherin vech-i meşrûh üzere

ibrâsını bi'l-vekâleten bi'l-vesâyeten ve bi'l-asâlete kabûl itmeğın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve imlâ olındı

Fî 5 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 1271

Şühûdü'l-Hâl
Müfti-i belde Hasan Efendi
Şehbender Vekîli Süleymân Efendi
Moravî Ahmed Efendi
Muhzırbaşı Mustafâ Ağa
Müddeî birâderi Mehmed bin Süleymân

IX/20b

No: 74

Ma'rûz-ı dâî'leridir ki

Medîne-i Antalya muzâfâtından Elmalu kasabasında mütemekkin Ermeni taîfesinden olub dokuz sene akdem hâlik olân Mectûr veled-i Nibyasân nâm zimmînin verâseti anası Nazlı ve zevce-i menkûha-i metrûkesi Marya nâm nasrâniyyeler ile sulbî oğulları Karabet ve İtam ve Benâyil ve Ohannes'e münhasire olub kable'l-kısmet mersûme Nazlı dahi hâlike olarak verâseti hâlik-i mersûmın oğlu Mectûr'un oğulları Karabet ve İtam ve Benâyil ve Ohannes ve diğér hâlik oğlu Matuzin oğlu İvâz ile diğér hâlik oğlu Mıgırdıç'ın oğlu Mardirus ve kızları Varetini ve Ahesbet ve diğér hâlik oğlu Karabet'in oğulları Mencakin ve Mihayet ve kızı Şirayennaz'a ba'de'l-inhisârına kable't-taksîm Ohannes dahi hâlik olmağla verâseti anası Marya ile li-ebeveyn kız karındaşları Mihayet ve İtam ve Benâyil nâm zimmîlere inhisârını ba'de't-tahakkukı'ş-şer'î bi-hükmi'l-minâsinha tashîh-i mes'ele-i mirâsları otuz iki bin sekiz yüz otuz iki sehmden olub sihâm-ı mezkûreden beş bin yüz altmış dokuz sehmi mersûme Marya'ya ve beş yüz altmışar sehmden iki bin üç yüz dört sehmi mersûmûn İvâz ve Mardirûs ve Mencakin ve Mihayet zimmîlere ve iki yüz seksen sekiz sehmden sekiz yüz altmış dört sehmi mersûmât Varetini ve Ahesbet ve Şirayennaz'a ve sekiz bin yüz altmış beşer sehmden yirmi dört bin dört yüz doksan beş sehmi merkumûn Karabet ve İtam ve Benayil zimmîlere isâbeti tahakkuk itdikden sonra yekdiğeri tasdîk iderek merkumûn Karabet ve İtam ve Benayil'den her biri meclis-i şer'-i şerîf zikr-i âtî-i hânda olân üç sehme vaz'-ı yedleri tenbîh-i âdile ile ihbâr olunan Elmalu kasabası ahâlîsinden olub işbu bâ'isü'l-i'lâm Helâyıkzâde Hâcı Mehmed bin Hâcı Hüseyin hâzır olduğı hâlde kasaba-ı mezbûre meclis a'zâsından el-Hâcc Alî Efendi bin Yusuf Efendi ile terâfu'larında Isbarta mütemekkinlerinden gâib-i ani'l-meclis Ak Oğlan oğlu İstavrâkî veled-i Mihâil nâm zimmî mücerred kendü kol zoruyla ile hâlik olân babası Mectur zimmetinde hayâtında kalan cihetden şu kadar gurus alacağım olub kable'l-edâ

hâlik olmağla hâlâ terekesinden taleb derim diyerek livâ-yı Teke kaim-makamı esbâk İzzet Beğ huzûrunda karındaşımız hâzır-ı merkum İtam'dan da'vâ idüb merkumu doksan sekiz gün habs itdirmeğe nihâyeti'l-emr Elmalu kasabası sûkında vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb hân dört sehm i'tibâriyle bir sehmi İdriszâde Sâlih Ağa'ya ve üç sehmi ile'l-helâk babamız Mectur meşâ'an ve müştereken mülkleri olub ba'de'l-helâke irsen bizler ile verese-i sâ'ire-i mezkûremden intikal itmiş olân mezkûr üç sehm hakkında hân-ı mezkûrda kâin sihâm-ı mevrûseye merkum İstavrîki'ye bey' itmedikçe sen bu âsiden halâs olamazsın deyü karındaşım İtam'a vâki' olân ikrâhına mebnî olduğu sihâm-ı mezkûreyi dâyin-i mesfûr dest ve ikiye mükerrehan(?) mecbûr kırk bin guruşa bey' itmiş olub ba'de zemân mesfûrın babası Mihâil zimmî dahi sihâm-ı mezkûreyi hâzırân-ı mezkûrân ehac Alî Efendi ve el-Hâcc Mehmed Ağa'ya müştereken bey' itmiş ise de el'an bizlerin bey'-i mezkûre ve sihâmî'l-vücûh rızâ' ve icâzetimiz olmağla ber-tashîh-i mübeyyine zikr olunan üç sehm otuz iki bin sekiz yüz otuz iki sehm i'tibâriyle sihâm-ı mezkûreye mütehakkık olân beherimize sekiz bin yüz altmış beş sehmden cem'an yirmi dört bin dört yüz doksan beş sehmden kifâyed itmeleriyle mezbûrân el-Hâcc Alî Efendi cevâbında müddeâyûn-ı mersûmûn Karabet ve İtam zikr olunan üç sehmi marru'z zikr İstavraki'ye semen-i ma'lûme (ile) bey' ve teslîm idüb ol-dahi sihâm-ı müşerât-ı mezkûreyi hâlik-i mersûm Mectur'un sâ'ir veresiyle merkum İtam ve Benayil huzûrlarında çend sene mülk üzre mutasarrıf oldukdan sonra mesfûr İstavrâki'nin babası marru'l-ism Mihâil zimmî sihâm-ı müşerât-ı mezkûreyi bey'e arz eyledikde bizler dahi bey'ini ben hâzır-ı mezbûr Hâcî Mehmed Ağa ile bi'l-maiyyet şirâsına râgıb olmamızla ancak sihâm-ı mezkûreyi Mihâil zimmîden iştirâ ideceğimizde merkum İtam ve Benayil zimmîler ile mesfûre Marya nasrâniyyeye kasaba-ı mezkûrede vâki' kendü hânlarında ifâde u beyân idüb bizler sihâm-ı mezkûreyi iştirâ ideceğiz ne dersiniz deyü su'âl ve istek ve zamîr eyledikde merkumûn İtam ve Benayil ve anaları Marya cevâbarında bizler sihâm-ı mezkûreyi bey' eyledik varın iştirâ eylesiz deyü her biri rızâ' ve icâzetlerini tasrîh eylediklerine binâen bizler dahi sihâm-ı mezkûreyi müştereken iştirâ eyledikden sonra o târîhde merkum Karabet der-i aliyyede bulunub avdetinde kendününkü dahi rızâ' ve icâzetini mübeyyen muhâl-ı adideden takrîzinden mâ'adâsı târîh-i kitâbdan on beş gün mukaddem İdriszâde Sâlih Ağa'nın konağında misârifen mukîm rüsûmâtçı Mustafâ Ağa'nın odasında ben merkum Karabet'e hitâben hân-ı mezkûrede olân bizim aldığımız sihâm-ı mezkûre için birbirimiz da'vâmı ideceksin deyü merkumdan su'âl eylediğimde bizim hân için da'vâm bu kadar sizler almışsınız memnun oldum mübârek olsun da'vâm Ak Oğlan oğlu İstavraki iledir mesfûr ile babamın hesâbını göreceğim deyü sarâhaten rızâ' ve icâzeti mukîr oldu deyü def'a tasaddî eyledikde merkumûn her biri ba'de'l-inkâr mezbûr el-Hâcc Alî Efendi'den def'-i meşrûhına mutâbık beyyine taleb olundukda li-ecli's-şehâdet meclis-i şer'e hâzırân olân udûl-ı ahrâr-ı

ricâl-i müslimînden Elmalu kasabası ahâlîsinden Abu oğlu Osmân bin Ömer ve Sâlih oğlu Bekir bin Mustafâ nâm kimesneler lede'l-istişhâd mezkûr Mihâil zimmî hân-ı mezkûrda olân sihâm-ı müşterât-ı mezkûreyi satmak murad eyledikde mezbûr Hâcî Alî Efendi hâzır-ı mezbûr Hâcî Mehmed ile müştereken şirâyâ tâlib olmalarıyla mezbûr Hâcî Alî Efendi bizleri bi'l-istishâb kasaba-ı mezbûrda Mihâil merkumûnun hânlarında varılub merkum İtam ve Benâyil hâzır-ı bi'l-meclis olarak mezbûr Hâcî Alî Efendi zikr olunan hânda olân sihâm-ı mezkûreyi Halâyur oğlu Hâcî Mehmed Ağa ile bizler müncâilden iştirâ idecekler ne dersiniz deyü merkumânın ki neleri şahs-ı ma'lûmunuz olân Marya'den su'âl ve istek zamîr eyledikde bizler sihâm-ı mezkûreyi bey' eyledik iştirâ eyledik varın deyü Marya gerek İtam ve Benayilden her biri rızâ' ve icâzetlerini

IX/21a

tasrîh iderek bizim huzûrumuzda mukırr oldular bizler bu husûsa bu vechile şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyü kezâlik li-ecli's-şehâdet meclis-i şer'e hâzırân olân udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Elmalu kasabası ahâlîsinden Topal Hasan oğlu Hâcî İsmâ'il merkum köy muhtarı Sâlih bin Mehmed nâm kimesneler lede'l-istişhâd târih-i kitâbdan on beş gün akdem İdriszâde Sâlih Ağa'nın konağında misâfireden mukîm rûsûmâtçu Mustafâ Ağa'nın odasında mezbûr Hâcî Efendi merkum Karabet(e) hitâben hân-ı mezkûrda olân bizim aldığımız sihâm-ı mezbûreden için bizden da'vâmı ideceksin deyü merkumdan su'âl eyledikde benim hân için da'vâm yokdur sizler almışsınız memnun oldum mübârek olsun benim da'vâm Ak Oğlan oğlu İstavraki iledir mesfûr babamın hesâbını göreceksin deyü sarahate rızâ' ve icâretini bizim huzûrumuzda mukırr oldu bizler bu husûsa bu vechile şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyü her biri mantıku'l- lafz ve'l-ma'nâ bi'l-muvâcehe edâ-i şehâdet itmeleriyle inde't-tezkîr şehâdetleri makbûle olmağın mücebince merkumûn Karabet ve İtam ve Benayil'den her biri da'vâ-yı mezkûreleriyle mezbûrân el-Hâcc Alî Efendi ve el-Hâcc Mehmed Ağa'ya bi-vech-i şer'î müdâhaleden men' olındığı bi'l-iltimâs huzûr-ı âlîlerine i'lâm olındı fi'l-yevmi'l-hâmis şehri-i Cemâziye'l-evvel sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

No: 75

Medîne-i Antalya'ya tâbi' Murtana aşiret müdürü Mehmed Beğ ibn-i Emîn Beğ meclis-i şer'-i şerîf-i enverde sâlifü'z-zikr Murtana aşireti mahallâtından Abdülrahimler mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden el-Hâcc Boz Alî bin Abdülkadir nâm müteveffânın sulbî sagîr oğulları Mehmed ve Alî ve Bayram'ın tesviye-i umûrlarına bâ-hüccet-i şer'iyye vasî-i mansûbları işbu bâ'isü'l-kitâb mahalle-i merkumeden Kadri oğlu Topal Hasan bin Süleymân mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb merkum Topal

Hasan bi'l-izni's-şer'î sagîrûn-ı mezbûrûnun mâllarından bana üç bin iki yüz elli guruş idâne ve teslîm eylediğinde ben-dahi yedlerinden istidâne ve kabz idüb meblağ-ı merkum ile semeni târîh-i kitâbdan bir sene tamamına deĝin müeccelen ve mev'ûduna sagîrûn-ı mezbûrûn mâllarından vasî-i merkum Topal Hasan yedinden iştirâ ve kabz eylediğim bir cild kitâb semeninden dahi dört yüz seksen yedi buçuk guruş ki cem'an üç bin yedi yüz otuz yedi buçuk guruş zimmetimde sagîrûn-ı mezbûrûna vâcibü'l-edâ deynimdir dedikde ĝıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî gurre-i M. [Muharrem] sene 271

Şühûdu'l-hâl

Ma'cûnlu Şeyh Alî Ağa

ve Ma'cûn ihtiyârı İsmâ'il bin Hüseyin

ve Gürlü ihtiyârı Boz oĝlu Ak İbrâhim

ve Koca Yataklı Tatar Velî

ve Yasdıkçı oĝlu Yusuf

ve Mahkeme kâtibi İsmâ'il Efendi

ve Tata Burdurî el-Hâcc Hüseyin Ağa

IX/21b

No: 76

Ma'rûz-ı dâî'leridir ki

Medîne-i Antalya hâric-i sûrunda kâin Şeyh Sinân mahallesi sâkinlerinden zât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife Çeri Kızı Şerîfe bint-i Mehmed nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-i'lâm Bağçivân Kıbrıslı Anştaş veled-i Lazarî nâm zimmî ile terâfu'larında zevcem müteveffâ Çenaklı oĝlu Ahmed karındaşından hâsıl ve benden mütevellîd dört yaşında sadr-ı sagîr oĝlum Ahmed Alî târîh-i i'lâmdan çend gün mukaddem mersûmûn bi'l-icâre sâkin oldığı mahalle-i merkumede kâin zerdâlî Bağçe ta'bîr olunur bağçe derûnunda vâki' ma'lûmü'l-sülûk kuyusunda merkumın sun'ıyla ârifân vefât itmekle müceb-i şer'îsini talep iderim da'vâ müddeî-i aleyh merkum Anştaş zimmî dahi bi'l-küllîye inkâr itmekle müddeîye-i mezbûre Şerîfe hâtûndan müddeâsına mutâbık beyyine talep olundukda da'vâ-yı mezkûresini ityân-ı beyyineden izhâr-acz idüb bi't-taleb mersûm Anştaş zimmî ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebiyle müddeîye-i mezbûre Şerîfe hâtûn da'vâ-yı mezkûresiyle mersûm Lazarî oĝlu Anştaş zimmîye bilâ-beyân muârazadan men' ve def' olındığı bi'l-iltimâs huzûr-ı âlîlerine i'lâm olındı

Fî 20 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 271

No: 77

Medîne-i Antalya mütemekkinlerinden iken bundan akdem mürd olân Yemândi oğlu Yorgi nâm zimmînin hasren vârisi kendün evvel hâlik olân li-ebeveyn er karındaşı Yani zimmînin sulbiyye kızı Desbenu nâm sagîrenin tesviye-i umûrına vasî-i mansûbe vâlidisi şahs-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife olân Kara Katerina bint-i Savam nâm nasrâniyye meclis-i şer'î şerîf (-i enverde) işbu bâ'isü'r-rakîm Terzi Koca Bıyık Atnaş veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde bi'l-vesâye ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüb vasîsi oldığım kızım sagîre-i mezbûre emmî ve mûrisi hâlik-i mersûm Yemandi oğlu Yorgi zimmî terekesinden mersûm Atnaş'ın fuzûli zabt itmiş olduğu dört re's bâgir ve bir aded cedîd terki heğbesi ve bir aded sâat ve bir aded altun yüzük ve dört aded gümüş zarf ve iki aded som çubuk takımını ve bir aded çuka cübbe ve bir aded fes ve bir aded çuka mintân ve bir aded çuka şalvar ve bir aded cedîd döşek ve bir aded yorgan ve yüz kıyye mikdârı iki tulum asel musannefi(?) ve iki aded boz entari ve eşyâ-i memlû iki aded cedîd sanduk ve bir aded boş sanduk ve altı aded sahan ve bir aded tencere ve iki aded kebîr ve sagîr tağtabası ve bir aded kebîr ayniye ve iki aded elmas-traş gülbidâne ve iki deste kalıbı kaşık ve iki deste hanber ve iki aded sedefli kaşık ve bir aded kilim ve bir aded ihrâm ve bir aded edevât ve üç kıt'a zamm defteri ve beş yüz guruş tahta ve ağaç kıymeti ve bir aded köhne bıyık takımını ve bir aded şalı bi'l-vesâye taleb ve da'vâ eylediğimde ol-dahi bi'l-küllîye ba'de'l-inkâr benim müddâma ber-vechile şâhidlerim olmayub merkum dahi bi'l-iltimâs yemîn itmek üzre iken tavasut muslihin ile mersûm Anştaş fedâü'l-yemîn an-inkâr sagîre-i mersûme içün bana yüz guruş virmek benim ile sulh olub sulh-ı mezbûru sagîre-i mezbûre hakkında nef' olmağla ben-dahi sulh-ı mezbûru bi'l-vesâye kabûl ve bedel-i sulh olân meblağ-ı mezbûr yüz guruşu sagîre-i mezbûre içün bi'l-vesâye mersûm Terzi Koca Bıyık Anştaş yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eyledim dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 17 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Zanâiroğlu Hâcî İstirâtî

Zanâiroğlu Hoca Oran

IX/22a

No: 78

Medîne-i Antalya mahallâtından Şeyh Şücaüddîn mahallesinde sâkine ve zât-ı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rîfleriyle ma'rife olub bundan akdem bâliğa ve şîde(?) olduğu vech-i şer' üzre sâbit olân Hadîce ibnete'l-mütevveffâ tarafından zikr-i âtî husûsda ikrâra vekîl olduğu Elçi Alî bin Mustafâ ve Derviş Şeyh Yusuf bin Hasan

şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâlete hükm-i şer'î lâhik olân Terzi Osmân bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîf-i enverde mezbûrenin emmî ve kable'l-bülûğ vasî-i mansûbu olân işbu bâ'isü'l-kitâb Hoca oğlu Ömer Alî bin Alî mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem zevcem mezbûre Hadîce'nin babası müteveffâ-yı mezbûr Hoca oğlu Mehmed ve vâlidesi Şerîfe ve kız karındaşı Âişe ve Dudu nâm müteveffâların terekelerinden mâl-ı mevrûsları olân üç bin sekiz yüz altmış bir guruş mukabilesinde vasî-i merkur Ömer Alî'nin müvekkilem mezbûre Hadîce'ye def' ve teslîm itmiş olduğu Antalya ve İstanos menzillerinden ve Antalya bağçesinden iki bin yüz guruş ve an-nakd bin yedi yüz altmış bir buçuk guruş vasî-i merkur Ömer Alî yedinden müvekkilem Hadîce tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eyledi fî-mâ-ba'd meblağ-ı mezbûrdan vasî-i merkur Ömer Alî yed ve zimmetinde bir akçe bâkî kalmayub müvekkilem mezbûre Hadîce'nin hâl-i sagîrinde mâl-ı mevrûsundan makbûzu masrûfına ve târîh-i hüccete gelince beynlerinde cereyân iden ahz ve î'tâ ve muâmelât-şitâ ve hukuk-ı ma'lûme ve mechûleye müteallika âmme-i da'vâdan müvekkilem mezbûre Hadîce merkur Ömer Alî'nin zimmetini ibrâ-i âmme-i sahih-i şer'î ile ibrâ ve ıskat eylediğimde ol-dahi ibrâ-yı mezkûru kabûl eyledi dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ hüve'l-vâki' ketb ve imlâ olındı

Fî 19 Ca. [Cemaziye'l-evvel] sene 1271

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan Hacı Ömer Ağa

Bağçivân Koyuncu Mehmed

Emîr Mehmed oğlu Alî

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il

ve muhzır Mustafâ

ve Balaban mahallesinden Kara Ömer

No: 79

Teke Sancağı dahilinde kâin Kaş kazâsı kurâlarından Yavi karyesi ahâlîsinden Gök Hasan oğlu Yusuf bin Hasan nâm kimesne kazâ-i mezbûrın kürsî livâsı olân medîne-i Antalya meclisinde ma'kud-ı meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Finike kazâsında sâkin Abdal tâifesinden Kahraman bin Hasan Kethüdâ tarafından zikr-i âtî husûsu tasdîke vekîl-i şer'îsi babası merkur Hasan Kethüdâ ibn-i Velî Kethüdâ nâm kimesne mahzarında bi't-tav ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem merkur Kahraman târîh-i hüccetden beş buçuk ay mukaddem Kaş kazâsında vâki' Gelendost Bazarında mezkûr Yavi karyesi kenarında Taygan ta'bîr olunur bıçak ile sol kolumun bileğini darb ve cerh idüb ba'de'l-ber' bi'l-küllîye amel-mânde olub intîfâ'dan kalmağla müceb-i şer'iyye taleb ve da'vâya tasaddî eylediğimde

müvekkilem merkum Kahraman bi'l-küllîye eylediğinde beynimizde muslihin-i tavassut idüb beni da'vâ-yı mezkûrumdan vekîl-i merkum Hasan Kethüdâ ile iki bin iki yüz elli gurus bedel-i medfu' ve mabûzuna ba'de'l-sulh ve'l-kabûl vekîl-i merkum Hasan Kethüdâ ba'de'l-sulh-ı mezkûra müteallika da'vâdan benim

IX/22b

zimmetimi ibrâ idüb ben-dahi cerh-i mezkûre ve mâ yehaddes(?) minher(?) müteallika-i âmmeden vekîl-i mezkûr Hasan Kethüdâ ve müvekkil Kahraman zimmeti ibrâ ve iskât eyledim deyü mecrûh-ı merkum Yusufun takrîbini vekîl-i merkum Hasan Kethüdâ tasdîk ve ibrâ-i mezkûru kabûl idüb bu vechile kat'-i nizâ' eyledikleri hıfzen li'l-makal bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehr-i Cemâziye'l-evvel sene ihdâ ve seb'in ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan Ebu Bekir Efendi

A'zâdan Yusuf Ağa

A'zâdan el-Hâcc Ömer Ağa

No: 80

Bâ'is-i mürâsele-i şer'iyeye oldur ki

Medîne-i Antalya mahallâtından Cami'-i Cedîd mahallesi mütemekkinlerinden olub bundan akdem Finike tarafında mürd olân Kantarcı Barsı oğlu Hâcı Yani nâm zimmînin verâseti zevce-i menkûha-i metrûke Dudu bint-i Zehariye ve anası Marya bint-i Dimitri nâm nasrâniyyeler ile li-ebeveyn er karındaşı Ligorî ve Hâcı Anştaş ve li-ebeveyn kız karındaşları Sofya ve Katarina ve Mariyana'ya ba'de'l-inhisâr varisûn-ı mersûmûn Marya ve Ligorî ve Hâcı Anştaş ve Sofya ve Katerina ve Mariyana taraflarından zikr-i âtî da'vâya vekîl-i sâbitü'l-vekâleleri ma'rifâtî'ş-şahs mersûm Sofya'nın zevci Hâcı Ekiz Dimitri veled-i Yorgi ve mersûme Katerina'nın zevci Eftenyani oğlu Deruker Dimitri nâm zimmîler ile gâib-i ani'l-meclis ibn-i mersûm Hâcı Anştaş tarafından dahi vekîl-i şer'îsi karındaşı mersûm Ligorî ve zevce-i mersûme Dudu tarafından dahi babası İzmirli Nikola dahi hâzır olduğu hâlde mersûmdan Hâcı Ekiz Dimitri ve Dülger Dimitri ve hâlik-i mersûmın karındaşı mersûm Ligorî Antalya mahkemesinde ma' kud-ı meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu hâmilî'l-mürâsele Hâcı Balas veled-i (boş) zimmî mahzarında her biri üzerine bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr-ı

tâmm ve takrir-i kelâm idüb mevrûsumuz[♦] hâlik-i mersûm Hâcî Yani zimmînin mersûm Hâcî Balas zimmetinde birinç ve sabun esmânından cem'an bin üç yüz kırk iki guruş on beş paradan bâkî yedi yüz elli guruş alacağını mersûm Balas'dan kable'l-ahz ve'l-istîfâ mevrûsumuz^{♦♦} mersûm Hâcî Yani hâlik olmağla meblağ-ı mütebâkî mezkûr yedi yüz elli guruşu mersûm Hâcî Balas'dan bi'l-verâse taleb ederiz su'âl olunub aliverilmesi matlûbumuzdur dediklerinde gıbbe's-su'âl mersûm Hâcî Balas cevâbında fî'l-hakîka müddeîyûn-ı mersûmûnun mevrûsları^{♦♦♦} hâlik-i zimmîye birinç ve sabun esmânından cem'an bin üç yüz kırk iki guruş on beş para lakin meblağ-ı mezkûr bin üç yüz kırk iki guruş on para zimmî-i hâlik-i mersûm Hâcî Yani'ye ceste ceste tamâmen ve kâmilen teslîm itmemele binâenalyh meblağ-ı mezbûr metâlibesinden zimmetim beri olub ol-vechile zimmetimde bir akçe bâkî deynim kalmamışdır deyü ba'de'd-def fakat zevce-i mersûme Dudu nasraniyyenin vekîli babası mersûm İzmirli Nikola dâfi-i mersûm Balas'ın def-i meşrûhına bi't-tamâmen ikrâr lakin vekîl asîl-i mersûmûnun müvekkilleri mersûmât Marya ve Sofya ve Katarina ve Mariyana ve Hâcî Anştaş ve Ligorî inkâr itmeleriyle müddeîyân-ı mersûmûn Hâcî Ekiz Dimitri ve Dülger Dimitri ve Ligorî müddeâlarına ikamet-i beyyine idemeyüb yemîne tâlib olmağın vârisden mersûmına def'atle yemîn teklîf olundukda yemînden nükûl itmeleriyle mücebince müddîden mersûmdan Hâcî Ekiz Dimitiri ve Dülger Dimitri ve Ligorî zimmîler meblağ-ı mütebâkî mezkûr yedi yüz elli guruşu metâlibeleriyle mersûm Hâcî Balas zimmîye bi-vech-i şer' muârazadan men' olındıkları beyânıyla işbu mürâsele-i şer'iyeye bi't-ketb ve imlâ ve Hâcî Balas yedine î'tâ olındı lede'l-hâce ibrâz olundukda ihtiyâc olunub mesâb oluna.

Fî gurre-i C. [Cemâziye'l-âhir] sene 271

IX/23a

No: 81

Medîne-i Antalya mahallâtından Câmî'-i Cedîd mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem mürd olân Asir oğlu Anştaş veled-i Kiryako nâm zimmînin verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hâcî Annâ bint-i Dimitiri nâm nasrâniyye ile sulbî kebîr oğulları İstirâtî ve Kiryako ve Vasili ve sulbiyye kebîre kızları Katerina ve Marim'e münhasire kable't-taksîm zevce-i mersûme Hâcî Annâ binte'l-mersûm Dimitri dahi hâlike olub verâseti sadr-ı kebîr oğulları mersûmûn İstirâtî ve Kiryako ve Vasili ve sadriye kebîre kızları mersûmtân Katerina ve Marim'e münhasire tashîh-i mes'ele-i mirâsları bi-hükm-i ferâiz altmış dört sehmden olub sihâm-ı mezbûreden on altı sehmi mersûm İstirâtî'ye ve on altı sehmi mersûm Kiryako'ya ve

♦ Doğrusu "mûrisimiz".

♦♦ Doğrusu "mûrisimiz".

♦♦♦ Doğrusu "mûrisleri".

on altı sehmi mersûm Vasili'ye ve sekiz sehmi mersûm Katerina ve ve sekiz sehmi mersûm Marim'e isâbeti tahakkukundan sonra mersûm Vasili veledel-hâliki'l-mersûm Asir oğlu Anştaş meclis-i şer'-i hatîri'l-vâcibü't-tevkîrde işbu bâ'isü'r-rakîm kebîr er karındaşı mersûm İstirâtî muvâcehesinde diğerkarındaşı mersûm Kiryako dahi kendi tarafından bi'l-asâle ve kız karındaşları ma'rifâtî'ş-şahs mersûmtân Katerina ve Marim taraflarından bi'l-vekâle hâzır olduğu hâlde bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mevrûslarım[♦] babam hâlik-i mersûm Asir oğlu Anştaş ve vâlidem hâlik-i mersûm Hâcî Annâ'nın bi'l-cümle terekeleri kebîr karındaşım mersûm İstirâtî yedinde mevcûd bulunmağla sakbih-i(?) mezkûr üzre mecmû'-i tereke-i mevcûdelerinden hisse-i irsiye-i ma'lûmem mukabilesinde mersûm İstirâtî mevrûslarım^{♦♦} hâlikân-ı mersûmân babam Anştaş ve vâlidem Hâcî Annâ terekelerinden bana isâbet iden rub'î hisse-i irsiyemden dört aded muayyen sâat virmek üzre bi't-terâzi müsaleha-i sahîha-i şer'iyye ile sulh olduğumuzdan sonra karındaşım mersûm İstirâtî bedel-i sulh olân mezkûr dört aded muayyen sâatleri işbu meclis-i sulhde tamâmen bana teslîm ben-dahi yedinden kâmilen ba'del-itr mezkûr terekelerden olân hisse-i irsiyeme müteallika âmme-i da'vâdan karındaşım mersûm İstirâtî ile diğerkarındaşlarım mersûm Kiryako ve Katerina ve Marim'in zimmetlerini ibrâ-i âmme-i sahîh-i şer'î ve ıskat-ı tâmm-ı sahîh-i şer'î ile ber' ve ıskat eylediğimde ânlar dahi asâleten ve vekâleten ba'del-kabûl karındaşım mersûm İstirâtî bana medfu'ı olân bedel-i sulh-ı mezkûra müteallika da'vâdan benim zimmetimi kezâlik ibrâ ve ıskat itmekle ben-dahi ibrâ-yı mezkûru ber-minvâl-i muharrer kabûl eyledim dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olındı

Fî 23 C. [Cemâziye'l-âhir] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Zanâiroğlu Hâcî İstirâtî

ve Zanâiroğlu Hâcî Oran

ve birâderi Layen Sarrâf Hâcî Ligorî

ve Muhzırbaşı Mustafâ

No: 82

Medîne-i Antalya'da müsâferet-sâkin vechile mukîm bulunan Teke ve Hamid sancakları rûsûmât me'mûru sâbık Mustafâ Ağa ibn-i Hasan Ağa nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i mezbûre hânedânından meclis a'zâsından işbu bâ'isü'l-kitâb hamiyetlü el-Hâcc Ömer Ağa ve birâderi tüccâr-ı hayriyyeden Şehbender Vekîli Süleymân Efendi ibn-i el-Hâcc Ahmed ve medîne-i mezbûrede sâkin Teke Sancağı Mâl

♦ Doğrusu "mûrislerim".

♦♦ Doğrusu "mûrislerim".

Kâtibi fütüvvetlü Ahmed Tevfik Efendi ibn-i Abdullah ve yine ketebeden urâfetlü el-Hâcc Mehmed Re'is Efendi ibn-i Abdullah mahzarlarında bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına deġin bâ-hüccet-i şer'iyeye bi-tarîki'ş-şer'an yedimde mülk ve hakkım olub Teke Sancaġı kazâsı kurâlarından İvâsıl Çiftliġi ta'bîr olunur nâm karyede bir taraftan baġ-ı harîm ve bir taraftan köşk ve deġirmen harkı ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz iki dönüm mikdârı havluyu müştemil İvâsıl Çiftliġi deġirmeni demekle ârîf iki taş üzre dâir ve kabz-ı mahsûs olân iki kıt'a âsiyâb ve bir taş üzre dâir bulgura mahsûs olân bir kıt'a âsiyâbına cem'an üç kıt'a ma'lûmü'l-müştemilât mülk-i âsiyâbımı cem'-i tevâbi' ve levâhiklarıyla tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve muvâazaadan ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile otuz yedi bin beş yüz guruşa mûmâ-ileyh el-Hâcc Ömer Aġa ve birâderi Süleymân Efendi ve Mâl Kâtibi Ahmed Tevfik Efendi ve el-Hâcc Mehmed Enis Efendi'ye bey' ve temlîk ve mahâlînde kabza taslît eylediġimde ânlar dahi ber-minvâl-i muharrer ale'l-iştirâk ve lede'l-iştirâ temellük ve tasallut ve kabûl eylediklerinde semeni olân meblaġ-ı mezbûr otuz yedi bin beş yüz guruşu müşterî-yi mûmâ-ileyh el-Hâcc Ömer Aġa ve birâderi Süleymân Efendi ve Ahmed Tevfik Efendi ve el-Hâcc Mehmed Enis Efendi yedlerinden tamâmen ahz ve kâmilen kabz ve istîfâ eyledim fî-mâ-ba'd zikr olunan üç kıt'a âsiyâblarında benim aslâ alâka ve kat'â medhalim kalmayub müşterî-yi mûmaileyh el-Hâcc Ömer Aġa ve biraderi Süleymân Efendi ve Mâl Kâtibi Ahmed Tevfik Efendi ve el-Hâcc Mehmed Enis Efendi'nin ale's-seviyy iştirâken mülk-i müşterâ-yı sahîhaları ve hakk-ı sarîhleri olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr bi'l-yemîn ve'l-âfiye ale'l-beyân mâlik ve mutasarrıf olsunlar dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı

Fî 25 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 271

(Şühûdü'l-hâl)

Müfti-i belde fekâhetlü Hasan Efendi

Nakibü'l-eşrâf siyâdetlü el-Hâcc Mahmûd Aġa

Dergâh-ı âlf kapucubaşlarından rif'atlü Sâlih Aġa

A'zâ-yı meclisden Moravî Süleymân Aġa

A'zâ-yı meclisden Mubâyaaacızâde Mustafâ Aġa

A'zâ-yı meclisden Hurşid Efendi

A'zâdan Yusuf Aġa

IX/23b

No: 83

Medîne-i Antalya mahallâtından Timurcu Kara mahallesinde vâki' zikr-i âtî vakfin mütevellîsi olân evlâd-ı vâkıfdan işbu bâ'isü'l-kitâb baġcıvân esnâfından Ebûbekir bin Osmân

nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde vakf-ı mezbûrın nâzırı müderrisinden Kara el-Hâcc Hüseyin Efendi ibn-i Veliddîn dahi hâzır olduğı hâlde ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb hâlâ evlâdiyet-i meşrûtiyet üzre bâ-berât-ı âlî müstakilen mütevellîsi olduğım medîne-i mezbûre mahallâtından Makbûle mahallesi ahâlîsinden ceddım Demîrcizâde Hâfız Mehmed bin Hüseyin Hüseyin nâm merhûmun evkâfi akârâtından olub sâlifü’z-zikr Timurcu Kara mahallesinde Küçük Bâli kurbunda kâin bir taraftan müteveffâ Teke mütesellimi esbak el-Hâcc Mehmed Ağa bağçesi ve bir taraftan hammâmı Hâfız bağçesi ve taraf-ı râbi‘ tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olan vakf bağçesi âherin misli ile ben nefsün için tâlib ve râgıb olmamla bu makule vakfin tâlibine icârı husûsu re’y-i hâkim husûs olmağın ve zikr-i âtî meblağ-ı bağçe mahdûd-ı mezkûrın ücret-i misli idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü’l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olmağla medfu’-i tuba lehü hüsn-i meâb efendi hazretleri vakf-ı bağçe-i mahdûd-ı mezkûru işbu târîh-i hüccetden üç sene tamamına değin senevî ücret yüz guruşdan cem’an dokuz yüz guruş ücret mukabilesinde taraf-ı şer‘den bana icâr ve teslîm itdikde ben-dahi ber-vech-i mübeyyen isticâr ve kabûl eyledim dedikde gibbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb ve imlâ ve mütevellî-i merkum Ebûbekir yedine î’tâ ve olındı

Fî 25 C. [Cemâziye’l-âhir] sene 271

Şühûdü’l-hâl

ma‘denü’l-fazl fekahetlü Hasan Efendi

Nakibü’l-eşrâf el-Hâcc Mahmûd Ağa

A‘zâdan Moravî Alî Ağa

A‘zâdan el-Hâcc Ömer Ağa

A‘zâdan Mustafâ Beğ

A‘zâdan Hurşid Efendi

A‘zâdan Ebûbekir Efendi

A‘zâdan Yusuf Ağa

No: 84

Medîne-i Antalya dâhil-i sûrunda Âhi Yusuf mahallesi ahâlîsinden Hammâmî Halîl Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde işbu bâ‘isü’l-kitâb kâtib Ahmed Tevfik Efendi ibn-i Abdullah mahzarında bi’t-tav‘ ve’r-rızâ‘ ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtîü’z-zikrin sūdûrına değin bi-tarîki’ş-şerâen silk-i mülk-i sahîhamda münselik ve taht-ı tasarrufumda olub sâlifü’z-zikr Âhi Yusuf mahallesinde vâki‘ bir taraftan müetyâb Kara Alî menzili ve bir tarafı kal‘a divârı ve bir taraftan atîk ve hârabe câmi‘ arsası ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz tahtânî iki göz oda ve eşcâr-ı

müsmîre ve gayr-ı müsmîreli bir mikdâr havluyu ve bağçeyi müştemil bir bâb mülk-i menzili cem'-i tevâbi' ve lede'l-hakkı ve kâffe-i hukuk ve murâfıkı ve bi'l-cümle müştemilâtıyla tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı mubattale ve uhûd-ı müfsideden ve tagrîr ve gabin ve muvâzaadan ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile sekiz bin beş yüz guruşa mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi'ye bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr sekiz bin beş yüz guruşu mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi yedinden tamâmen ahz ve kâmilan kabz ve istîfâ eyledim fî-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr tevâbi'inde benim aslâ alâka ve kat'â medhalim kalmayub müşterî-yi mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi'nin mülk-i müşterâ-yı sahîhi ve hakk-ı sarîhi olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr bi'l-yemîn ve ve'l-âfiye mâlik ve mutasarrıf olsun dedikte gibbe't-tasfîki' ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî selh-i C. [Cemâziye'l-âhir] sene 271

Şühûdü'l-hâl

A'zây-yı meclisden Moravî Alî Ağa
 A'zâdan hamiyetlü el-Hâcc Ömer Ağa
 ve birâderi Şehbender Vekîli Süleymân Efendi
 ve Nüfûs nâzırı Kabadâizâde Hüseyin Efendi
 ve Moravî Ahmed Ağa
 ve Tüccâr-ı hayriyyeden Moravî İbrâhim Ağa
 ve Dalzâde Mustafâ Ağa
 ve Sucuzâde OsmânAğa
 ve Elmaluluzâde el-Hâcc Hüseyin Ağa
 (ve) Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

IX/24a

No: 85

Medîne-i Antalya mahalâtından Hâcı Balaban mahallesi ahâlîsinden eşrâf-ı hânedân-ı belde ve hâcegân divân-ı hümâyûndan olub bundan akdem vefât iden Çeribaşızâde el-Hâcc İbrâhim Efendi ibn-i Halîl nâm sipahî nâm müteveffânın sulbî sagîr oğulları Şa'bân ve Mehmed Azmî ve sulbiyye sagîre kerîmesi Vesîle'nin üveği babaları Velileri olub tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den bâ-hüccet-i şer'iyeye vasîleri Yusuf Ağa ibne'l-mezbûr Halîl Sipâhî nâm kimesne müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin zevce-i metrûkesi ve hâlâ kendi zevce-i menkûhası ma'rifetü'z-zât Dudu hânım bint-i İbrâhim hâtûn tarafından dahi zikr-i âtî ikrâra vekîl olduğu Moravî Ahmed Efendi ibn-i (boş) ve dalzâde Mustafâ Ağa ibn-i Veliddîn şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhide ber-nehc-i şer'î sâbit oldukdan sonra ve nefsinden asîl müteveffâ-yı

mûmâ-ileyhin diğeri zevcesi ma'rifetü'z-zât Âişe hânım bint-i el-Hâcc Ahmed nâm hâtûn tarafından dahi kezâlik zikr-i âtî ikrâra vekîl olduğu Kalanzâde el-Hâcc Alî Ağa ibn-i Deveci Halîl Ağa ibn-i Ahmed şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhide ber-nehc-i şer'î sâbit olan müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin firâşından hâsıl ve zevcesi mezbûre Âişe hâtûndan mütevellid sulbî kebîr oğlu Ahmed Efendi hâzır olduğu hâlde Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb kâtib Ahmed Tevfik Efendi ibn-i Abdullah ve tüccâr-ı hayriyyeden Moravî İbrâhim Ağa ibn-i Mustafâ nâm kimesne(ler) mahzarlarında bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mûmâ-ileyh el-Hâcc İbrâhim Efendi'nin düyûn-ı kesîresi olub arûz ve menkûlâtı düyûnuna gayr-ı vâfî olduğundan akarı dahi semen-i misli ile bey' ve edâ-i deyn olunmak şer'an yedime virilen izn hücceti mantûkınca kıbel-i şer'-i enverden zikr-i âtî bey'e me'zûn olmamla müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin emlakından olub medîne-i mezbûr sûk-ı sultâniyyesinde vâki' bir taraftan müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin müetyâb dükkânı ve bir taraftan âherin postalıcı dükkânı ve bir taraftan bekmez hânı arsası ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb çilingir dükkânı ve ittisâlinde vâki' bir taraftan mezkûr çilingir dükkânı ve bir taraftan bekmez hânı arsası ve bir taraftan âherin müetyâb dükkânı ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb mevt-bâb dükkânı ve bir taraftan kahvehâne yeri ve bir taraftan bekmez hânı arsası ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb müetyâb dükkânı ve yine mahalle-i mezkûrede vâki' bir taraftan Keklümçü dükkânı ve bir taraftan bekmez hânı arsası ve bir taraftan kahvehâne yeri ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb samancı dükkânı ve yine mahall-i mezkûrede vâki' bir taraftan müetyâb dükkânı ve bir taraftan samancı dükkânı ve bir taraftan samanhâne arsası ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd ve mukaddema kahvehâne ve hâlâ saman dükkânı ve yine medîne-i mezbûrede sûk-ı sultânîde bazârgânlar içinde vâki' bir taraftan Arunbut Mustafâ dükkânı ve bir taraftan terzi dükkânı ve bir taraftan bazârgân dükkânı ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd çıkırıkçı Hâcî Mehmed dükkânı demekle ma'rûf bir bâb bazârgân ki cem'an altı bâb mülk-i dekâkîn medîne-i mezbûrede mecmû'-i nâss olan mahallerde ba'de'l-müzâyede ve gibbe'l-inkitâ'ı'ş-şer'iyye el-yevm dekâkîn-i mahdûd-ı mezkûrelerin semen-i mislleri idüğü zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî sikat-ı müslimîn ihbârlarıyla lede's-şer'i'l-âla zâhir ve mütehakkık olan dekâkîn-i mezkûreden çilingir dükkânı bin guruş ve ittisâlinde olan mevt-bâb dükkânı bin yüz elli guruş ve mevt-bâb Arap Alî'nin taht-ı icâresinde olan diğeri müetyâb dükkânı bin dört yüz guruş samancı gükkânı bin sekiz yüz guruş kahvehâne ve hâlâ samancı dükkânı iki bin dört yüz elli guruş çıkırıkçı Hâcî Mehmed dükkânı demekle ârif olan bazârgân dükkânı iki bin iki yüz guruş ki cam'an on bin guruşda mûmâ-ileyh kâtib Ahmed Efendi ve tüccâr-ı hayriyyeden Moravî İbrâhim Ağa üzerlerinde ikrâr idüb ziyâde ile şirâyâ tâlib-i âheri zuhûr itmekle ben zikr olunan dekâkîn-i mahdûd-ı mezkûreleri cem'-i müştemilâtıyla îcâb ve kabûlü hâvî sürût-ı

müfsideden ârî tagrîr ve gabinden beri bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile kıbel-i şer'den me'zûniyetim hasebiyle bi'l-vesâye meblağ meblağ-ı[♦] mecmû'-ı mezkûr on bin guruşa mûmâ-ileyh kâtib Ahmed Tevfik Efendi ve İbrâhim Ağa'ya bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ânlar dahi ber-minvâl-i muharrer ale'l-iştirâk ve lede'l-iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semen-i mecmû'-ı mezkûr on bin guruşu bana tamâmen edâ ve teslîm ben-dahi yedlerinden bi'l-vesâye kâmilten ahz u kabz ve istîfâ eyledim fi-mâ-ba'd dekâkîn-i mahdûd-ı mezkûrlarda sigar-ı mezbûrlar ve işbu hâzır-ı bi'l-meclis ibn-i kebîr merkum Ahmed Efendi ibne'l-müteveffâ İbrâhim Efendi ve müvekkilât-ı zevcâtü'l-mezbûrât Âişe ve Dudu hânımların aslâ alâka ve medhalleri kalmayub müşterî-yi mûmâ-ileyh kâtib Ahmed Tevfik Efendi ve İbrâhim Ağa'nın alâ tarîki'l-münâsafa mülk-i müşterâları olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr bi'l-yemîn ve'l-âfiye mâlik ve mutasarıf olsunlar dedikde müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin kebîr oğlu merkum Ahmed Efendi dahi bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle tasdîk itmekle mukırr-ı vasî ve vekîl-i merkum Yusuf Ağa'nın cem'-i kelimât-ı meşrûhına mûmâ-ileyh Ahmed Tevfik Efendi ve şer'iki Moravî İbrâhim Ağa tasdîk ve kabûl itmeleriyle alâ mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve imlâ olındı tahrîren fi'l-yemi'l-hâdî ve'l-işrîn min şehr-i Cumâde'l-âhir sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ma'denü'l-fazl müfti Efendi

Nakibü'l-eşrâf el-Hâcc Mehmed Ağa

A'zâdan hamiyetlü Moravî Alî Ağa

A'zâdan hamiyetlü Hâcî Ömer Ağa

A'zâdan fütüvvetlü Hurşid Efendi

A'zâdan fütüvvetlü mubâyaaacılardan fütüvvetlü Mustafâ Beğ

A'zâdan mekremetlü Ebûbekir Efendi

Moravî Ahmed Efendi

Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

Dergâh-ı âlî kapucubaşlarından Sâlih Ağa

IX/25b

No: 86

Medîne-i Antalya mahallâtından Baba Doğan mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden Şeyh Cansız Oğlu el-Hâcc İsmâ'il bin el-Hâcc Süleymân nâm müteveffânın verâseti sulbiyye kerbîre kızı Hâfize ve sulbî kebîr oğlu Süleymân'a münhasıre olduğu lede'ş-

♦ "meblağ" mükerrerdir.

şer'î'l-enver zâhir ve mukırr olduktan sonra ma'rifetü'z-zât binte'l-mezbûre Hâfize hâtûn tarafından zıkr-i âtî da'vâya vekîl-i müseccel-i şer'îsi zevci Yolcu Abdülkadir bin Mustafâ nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zıkr-i âtî vaz'-ı yedi mütehakkık olub zât-ı zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rîfleriyle ma'rife olân işbu bâ'isü'l-kitâb mezbûre Süleymân'nın zevcesi Âişe bint-i Elmalu(lu) el-Hâcc Mustafâ nâm hâtûn tarafından dahi zıkr-i hâna husûmet ve murâfu'ya vekîl olduğu Cedîdci oğlu Hasan bin Hüseyin ve Sarı Kula Ahmed bin Alî şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân er karındaşı el-Hâcc Hâfız Hüseyin Ağa ibne'l-mezbûr Elmalu(lu) el-Hâcc Mustafâ nâm kimesne mahzarında üzerine bi'l-vekâle da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem zevcem mezbûre Hafize hâtûnun babası müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc İsmâ'il terekesinden olub sâlifü'z-zıkr Baba Doğan mahallesinde vâki' bir taraftan Sincâb oğlu Mehmed Ağa menzili ve bir taraftan Evrân Beğ oğlu Mehmed menzili ve bir taraftan Cedîdci oğlu Hasan menzili ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ma'lûmü'l-müştemilât bir bâb mülk-i menzili müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc İsmâ'il Efendi ile'l-vefât yedinde mülk ve hakkı olub ba'de vefâtihi kızı müvekkilem zevcem mezbûre ile oğlu mezbûr Süleymân'a intikal itmiş iken menzil-i mahdûd-ı mezkûru ecânibden olân müvekkilem mezbûre Âişe hâtûn fuzûlî zabt itmekle su'âl olub müvekkilem zevcem mezbûre Hafize hâtûnun menzilk-i mahdûd-ı mezkûrda olân sülüs hisse-i irsiyesinden kîfâyed ve müvekkilem zevcem mezbûre Hâfize hâtûn için bana teslim itmek üzere tenbîh olunmak bi'l-vekâle matlûbumdur deyü ba'de da'vâ ve's-su'âl vekîl-i merkur el-Hâcc Hâfız Hüseyin Ağa cevâbında müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc İsmâ'il hâl-i hayâtında târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem menzil-i mahdûd-ı mezkûru yedinde mülk ve hakkı olduğu hâlde huzûr-ı müslimînden kendi hüsn-i rızâ'sıyla müvekkilem karındaşım mezbûre Âişe hâtûna bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile on bin guruşa bey' ve temlîk ve teslim eylediğimde ânlar dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr on bin guruşu mezbûre yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz idüb ol-vechile menzil-i mahdûd-ı mezkûr müvekkilem karındaşım mezbûre Âişe hâtûnun mülk-i müşterâsı olmak üzere müstakilen vaz'-ı yedini sinîn-i mezbûriyetinden berü tasarruf ider deyü bi'l-vekâle def'le mukabele idecek gibbe'l-istintâk ve'l-inkâr dâfi'-i vekîl-i mezbûr el-Hâcc Hâfız Hüseyin Ağa'dan def'-i meşrûhına mutâbık beyyine talep olundukda udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Kara el-Hâcc Hüseyin Efendi ibn-i Velî ve mütevellî el-Hâcc Hâfız Ahmed bin Hâfız alâ' li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olındıklarında fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc İsmâ'il hâl-i hayât ve sıhhâtinde târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem menzil-i mahdûd-ı mezkûru yedinde mülk ve hakkı olduğu hâlde bizim huzûrumuzda kendi hüsn-i rızâ'sıyla müvekkile-i mezbûre Âişe hâtûna bey'-i bât-ı sahîh-i

şer'î ile on bin guruşa bey' ve temlîk ve teslîm eylediğinde mezbûre dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr on bin guruşu mezbûre yedinden tamâmen ahz u kabz idüb ol-vechile menzil-i mahdûd-ı mezkûr müvekkilem mezbûre Âişe hâtûnun mülk-i müşterâsı olmak üzere bi-hakkın müstakilen vaz'-ı yed ve sinin-i mezbûriyetinden berü tasarruf idüb bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri vech-i şer'î üzere edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinden sonra ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri şer'an makbûle olmağın mücebiyle ba'de'l-hükm vekîl-i merkum Abdülkadir da'vâ-yı mezkûresiyle bi-vech-i şer'î muârazadan men' olunub mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî selh-i C. [Cemâziye'l-âhir] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Mahkeme kâtibi İsmâ'il Efendi

Muhzırbaşı Mustafâ

Muhzır Şehir kethüdâsı Süleymân Ağa

ve muhzır Taviil oğlu Alî

ve muhzır Kebabcı oğlu İsmâ'il

IX/25a

No:87

Medîne-i Antalya mahallâtından Hatîb Süleymân mahallesi ahâlîsinden Hâfiz Mehmed Alî bin Eyyüb nâm kimesneye bundan akdem cendden ârız olmağla müddet-i medîde meslûbü'l-akl olub ifâkat birikmediğinden hâlâ yedinde olub mâlik olduğu emvâl ve eşyâsını hıfz ve hirâset ve emvâl-i lâzimesini rü'yet için ve mecnûn-ı merkum Hâfiz Mehmed Alî'nin karındaşından hâsıl ve zevcesi müteveffıyye Fâtıma bint-i İbrâhim nâm hâtûndan mütevellid sulbiyye sagîre kızı Şerîfe sulbî sagîr oğlu Ahmed nâm evlâd-ı sigarânın tesviye-i umûrları için ma'an kibel-i şer'den ber-mu'temed müstakîm kimesne vasî nasb ve ta'yîn olınmak ehm ve elzem olduğundan mecnûn-ı merkum velî akraba li-ebeveyn er karındaşı sagîrân-ı mezbûrânın emmîleri olub sadakat ve istikamet ma'rûf ve her vechile umûr-ı vesâyeti kâmâ hüve hakka rü'yetden kadir idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla zâhir ve mütehakkık olân işbu bâ'isü'l-vesîka Hasan Efendi ibne'l-mezbûr Eyyüb nâm kimesne hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûba lehü hüsn-i meâb efendi hazretleri mecnûn-ı merkum Hâfiz Mehmed Alî üzerine bi-inâyetullahû te'alâ ifâkat gelinceye değin emvâl ve eşyâsını hıfz ve umûr-ı lâzimesini rü'yete ve evlâd-ı sagîrler re'y-i mezbûrân-ı Şerîfe ve Ahmed'in dahi tesviye-i umûrlarına vasî nasb ve ta'yîni buyuruldukda ber-minvâl-i muharrer vesâyet-i merkumeyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini edâya taahhüd ve iltizâm itdikden sonra

vasî-i merkum Hasan Efendi meclis-i şer'î şerîf-i enverde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüb mecnûn-ı merkum ve evlâdları sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisveye eşşed-i ihtiyâcları olmağın babalar(ı) mecnûn-ı merkumın mâlından nafaka ve kisve ve behâ vesâ'ir levâzım-ı zarûriyyeleri için kıbel-i şer' den kadr-ı kîfâye meblağ-ı karz ve takrîr olmağın bilâ-vesâye matlûbumdur dedikde hâkim-i mûmâ-ileyh hazretleri sagîrân-ı mezbûrân ve babaları mecnûn-ı merkum için mecnûn-ı merkum mâlından her birine işbu târîh-i kitâbdan yevmi altmışar paradan cem'an dört buçuk guruş karz buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrları mecnûn-ı merkum ve evlâdları sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisve behâ vesâ'ir levâzım-ı zarûriyyelerine harc ve sarfa ve lede'l-iktizâ istidâneye ve inde'z-zafer mâllarına rücû' vasî-i merkum Hasan Efendi yedine virilmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî gurre-i M [Muharrem] sene 271

Şühûdü'l-hâl

Nüfûs nâzırı Hâcî Kabadâizâde Hüseyin Efendi
ve baş câmi'-i şerîfi imâmı Abdi Hâfız
ve Hammâmcızâde Asım Alî Ağa
ve Yatırlı Mollâ Mustafâ Efendi
ve Otuz Altı Mehmed Ağa
ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi
ve Muhzırbaşı Mustafâ Ağa

IX/25b

No: 88

Medîne-i Antalya mahallâtından Hâcî Balaban mahallesi ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-kitâb Ahmed Efendi ibne'l-müteveffâ el-Hâcc İbrâhim Efendi nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zikr-i âfî değirmen ve vaz'-ı yedi mütehakkık olân değirmenci Hâcî Bako veled-i Vasili nâm zimmî muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb medîne-i mezbûr hâric-i sûrunda Timurcu Kara mahallesinde Değirmen Önü nâm mahâlde vâki' Sel değirmeni ve bir taraftan Kaşlı nâm zimmî değirmeni ve bir taraftan Mihâil nâm zimmî menzili ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd iki taş üzre dâir bir bâb mülk değirmen bundan akdem vefât iden babam el-Hâcc İbrâhim Efendi'nin yedinde mülk ve hakkı olub hâl-i hayât ve kemâl-i nefâd tasarrufunda ben sagîr olduğım hâlde işbu târîh-i hüccetden dokuz sene mukaddem beni hitân iderken değirmen-i mahdûd-ı mezkûru sünnetlik nâmiyle bana hibe-i sahîha-i şer'iyeye ile hibe ve temlîk ve yine meclis-i hibede velâyeti hasebiyle benim için ittihâb ve kabz ve kabûl itmekle binâen aleyh değirmen-i mahdûd-ı mezkûr ol-vechile mülk-i

mevhûbem olmuşken târîh-i hüccetden beş sene mukaddem babam mezbûr el-Hâcc İbrâhim Efendi cendden ârız olduğu hengâmda düyûn-ı kesîresi olduğu ecilden babam mecnûn-ı mezbûrın mâlıyla düyûn-ı müsbetesini edâya kıbel-i şer' den bâ-hüccet-i şer'iyye vasî nasb ve ta'yîn olunan emmîm Yusuf Ağa ve üzerine nâzır nasb olunan akrabamızdan Hâcî Kabadâîzâde Hüseyin Efendi nâm zâtlardan yalnız mûmâ-ileyh Hüseyin Efendi müstakilen mülk-i mevhûbem olân değirmen-i mahdûd-ı mezkûr mukabilesinde babam emlâkından bana diğer bir mülk virmek üzere benim ile akd-ı mukavele-i fâside iderek değirmen-i mahdûd-ı mezkûru mûmâ-ileyh Hüseyin Efendi târîh-i hüccetden üç buçuk sene gâib-i ani'l-belde sarrâfândan Çivi oğlu Hâcî Dimitri'ye ma'lûme-i bey' ve teslîm ve mersûm Hoca Dimitri dahi işbu hâzır-ı bi'l-meclis mersûm değirmenci Hâcî Bako zimmîye bey' ve teslîm ben-dahi ber-vech-i mukavele-i mezkûre yerine bana bedel virmek şartıyla hâl-i sagîrimde icâzet virdim ise de ben-dahi değirmen-i mahdûd-ı mezkûr mukabilesinde hâlâ müstesnid ahz u kabz itmeyüb bey'-i mezbûrın betlâfına(?) binâen mukavelemden rücû' itmemle mersûm Hâcî Bako zimmîye su'âl olunub zikr olunan mülk-i mevhûbem olân değirmen-i mahdûd-ı mezkûr-ı kebir ve bana teslîm tenbîh olunmak matlûbumdur dedikde gıbbe's-su'âl mersûm Hâcî Bako zimmî cevâbında zikr olunan değirmeni târîh-i merkumdan nâzır-ı mûmâ-ileyh Hüseyin Efendi mecnûn-ı mezbûr el-Hâcc İbrâhim Efendi'nin zarûret deyni için mersûm oğlu Hoca Dimitri'ye semen-i ma'lûme bey' ve teslîm ol-dahi Antalya re'âyâsından Hoca İlyâs veled-i Kostandi nâm bazârgâna semen-i ma'lûme bey' ve teslîm eyledikten sonra ol-dahi medîne-i mezbûrede dâhil-i sûrda Makbûle mahallesinde kâin ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cirân bir bâb mülk-i menzirim mukabilinde bi-tarîk mugayefte(?) bana bey' ve teslîm idüb ol-vechile değirmen-i mahdûd-ı mezkûr şirâen mülkumdür deyü yedimde mevcûd olduğunu ikrâr lakin değirmen-i mahdûd-ı mezkûr müddeî-i mezbûr Ahmed Efendi'nin mülk-i mevhûbesi olacağını ba'id vech-i muharrer üzere mukabilesinde babası mecnûn-ı mezbûr emlâkından nâzır-ı mûmâ-ileyh Hüseyin Efendi müddeî-i mezbûr Ahmed Efendi'ye değirmen bir mülk virmek üzere akd-ı mukavele iderek müddeî-i mezbûr dahi ber-vech-i mukavele icâzet virmiş olduğu ma'lûmum değildir inkâr itmekle müddeî-i mezbûr Ahmed Efendi'nin bi't-taleb ikâmet eylediği nefer şahidlerden medîne-i mezbûre meclis a'zâsından el-Hâcc Ömer Ağa ibn-i el-Hâcc Ahmed ve medîne-i mezbûre ahâlîsinden Hâcî Muslihâde el-Hâcc Hâfız İbrâhim Efendi ibn-i el-Hâcc Ahmed ve Bağcıvân Hâcî Ahmed oğlu Mehmed Efendi nâm kimesneler mezbûr el-Hâcc İbrâhim Efendi değirmen-i mahdûd-ı mezkûru yedinde mülk ve hakkı olduğu hâlde kable'l-hâl-i hayât ve kemâl-i nefâd tasarrufunda târîh-i merkumda oğlu mezbûr Ahmed Efendi'yi hitân iderken hâl-i sagîrinde sünnetlik nâmıyla merkuma hisse-i sahîha-i şer'iyye ile hibe ve temlîk ve yine meclis-i hibede velâyeti hasebiyle sagîr-i mezbûr için ittihâb ve kabz ve kabûl eyleyüb ol-vechile mezkûr değirmen müddeî-i mezbûr Ahmed Efendi'nin mülk-i

mevhûbu olmuştur Antalya meclis a'zâsından Moravî Alî Ağa ibn-i Mustafâ nakibü'l-eşrâf el-Hâcc Mahmûd Ağa ibn-i Abdurrahman dahi nâzır-ı mûmâ-ileyh Hüseyin Efendi değirmen-i mahdûd-ı mezkûru Hüseyin ba'id mezbûr Ahmed Efendi'ye babası emlakından diğer bir mülk virmek üzere mezbûr ile akd-ı mukavele-i fâside iderek bey'-i merkum Ahmed Efendi dahi ol-vechile icâzet virmişdim bu vechile şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyü her biri bi'l-muvâcehe edâ-i şehâdet-i şer'iyeye ile şühûd-ı merkumün ba'de't-tezkiye şehâdetleri şer'an makbûle olmağın müddei-i mezbûr Ahmed Efendi'ye ve değirmen-i mahdûd-ı mezkûr hâlâ mülkü olub yedine bedel virilmek üzere mutlakan bey'-i mezkûru kabûlünü müş'ar kendüden bir mütesennih sūdûr yahûd hibe itmediğine yemîn teklîf olundukda ol-dahi alâ ve hakkı'l-misvâl yemîn billahü aliyü'l-âlâ itmeğın mücebince ba'de'l-hükm değirmen-i mahdûd-ı mezkûru müddei-i mezbûr Ahmed Efendi'ye red ve teslim mersûm Hacı Bako zimmîye tenbîh olunub mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Şühudü'l-hâl

Müfti-i beled Hasan Efendi

ve müderrisinden Falakzâde(?) Alî Efendi

ve müderrisinden Şeyh Mehmed Efendi

ve A'zâdan Mubâyacızâde Mustafâ Beğ

ve A'zâdan Mehmed Hurşid Efendi

ve Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

ve Mâl Kâtibi Ahmed Efendi

ve Kâtib el-Hâcc Enis Efendi

ve Moravî Ahmed Efendi

ve Moravî İbrâhim Ağa

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

IX/26a

No :89

Hediye Hânım'ın Antalya'da Olân Eşyâsına Fürûht İçün Vekâlet Hücjeti Kaydı

Medîne-i Üsküdâr'da Sultan Depesi'nde sâkine ve zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rîfleriyle ma'rife olân Hediyeullah bint-i Kâdîzâde el-Hâcc Mehmed Sâlih ibn-i el-Hâcc Halîl nâm hâtûn meclis-i şer'-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüb bâ-hüccet-i şer'iyeye müstekilen yedimde mülk ve hakkım olub vilâyet-i Anadolu'da Antalya kazâsı mahallâtından Makbûle mahallesinde vâki' bir taraftan Râhil Hâce menzili ve bir taraftan Kazazlar menzili ve bir taraftan bağçe ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb mülk-i menzilimi semen-i misliyle âhere bey' ve kabz-ı semene ve yine kazâ'-yı mezbûr

sâkinlerinden Abdülhamid Efendi ibn-i el-Hâcc İbrâhim yedinde bi'l-emâne mâlîm olan nühâs yedi sahan ma' kapak ve bir tencere ma' kapak ve bir yumurta tabası ve bir leğen ma' ibrik ve sagîr sini ve bir hamur leğeni ve çorba tası ve bir kazganımı merkumdan taleb ve ahz ve kabza ve kabz-ı semene ve bi'l-cümle makbûzunu bana irsâle ve îsâle husûs-ı mezkûr mütevakıf olduğı umûrın küllîsine hâlâ kazâ'-i mezbûr mahkemesi baş kâtibi İsmâ'il Efendi Abdullah tarafımdan kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâ'ib menâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 10 Ca. [Cemâziye'l-evvel] sene 71

Şühûdü'l-hâl

Tüccârdan Osmân Ağa

Mubâyacı Mustafâ Ağa ibn-i Halîl

Ketebeden Mustafâ Efendi ibn-i Hasan En-Tahsin(?)

Ketebeden Mustafâ Efendi ibn-i Hüseyin

No: 90

Medîne-i Üsküdâr'da Sultan Depesi'nde sâkine zât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife olan Hediyetullah Hânım bint-i Kadîzâde el-Hâcc Mehmed Sâlih ibn-i el-Hâcc Halîl nâm hâtûn bâ-hüccet-i şer'îyye vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi Antalya mahkemesi baş kâtibi İsmâ'il Hakkı Efendi ibn-i Alî meclis-i şer'-i şerîf işbu bâ'isü'l-kitâb Moravî Eserci Hüseyin Ağa ibn-i (boş) mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Hediyetullah hânımın akd-ı âtî bey'in sūdûrına değîn bâ-hüccet-i şer'îyye müstakilen yedinde mülk ve hakkı olub Antalya mahallâtından dâhil-i sûrda Makbûle mahallesinde vâki' etrâf-ı erbaadan bir tarafı merkum Hüseyin Ağa menzili ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki göz odalı bir bâb mülk-i menzili bi'l-vekâle bey'e arz ve ma'rifet-i şer'le kadî yediyle sūk-ı sultânîde hayli eyyâm mecmû'-ı nâss olan mahallerde nidâ ve müzâyede olunarak rağbât-ı nâss inkıtâ'ında menzili-i mahdûd-ı mezkûru cem'-i tevâbi' ve müştemilâtıyla tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve müvâazaadan ve tagrîr ve gabinden ârf bey'-i bāt-ı sahîh-i şer'î ile merkum Hüseyin Ağa üzerine ikrârgîr olduğı vechile iki bin elli guruşa merkum Hüseyin Ağa'ya bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezkûr iki bin elli guruşu müşterî-yi merkum Hüseyin Ağa yedinden vekâletim hasebiyle tamâmen ahz ve kâmilan kabz ve benim ve müvekkilem mezbûre Hediyetullah hânımın aslâ alâka ve kat'â medhali kalmayub müşterî-yi merkum Hüseyin Ağa'nın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarîhi olmuştır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dedikde gibbe't-tasdkî''ş-şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı

Fî 15 Ra. [Rebî'ü'l-evvel] sene 71

Şühûdü'l-hâl

Müfti-i belde fekahetlü Hasan Efendi

A'zâdan Moravî Alî Ağa

A'zâdan el-Hâcc Ömer Ağa

ve birâderi Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

ve mâl baş Kâtibi Ahmed Tevfîk Efendi

ve Tüccâr-ı hayriyyeden Moravî İbrâhim Ağa

ve Tüccârdan Moravî Ahmed Efendi

ve Tüccârdan Kadimli Mehmed Efendi

ve Eserci Moravî Ahmed Ağa

ve birâderi İbrâhim Ağa

IX/26b

No: 91

Medîne-i Antalya hânedânından ve ser-bevvâbîn dergâh-ı âlîden olub bundan akdem vedâ' â'lem fâni iden el-Hâcc Ebûbekir Ağazâde el-Hâcc Mehmed Ağa'nın sulbiyye sagîre kızı Âdille hânımın vâlidesi ve tesviye-i umûrına kîbel-i şer'-i enverden bâ-hüccet-i şer'iyye vasî-i mansûbesi ma'rifetü'z-zât Âişe hânım bint-i İsmâ'il nâm hâtûn tarafından zikr-i âtî bey'e vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi a'zâ-yı meclisden Mehmed Hurşid Efendi bin Abdullah Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde re'âyâ-yı devlet-i aliyyeden medîne-i mezbûrede mütemekkin zimmîyân metropolidi işbu bâ'isü'r-rakîm Meledyuz veled-i (boş) nâm Ruhban mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin terekesinden olub Teke Sancağı dâhilinde İğdir kazâsına tâbî' Tekfûr Önü Çiftliği dimekle ârif nâm karye derûnunda kâin etrâf-ı erbaası çiftlik-i mezbûr arâzîsi ile mahdûd ma'lûmü'l-müştemilât otuz dönüm mikdârı mülk-i bağçe ve bir bâb değirmen ve yine çiftlik-i mezbûr derûnunda vâki' mevcûd iki aded müstamel tahta anbar ve bir bâb ahûr ma' samanlık ve iki bâb mülk odası ba'de vefâtihî sagîr kerîmesi Âdile hânımın hisse-i irsiyesine ta'yîn ve tahsîs olub lakin mülk-i muharrere-i mezkûreler mürûr-ı eyyâm ve mürûr-ı a'vâm ile gün be gün müşrif-harâb mâil-şarâb olub mesâfe-i ba'idede oldığından ta'mîr ve teremmüm olınmak adem-i imkânda olmağla te'hîr olunur ise de bi'l-küllîye münhadim olub sagîre-i mezbûr hakkında gadr-ı küllî mukarrer olmağla bağçe ve değirmen ve ahûr ma' samanlık ve iki bâb oda-i mezkûreler semeni misillü âhere bey' ve semenleri istirbâh olınmak sagîre-i mezbûr hakkında min-küllî'l-vucûh enfâ' ve evlâ olduğu bundan akdem hâkim-i sadr-ı kitâb tûba lehü hüsn-i meâb efendi hazretlerine cemm-i gafîr virildikde mücebince bey'lerine ben kîbel-i

şer' den me'zûn olmamla zikr olunan mülk-i bağçe ve değirmen ve iki aded anbâr ve bir bâb ahûr ve samanlık ve iki bâb mülk oda medîne-i mezbûrede mecmû'-i nâss olân mahallerde ba'de'l-arz ve'l-müzâyede gibbe'l-inkitâ'ü'ş-şer'iyye merkum metropolid Meledyuz üzerine bağçe-i mezkûr iki yüz elli guruş ve değirmen-i mezkûr iki bin guruş ve iki aded tahta anbâr-ı mezkûreler beş yüz guruş ve ahûr ma' samanlık yüz guruş ve iki bâb oda yüz guruş ki cem'an iki bin dokuz yüz elli guruşda karâr idüb ziyâde ile şîrâye tâlib-i âheri dahi zuhûr itmeyüb ve meblağ-ı mecmû'-ı mezkûr emlak-ı muharrere-i mezkûrelerin el-yevm semen-i mislleri idüğü dahi zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî sikat-ı müslimîn ihbârlarıyla lede'ş-şer'i'âlâ zâhir ve mütehakkık olmağın bağçe ve değirmen ve iki aded anbâr ve bir bâb ahûr ve iki bâb oda-i mezkûreleri cem'-i tevâbi'leriyle tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve muvâzaadan ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile cümlesini semen-i mecmû'-i mezkûr iki bin dokuz yüz elli guruşa merkum metropolid Meledyuz'a bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve mahâlînde kabz ve taslît eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tasallut eyledikten sonra semenleri olân meblağ-ı mecmû'-ı mezkûr iki bin dokuz yüz elli guruşu yedinde vekâletim hasebiyle tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eyledim fî-mâ-ba'd zikr olunan bağçe ve değirmen ve anbâr ve ahûr ve samanlık ve odalar cümleten merkum metropolid Meledyuz'un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfî olup sagîre-i mezbûr Âdile Hânım'ın aslâ alâka ve kat'â medhali kalmamışdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrîf olsun dedikte gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 11 Ş. [Şa'bân] sene 71

Şühûdü'l-hâl

A'zâdan Moravî Alî Ağa

A'zâdan Ebûbekir Efendi

A'zâdan Yusuf Ağa

Hâcî Mahmûd

IX/27a

No: 92

Medîne-i Antalya mahallâtından Makbûle mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden Dalzâde Osmân Ağa ibn-i Veliddîn nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Âişe bint-i Ömer nâm hâtûn ile sulbî kebîr oğlu Ömer ve sulbiyye kebîre kızları Âişe ve Fâtıma ve Habîbe ve sulbî sagîr kızı Kâmile'ye münhasırre olduğu şer'an zâhir olduktan sonra sagîr-i mezbûrrenin emmîsi ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer' den vasî-i mansûbu verese-i kibârdan ma'rifetü'z-zât zevce-i mezbûre Âişe ve binât-ı mezbûrât diğ

Âişe ve Fâtıma ve Habîbe ve ibn-i kebîr-i mezbûr taraflarından dahi zikr-i âtî bey'e vekîl-i sabitü'l-vekâleleri Dalzâde Mustafâ Ağa ve ibne'l-mezbûr Veliddîn nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde re'âyâ-yı devlet-i aliyyeden işbu bâ'isü'r-rakîm Koca Bıyık oğulları Nikola ve Hâcı Sava ve Yani veledûn-ı Yorgi nâm zimmîler mahzarlarında bi'l-asâle ve bi'l-vesâyeye ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûrın terekesinden olub sâlifü'z-zikr Makbûle mahallesinde kâin bir taraftan kal'a divârı ve tarafeyni diğerk mülküm ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki göz oda ve bir mîkdâr havluyu müştamil bir bâb mülk-i menzilin rub'i benim ve mâ'adâsı birâderim müteveffâ-yı mezbûr Osmân Ağa'nın ile'l-vefât yedinde mülk ve hakkı olub müteveffâ-yı mezbûrın menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olân hisse-i ma'lûmesi ba'de vefâtihî vereseşi mezbûrûna intikal idüb lakin hisse-i mülk-i mezkûre müşrif-harâb olub hâsılı harcını kâfi ve vâfi olmadığından te'hîr olunur ise bi'l-küllîye harâb olub sagîr(e)-i mezbûreye gadr-ı küllî olmak mukarrer olmağla ve ben verese-i kibâr müvekkilerim mezbûrûn menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olân hisse-i ma'lûmesini âhere bey' murad itmimiz ile sagîrûn-ı mezbûrûnun hissesi dahi bizim hissemiz ile ma'an semen-i misller ile âhere bey' ve semeni istirbâh olunmak sagîr-i mezbûr hakkında min-küllî'l-vücûh enfâ' ve evlâ olduğu bundan akdem hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb hazretlerine cemm-i gafir ile haber virildikde bey'ine kibeli şer'den izn virilmeğın menzil-i mahdûd-ı mezkûr medîne-i mezbûrede mecmû-i nâss- olân mahallerde bey'e arz olundukda rağbat-ı nâs inkıtâ'ında mersûmdan Nikola ve Hâcı Sava ve Yani zimmîler huzûrlarında altı bin iki yüz elli guruşda ikrâr idüb ziyâde ile şirâya tâlib-i âheri dahi zuhûr itmeyüb menlağ-ı mezkûr menzil-i mahdûd-ı mezkûrın el-yevm semen-i misli idüğü zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla lede's-şer'i'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûru cem'-i tevâbi' ve levâhıkıyla ve kâffe-i hukuk ve murâfıkı ile tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve muvâzaadan ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile altı bin iki yüz elli guruşda mersûmdan Nikola ve Hâcı Sava ve Yani zimmîlere bi'l-asâle ve bi'l-vesâyeye bey' ve temlîk ve teslim eylediğimde ânlar dahi berminvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eylediklerinden sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr altı bin iki yüz elli guruşu mersûmdan Nikola ve Hâcı Sava ve Yani yedlerinden tamâmen ve kâmilen bi'l-asâle ve bi'l-vesâyeye ve bi'l-vekâle ahz u kabz ve istîfâ ve ba'de't-tahsîs beynimizde iktisâm eyledik fi-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda benim ve sagîre-i mezbûre Âişe ve diğerk Âişe ve Fâtıma ve Habîbe ve merkum Ömer'in vechan mine'l-vücûh ve sabebâ ve mine'l-esbâb aslâ ve kat'â alâka ve medhalimiz kalmayub müşterî-yi mersûmdan Nikola ve Hâcı Sava ve Yani zimmîlerin ale'l-iştirâk es-seviyy mülk-i müşterâ-yı sahîhleri ve hakk-ı sarîhleri olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsunlar dedikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 15 Ş. [Şa'bân] sene 71

Şühûdü'l-hâl

Tüccâr-ı hayriyyeden Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

ve tüccârdan Moravî Ahmed Ağa

ve a'zâdan Çeribaşızâde Yusuf Ağa

ve tüccârdan Yörükzâde Mehmed Efendi

ve esnâfdan Cedîdci oğlu Hasan

ve esnâfdan Hammâmcızâde Ömer Alî

ve tüccârdan mahalle-i merkume Kavakçı oğlu Mollâ İbrâhim

ve gayrihum

IX/27b

No: 93

Medîne-i Antalya mahallâtından Hatîb Süleymân mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefât iden Hafize bint-i Kavvâs Ahmed nâm hâtûnun verâseti bi'l-ihbâr karzan ve reddin li-ebeveyn er karındaşları Hanîfe ve Sâliha'ya münâsafata münhasıre olduğu ba'de't-tahakkukı'ş-şer'î ile ma'rifeler olân işbu bâ'isü'l-kitâb mezbûrtân Hanîfe ve Sâliha nâm hâtûnlar Antalya mahkemesinde meclis-i şer'î şerîfde zikr-i âtî bağçeye vaz'-ı yedi beyyine-i âdile ile tahakkuk âtû'z-zikr kebîr-i şerîf mütevellîsi olân Kartopuzâde el-Hâcc İbrâhim mahzarında her biri üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb Antalya nâhiyesi olup İstanos demekle ma'rûf yaylâkda Söğütlü Yön nâm mahalde kâin etrâf-ı erbaası Osmân Başu ve Kartopu oğlu Halîl ve Boyacı Ahmed ve Donsuz oğlu Alî ve Deveci oğlu Mehmed menzilleri ve değirmen harkı ve tarîk-i hâss ile mahdûd ve mümtâz enbiye ve eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreyi hâvî bir kıt'a bağçe mûrisimiz müteveffiyeye-i mezbûre Hâfize bint-i Mehmed nâm hâtûnun hayatında mülk-i müstakil ve hakk-ı sarîhi iken bağçe-i mezkûreyi mezbûr Hafize yaylâk-ı mezkûrda vâki' vâki'♦ Hâcî İbrâhim Ağa mescid-i şerîfinin ta'mîr ve termîmine imâm ve müezzin ve revgan-ı zeyt hasr ve mü'mîne meşrût olarak bu husûsda tarafeynden vekîl olân Osmân bin Ömer Efendi ma'rifetiyle altmış beş senesi Şevvâl-i şerîfi dâhilinde Antalya naibi efendi tarafından bilâ-izn-i sultân yaylâk-ı mezkûrda icrâ'-yı ahkâm-ı şer'iyeye mevkûl olân Antalya meclisi a'zâsından hevâceğândan Hâcî İbrâhim Efendi huzûrunda vakf idüb lakin mezbûr fâkiretü'l-hâl olmağla çend mâh mürûrunda Antalya'da vakf-ı mezkûrdan rücû' itmekle ba'de vefâtihâ bağçe-i mezkûre irsen bizlere intikal ile kimesne tarafından dâhil olınmak îcâb itmez iken mütevellî-i mezbûr el-Hâcc İbrâhim Efendi vâkıf olmak zanmamla

♦ "vâki' " mükerrerdur.

bağçe-i mezkûreyi fuzûlen bi-gayr-ı hakk zabt ve tasarruf ider su'âl onunub kîfâyed ve bizlere teslîme tenbîh olunmak muradımızdır dediklerinde gıbbe's-su'âl mezbûr el-Hâcc İbrâhim cevabında zikr olunan bağçe dört senedir tasarrufunu mûmâ-ileyh Hâcî İbrâhim Efendi Mahmûd nâ'ib efendi tarafından ber-minvâl-i muharrer mevkûl bulunduğunu ikrâr ve lakin vâkıa-i merkume Hâfize'nin vakf-ı mezkûrdan çend rücû' ma'lûmum değildir deyü rücû'ı ba'de'l-inkâr mütevellî-i mezbûrın merkume Hâfize tarafından îkafa vekîl-i mezbûr Osmân sâlifü'z-zikr bağçeyi huzûr-ı şer' de vakf eyledikde nâ'ib vekîli bunlunan mûmâ-ileyh el-Hâcc İbrâhim Efendi yine ol-meclisde sen bu vakfdan rücû' ile deyü vekîl-i mezbûra emr eylediğine binâen vekîl-i mezbûr dahi rücû' eyledikde mûmâ-ileyh el-Hâcc İbrâhim Efendi sen itdin ise ben itmem deyü imâm Yusuf kavlıyle hükm eyledim bu sûretle vâkî' olân hükme ibtinâen vakf-ı mezkûr lâzım ve memnû'ü'n-nakz olmuştur kelimâtıyla tasaddî vaz'ı kütb-i fikhiyyede Mûsârâha bi-kazâü'l-kadû'l-müvellâ min kıbeli's-sultân mes'ele-i şer'iiyesi mücebince aslâ kendüye nef' vermeyeceği ba'de't-tefhîm müddeîyân-ı mezbûrtândan da'vâlarına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Âşık Ömer bin İsmâ'il ve Sarı Kula Ahmed bin Alî nâm kimesneler meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olındıklarında müteveffiiye-i mezbûre hâl-i hayâtında müstakilen mutasarrıf olduğu İstanos yaylâkıdaki Söğütlü Yön nâm mahalde kâin etrâf-ı erbaası Osmân Başî ve Kartop oğlu Halîl ve Boyacı Hâcî Ahmed ve Donsuz oğlu Alî ve Devenci oğlu menzilleri ve değirmen harkı ve tarîk-i hâss ile mahdûd ve mümtâz ebniye ve eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreyi hâvî bir kıt'a mülk-i bağçesini yaylâk-ı mezkûrda vâkî' Hâcî İbrâhim Ağa mescid-i şerîfinin ta'mîr ve termîmine ve imâm ve müezzin ve revgan-ı zeyt ve hasr ve mü'mîne meşrût olarak tarafından vekîli Osmân bin Ömer Efendi ma'rifetiyle vakf eylediğini bizlere beyân iderek ba'dehu ben vakf-ı mezbûrdan rücû' eyledim lafzıyla bizim huzûrumuzda vakf-ı mezbûrdan rücû' eyledi bizler bu husûsa bu vechile şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyü her biri bi'l-muvâcehe edâ-i şehâdet-i şer'iiye itmeleriyle lede't-tezkiye şehâdetleri makbûle olub mücebiyle bağçe-i mezkûrumdan kîfâyed ve müddeîyân-ı mezbûrtâna teslîm itmek üzre mezbûr Hâcî İbrâhime tenbîh-i şer'î olındıktan sonra mezbûr Hâcî İbrâhim'in ba'de'l-îkaf rücû'-ı re'y kadîhâne-i mûkarin olması şer'an lâzım olub mezbûr Hâfize'nin rücû'ı kendü indinde vâkî' olmağla rücû'-ı mezkûr kabûl değildir deyü emîrâd eylediği kelimâtı der-i muhtârda mestur killet-i kazî heziyini'l-emrin lehü'l-rücû' mâdâm hâyâ aynen fakirâ bâ-emr-i kadî o(?) gayrûhu(?) keful(?) mes'ele-i şer'iiyesine binâen mezbûra vermeyeceği tefhîm olunmağın mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l-yevmi'l-işrîn min şehr-i Şa'bânü'l-muazzam sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Müfti-i beled Hasan Efendi
 A'zâdan Hâcî Ömer Ağa
 ve birâderi Şehbender Vekîli Süleymân Efendi
 ve Moravî Ahmed Efendi

IX/28a

No: 94

Medîne-i Antalya hâric-i sûrunda Şeyh Sinân mahallesi ahâlîsinden Çeribaşızâde el-Hâcc Mehmed Ağa ibn-i Halîl sipâhî nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine medîne-i mezbûr hâric-i sûrunda Elmalu mahallesi imâmı ve evkâf mütevellîsi Zabuzâde Hâfız Mehmed bin Ahmed nâm kimesne dahi hâzır olduğu hâlde işbu bâ'isü'l-vesîka İtmekçibaşı el-Hâcc Mehmed bin Alî mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr Elmalu mahallesinin imâmına meşrût-ı vakfı olub eyyâm ve mürûr-ı a'vâm ile müşrif-harâb olub ta'mîr ve termîmine cânib-i vakfın müsâadesi olmadığınan istibdâli cânib-i vakfa nef-i mahsûs olduğına binâen mukabelesinde bi-tarîki'ş-şirâen yedimde mülk ve hakkım olub zikr-i câi-i vakf yağhâne arsasından zabete vakfiyete ezyed-vâfir olân mezkûr Elmalu mahallesinde kâin bir bâb mülk-i menzîlim ile mübâdele itmiş olduğum marru'z-zikr Şeyh Sinân mahallesinde kâin etrâf-ı erbaadan bir taraftan benim Topal oğlu Mustafâ nâm kimesneden iştirâ eylediğim mülk-i değirmenim ve bir tarafı Şeyh Sinân câmi'-i şerîfi musallahası ve bir tarafı su harkı ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb yağhâne arsamı müstakilen ve yine arsa-i mezkûr ittisâlinde vâki' akd-i âtîü'z-zikrin sūdûrına değin yedimde mülk ve hakkım olub etrâf-ı erbaası mezkûr yağhâne arsası ve mezkûr Elmalu mahallesinin vakf-ı değirmeni ve su harkı ve tarîk-i âmm ile mahdûd bir taş üzre dâir olân merkum Topal oğlu Mustafâ'dan iştirâ eylediğim mülk-i değirmenimin nısf-ı hisse-i şâyi'asıyla ma'an tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve tagrîr ve gabin ve muvâzaadan ârfi bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bi-safakatü vâhidetü dört bin yüz guruşa merkum İtmekçi el-Hâcc Mehmed'e bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl itdikden sonra semeni olân meblağ-ı mezkûr dört bin yüz guruşu müşterî-yi merkum yedinden tamâmen ve kâmilan ahz u kabz eyledim fi-mâ-ba'd zikr olunan yağhâne arsasının Mehmed emmî ve mezkûr değirmenin nısf-ı hisse-i şâyi'ası merkum İtmekçibaşı el-Hâcc Mehmed'in mülk-i müşterâsı olub mezkûr yağhâne arsasında ve Topaloğlu değirmeninin nısf-ı hisse-i şâyi'asında benim aslâ ve kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır keyfe mâ yeşâ' ve yahtâr mâlik ve mutasarrif olsun dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Müderrişin-i kirâmdan faziyetlü Alî Efendi

ve Emîr Yusuf oğlu el-Hâcc Hâfız Mehmed Efendi

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

ve muhzırbaşı Mustafâ Ağa

(ve) Moravî Ahmed Efendi

ve el-Hâcc Atiyye Efendi

ve el-Hâcc Mehmed Sâbık

ve gayrihum

No: 95

Medîne-i Antalya dâhil-i sûrunda vâki' Baba Doğan mahallesi ahâlîsinden olub bundan akdem Silistre muharebesinde fevt olduğu ihbâr olunan asâkir-i şahânedan Karagöz oğlu Hasan bin Mustafâ nâm müteveffânın verâseti anası Hâfize bint-i el-Hâcc mehmed nâm hâtûn ile li-beveyn emmî oğlu Süleymân bin Şeyh Cansız el-Hâcc İsmâ'il nâm kimesneye münhasire olduğu lede'l-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra emmî oğlu merkum Süleymân Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zikr-i âtî menzillere vaz'-ı yedi mütehakkık olub zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rîfleriyle ma'rife olân bâ'isetü'l-vesîka müteveffâ-yı mezbûrın anası mezbûr Hafize hâtûn muvâcehesinde bi'l-verâse üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb vârisi olduğım emmîm oğlu müteveffâ-yı merkum Hasan'ın kendüden evvel vefât iden babası Karagöz'den müntakıl mülkü olub ba'de vefâtihi benim ile anası mezbûre Hâfize hâtûna intikal iden sâlifü'z-zikr Baba Doğan mahallesinde vâki' etrâf-ı erbaadan bir tarafı Kara Yorgi menzili ve bir tarafı Burdurî Papas Baba Gülhân menzili ve bir tarafı Hâce Oran'ın kız karındaşı menzili ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki göz oda ve bir mikdâr havluyu müştemil on bir guruş kıymetli bir bâb mülk-i menzil ile medîne-i mezbûreye muzâfa İstanos nâhiyesinde vâki' bir tarafı Katrancıoğlu menzili ve bir taraftan el-Hâcc Atiyye menzili ve bir taraftan Kasab el-Hâcc Alî menzili ve bir taraftan Tütüncüoğlu menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ma'lûmü'l-müştemilât iki bin guruş kıymetli bir bâb mülk-i menzilin üç sehm itibâriyle iki sihamı bana ve bir sehmi mezbûre Hafize hâtûna isâbet itmişken mezbûre Hafize hâtûn menzileyn-i mahdûdeyn-i mezkûrteynde olân sülüs hissesine kanaat itmeyüb menzileyn-i mezkûrteyni müstakilen zabt itmekle ve su'âl olunub sülüs hissesinden mâ'adâdan kasr-ı yed ve bana teslîm olınmak bi'l-verâse murad iderim dedikde gibbe's-su'âl mezbûre Hâfize hâtûn nefsi-i Antalya'da sâlifü'z-zikr Baba Doğan mahallesinde vâki' menzil-i mahdûd-ı mezkûr babam müteveffâ el-Hâcc Mehmed'in bi-tarîki'ş-şirâen yedinde mülk ve hakkı olduğu hâlde İstanos

nâhiyesinde vâki' menzil-i mahdûd-ı mezkûr dahi vâlidem müteveffıye Sâliha hâtûnun yedinde

IX/28b

mülk ve hakkı olduğu hâlde târîh-i hüccetden otuz beş sene mukaddem huzûr-ı müslimînden ba'de't-tahiyyeti'ş-şer'ıyye hibe-i sahîha-i şer'ıyye ile her biri bana hibe ve temlîk ve teslîm ben-dahi meclis-i hibede ittihâb ve kabûl ve temellük ve tesellüm eyleyüb ol-vechile mülk-i mevhûbumdur oğlum müteveffâ-yı merkum Hasan'ın ve gerek babası müteveffâ Karagöz Mustafâ'nın aslâ ve kat'â alâka ve medhalî ol-vechile benim babam ve anamdan mülk-i mevhûbem olmağla hakk-ı müstakilen vaz'-ı yed iderim deyü def'le mukabele idecek gibbe'l-istintâk ve'l-inkâr evlâd-yı merkum Süleymân'dan menzileyn-i mahdûdeyn-i mezkûrteyn mûrisi müteveffâ-yı mezbûr Hasan'ın mülkü olduğına beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden ve isbât-ı müddeâdan âciz ve kasır olub dâfi'ı mezbûre Hâfize hâtûndan def'-i meşrûhına mübeyyine-i beyyine taleb olundukda udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden Hâfiz Alî bin Mehmed ve Ekşi İsmâ'il bin Osmân nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olındıklarında fi'l-hakîka tahlîfe nefsi Antalya'da Baba Doğan mahallesinde kâin menzil-i mahdûd-ı mezkûr dâfi'-i mezbûre Hâfize hâtûnun babası müteveffâ el-Hâcc Mehmed'in bi-tarîki'ş-şirâen yedinde mülk ve hakkı olduğu hâlde ve İstanbul'da vâki' menzil-i mahdûd-ı mezkûr dahi vâlidesi müteveffâ Sâliha hâtûnun yedinde mülk ve hakkı olduğu târîh-i hüccetden otuz beş sene mukaddem bizim huzûrumuzda ba'de't-tahlîye-i hibe-i sahîha-ı şer'ıyye ile her biri mezbûre Hâfize hâtûna hibe ve temlîk ve teslîm ol-dahi meclis-i hibede ittihâb ve kabûl ve temellük ve tesellüm eyleyüb dâfi'-i mezbûre Hâfize hâtûnun mülk-ı mevhûbesidir oğlu müteveffâ Hasan'ın aslâ ve kat'â alâka ve medhalî yokdur bizler bu vech üzre şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-ı şehâdet-i şer'ıyye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri şer'an makbûle olmağın mücebiyle zikr olunan Antalya Baba Doğan mahallesinde vâki' menzil ve İstanbul'da vâki' mezbûre Hâfize hâtûnun mülkü olmak üzere ba'de'l-hükm müddei-i merkum Süleymân da'vâ-yı mezkûresiyle bi-vech-i şer'î muârazadan men' ve def' olunub alâ mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi evâhir-i şehri-i Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Çandır Hatîbizâde el-Hâcc Velî Ağa

ve Çandır Hatîbizâde el-Hâcc Ahmed Efendi

ve Sarı Kula Ahmed

ve Elmalulu Hâcî Mustafâzâde el-Hâcc Hâfiz Hüseyin

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

No: 96

Medîne-i Antalya hânedânından (ve) meclis a'zâsından ve dergâh-ı âlîden Elmalu kazâsı müdürî esbâk İdriszâde fütüvvetlü Sâlih Ağa ibn-i İsmâ'il Ağa Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde hâlâ devlet-i aliyyede mütemekkin mu'teberân-ı sarrâfdan ve re'âyâ-yı devlet-i aliyyeden Markar oğlu Hoca İstur tarafından zikr-i âtî husûsda vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi işbu bâ'isü'r-rakîm Matus veled-i Mectur muvâcehesinde ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına deġin yedimde ve tasarrufumda olân Teke Sancaġı dâhilinde kâin Elmalu kazâsında vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd Düden Çiftliġi ta'bîr olunur çiftliġin içinde mülk olarak mevcûd yirmi dört re's öküz ma' tâkım ve bir aded tahta anbâr ve bir ahûr ve bir samanhâne ve yüz elli altı keyl İstanbulî tohumluk hinta ve elli keyl İstanbulî tohumluk şa'ir ve elli re's oġlaklı dişi davar ve yine yedimde ve tasarrufumda olub sâlifü'z-zikr Elmalu kazâsında vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd Avlân Çiftliġi ta'bîr olunur çiftliġin içinde mülk olarak mevcûd olân on re's öküz ma' tâkım ve bir aded anbâr ve bir re's zenci gulâm ve bir bâb menzil ve bir baba ahûr ve samanhâne ve yüz elli keyl İstanbulî tohumluk hinta ve elli keyl İstanbulî tohumluk şa'ir ve yine akd-ı âtî'z-zikrin sūdûrına deġin silk-i mülk-i sahîhamda münselik ve taht-ı tasarrufumda olub nefsi-i Antalya'da hâric-i sûrda vâki' Kemilik nâm mahalde kâin Kemiklik deġirmeni ta'bîr olunur bir taş üzre dâir bir kıt'a mülk-i âsiyâbımı muvekkil-i mesfûr sarrâf Markat oğlu Hoca İstur nâm kimesneye tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı mubattale ve uhûd-ı müfside ve tagrîr ve gabin ve telceîden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile emlâk-ı muharrere-i mezkûrelerden marru'z-zikr Düden Çiftliġi derûnunda yirmi dört re's öküzler yedi bin iki yüz guruş ve bir aded kebîr tahta anbâr bin guruş ve bir öküz dört yüz altmış guruş ve elli keyl İstanbulî şa'ir tahmînî beher keyl yirmişer guruşdan bin guruş ve elli re's oġlaklı dişi davar beher re's kırkar guruşdan iki bin guruş ve diġer çiftlik olân anfü'z-zikr Avlân Çiftliġi derûnunda mevcûd on re's öküzler ve üç bin guruş ve bir aded tahta kebîr anbâr bin guruş ve bir re's zenci gulâm bin beş yüz guruş ve bir bâb menzil bin beş yüz guruş ve bir öküz ahuru ve bir bâb samanhâne bin guruş ve yüz elli keyl İstanbulî hinta ve beher keyl otuz beşer guruşdan beş bin iki yüz elli guruş ve elli keyl İstanbulî tohumluk şa'ir beher keyl yirmi beşer guruşdan bin guruş ve nefsi-i Antalya'da hâric-i sûrda Kemiklik nâm mahalde kâin Kemiklik deġirmeni ta'bîr olunur bir taş üzre dâir zikr olunan bir kıt'a âsiyâb dahi on beş bin guruş ki cem'an kırk altı bin dört yüz on guruşa bi-safakatü vâhidetü bey' ve temlîk ve emlâk-ı mezbûrları ma'an zabt ve zirâ'ât olunub mezkûr Düden Çiftliġi hudûdu dâhilinde vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-kıt'a taht-ı tasarrufumda olân bin iki yüz iki buçuk dönüm tarlaları dahi

yirmi bin yedi yüz elli guruş ki cem'an seksen üç bin yedi yüz elli guruş bedel mukabilesinde ma'rifet-i sâhib-i arz ile müvekkil-i mesfûr Markar oğlu İstur'a ferâğ ve tefvîz itdiğimde vekîl-i mersûm Matusi dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tefvîz[♦] ve kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr kırk altı bin dört yüz on guruş ve bedel-i mezkûr seksen üç bin yedi yüz elli guruşa cem'an bir yük otuz bin yüz altmış guruşu müvekkil-i mersûm Markar oğlu İstur'un zimmetinde cihet-i karzdan ma'lûmü'l-mikdâr alacak hakkından ol mikdârını takas ve mahsûb eylediğimde vekîl-i mersûm dahi bi'l-vekâle mukâsa ve kabûl idüb ol-vechile ben emlâk ve arâzî-i mezkûrenin ol-mikdârını benden her birimiz istîfâ idüb sâlifü'z-zikr Düden ve Avlân nâm iki kıt'a çiftlikleri içinde mevcûd emlâk ve ma'lûmü'l-cinsi ve'l-aded mevâşî vesâ'ir eşyâ-i muharrere-i mezkûreler ile ma'lûmü'l-hudûd ve'l-kıt'a tarlaları mahallerinde zabt ve tasarrufa vekîl-i mersûm Matusi taslît eyledim fî-mâ-ba'd zikr olunan Düden ve Avlân Çiftlikleri içinde on emlâk ve mevâşî ve eşyâ ve tarlalarda benim kat'â alâkam kalmayub emlâk ve hayvânât ve hububât-ı sâ'ir eşyâ müvekkil-i mersûm Markar oğlu İstur'un mülk-i müşterâsı ve ve arâzî-i merkume dahi dâhil-i taht-ı tasarrufu olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikte gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ma'denü'l-iftâ fekahetlü Müfti-i belde Hasan Efendi

Nakibü'l-eşrâf siyâdetlü el-Hâcc Mahmûd Ağa

A'zâ-yı meclisden hamiyetlü Moravî Alî Ağa

A'zâ-yı meclisden hamiyetlü el-Hâcc Ömer Ağa

ve birâderi Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

A'zâdan hamiyetlü Hurşid Efendi

A'zâdan Mustafâ Beğ

A'zâdan Yusuf Ağa

A'zâdan Ebûbekir Efendi

IX/29a

No: 97

Ma'rûz-ı Daîledir ki

Medîne-i Antalya'ya muzâfa Murtana aşireti ahâlisinden iken bundan akdem cerîhan vefât iden Koca Arap oğlu Mehmed bin Abdullah'ın verâseti sulbî kebîr oğlu Alî ve sulbiyye

♦ Doğrusu "tefevvuz".

kebîre kızı Hanîfe'ye inhisârı tahakkukundan sonra asîl ve li-ebeveyn kız karındaşı zât-ı ta'rif-i şer'î ile ma'rifet mezbûre Hanîfe hâtûn tarafından zikr-i âtî ibrâya vekîl olduğı mezbûrenin zevci Arap Alî bin Ahmed ve Andiyeli Koloğası Mustafâ Ağa ibn-i Ebûbekir nâm kimesneler şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhîde ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâlete hükm-i şer'î lâhik olan müteveffâ-yı merkumın oğlu mezbûr Alî Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde İstanos nâhiyesi kurâlarından Osmân Halîfeler karyesi ahâlîsinden işbu bâ'isü'l-i'lâm Koca Mehmed oğlu Mustafâ nâm kimesne mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb bin iki yüz altmış yedi senesinde vârisi olduğumuz babamız müteveffâ-yı mezbûr Arab oğlu Mehmed'i mezbûr Koca Mehmed oğlu bi-gayr-ı hakk cerh ve katl eyledi deyü mezbûr Mustafâ'dan Antalya meclisinde ma' kud-ı meclis-i şer'de da'vâ eylediğimizde merkum dahi bi'l-küllîye inkâr idüb ve müddeâmıza ber-vechile şâhidlerimiz olmayub merkum dahi bi'l-iltimâs yemîn itmek üzre iken bizler dem ve diyet ve katl da'vâsından bi't-tav' ve'r-rızâ' farigler olub husûs-ı mezbûra müteallika âmme-i da'vâ ve mutalebe merkum Hoca Mehmed oğlu Mustafâ'yı afv idüb meccânen bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ibrâ eyledi fi-mâ-ba'd merkum Koca Mehmed oğlu Mustafâ ile vechan mine'l-vucûh ve sebebâ mine'l-esbâb da'vâ ve nizâ' ve husûmetimiz kakımadı dedikde mukırr-ı asl ve vekîl-i merkum Alî'nin cem'-i kelimât-ı meşrûhına merkum Koca Mehmed oğlu Mustafâ tasaddî ve kabûl eylediğı tescîl ve huzûr-ı âlîlerine i'lâm olındı tahrîrern fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

No: 98

İsmâ'il Beğ ve Müfti Vekîli Hâcî Ahmed Efendi ve Yörük Oğlu Hâcî Ahmed Ağa ve Nüfûs Kâtibi Süleymân Efendi'nin Ahlaklarına ve Hâcî Velî Oğlu Hâcî Ahmed'in Çiftliğinde Târîhden Bir Seniyye Dahi Nefsini Dâir ve Devr İden İrâde Sûretidir

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-â'lem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmîm-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-saâdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sünûfi'l-avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ hâlâ Cezayir-i Bahr-i Sefid eyâleti vâlîsi mecâdiye nişân-ı hümayûnumun ikinci rütbesine hâiz ve hâмили vezîrim Hamdî Paşa edâm-Allahû te'alâ iclâlehü ve kıdvetü'n-nüvâbi'l-müteşerr'in Rodos Ceziresi nâ'ibi Mevlâna zîde-ilmühû ref'-i hümayûnum vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Antalya meclis a'zâsından olub cence(?) vak'alarına mebnî bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mücebince nefy olunmuş olan İsmâ'il Beğ ile Müfti vekîli Hâcî Ahmed ve Yörük Oğlu Hâcî Ahmed ve Nüfûs Kâtibi Süleymân'ın müddet-i nefyleri reside-i hitâm olmuş mugâyir

rızâ'-i şâhânem hareketde bulunmak üzere mahâlince keflaye rabtla olân senedler gönderilmiş olduğundan afv ve ahlâkları ve bunlarla beraber nefy olunan Velî oğlu Ahmed'in müddet-i nefy iki sene olarak henüz tekâmîl olmamış ise de şâyân-ı merhamet bulunduğundan müddet-i nefyini Antalya'ya sekiz sâat mesafede kâin çiftliğinde ikmâl itmek üzere tahvîl-i menfâ'sı lazım gelen emr-i şerîfimin ısdârı Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyyem'den bâ-mazbata ifade olunmuş ve ol-vechile icrâ'-yı iktizâsı husûsuna irâde-i seniyye-i mülükânem taallukuyla emr-i hümâyûn-ı şâhânem sulh ve sūdûr eylemiş ve mûmâ-ileyh müfti vekîli Hâcî Ahmed için bi'l-fi'îl Şeyhülislâm müfti'l-enâm olân mecîdiye nişân-ı hümâyûnumun birinci rütbesinin hâiz ve hâмили bulunan â'lemü'l-ulemai'l-mütebahhirîn efdâlû'l fudelâi'l müteverr'în yenbû'ü'l-fazl ve'l-yakîn Mevlânâ Ârif edâm-Allahû te'alâ fezâile tarafından işâret kılınmış olmağın siz ki vâlî-i müşâr ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhimsiz ber-minvâl-i muharrer merkumları tahlîye-i sebîlileriyle merkurum Hâcî Velî oğlu Hâcî Ahmed müddet-i nefyini çiftliğinde ikmâl itmek üzere tahvîl kazâsı husûsuna mübâderet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılınız tahrîren fi'l-yevmi'l-âhiri şehri-i Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

IX/29b

No: 99

Medîne-i Antalya mahallâtından Câmî'-i Cedîd mahallesi mütemekkinlerinden Hâcî Kirye veled-i Dimitri nâm zimmî tarafından zikr-i âtî bey'e vekîl olduğu kâtib-i mâl Ahmed Tevfik Efendi ve muhazırbaşı Mustafâ şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhîde ber-nehc-i şer'î lâhik olân sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân medîne-i mezbûre ahâlîsinden Ahmed bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerîf-i enverde medîne-i mezbûre mütenekkinlerinden işbu bâ'isü'r-rakîm şahs-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife Sirân bint-i Yorgi nâm nasrâniyye muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mersûm Hâcî Kirye'nin silk-i mülkünde münselik olup sâlifü'z-zikr Câmî'-i Cedîd mahallesinde vâki' bir tarafı Semerci Yorgi menzili ve bir tarafı babası Baba Anton menzili ve bir tarafı Bakırcı Hâcî Mihâil menzili ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî bir oda ve tahtında bir kiler ve bir mikdâr havluyu miştemil bir bâb mülk-i menzili tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî sürût-ı müfside ve muvâzaadan ârfî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bin altı yüz yirmi beş guruşa mersûm Sirân'a bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr bin altı yüz yirmi guruşu müşterî-yi mersûme Sirân yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eyledim fi-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda müvekkilem mersûm Kirye'nin aslâ ve kat'â alâka ve medhalî kalmayub müşterî-yi mersûme Sirân'ın mülk-i müşterâsı olmuştur dedikde gibbe't-tasdikî's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren

fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Müfti-i belde Hasan Efendi

Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

Ahmed Tevfik Efendi

el-Hâcc Atiye Moravî Hüseyin Efendi

Hâcî İstirâtî

Corbacıbaşı ve Hâcî Oran

Çorbacı Mısırlı Mehmed Efendi

ve Muhzırbaşı Mustafâ Ağa

ve Muhzır İsmâ'il

ve gayrihum

No: 100

Konya Tarafından Zuhûr İden Buyuruldu Sûreti

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim rütbe-i sâlise eshâbından ve Konya meclis-i kebîri a'zâsı mütehayyizâtından olub Teke Sancağı kaim-makamlık vekâleti bu kerre uhdesine ihâle kılınan rif'atlü Hüseyin Nesîb Efendi edâm-ı mecdühû ve selâ-yı iş'ar Antalya livâ-yı mezkûrın hâvî olduğu kazâlar nâ'ib ve müftileri müveddetlü efendiler zîde ilmühûm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kazâlar müdürleri hamiyetlü beyler ve efendiler ve a'zâ-yı meclis ve vücûh-ı memleket zîde tekarühum inhâ olunur ki livâ-yı mezkûr kaim-makamı rif'atlü Mehmed Efendi ile a'zâdan lâzım gelenlerin Konya'ya celbleriyle muhâkemelerinin icrâ' ve livâ-yı mezbûra münâsib bir kaim-makam ta'yîn ve iş'ası(?) bu kerre zîb-i sebâbe-i tefhîm olân emirnâme-i sâmi-i cenâb-ı vekâlet-penâhîde emr ve iş'ar buyurulmuş ve icrâ'-yı irâde-i seniyye lâzıme-i refi-i me'mûriyetden olarak keyfiyet meclis-i kebîri eyâlet lede't-teemmül meclis-i mezkûr a'zâsından sâlifü'l-hitâb Hüseyin Efendi'nin derkâr olân fetânet-i fitriyye vesâyet zâtiyesi icâbınca bu husûsda ehl ve erbâb olmasıyla efendi-i mûmâ-ileyh ber-mûceb irâde-i seniyye livâ-yı mezkûr kaim-makamı mûmâ-ileyh Mehmed Efendi ile beraber a'zâdan Hâcî Ömer Efendi ve Mâl Kâtibi Ahmed Tevfik Efendi ve Moravî Alî Ağa ve mubâyaaacızâde Mustafâ Beğ ve Zanâiroğlu İstirâtî ihtiyâr olduğundan ânın terkiyle yerine kayını Hoca İlyas ve diğer Zanâiroğlu Hoca Oran nâm kimesnelerin celbleri tezekkür ve tensîb olunmuş olduğu siz ki mecnûn-ı mûmâ-ileyhsiz keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ba'de-zîn mûmâ-ileyh Hüseyin Efendi'yi kaim-makam vekîli buyurub her bir umûra tarafına mürâcaâtı ve ârâ-yı sâibe-i muvâfakatla ile kâffe-i husûsât-ı vâkıayı bi'l-ittifâk tesviye ve rü'yet ve tahsîlât madde-i

mütekasınca(?) bâ-nihâl dikkat ve sen ki kaim-makam vekîli mûmâ-ileyhimsiz sen dahi muktezâ'-yı mer'iyette râyiş ve fâtanetiniz üzre merkez me'mûriyetinize ve solunuzda kaim-makam-ı mûmâ-ileyh ile kesân-ı mûmâ-ileyhâ ve bunlardan başka meclis a'zâsından olarak irsâli lâzım gelen sâ'ir münâsibleri olduğu hâlde ânlar dahi bu tarafa bi'l-irsâl ve keyfiyet-i memûriyetinizi i'lân ve işaâtla her mesâlih-i mühimme ve ibâdullahı kerâmedetün takvü'l-inkıyâdı olduğumuz şeriat ve kânûn-ı münîf-i ahkâm-ı muâdelet ittisâmına tefvîkan meclisce fasl ve rü'yeti matlûbâb-ı hazine-i celîlenin izhâc-ı ahâlî vuku' bulmayacak sûrette yerlerinden şeriat istihsâli bâ-tahsîs mes'ele-i huzûriye-i müteferri' kâffe-i husûsâtın bir vakt ve'l-hevâh-ı âlî-i serian tesviye-i muktezâsı ve erâzil ve eşkıya gürûhuna fırsat virilmeyerek def ve ref kayd-ı muzırrâtları hakkında hiçbir taraftan ta'diyât vuku'a getirilmeyerek istirâhat ve emniyet-i umûmî esbâb kavmiyesinin istihsâli ile cümleden cenâb-ı adâlet câlib cenâb-ı zıllullah-çün da'vât-ı hayriye celbine ve bu misillü me'mûriyetlerde nizâmen nısf-ı maâş ile nısf-ı diğeri vekîle râci' olduğundan mahall-ı me'mûriyetinize vusûlünüz gününden i'tibâren kaim-makamlık maâşının nısfını bâ-sened mâl sandığından ahzına himmet eylemek bâbında mülhakatıyla bulunan müşîr-i eyâlet-ı Konya'dan işbu buyuruldu tahrîr ve tesyâr kılınmıştır gerekidir ki bi'l-cümle amel kılınmak

Fî 3 Z. [Zi'l-ka'de] sene 71

IX/30a

No: 101

Sûret-i Emirnâme

Devletlü Efendim Hazretleri

Bazı mahallerde Hristiyânî tebaadan vefât idenlerin defni zımında nâ'ib ve müftiler taraflarından iznâmeler virilmekte ve bazı yerlerde cebren virilmekte olduğu ve bu iznâmelerde insan hakkında kullanılmayacak bir takım kelimât-ı tahkîriye ve tezlîliye dahi yazılmakta idüğü istihbâr olunmuşdur beyâna hâcet olmadığı üzre dikkat ve emvât-ı umûr-ı zarûriye-i tesberiyeden olarak bunun için izn ve ruhsat talebine hâcet olmayacağından bunların defni emrde ve öyle tezkire î'tâsına kat'â lüzûm-ı şer'î olmayub hükkâmın böyle tezkireler virmeleri mücerred o vesile ile akçe almak sevâsından ibâret olduğu zikir olunan tezkirelerin önüne kelimât-ı tezliliye ile tahrîri ise geçirkin ve ahkâm-ı hikmet-i iltisâm-ı şeriat-ı garrâya dahi mübâyin bulunduğu ve bu defn-i emvât-ı kâzîyyesi üzerine müdâhaleye me'mûriyet-i şer'iyenin hakk ve salahiyetleri olmayacağı taraf-ı vâlâ-yı meşihat-ı islâmîyeden ifâde ve iş'ar buyurulmuş olduğundan bu tezkirelerin virilmesi iktizâ-yı ahkâm-ı münîfe-i şer'iyeden olmadığı hâlde Hristiyânî tebaa hakkında bilâ-müceb bu misillü muâmele-i nâ-becânın icrâ' olunagelmesi adem-i hoşnudiyetlerini bâdî olacağına mebnî şu

bid'at-ı nâ-makbûlenin men'iyile umûm-ı tebaa-i devlet-i aliyyemden sâ'ir milletlerin defnine müdâhale itdirilmemesi ve fî-mâ-ba'd her kesâna muharrerât ve ifâdede tebaa-i sâdika-i padişâhî hakkında öyle kelimât-ı tahkîriye istimâl olunmaması husûsan hâlik ve mürd olmuş gibi şeyler yazılmayub âdeta müteveffâ kelimesinin kullanılması husûsan ve ekîden her tarafa teveccüh ve beyân kılınmış olmağla zât-ı devletleri dahi sûret-i mâlik zîr-i irâde-i behiyyelerinde mahaller me'mûriyet-i şer'iyyesine ve kaim-makam ve sâ'ir iktizâ idenler bi'l-etrâf tefhîm ba'de izin o misillü hâlât ve muâmelâtın men' gelmesi esbâbının istihsâline himmet buyurmaları siyâkında şukka-i senâverî terkîm ibtidâr kılınmıştır

Fî 5 M. [Muharrem] sene 72

No: 102

Sûret-i Emirnâme-i Hazret-i Meşihat-binâ

Fazîletlü Efendim

Keyfiyet bâ-emirnâme-i hazret-i sadâret-penâhî neşr ve i'lâm buyurulduğu vechile Rumili ve Anadolu'da cesimce kazâlar mülhakâtı bulunan nevâhiye der-i aliyyeden nâ'ib ta'yîni uyuşamadığından re'is-i kazâ' nâ'ibi tarafından ta'yîn olunmakda ise de zikr olunan mülhakat nâ'iblerinin ekserisi te'hîr olub umûr-ı şer'iyyeyi lâyıkıyla idâre idemediklerinden bir çok fenâlıklar zuhûr gelmekte idüğü görülmüş şu fenâlıkların önü alınmak üzere sebâbına kemîyyeti sitâbında cesimce kazâlara bâb-ı fetvâdan bi'l-imtihâne ehliyetlü nâ'ib gönderildiği gibi böyle mülhakat ve nevâhi ve sâ'ir ufak kazâlara dahi eyâlet meclisinde nâ'ib-i kazâ' ve müfti-i belde vesâ'ir a'zâ hâzır oldukları hâlde hiç olmaz ise terekeden bir mes'ele-i irsiyye ve mes'ele-i mezkûreye mutâbık sened-i şer'î yazdırılarak usûl-ı imtihaneyi ba'de'l-ecr kazâyâ ehliyeti tebeyyün olduğu hâlde ber-mûceb nizâm-ı seniyye sülüs veya nısf-ı hâsılât-ı mahkeme gönderilecek nâ'ibe âid olmak üzere emâneten enâme olunması bâ-irâde-i hazret-i şâhâne te'sis olunan nizâm-ı cedîd iktizâ-yı âlisinden bulunmuş olmağla me'mûr-ı umûr-ı şer'iyyesi oldukları Konya mülhâkat ve nevâhisine ba'de tarafınızdan ta'yîn olunacak nüvvâbın ber-minvâl-i muharrer meclisce usûl-ı imtihaneyi icrâ' olunarak heslîk(?) ta'yîn itmedikçe gibi nâ'ib ta'yîn olmaması ve eyâlet dâhilinde bulunan bi'l-cümle kazâlar nüvvâbına dahi işbu tenbîhnâmenin bir sûreti irsâl kılınması siyâkında şukka-i mahsûsa terkîm kılındı

Fî 11 M. [Muharrem] sene 72

IX/30b

No: 103

Fî'l-asl Alâ'iyeye mütemekkinlerinden olub medîne-i Antalya mahallâtından Makbûle mahallesinde mütemekkin Çil Yani veled-i Hâcî Mihâil nâm zimmî Antalya mahkemesinde

meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde Baba Doğan mahallesinde işbu bâ‘isü’r-rakîm Ustabaşı Duşan Kostandi veled-i Barutçu nâm zimmî mahzarında bi’t-tav‘ ve’r-rızâ‘ ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mersûm Ustabaşı Kostandi zimmetinde merkum A‘yân Hâcî Mehmed Ağa'nın sefinesinde işlemiş olduğım beher yevmîyi onar guruşdan yüz yetmiş dört gün gündelik ücretimden mütebâkî altı yüz on dört guruşu Torun Abdi Kapudan sefinelerinde işlemiş olduğım kezâlik beher yevmi onar guruşdan yüz kırk bir gün dülgerlük ücretimden bin dört yüz on guruş ve kat‘ eylediğim ağaç ve kereste semeninden mütebâkî yüz kırk üç guruş ve Finike'den alıvirmiş olduğım otuz üç kaba revgan-ı sâde semeninden yüz altmış beş guruş nakden virmiş olduğım sekiz yüz guruş ve Harnub nâm Mustafâ Kapudan'ın sefinesine masârifim bin altmış dört guruş ki cem‘an dört bin yüz doksan altı guruş alacağımdan merkumun ceste ceste bana tsîmâtı ba‘de’l-ihrac bâkî iki bin yedi yüz yetmiş guruş ile bir aded emânet sâatimi taleb eylediğimde ol-dahi ba‘zılarını ikrâr ba‘zılarını inkâr iderek cevâbında husûs-ı mezbûr yirmi beş otuz seneden mütecâviz olub zimmetimde her mikdâr ücret ve matlubâtın var ise cümlesini sana def‘ ve teslim eyledim dedikde ben-dahi ba‘de’l-inkâr def‘-i müddeâsını ityân-ı beyyineden izhâr-acz ve benim benim müddeâmdan ba‘zılarını inkâr itmekle benim dahi zîyâde müddeâma ber-vechile şâhidlerim olmayub ben ve mersûm dahi bi’l-iltimâs yemîn itmek üzere iken beynimizde muslihûn tavassutuyla mersûm Duşan Kostandi fedâü’l-yemîn an-inkâr da‘vâ-yı mezkûrumdan bana beş yüz guruş virmek üzere inşâ‘-ı akd-ı sulh eylediklerinde ben-dahi sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olân meblağ-ı mezkûr beş yüz guruşu yedinden ahz u kabz ve mutâlebât ve kâffe-i imân ve mahâsamâtdan mersûm Ustabaşı Kostandi'nin zimmetini ibrâ-yı âmm-ı sahîh-i şer‘î ve ıskat-ı tâmm ve sarîh-i mer‘î ile ibrâ ve ıskat eylediğimde ol-dahi ba‘de’l-kabûl bana medfû‘ı olân bedel-i mezkûra müteallika âmme-i da‘vâdan kezâlik benim zimmetimi ibrâ ve ıskat itmekle ben-dahi ibrâ-yı mezkûru kabûl eyledim dedikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olındı tahrîren fi’l-yevmü’t-tâsi‘ min şehr-i Rebî‘ü’l-evvel sene isnâ ve seb‘în ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl

Teke Sancağı Mâl Müdîri İsmâ‘il Hakkı Efendi

Antalya meclis a‘zâsından el-Hâcc Ömer Ağa

ve birâderi tüccâr-ı hayriyyeden Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

ve a‘zâ-yı meclisden Ebûbekir Efendi

ve Mâl Kâtibi Ahmed Tevfik Efendi

ve Mısırî Mehmed Efendi

(ve) Zanâiroğlu İstirâtî

ve Hoca Oran

ve gayrîhum

No: 104

Medîne-i Antalya mülhakatından Bucak kazâsında Aleaddîn mahallesi ahâlîsinden Süle dimekle ma'rûf Kara Hüseyin oğlu Süleymân'ın evlâdları hâzır-ı bi'l-meclis-i kebîr Ebûbekir bi'l-asâle ve gâib-i ani'l-beled kebîr Hüseyin ve zât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife Âişe taraflarından dahi zikr-i âtî da'vâda vekîl oldığı kazâ-ı mezbûr ahâlîsinden Kiriş oğlu Hasan Ağa ve Çelebi oğlu Ahmed Ağa bin Sâlih ve Hâcî Alî oğlu Mustafâ Kethüdâ şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhîde ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân kazâ-ı mezbûr ahâlîsinden Hasan bin Mehmed muvâcehesinde her biri üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb vâlidemiz müteveffîye Ümmügülsüm bint-i Mehmed nâm hâtûndan bi'l-irsi's-şer'î bizlere intikal iden Bucak kazâsında sâlifü'z-zikr Aleaddîn mahallesinde vâki' ma'lûmü ve'l-hudûdü'l-müştemilât fevkânî iki göz mülk-i menziliz ile derûnunda kâin iki gözlü bir aded tahta anbârımızı hâl-i sagîrimizde babamız müteveffâ Kara Hüseyin oğlu Süleymân târîh-i hüccetden on dokuz sene mukaddem merkurum Hekim oğlu Hâcî Hasan'a semen-i ma'lûme (ile) bey' ve temlîk ve teslîm itmekle el-hâletü hazîhi menzil ve anbâr-ı mezkûrları merkurum Hâcî Hasan'dan istirdâdını bi'l-asâle ve bi'l-vekâle taleb ideriz deyü da'vâ itdiklerinde merkurum Hâcî Hasan cevâbında müddeî-i âsîl merkurum Ebûbekir ve müvekkilân-ı mezbûrân Hüseyin ve Âişe târîh-i hüccetden on beş sene mukaddem baliğ olarak cümlemiz Bucak kazâsında mezkûr Aleaddîn mahallesinde ma'an sâkin olduğumuz hâlde ba'de'l-bülûğ da'vâ idecek zeman kazâmızda hâkimi's-şer'î bulunub da'vâ itmek mümkün iken menzil ve anbâr-ı mezkûrları aslâ benden taleb ve da'vâ itmeyüb sükût itmeleriyle el-hâletü hazîhi tasaddî eyledikleri da'vâları mesmû'a ve iltîfâta şâyân olmayub min-gayr-ı vech-i şer'î taarruz ve müdâhaleleri men' olunmak matlubumdur deyü müddeî-i aleyh merkurum Hâcî Hasan'ın bi'l-cümle takrîrini müddeî-i asl-ı merkurum ve vekîl-i mezbûr Alî Efendi tasdîk itdiklerinden ma-âdâ bu makûle on beş sene bilâ gadr terk ve sükût olunan da'vâların bilâ-emr esmâinden hükkâm-ı kerim memnû'ları olmağın da'vâ-yı mezkûrelerine iltîfât olunmayub müddeî-i asl-ı merkurum Ebûbekir ve vekîl-i merkurum Alî Efendi müvekkilân-ı mezbûrân Hüseyin ve Âişe'ye rızâkatle merkurum Hâcî Hasan'a bi-vech-i şer'î muârazadan ve müdâhaleden men' ve def' olunub mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren î'l-yevmi's-sâlis aşer min şehr-i Rebî'ü'l-âhir sene isni ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Bucaklı Hâcî Alî Onbaşı

ve Bayrakdâr Mehmed

ve Bucaklı Kadalî oğlu Hasan

(ve) Cinci oğlu Mehmed Kethüdâ
ve Hâcî Bekir oğlu Mehmed

IX/31a

No: 105

Fî'l-asl Arabkir kazâsı ahaslisinden olub medîne-i Antalya'da müsâferet vechile mukîm bulunan Mustafâ Ağa ibn-i Abdullah nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i Antalya'ya muzâfa İstanos nâhiyesi kurâlarından Kara Kuyu karyesi ahâlîlerinden karye-i merkume ihtiyârı Sarı Oğlan demekle ma'rûf Hüseyin bin Mahmûd ve muhtârı Kel Alî ve birâderi Osmân ibneyn Mehmed ve Hızır oğlu Osmânca ve birâder(i) Osmân ve Ahmed Kethüdâ oğlu Barmaksız Alî bin Ahmed ve birâderi Kara İsmâ'il ve Çamışlı Seferteç Hasan bin Ebûbekir ve Munyab Hüseyin bin İsmâ'il ve Deli Ahmed bin Mustafâ ve Arab Hasan bin Abdullah ve İbrâhim Kethüdâ ibn-i Ebûbekir nam kimesneler mahzarlarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüb işbu târîh-i hüccetden üç sene mukaddem sâlifü'z-zikr Kara Kuyu karyesinde vefât idüb tereke-i mevcûdesi Antalya'da cânib-i beytü'l-mâldan zabt ve hıfz olunan mûrisim li-ebeveyn er karındaşım Ebûbekir Ağa'nın ahâlî-i karye-i merkumeden ihtiyâr merkum Sarı Oğlan nâm Hüseyin zimmetinde alacağı olân otuz üç buçuk guruş da'vâmdan an-inkâr on guruş üzerine bi'l-sulh-ı mezkûru kabz eyledim muhtâr Kel Alî zimmetinde alacağı olân yetmiş üç guruş da'vâmdan dahi an-inkâr otuz guruş üzerine sulh ve bedel-i sulh-ı mezkûru kabûl eyledim ve merkum muhtârı Kel Alî'nin birâderi merkum Osmân zimmetinde alacağı olân elli beş guruş da'vâmdan fakat beş guruşunu ikrâr ve mâ'adâyı inkâr itmekle da'vâ-yı mezkûrumdan yirmi beş guruş üzerine sulh ve bedel-i sulh-ı mezkûru kabz eyledim Ağlarca zevesi Âişe hâtûn zimmetinde dahi alacağı olân yedi buçuk guruşu mezbûrenin vekîli karye-i merkume ihtiyârı merkum Sarı Oğlan nâm Hüseyin yedinden tamamem ahz u kabz eyledim ve merkum Hızır oğlu Osmânca'dan dahi da'vâ eylediğim beş yük hintayı bi'l-küllîye inkâr itmekle ben müddeâmı isbâtdan âciz olarak bi't-taleb merkum Osmânca yemîn itmekle üzerine müstene tertîb eylediği ve merkum Osmânca'nın zevcesinden dahi da'vâ eylediğim yirmi altı guruşu mezbûre karındaşım müteveffâ-yı mezbûr (Ebû)bekir Ağa'ya hayâtında tamâmen edâ ve teslîm eylediğini muvâcehemde isbât itmekle üzerine müstene tertîb itmediği ve Berber Osmânca'dan dahi da'vâ eylediğim yetmiş guruşdan an-inkâr yirmi guruş üzerine sulh ve bedel-i sulh-ı mezkûru kabz eyledim ve Ahmed Kethüdâ oğlu Barmaksız Alî zimmetinde alacağı olân kırk sekiz guruş da'vâmdan an-inkâr on beş guruş üzerine sulh ve bedel-i sulh-ı mezkûru kabz eyledim ve merkum Kethüdâ oğlu Alî'nin karındaşı Kara İsmâ'il'den dahi da'vâ eylediğim yirmi dört guruşdan on guruş üzerine sulh ve bedel-i sulh-ı mezkûru kabz eyledim

ve Çamışlı Seferteç Hasan zimmetinde olân yüz seksen guruşu merkumdan talep ve da'vâ eylediğimde ol-dahi bi'l-küllîye inkâr itmekle ben müddeâmı isbâtdan âciz olarak bi't-taleb merkum Hasanı yemîn itmekle üzerine müstene tertîb itmediği ve Munyab Hüseyin'den da'vâ eylediğim elli buçuk guruşu ve zevcesinden da'vâ eylediğim on üç guruşdan an- inkâr on guruş üzerine sulh ve bedel-i sulh-ı mezbûru kabz eyledim ve Deli Ahmed'den on dört buçuk guruş ve Hasanca zevcesinden beş guruş ve Hâcî İmâm İmâm[♦] zevcesinden dört buçuk alacaklarını dahi yedlerinden tamâmen ahz u kabz eyledim ve İbrâhim Kethüdâ'dan dahi talep ve da'vâ eyledim elli beş guruşu merkum İbrâhim Kethüdâ ikrâr lakin mûrisim karındaşım müteveffâ-yı mezbûr Ebûbekir Ağa'ya teslîm eyledim def'ini an-inkâr ol-dahi isbâtdan âciz olub bana yemîn teklîf olundukda ben-dahi yemînden nükûl tamamıyla şer'an üzerine bir müstene tertîb itmediği ve yine ve yine^{♦♦} karye-i mezkûr ahâlîsinden Kara Kasan'dan dahi da'vâ eyledim otuz guruş için kezâlik bana yemîn teveccüh itmekle üzerine müstene tertîb itmedi deyü müddeî-i merkum Mustafâ Ağa huzûr-ı şer'de karye-i merkume ahâlîleri merkumün muvâcehelerinde vech-i meşrûh üzre terâfu'-i şer' ve fazl-ı da'vâ olduğunu ikrâr eyledikten sonra yine mukırr-ı merkum Arabkirli Mustafâ Ağa Antalya meclisine mahsûs odada ma'kud-ı meclis-i şer'-i münîr-i lâzımü't-tevkîrde sâlifü'z-zikr Kara Kuyu karyesi ahâlîlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb karye-i mezkûr ihtiyârı Sarı Oğlan demekle ma'rûf Hüseyin bin Mahmûd ve muhtarı Kel Alî ve merkumün birâderi Osmân ibneyn Mehmed ve Hızır oğlu Osmânca ve Berber Osmân ve Ahmed Kethüdâ oğlu Alî ve birâderi Kara İsmâ'il ibneyn Ahmed ve Çamışlı Seferteç Hasan bin Ebûbekir ve Munyab Hüseyin bin İsmâ'il ve Arab Hasan ve İbrâhim Kethüdâ ibn-i Ebûbekir ve Antalya mahkemesi muhzurbaşısı Mustafâ bin Ahmed nâm kimesneler mahzarlarında mûrisim müteveffâ-yı mezbûr Ebûbekir Ağa târîh-i hüccetden on sene mukaddem mezkûr Kara Kuyu karyesi derûnunda ecel-i mev'udıyla vefât eyledikde zâhirde vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmadığından terekesi cânib-i beytü'l-mâla âid ve râci' olmağla merkum muhzurbaşı Mustafâ maiyetinde cânib-i kaim-makam-ı livâdan zabtiye Kiras oğlu Halîl nâm kimesne ile karye-i mezkûreye varub müteveffâ-yı mezkûrın yanında bulunan yüz yük hintadan fakat otuz dört buçuk yükünü sâ'ir eşyâ-i müteferrikasıyla cânib-i beytü'l-mâla teslîm idüb bâkî altmış beş yük hinta ile altı bin guruşluk altmış aded yüzlük altun ve üç bin guruşluk beyaz beşlik ve üç bin guruşluk ufak beyaz yirmi paralık ve derûnunda on beş bin guruş zimemât-ı nâsı muharrer beş guruş kıymetli bir aded defterini ahâlî-i karye-i merkumdan bi'l-ittîfâk ve ketm ve ihfâ itmeleriyle bi'l-vesâye talep iderim deyü ba'de'd-da'vâ ve gıbbe'l-istintâk ve inkâr müddeî-i merkum Mustafâ Ağa müddeâsına ikâmet-i beyyineden âciz olub yemîne talep olmağla müteveffâ-yı merkumün cânib-i beytü'l-

♦ "imâm" mükerrerdır.

♦♦ "ve yine" mükerrerdır.

mâla teslîm olunan otuz dört buçuk yük hinta ve eşyâ-i müteferrika-i ma'lûmesinden ma-âdâ ve bâkî merkumûnun yedleri zimmetlerinde bir müstene ve bir habbe ve bir akçe kalmadığına ketm ve imzâ itmediklerine yemîn teklîf olundukda merkumlardan her biri alâ ve fekk su'âl nehc-i şer'î üzere yemîn-billahü'l-aliyyü'l-âlâ itmeleriyle merkum Mustafâ Ağa'nın husûs-ı mezbûr için da'vâ-yı mezkûresiyle karye-i merkume ahâlîleriyle ve muhızır-ı merkuma bî-vech-i şer'î muarazadan men' ve def' olunub mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

fî 17 M. [Muharrem] sene 1272

Şühûdü'l-hâl

Müfti-i beled Hasan Efendi

ve Siyâdetlü nakibü'l-eşrâf el-Hâcc Mahmûd Ağa

ve meclis a'zâsından hamiyetlü Moravî Alî Ağa

ve meclis a'zâsından hamiyetlü el-Hâcc Ömer Ağa

ve meclis a'zâsından hamiyetlü Yusuf Ağa

ve Mâl Kâtibi Ahmed Tevfik Efendi

ve zabtiye kâtibi Süleymân Efendi

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

IX/31b

No: 106

Medîne-i Antalya sûru dâhilinde Câmî'-i Cedîd mahallesi mütemekkinlerinden ve tüccâr taifesinden Küçük Nikolakî veled-i Minul nâm zimmî meclis-i şer'-i münîr-i lâzîmü't-tevkîrde medîne-i mezbûre mütemekkinlerinden ve re'âyâ-devlet-i aliyyeden ve muteberân-ı tüccârdan işbu hâmilî'r-rakîm Can Re'is oğlu Ligorî veled-i Kostandi nâm bâzergân muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr Câmî'-i Cedîd mahallesinde vâkî' taraf-ı erbaadan bir tarafı kal'a divârı ve bir tarafı Tubalık(?) zimmî menzili ve bir tarafı Terzi Çâvîş Atnaş zimmî ve bir tarafı Hâce Yani zevcesi menzili ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd ma'lûmü'l-müştemilât bir bâb mülk-i menzilin nısfı olmak üzere kal'a tarafında olân fevkânî bir göz oda ve bir göz mutbah ma' nısf havlu zevcem babası İstirâtî Kırılı Katerina mülkü olub mâ'adâ menzil-i mahdûd-ı mezkûrın diğerk nısfı olmak üzere Terzi Atnaş menzili tarafında olân fevkânî bir göz oda ve sofa ve tahtında vâkî' bir göz mağaza ma' nısf-ı havlu bundan akdem zevcem mersûmenin karındaşı Baba İstirâtî oğlu Yorgi'den bi-tarîki'ş-şirâen yedinde mülk ve hakkı olmağla menzil-i mahdûd-ı mezkûrda nısf-ı hisse-i ma'lûmem olub sâlifü'z-zikr Terzi Çâvîş Atnaş menzili tarafında kâin fevkânî bir göz oda ve sofa tahtında bir göz mağaza ve nısf-ı havluyu müştemil olân hisse-i ma'lûmemi

tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı mubattale ve uhûd-ı müfside ve tagrîr ve gabin ve telceîden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile sekiz bin dört yüz guruşa merkur Ligorî bâzergâna bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezkûr sekiz bin dört yüz guruşu müşterî-yi mersûm Ligorî yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz ve istifâ eyledim fî-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olân nısf-ı hisse-i ma'lûmemde benim aslâ ve kat'â medhalim kalmayub müşterî-yi mersûm Ligorî bâzergânın mülk-i müşterâ-yı sahîhi ve hakk-ı sarîhi olmuştur keyfe mâ-yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dedikte gıbbe't-tasîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 27 M. [Muharrem] sene 1272

Şühûdü'l-hâl

Tüccâr-ı hayriyyeden Şehbender Vekîli Süleymân Efendi

ve tüccârdan Moravî Ahmed Efendi

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

ve Zanâiroğlu Hâcî Bendili

ve Ligorî oğlu Hâcî İstirâtî

ve Arslan Bali oğlu Hâcî Bendili

ve Kara Yorgi oğlu Kostandi

ve Hâcî Mectûr Oğlu Hâcî Dimitri

ve Buyaz oğlu Nikola

IX/32a

No: 107

Ya fettâh ya rezzâk ya mu'in

İzzet-meâb şeriat-nisâb devriye-i(?) müderrisîninden Mevlâna Şâkir Efendi kâmiyâb

Ba'de't-tahiyetü'l-vâfiyye inhâ olunur ki Antalya kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iyyesi işbu sene isnâ ve seb'în ve mieteyn ve elf Şa'bânü'l-muazzam on beşinci gününden zabt itmek üzere zât-ı hazret-i fetvâ-penâhînin intihâb ve tercîh buyurdıklarına nezâret-i âmmemize binâen tarafımızdan cenâb-ı şerîfinize ihâle ve tefvîz olunmuşdur gerekdir ki kazâ'-ı merkurumu yevm-i mezkûrda bi'n-niyâbe zabt idüb beyne'l-ahâlî icrâ'-yı ahkâm-ı şer'-i âliye sâi-i cemîl eyleyüb vâkıa olân muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyyenin müceb-i tahrîr olânlarını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farâzîyyeti's-şer'iyye tevzî' ve taksîm husûsunda ihtimâm ve dikkat eylesesiz ve's-selâm

El-fakîr Mısrîzâde Alî râsikü'l- kadî bi-asker-i Anadolu

No: 108

İzzet-meâb şeriat-nisâb devriye-i(?) müderrisînden Mevlâna Şâkir Efendi kâmiyâb

Ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiyye inhâ olunur ki Karahisar-ı Teke kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iiyesi işbu sene isnâ ve seb'în ve mieteyn ve elf Şa'bânü'l-muazzam on beşinci gününden zabt itmek üzere zât-ı hazret-i fetvâ-penâhînin intihâb ve tercîh buyurduklarına nezâret-i âmmemize binâen tarafımızdan cenâb-ı şerîfinize ihâle ve tefvîz olunmuşdur gerekdir ki kazâ'-ı merkumu yevm-i mezkûrda bi'n-niyâbe zabt idüb beyne'l-ahâlî icrâ'-yı ahkâm-ı şer'-i âliye sâi-i cemîl eyleyüb vâkıa olân muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyyenin müceb-i tahrîr olânlarını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farâziyyeti's-şer'iiyye tevzî' ve taksîm husûsunda ihtimâm ve dikkat eylesiniz ve's-selâm

El-fakîr Mısrîzâde Alî râsikü'l- kadî bi-asker-i Anadolu

No: 109

İzzet-meâb şeriat-nisâb devriye-i(?) müderrisînden Mevlâna Şâkir Efendi kâmiyâb

Ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiyye inhâ olunur ki Germiği nâm diğerkazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iiyesi işbu sene isnâ ve seb'în ve mieteyn ve elf Şa'bânü'l-muazzam on beşinci gününden zabt itmek üzere zât-ı hazret-i fetvâ-penâhînin intihâb ve tercîh buyurduklarına nezâret-i âmmemize binâen tarafımızdan cenâb-ı şerîfinize ihâle ve tefvîz olunmuşdur gerekdir ki kazâ'-ı merkumu yevm-i mezkûrda bi'n-niyâbe zabt idüb beyne'l-ahâlî icrâ'-yı ahkâm-ı şer'-i âliye sâi-i cemîl eyleyüb vâkıa olân muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyyenin müceb-i tahrîr olânlarını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farâziyyeti's-şer'iiyye tevzî' ve taksîm husûsunda ihtimâm ve dikkat eylesiniz ve's-selâm

El-fakîr Mısrîzâde Alî râsikü'l- kadî bi-asker-i Anadolu

No: 110

İzzet-meâb şeriat-nisâb devriye-i(?) müderrisînden Mevlâna Şâkir Efendi kâmiyâb

Ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiyye inhâ olunur ki Kızılkaya kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iiyesi işbu sene isnâ ve seb'în ve mieteyn ve elf Şa'bânü'l-muazzam(ın) on beşinci gününden zabt itmek üzere zât-ı hazret-i fetvâ-penâhînin intihâb ve tercîh buyurduklarına ve nezâret-i âmmemize binâen tarafımızdan cenâb-ı şerîfinize ihâle ve tefvîz olunmuşdur gerekdir ki kazâ'-ı merkumu yevm-i mezkûrda bi'n-niyâbe zabt idüb beyne'l-ahâlî icrâ'-yı ahkâm-ı şer'-i âliye sâi-i cemîl eyleyüb vâkıa olân muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyyenin müceb-

i tahrîr olânlarını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farâzîyyeti' ş-şer'îyye tevzî' ve taksîm husûsunda ihtimâm ve dikkat eyleyesiniz ve's-selâm

El-fakîr Mısrîzâde Alî râsikü'l- kadî bi-asker-i Anadolu

IX/32b

No: 111

Medîne-i Antalya mahallâtından Âhî Yusuf mahallesi sâkinlerinden Kâtib Ahmed Efendi ibn-i Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde mahfil-i dîn-i münîf-i ezherde işbu bâ'isü'l-kitâb tarîkat-ı aleyh Mevlevîye-i meşâyih hukkâmından medîne-i mezkûre post-nişîn halkanî(?) Mevlevî kerâmetlü eş-Şeyh Hüseyin Efendi bin eş-Şeyh Ahmed Efendi muvâcehesinde bi't-tav' ve'r-rızâ' şöyle takrîr-i kelâm ve rabt-ı ani'l-merâm eylediği bey'-i âtıyyü'l-beyânın sūdûruna değin silk-i mülk-i sahîhamde münselik ve kabz-ı tasarrufumda münsecîm emlakımdan İstanos nâhiyesine muzâfa Beltân nâm karyede vâki' Baş Değirmen dimekle ma'rûf âsiyâbın etrâf-ı erbaası tahta köprüye nüzûl iden tarîk ve dere ve cebel ve tarîk-i âmm ile mahdûd âsiyâbdan sülüs hissem ve yine karye-i mezkûrede vâki' taraf-ı erbaası Köse oğlu Zelesi ve cebel ve orta değirmene nüzûl iden tarîk önünde vâki' tahminen bir dönüm mikdârı tarlasıyla Kozlu değirmende vâki' sülüs hissem ve yine nâhiye-i mezkûreye muzâf Andiya nâm karyede vâki' taraf-ı erbaası cebel ve orman ve tarîk-i âmm ile mahdûd Baş Değirmen dimekle ma'rûf nâm değirmende olân sülüs hissem işbu marrü'l-beyân mahdûd-ı ma'rûf üç değirmende beherinde üç hisse itibârıyla mâlik olduğum birer hisseden üç hissemi tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve uhûd-ı mubattale ve gabin ve tagrîrden ârî ve beri olarak bi-senetü vâhidet müşterî-yi mûmâ-ileyh eş-Şeyh Hüseyin Efendi'ye yalnız yedi bin guruşa bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve temlîk ve beherinden sülüs hisselerimi mahâlînde kabza taslît eyledim ve bedel-i mübi' olân marru'z-zikr mebâliği kâmilen bana î'tâ ben-dahi ahz u kabz âsiyâb-ı mezkûrından ve bedel-i mübi'den müşterî-yi mûmâ-ileyhin min küllî'l-vücûh ve zimmetini ibrâ-yı âmm ve ıskat eyledim ba'de'l-yevm marru'l-beyân mahdûde-i ma'rûfe üç aded değirmende vâki' beherinde olân sülüs hisselerimden üç sülüs hisselerim müşterî-yi mûmâ-ileyhin mülk-i müşterâları ve hakk-ı sarfları olmuştur keyfe mâ yaşâ' ve hasbî ve mâ yehtâr mâlik ve mutasarrîf olsun dedikde bâyi' Ahmed Efendi'nin işbu kelimât-ı meşrûhasını müşterî-yi mûmâ-ileyh şîfâhen tasdîk ve vechân tahkîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı

Fî 21 Ş. [Şa'bân] sene 72

IX/33a

No: 112

Medîne-i Antalya kazâsında tâbi' Solak karyesi sâkinlerinden Âişe bint-i Kara Ahmed nâm hâtûn tarafından zikr-i âtî husûsa vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi zevce-i dâhil Mollâ Hüseyin bin Ahmed meclis-i şer'-i şerîf-i enverde mahfil-i dîn-i münîf-i ezherde işbu bâ'isü'l-kitâb müvekkilile-i merkumûn li-ebeveyn erkarınadşî Ahmed bin Mehmed nâm kimesne mahzarında şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm eylediği târîhinden üç sene mukaddem müvekkilinin pederi fevt olub müvekkili Alî mâ-farâzallah hisse-i isâbet-i irsiyesini tamâmen edâ itmemekle müceddeden tahrîr ve alâ mâ farâzallah taksîmi matlûbumdur dedikte gıbb-ı târîhden bir sene mukaddem cüz'î ve küllî ve âkar hayvânât ve muhallefât-ı sâ'ire bi't-tahrîr ahâlî-i karye ma'rifetleriyle alâ mâ-farâzallah taksîm idüb müddeîye-i merkum kız karındaşım Âişe'ye isâbet iden hisse-i irsiyesi bi't-tamam vekîl-i zevce-i merkum Mollâ Hüseyin yedine teslîm ve bir birimiz âherin zimmetini ibrâ eyledi deyü def'ile mukabele idecek müddeî-i vekîl-i merkum lede'l-inkâr udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olân karye-i mezkûre ahâlîlerinden el-Hâcc Velî Ağa ve birâderi İbrâhim Ağa ber-vech-i medfu' mantikü'l-lafz ve'l-ma'nâ edâ-i şehâdet-i şer'iyye itmeleriyle ba'de't-tezkiye şehâdetleri hayr-ı kabûlde vâki' olmağla hâric-ı ez-taksîm-i muhallefât-ı müteveffâ kalmadığına müddeî-i merkumdan su'âl olundukda tebeyyün idemiyeceğini izhâr-âcize ve miyânelarında muslihûn tavassutuyla huzûr-ı şer'de bi-tekrâr müddeâ-yı âherin zimmetini ibrâ ve her biri ba'de'l-kabûl mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı ceri-zâlîk ve hurrîre ve fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Saferü'l-hayr li-sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

A'zâ-yı meclis Hâcî Ömer Ağa

Müderresînden Mehmed Efendi

Mudâhiç(?) Kara Mustafâ Ağa

Gayrîhum

No: 113

Ma'rûz-ı dâî'leridir ki

Sâhib-i arzûhâlin ... hânesi olân müvekkilin ... bi'n-nefs bu fakirin mahaline varılıb re'y-el ayn bi'l-müşâhede mukırr-ı nisvân olân mahalle-i nâzırıye pencerelerinde dahi mazarrât-ı münâzaralarına kadar seviyy ve seddikabariklere(?) müddeî-i aleyh olân Sarı Simon oğlu Kostandi'ye tenbîh-i şer'î olunarak muârazadan men' olındıkları huzûr-ı âlîlerine i'lâm olındı bâkiyü'l-emrû'-l-veliiyye

IX/33b

No: 114

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtâss bî-mezîd-i inâyeti'l-meliki'd-dâim rikâb-ı hümâyûn-nişân kapucubaşlarından Teke Sancağı kaim-makamı İsmâ'il Beğ dâme mecdühû kıdvetü'n-nevvâbi'l-müteşerr'în Antalya nâ'ibi mevlâna zîde ilmühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Antalya'da sâkin sirâyetlü hayriyye tüccârı mu'teberânından olub def'a kazâ'-i mezbûre tüccâr-ı hayriyye vekîli nasb ve ta'yîn kılınan İbrâhim zîde kadrühû tevki-i ref'-i hümâyûnum vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Avrupa ve Acem ve Hindistân ticâretleriyle me'lûf olân sirâyetlü hayriyye tüccârı ve fermânlu hizmetkârlarımın umûr-ı lâzıme ve mesâlih-i vâkıalarına ticâret nezâret-i celîlesi tarafından nezâret ile dersaadetimde bulunânlardan birini gerek asl-ı İslâm ve gerek Hristiyân'dan her kim olur ise olsun birisi li-eclî'l-terâfu' mahalleye veyahud bâb-ı âlimize getürmek murad eyledikde Sanartan(?) taraflarından tekdîr ile muâmele ve kesr-i itibârını müceb olıcak vaz' vukua gelmemek için nezâret-i müşârün-ileyh tarafından mübâşir ta'yîniyle kaldırılıb âher tarafından mübâşir ta'yîn olunmaması ve habsleri iktizâ ider ise nezâret-i müşârün-ileyhâ ma'rifetiyle habs olunub ve'l-hâsil tüccâr-ı mezkûrenin kâin suâline nezâret-i müşârün-ileyh tarafından ber-vech-i dikkat-i nezâret kılınması ve tüccâr-ı merkume beyinde cümlelerin ihtimâm-ı re'y ve intihâbıyla dersaadetimde bir nefer şebender ve iki nefer muhtâr nasb ve ta'yîn birle bunların bir gûna cürüm ve kabahatları tahakkuk itmediği azl ve tebdîl olunmayub tüccâr-ı merkumenin umûr-ı vakıa-i ticâretleri ânların ma'rifetiyle idâre ve rü'yet olunması husûsları bâ-hatt-ı hümâyûn müesses olân şürût-ı nizâmları iktizâsından olduğına ve tüccâr-ı merkumeden mahall-i cesîmede bulunânların murad-ı ticârete müteallik vukuâtına olân umûr ve husûsların nezâretiyle usûl-ı ticârete tatbîkan hüsn-i tanzîm ve tesviyesine i'tina ve dikkat ve mevâdd-ı Tanzîmatiyeye nezâret-i müşârün-ileyh tarafına iş'ar ve işaatla vâki' olıcak tenbîhâta göre rü'yet ve tahşiyete mübâderet idilmek üzere tüccâr-ı hayriyye ve kâffesinin içlerinden birine ihâlesi ile sâye-i mekârim-vâye-i mülûkânemde husûsât-ı vakıa-ı ticâretlerinin meshûr lâ-kabz idâre ve icrâ'sı zımında ba'zı mahallere nâzır vekîli nasb ve ta'yîn olunmuş olduğu misillü bundan akdem Antalya'ya dahi nâzır vekîli nasb ve ta'yîn kılınmış olân Süleymân'ın ba'zılarına mugâyir-i rızâ'yı şâhânem hareket vuku'ından nâşi azliyle vekâlet-i mezkûrenin ânın diğer birine ihâlesi lâzım gelüb sen ki mûmâ-ileyhsin sin[♦] ki tüccâr-ı merkumenin mu'teberânından ve erbâb-ı ehliyet bulunacağına mebnî vekâlet-i mezkûrenin uhdene ihâle ve tefvîz husûsu tüccâr-ı merkumeden ol-tarafada bulunânlar

♦ "sin" mükerrerdır.

câ niblerinden bâ-arzûhâl istid'â' olındığı ticâret meclisi tarafından bir kıt'a mazbata takdîmiyle ikmâl olunmuş ve ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreye me'mûriyetinle olbâbda nizâmı vechile emr-i şerîfim sūduru ticâret nezâreti tarafından bâ-i'lâm ânlarâ kılınmış ve mûcebince me'mûriyetin husûsuna irâde-i aliyem taalluk eylemiş olmağın me'mûriyetini (silik) işbu emr-i şerîfim ısdâr olmağın imdi ma'lûmun oldukda ba'de izn Antalya'da bulunan tüccâr-ı hayriyye ve fermânlu hizmetkârlarının ticârete dâir vukubulacak umûr-ı husûslarının yedlerinde olân berât ve evâmîr-i şerîfemde mûnderic şurût ve imtiyazâneye tatbîkan ve usûl-ı ticâret ve hakkanîyete tevfikân hüsn-i tanzîm ve tesviyesine ve kendülerinin her hâlde himâyet ve siyânetleri emrine ihtimâm ve dikkat ve zinhâr işbu me'mûriyetini vesile iderek tüccâr-ı merkumeden bî-vech akçe almak ve sâlifü'l-vech âhere tecellî(?) ve tekdîr itdirmek misillü mugâyir-i rızâ'-yı şahâne ve kavânîn ma'rifetleriyle devlet-i şahânem tasaddî ve rencideyi mûceb vaz' ve hâlât vukuunu tecvîzden hazer ve mücânebet ve siz ki kaim-makam ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhâsız mazmûn-ı emr-i şerîfim sizin dahî müncerediniz(?) inşallah(?) mûceb-i muktezâsıyla amel ve harekete mübâderet eylesesiz şöyle bilesiz alâmeti şerîfeme i'timâd kılâsız tahfîren fî evâhir-i şehri Saferü'l-hayr sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

IX/34a

No: 115

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı âlî kapucubaşlarından Teke Sancağı kaim-makamı İsmâ'il Beğ dâme mecdühû kıdvetü'n-nevvâbi'l-müşerr'în Antalya nâ'ibi mevlâna zîde ilmühû tevki-i ref'-i hümâyûnum vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Antalya'ya gelib giden Yunan devleti tebaa ve tüccârının umûr ve husûslarını rü'yet ve tesviye itmek üzre devlet-i müşârün-ileyh tarafından Antalya'da konsolos vekîli olân Duka'nın bu kerre isti'fâsı vukuuna mebnî yerine Surcu Livaniyov Aleksandro ta'yîn olunmuş idüğü beyânıyla ahd-nâme-i hümâyûnum şurûtu mûcebince ve sâbıkı vechile yerine bir kıt'a vekâlet-i emr-i şerîfim î'tâsı husûsu Yunan sefâreti tarafından bâ-takrîr istid'â' olunmuş ve kapuda lede'l-müracaa vekîl-i sâbık mûmâ-ileyhin me'mûriyetini mübeyyin iki yüz yetmiş iki senesi evâsıt-ı Saferü'l-hayrında emr-i şerîfim virildiği mukayyed ve mestûr olunmuş olmağla mûmâ-ileyh Surcu Livaniyov Aleksandro devlet-i aliyem tebaasından olmayub sahîhi Yunan tebaasından olduğu hâlde oltarafa gelüb giden tebaa ve tüccârânının umûr ve mesâlih-i vâkıa-i ticâretlerini rü'yet itdirile ve Yunan tebaasının birbirleri beyninde mevâdd-ı hukukîyye ve ticârete dâir vuku' bulacak da'vâ ve nizâ'ları konsolos vekîli mûmâ-ileyh ma'rifetiyle rü'yet olunub ekser devlet-i aliyem tebaasıyla Yunan devleti tebaası beyninde nizâ' ve da'vâ vâki' olur ve îcâblarına irtikâb-ı cinâyât ve tebâiç ile müstehak cezâ olân bulunur ise düvel-i müstehabbe sâ'ire

tebaası hakkında icrâ' olındığı misillü el-yevm câri olân usûl ve kavânin ve nizâmât vechile îcâbı icrâ' oluna ve mûmâ-ileyh kendüden mahsûs ve mikdârı nizâmına muvâfık olunarak iskeleye gelen eşyâ ve me'kûlât ve meşrûbâtından resm-i gümrük ve nâm-ı âher ile bir akçe (ve) bir habbe taleb ve ahz olunmaya ve memâlik-i mahrûsam li-ecli't-tüccâre âmed-şod iden Yunan tüccâr-ı sefâreti kendü bayrağı ile buyurulub düvel-i sâ'ire bayrağı ahz ve isti'mâl itmelerine vesâ'ir düvel ve cins âher sefinelerine ve gerek tebaa-ı devlet-i aliyem teknelerine ve Yunan bayrağı virmemelerine ve konsolos vekilleri taraflarından devlet-i aliyem tebaasına batnata(?) î'tâsıyla hafiy ü celî tasallüb ve himâye itmemelerine dikkat kılına ve düvel-i müstehabbe tebaası memâlik-i mahrûsamdan â'zâd kılına dâhil olduğu misillü Yunanlılar dahi giremeyüb esnâf-ı mezkûreye mahsûs sanayi' icrâ' idemeyüb fakat ba'zı tebaa-ı Yunanîyye ber-âdet sedd-i beriye mebnî esnâflığının ba'zısına dâhil olunmuş oldukları hâlde esnâf-ı mezkûreden olân tebaa-ı saltanat-ı seniyyemîn îfâsına mecbûr ve mahkûm oldukları şerâiti bunlar dahi icrâ' ve istidâne rüsûmâtı îfâ itmedikleri hâlde sefir ve konsolosları tavassutu vuku' bulmaksızın muhâkemede te'dib olunmağa mecbûr olacakları cihetle bu husûslara zâbitân taraflarından dâimen ve müttehiden i'tinâ oluna ve mûmâ-ileyh ba'zı zemânda bir yere gitmek istediğinde gidişde ve gelişde kara ve deryada ve menâzil ve mürâselede kendüye ve esvâb ve hayvânlarına ve sacih(?) ve müste'men olarak yanında bulunan adamlarını kimesne tarafından bî-vech-i dâhil ve taarruz olunmayub herkangi dâhil oldu ise zâd ve zâdelerin narh-ı câyi üzre akçesiyle aldıkda hiç bir ferd taallüb ve nizâ' itmeye ve mûmâ-ileyh ve sâ'ir sefine-i Yunanîyye ez-kadîm memnû' olduğu uhûd iktizâsı üzre memâlik-i mahrûsemde emlâk ve arâzî iştirâ itmeyüb fakat hâne ve mağaza isticâr idebileceklerinden bu husûsu dahi nizâmât-ı mülkîye üzre hareket oluna ve'l-hâsıl bu husûsları usûl ve ruhsat ve ihfâ tenbîhine tatbîhan ahd-nâme-i hümâyûn mâl ve medârına tevfikân rü'yet itdirilmeyüb vekâlet-i umûrına kimesne tarafından dâhil ve taarruz sevk itdirilmeyüb ber-mûceb-i ahd-nâme-i hümâyûn himâyet ve siyâneti esbâbnın istihsâline dikkat olınmak fermânım olmağla imdi siz ki kaim-makam ve nâ'ib-i mûmâ-ileyhâsız işbu emri şerîfim mücebince amel ve hareket eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeme i'timâd kılasız tahrîren fi'l-evâhir-i şehri Saferü'l-hayr sene selâse ve seb'in ve mieteyn ve elf

IX/34b

No: 116

Medîne-i Antalya hâric-i sûrunda Sağır Beğ mahallesi sâkinlerinden olub İstanos nahiyesinde sâkine zevât-ı ta'rîf-i şer'î ile ma'rûf olân Zeyneb bint-i Abdullah nâm zenciye hâtûn tarafından zikr-i âtî bey'a ikrâr-ı vekîl olub vekâleti Antalya ahâlîsinden Topuzâde Hâfız Mehmed Efendi ibn-i Ahmed ve Delâl Mehmed Alî bin el-hâcc Çavîş Mehmed nâm

kimesneler şehâdetleriyle mahzar hasm-ı câhidde ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân mezbûrenin zevci Kel Hasan oğlu Hakkı bin Ahmed nâm kimesne İstanos mahkemesinde meclis-i şer'î şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb İtmekçi Mahmûd Usta bin Abdullah nâm kimesne mahzar ve muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem zevcem mezbûre Zeyneb hâtûnun akd-i âtû'z-zikrin sūdûruna deĝin bi'l-irsi's-şer'î yedinde mülk ve hakkı olub sâlifü'z-zikr Saĝır Beĝ mahallesinde vâki' etrâf-ı erbaadan bir tarafı Yolcu Sarı İsmâ'il ve Boyacı Abdullah menzilleri ve üç tarafı tarîk- âmm ile mahdûd ve mümtâz fevkânî iki göz tahtânî bir göz oda ve eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreli bir mikdâr havlluyu müştemil bir bâb mülk-i menzlini cem'-i tevâbi' ve levâhikiyle tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden ârî ve tagrîr ve gabinden beri bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile beş bin elli guruşa merkur İtmekçi Mahmûd Usta'ya bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve mahalinde kabz ve taslît eyledikde ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tasallut ve kabûl eyledikden sonra semeni olân meblaĝ-ı mezkûr beş bin elli guruşu müşterî-yi merkur Mahmûd Usta yedinden vekâletim hasebiyle tamâmen ve kâmilan ahz u kabz eyledim fi-mâ-ba'd mülk-i menzil-i mahdûd-ı mezkûrda zevcem mezbûre Zeyneb hâtûnun ve gerek vesâ'ire ve benim aslâ ve kat'â alâka ve medhalim kalmayub müşterî-yi merkur İtmekçi Mahmûd Usta'nın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarîhi olmuştur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrîf olsun dedikde ĝibbe't-tasdikî's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Saferü'l-hayr li-sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Müderris Balıklı Osmân Efendi

Antalya Hânedânlarından Yörükzâde Hâcı Mehmed Aĝa

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Hakkı Efendi

Kargalıklı Alî Aĝa

ve Topuzâde Hâfiz Mehmed Efendi

ve Osmânlı Ahmed oĝlu Mehmed Efendi

ve Müderris İsmâ'il Efendi

(ve) A'zâdan el-Hâcc Ömer Aĝa

(ve) A'zâdan Mustafâ Beĝ

(ve) A'zâdan Yusuf Aĝa

(ve) Müfti-i belde Hasan Efendi

ve Burdurî Hâcı Mehmed Efendi

ve Delâl Mehmed Alî

ve Kadayıfçı Beĝ

ve Muhzır Alî

ve Muhzır Mustafâ

No: 117

Medîne-i Antalya mahallâtından Sağır Beğ mahallesi sâkinelerinden zât-ı ta'rif-i şer'î ile ma'rife olân bâ'isü'l-vesîka Zenciye Zeyneb bint-i Abdullah nâm hâtûn Antalya mahkemesinde akd olunan meclis-i şer'-i şerîf-i enverde medîne-i Antalya'da beytü'l-mâl emîni bulunan Teke Sancağı emvâl müdürü fütüvvetlü İsmâ'il Hakkı Efendi bin el-Hâcc Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem vefât iden zevcim Cengiz el-Hâcc Ahmed'in bi'l-cümle emvâl ve eşyâsıyla Antalya'da mahalle-i mezbûrede vâki' bir bâb mülk-i menzili ve yine Antalya'da derûn-ı sükda kâin bir bâb timûrcu dükkânı ba'de vefâtihî benim benim ile merkum Hâcî Ahmed'in firâşından hâsıl ve benden mütevellid sulbî sagîr oğlu Halîl'e bi'l-irsi's-şer'î intikal eylediği hâlde kable't-taksîm oğlum sagîr-i mezbûr Halîl dahi fevt olarak verâseti ancak bana münhasıre olub sagîr-i mezbûr Halîl'in babasından müntakil emvâl ve eşyâ ve menzil ve zikr olunan menzil ve dükkânı karzan ve reddin bana intikal idüb zevcem müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc Ahmed'den sonra beni tezvîc iden Hâcî Ahmed'in müteveffâ gulâmı Abdullah'ın firâşından hâsıl ve benden mütevellid sulbî sagîr oğlu Ahmed ve zevci Umâm(?) oğlum müteveffâ-yı merkum el-Hâcc Ahmed'in firâşından hâsıl olân merkum Halîl'den evvel vefât idüb ba'dehû merkum Ahmed'in babası Abdullah'dan ism-i mâl itlâk olunur nesnesi olmadığı hâlde vefât itmişiken emîn-i beytü'l-mâl mûmâ-ileyh mâl müdürü İsmâ'il Hakkı Efendi gulam-ı mezbûr Abdullah'ın oğlu mezbûr Ahmed zevci Umâm(?) müteveffâ-yı mezbûr Halîl'in Hâcî Ahmed'in oğlu Halîl'den sonra vefât eyledi diyerek emvâl ve eşyâ ve menzil ve dükkândan li-ümm karındaşı Halîl'den gulâm-ı mezbûr Abdullah'ın oğlu Ahmed'e ve ondan babası Abdullah ve ondan cânib-i beytü'l-mâla min-cihetü'l-sebebiyye hisse intikal idecek taarruz ve müdâhelden hâli olmamağla su'âl olunub müdâhalesi men' ve def' olunmak matlubumdur dedikte gibbe's-su'âl müdür-i mûmâ-ileyh ber-vech-i muharrer müdâhalesini ikrâr ve müddeîye-i mezbûrenin zevc-i evveli müteveffâ-yı merkum Hâcî Ahmed'in oğlu Hallil'in cümlesinden hissem vefât itmiş olduğımı inkâr itmekle müddeîye-i mezbûre Zeyneb hâtûndan da'vâsına mutabık beyyine talep olundukda ahrâr-ı ricâl-i müslimînden ve İstanos nâhiyesi ahâlîsinden lede't-tezkiye makbûlü's-şehâde idükleri zâhir ve mütehakkık olân Mollâ İsmâ'il oğlu İbrâhim ve Mollâ Mehmed Cilingerci Ahmed'in oğlu Halîl vefât itmiş olduğımı müdür-i mâl mûmâ-ileyh İsmâ'il Hakkı Efendi muvâcehesinde şer'an sâbit itdiğinde mücebince umûr ve bi'l-cümle eşyâ ve dükkân ve menzil müddeîye-i mezbûre Zeyneb hâtûnun muahharan vefât iden oğlu Halîl'den karzen ve reddin intikal iderek müstakilen mülk-i mevrûsu olmağla cânib-i beytü'l-mâlin aslâ

ve kat'â alâka ve medhali olmadığından mâl-ı müdür mûmâ-ileyh İsmâ'il Hakkı Efendi bî-vech-i şer'î hakk-ı muârazadan men' olındı

Fî 21 Ra. [Rebî'ü'l-evvel] sene 72

Şühûdü'l-hâl

Müfti Hasan Efendi

Hâcî Ömer Ağa

A'zâdan Mustafâ Beğ

A'zâdan Yusuf Ağa

IX/35a

No: 118

Antalya kal'ası derûnunda Âhi Yusuf mahalesi sâkinlerinden Yusuf Ziya Beğ el-Hâcc Halîl nâm kimesne meclis-i şer'î şerîf-i enverde yine mahalle-i mezkûrın sâkinlerinden vucûh ve a'zâdan Moravî Alî Ağa bin İsmâ'il muvâcehesinde bi't-tav' ikrâr-ı tâmm ile yine mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Hurşid Kapudan menzili ve bir taraftan Şeyh Mehmed Ağa menzili ve bir taraftan Şekerci Halîl Usta ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî iki oda ve tahtânî bir mağaza ve bir mikdâr havlu ile hân-ı çarşayı müstemil menzil vâlidemiz Âişe'den müntakil menzirimde Tellâk Osmân ihbârlarıyla hisse-i irsiyelerimizden cem'ına 5200 guruşa bey' ve esmânını bi't-tamâm kabz ve âlâ lede'l-husûs tefhîm ile eyledik

Fî Rebî'ü's-sânî sene 273

Şühûd

Mahalle İmâmı Ebûbekir Efendi

Kal'a Kahyası oğlu İbrâhim

Çandırî Hatîbzâde el-Hâcc Hâfız Ahmed

Delâlbaşı Şeyh Mehmed Ağa

Hisse-i (silik) 3466

Hisse-i Ümmügülsüm 1734

—————
5200

Merkume Ümmügülsüm tarafından î'tâ-yı hüccete mahall imâmı Ebûbekir Efendi bin Abdullah ve el-Hâcc Hâfız Ahmed bin el-Hâcc İbrâhim Şehâdetleriyle vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi sadr-ı kebîr oğlu Hâfız Reşid bin Mehmed Meclis-i şer'de meblağ-ı mezkûru kabz eylediği

IX/35b

No: 119

Medîne-i Antalya mahallâtından dâhil-i sûrda Makbûle mahallesi ahalisinden Çerçi oğlu Alî bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde re‘âyâ-yı devlet-i aliyyeden işbu bâ‘isü’l-kitâb Azail oğlu Hâcî Yorgi muvâcehesinde bi’t-tav‘ ve’r-rızâ‘ ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtû’z-zikrin sūdûruna deġin yedimde mülk ve hakkım olub sâlifü’z-zikr Makbûle mahallesinde vâki‘ etrâf-ı erbaadan bir tarafı Dolma oğlu Mehmed menzili ve bir tarafı Temurcu Kirili menzili ve bir tarafı Kıbrızlı Mihâil menzili ve taraf-ı râbi‘ tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz fevkânî iki göz oda ve bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk-i menzilimi cem‘-i tevâbi‘ ve levâhik ve kâffe-i hukuk ve murâfıkı ile tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı mubattaleden ve uhûd-ı müfsideden ve tagrîr ve gabinden ve telceîden ârî bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘î ile dokuz bin beş yüz guruş ile min cihetü’l-keyfiye ma‘lûm ve min cihetü’l-kemiye mechûle ve meclis-i teslîm ve tesellümünde ba‘de’l-karzı a‘yânî muzîye bir kabza-ı fülûsa merkum Hâcî Yorgi’ye bey‘ ve teslîm ve temlîk eylediġimde eylediġimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblaġ-ı mezkûr dokuz yüz beş bin guruş ile kabza fusûle-i şer‘î merkum Hâcî Yorgi yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz ve fülûs-ı mezbûru meclis-i kabzda taziy‘ eyledim fi-mâ-ba‘d menzil-i mahdûd-ı mezkûrda benim aslâ ve kat‘â alâka ve medhalim kalmayub müşterî-yi merkum Hâcî Yorgi’nin mülk-i müşterâ ve sahîh-i ve hakk-ı sarîhi olmuşdır keyfe mâ yeşâ‘ ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dedikde ġibbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb olındı tahrîren î’l-yevmi’l-hâmis âşer ve min şehr-i Cemâziye’l-evvel li-sene selâse ve seb‘în ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl

Eş-şeyh

ve Yaġcı Abdi Hâfız biraderi Alî Aġa

ve Hâcî Ömer Aġa damadı Ahmed Aġa

ve İşçi Alî Aġa

ve Hâcî Ömer Aġa tebaasından Moravî İsmâ‘il Aġa

ve Hâcî Atın damadı Hâfız İbrâhim

ve Kandilzâde Yusuf Hâfız

ve Dercât oġlu Kileci Hüseyin

ve mahkeme Kâtibi İsmâ‘il Efendi

ve gayrîhum

No: 120

Kovanlıklı Hâtib Mollâ Mustafâ (silik) Vekâlet Hücçeti

Medîne-i Antalya (silik) Kara Koyunlu aşiretine tâbi‘ Kovanlık karyesi sâkinlerinden zât-ı ta‘rîf-i şer‘î ile ma‘rûfe olân Zeyneb bint-i Millu el-Hâcc Alî nâm hâtûn Antalya mahkemesinde meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde zevc-i muhâlaa işbu bâ‘isü’l-kitâb Hâtib Mollâ Mustafâ bin Mûsâ nâm kimesne mahzarında bi’t-tav‘an ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb zevcim merkum Hâtib Mollâ Mustafâ ile beynimizde hüsn-i muâşeretimiz olmadığından zimmetinde bulunan ve memhûr-ı aliyye olân iki yüz elli guruş mehr-i müeccelden fariga olub nafaka-i iddet-i ma‘lûmem müennes süknâm kıymetli iki yüz elli guruş ve gümüş askı ve safaatât ve nîmîn(?) ta‘bîr olunur gümüş akçelerim kıymetleri beş yüz guruş ki cem‘an dokuz yüz guruş satımdan dahi meccânen fâriga olmak üzere muhâlaaya tâlibe ve müfârekata râğibe olmamla merkum Hâtib mollâ Mustafâ vech-i meşrûh üzere muhâlaa-ı şer‘iyye ile hal‘ eylediğinde ben-dahi hal‘-i mezbûru alâ vechü’l-mezkûr kabûl idüb hukuk-ı zevciyete ve fâriga olduğım meblağ-ı muharrere-i mezkûreye ve târîh ve sebtiyete gelinceye beynimizde cereyân iden ahz ve î‘tâ ve muâmelât-şitâ hukuk-ı ma‘lûme-i mechûleye müteallik âmme-i da‘vâ ve mutâlebât ve kâffe-i imân ve muhasemâtdan merkum Hâtib Mollâ Mustafâ'nın zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledim dedikde merkum Mollâ Mustafâ dahi hukuk-ı zevciyete târîh ve sebtiyete gelince beynimizde cereyân iden ahz ve î‘tâ ve meâmelât-şitâ ve hukuk-ı ma‘lûme ve mechûleye müteallika âmme-i da‘vâ ve mutâlebât ve kâffe-i imân ve muhasamâtdan kezâlik mezbûre Zeyneb hâtûnun zimmetini ibrâ-i âmm-ı sahîh-i şer‘î ve ıskat-ı tâmm-ı sahîh-i mer‘î ile ibrâ ve ıskat ve yine her birimiz âherin ibrâsını ber-minvâl-i muharrer kabûl itmeğin mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb olındı tahrîren î aşere şehr-i Recebü’l-ferd li-sene selâse ve seb‘în ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl

Kovanlıklı Hâcî Mûsâ bin Kovanlıklı Kara Mûsâ

ve Çakırlar karyeli Temel oğlu Kılı

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ‘il Hakkı Efendi

ve muhızırbaşı Mustafâ Ağa

(ve) merkum Hâtib Mollâ Mustafâ damadı Alişan

ve muhızır Süleymân

ve muhızır Alî

ve gayrihum

IX/36a

No: 121

Medîne-i Antalya kurâlarından Sekici ma' Tahtalı karyeleri Antalya meclsinde Konya eyâleti vâlîsi devletlü behâetlü Hamdî Paşa (kesik) hazretlerinin huzûr-ı fâizi'n-nûr müşîrânelerinden akd olunan meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine Antalya kurâlarından Doyran karyesinin bi'l-cümle ahâlîleriyle terâfu'larında mezkûr Doyran karyesi ahâlîleri karyeleri hudûd ve derûnunda çıkan Düden karyemiz bulunan Sekici ve Tahtalı karyeleri ahâlîleri mine'l-kadim müstefî' olagelmiş iken mezbûr Doyran karyesi ahâlîleri kat' idüb virmemeleriyle mahal-i âherden karye-i mezkûre suyu olmadığından karyemize karib mahâlde su bulunmadan kendim ve bağçelerimiz eşşed-i ihtiyaçla suya muhtaç olmamızla mezkûr Doyran karyesi ahâlîlerine tenbîh olunub kel-evvel suyumuzu virmeleri matlûbumuzdur deyü ba'de'd-da'vâ ve's-su'âl mezkûr Doyran karyesi ahâlîleri dahi cevâblarında fi'l-hakika karyemiz hudûd ve derûnunda cereyân iden sudan müddeîyûn-ı mezbûrın Sekici ve Tahtalı karyeleri ahâlîleri min-el kadîm müntefî' olagelmişler olub lakin bu esnâda karyemiz ve civârından tulû' iden su kalîl olduğundan karyemiz ancak kîfâyet itmekle virmemiştik el-hâletü hazhi beynimizde münazaât-ı kesîre vâkıa olacağından karyemizin hudûd ve derûnunda hurûc ve cereyân iden su her ne mikdâr olur ise olsun nısfîyet üzre müddeîyûn-ı mezbûrın Sekici ve Tahtalı karyeleri ahâlîlariyle akd-i musâleha eyledik ve mezkûr suyun çıktığı mahâlden nısfî bizim ve diğêr nısfî mezkûr Sekici ve Tahtalı karyelerinin hakkı olmak üzre yedlerine hüccet-i şer'îyye î'tâ olsun ba'de'l yevm mezkûr suyun nısfını tarafımızdan taarruz ve müdâhele olmamak mezâhim olduğu hâlde taraf-ı hükûmetden bizlere ta'zîr ve altı mâh pranga cezâsı tertîb olunmak üzre ber-mûceb karâr ve tensîb meclis-i mezkûr Sekici ve Tahtalı karyeleri ahâlîlerinin bi'l-cümle takrîrini mezkûr mezkûr Sekici ve Tahtalı karyeleri ahâlîleri tasdîk ve kabûl etmeleriyle hıfz işbu hüccet-i şer'îyye bi't-taleb ketb ve imlâ ve merkumân Sekici ve Tahtalı ahâlîleri yedlerine î'tâ olındı tahrîren î'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Recebü'l-ferd sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

No: 122

Medîne-i Antalya mahallâtından Timurcu Süleymân mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Çandırî Hâcî oğlu el-Hâcc İbrâhim bin Ömer nâm müteveffânın sulbiyye kebîre kızları Hadîce ve Hâfize meclis-i şer'-i şerîf-i enverde babaları müteveffâ-yı mezbûrın zevcesi ve evlâd-ı sigarının vasîleri işbu bâ'isü'l-kitâb Fâtıma bint-i Abdullah nâm hâtûn mahzar ve muvâcehesinde her biri bi't-tav'an ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb mûrisimiz babamız müteveffâ-yı mezbûrın derûn-ı defter-i kassâmında muharrer bi-l cümle zimemât ve metrûkât- ma'lûmesi bundan akdem mâ'rifetimiz ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve beynimizde bi-

t-terâzî iktisâm ve her birimiz ber-mûceb defter-i kassâm hisse-i irsiyelerimizi ahz u kabz eylediğimizden sonra üveği vâlidemiz mezbûre Fâtıma hâtûn mûrisimiz babamız müteveffâ-yı mezbûrın harç ve defter-i kassâm terekesinden ba'zı eşyâ-yı ma'lûme ketm ve ihfâ eyledi deyü bundan akdem mezbûre Fâtıma hâtûndan Antalya meclisinde ve mahkemesinde defaâtle da'vâ eylediğimizde ol-dahi bi'l-küllîye ba'de'l-inkâr müddeâmıza ber-vechile şâhidlerimiz olmayub mezbûre dahi bi't-taleb yemîn itmişiken bu def'a dahi huzûr-ı şer'de ma' kud-ı meclis-i şer'de mezbûreden hâric-i defter-i kassâm deyü bâ-arzuhâl da'vâ eylediğimiz zâhire ve hayvânât ve zimemât ve kazgan ve çul ve çuğal ve sâ'ir arzuhâlde münderic eşyâ-i ma'lûmeden ekserisi dâhil-i defter-i kassâm ba'zısı zevce-i mezbûrenin bâ-hüccet-i şer'îyye mülkü olduğu tahakkuk eylediği Çandır karyesinde Sipâhî Hâcî Mehmed oğlu Süleymân'ın anbarında ve Hâcî Ârif oğlu Hasan'ın anbarında ve vesilde ve mehâm-ı sâ'irede ketm ve ihfâ eyledi deyü da'vâ eylediğim ma'lûmü'l-mikdâr darı ve şa'ir vesâ'ir müddeâmızı bi'l-küllîye inkâr idüb yine mezbûre yemîn itmek üzere beynimiz muslihûn-ı tavassut idüb bi'l-cümle da'vâ-yı mezkûremizden mezbûre Fâtıma hâtûn derûn-ı defter-i kassâmında muharrer olub kendü hissesine tefrîk olunan Çandır Yaylakı'nda kâin iki kıt'a çiftçi damlarından tahta puşideli bir kıt'a çiftçi damını bizlere vemek üzere sulh itdiklerinde ben-dahi sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sulh-ı mezkûr talebimi yedinden ahz u kabz idüb mûrisimiz babamız müteveffâ-yı mezbûrın dâhil ve hâric-i defter-i kassâm terekesine müteallika âmme-i da'vâdan üveği vâlidemiz mezbûre Fâtıma hâtûnun zimmetini ibrâ-i âmm kat'ü'n-nizâ' ve râfi'ü'l-hassâm ile ibrâ ve ıskat eylediğimizde ol-dahi bedel-i sulh deyü bizlere vermiş olduğu tahta puşideli bir kıt'a çiftçi damına müteallika Fâtıma hâtûn ile husûs-ı mezbûra müteallika vechan mine'l-vücûh ve sebebân mine'l-esbâb da'vâ ve nizâ' ve husûmetimiz kalmadı ve ba'de'l-yevm babamız müteveffâ terekesine dâir tarafınızdan da'vâ vuku' bulur ise inde'ş-şer' ve'l-meclis istimâ' ve amel olunmaya dediklerinde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ- vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olındı tahrîren î'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Receb'ül-ferd sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Antalya Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

A'zâ-yı meclisden el-Hâcc Ömer Ağa

Ağa-yı mûmâ-ileyh birâderi Mehmed Ağa

ve Kasab Hâcî Ahmed

ve Helvacı Hâcî Mehmed Ağa

ve birâderi Hâcî Atiye

ve Duhâncı Sofu Mehmed

ve Muhzır Mustafâ

ve Muhzır Alî

IX/36b

No: 123

Câmi'-i Cedîd mahallesinden iken bundan akdem vefât iden Gebeş oğlu Halîl Ağa İbn-i el-Hâcc Osmân'ın zevcesi Zelihâ bint-i Mehmed ile sulbî kebîr oğlu Osmân ve sulbiyye sagîre kızı Emîne ve sulbiyye sagîre kızları Aşye ve Râbia'ya münhasire sagîre-i mezbûre Emîne'nin vasîsi ve zevce-i mezbûre Zelihâ ve binât-ı mezbûrân Âişe ve Râbia taraflarından vekîlleri oldığı Emîr oğlu Ahmed bin İsmâ'il ve Dâvil oğlu Alî bin Hâcî Hüseyin şehâdetleriyle sâbit olân ibn-i kebîr Osmân huzûr-ı şer' de babam müteveffâ-yı mezbûrın terekesinden olub mahalle-i merkumede vâki' etrâflarından bir tarafı Bre Karyağdıoğlu Buyar oğlu ve mülkü ve tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî bir göz oda ve bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk-i menzilizimizi işbu bâ'isü'l-kitâb Buyar oğlu İstirâtî bâzergâna on beş bin guruşa bey' eylediği.

Fî 3 Ş. [Şa'bân] Sene 73

Şühûd

Debbağ Kara Osmân
ve Debbağ Halîl

No: 124

Bi'l-mahkemetu'l-mu'addî li'l-tarafî'l-mardiyye li-muhabbe nefer sekende yed-i humâullah subhânehu te'âlâ min küll-i gazîn ve belagahu ledi hazret-i seyyidinâ muhterem-i kuzâtü'l-İslâm kemâl vesseâlâtü'l-enâm kamûş el-belâgate ve tebrâsü'l-akdem havle eş-şer'î bi'l-ara lemer kadem hâleti'l-mevki' hatte ve hatemi'l-keremîn alâhu ve ümmü inhilâ emîn bi-mahdar külli min el-Hâcc Ahmed ve Âhi el-Hâcc Mustafa veledi'l-merhûm eş-Şeyh Abdülbakî el-Kabbad ve bi-hâcc Mahmûd ibni'l-merhûm bi-hâcc İbrâhim Bekkârî en-nâsır külli minhûm ve salahu aleyhum ve nihâri ahum alâ mâ sebeka kerfihi ednâhu akame ve nasabe hazreti'l-mevlânâ bi-hâkim-i şer'î li'l-mülk-i zülbe alâhu şehrimin mahbube binti'l-merhûm es-Seyyid Sâlih alâ vasiyet-i şer'iyye ve resmden mer'iyye alâ veledi hümâ Mahmud ve Emin el-fâdır bin el-meZRû febîn min zevcihe el-merhûm es-Seyyid Ali Mehmed ebderâne ve şatır fi ahdara hümâ ve suinhümâ ve taktahu ve yabnâcırhumâ belâdeti'ş-şer'î min veledi hümâ el-mezkûr ve nafakat aleyhumâ ve teksühümâ min bi'l-hurûf-ı esvet min na'd lehümâ mine'l-avsiyâ el-ibni'l-ehlihümâ ve salâ cihet li-zalik bi-şehâdeti min zikr-i alâhu ve kable'l-min zalike ve secelehümâ zevcihe alâtehu el-Hâcc Mehmed Hasan el-adalcer innâbid fakruhuma ve nede kable nahihâ bi şehâdeti külli min mustafa bin Ahmed Ayâd ve Hasan bin Süleymân el-beşr-i adanceri kilâhümâ kabalu fed'î ve min sebeket tarîk-i bi-hakk-ı necâ ve

men nebesat alâhu bi-ca'alleuhu sahricâr ve baraze fi men haysû lâ-sahteb ve cerazalike ve hurrire ve rakama ve satire fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Şevvâli'l-mübârek min şühûd sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

IX/37a

No: 125

Fî'l-asl İskenderiye ahâlîsinden olub medîne-i Antalya mahallâtından Câmi'-i Atîk mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefât iden eş-Şeyh Alî Alyurde(?) ibn-i Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Mahbûbe bint-i es-Seyyid Sâlih Amir nâm hâtûn ile sulbî kebîr oğlu Mehmed ve sulbiyye kebîre kızı Emîne'ye münhasire taksîm-i mes'ele-i mirâsları bi-hükmi'l-ferâizler yirmi dört sehm i'tibâriyle sihâm-ı mezkûreden üç sehmi zevce-i mezbûre Mehcûbe hâtûna ve on dört sehmi ibn-i merkum Mehmed'e ve bâkî yedi sehmi bint-i mezbûre Emîne'ye isâbeti tahakkukundan sonra zâtları ta'rîf-i şer'î ile ma'rifetân zevce-i mezbûre ve bint-i mezbûre Emîne ve ibn-i mezbûr Mehmed taraflarından zikr-i âtî bey'de ikrâra vekîl olduğu mahalle-i mezbûre sâkinlerinden evlâd-ı Arab'dan Hasan el-Fenârî bin Hasan ve Ferâce bin Ferâce nâm kimesneler şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân mezbûre Mahbûbe hâtûnun zevci el-Hâcc Muhammedü'l-feyûmî bin Hasan nâm kimesne Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde İskenderiye'de sâkin ahâlîsinden ve mu'teberân tüccârdan işbu bâ'isü'l-kitâb Çelebizâde Mehmed Ağa ibn-i Çelebi ve şerîki Abdullah Şerâre ibn-i Ömer Şerâre nâm kimesneler taraflarından ahz-ı cihet ve tasdîke vekîl olduğu Hurşid Kapudan ibn-i Abdullah Kapudan mezbûr başı Re'isi Mehmed Kapudan ibn-i Ahmed nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân Antalya'da sâkin şerîkleri tüccârdan es-Seyyid Abdullah bin Mehmed mahzar ve muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilirim mezbûrûnun akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına deġin bi'l-irsi's-şer'î iştirâken yedlerinde mülk-i mevrûsları olub sâlifü'z-zikr İskenderiye mahallâtından Berke(?) mahallesinde vâki' Yorgos Beġ Konaġı civârında kâin etrâf-ı erbaadan iki tarafı Mes'ude Zaġlule hâtûn ve Müsennef(?) menzilleri ve iki tarafı Mehmed Ebu Kelbele(?) ve Zazâa menzilleri ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz üç göz ma'mûr iki göz harâbe oda ve bir bâb mutbahım ve bir ve bir ... ve bir merdibânlı fevkânî ma'kad ve bir aded hurma ağacı ve deril ta'bir olunur ve havluyu tûlen ve arzen mücerred terbi' zürrâ' ameli ile cahd(?) üç yüz on altı zürrâ' mülk-i menzillerini işbu kitâbdan on bir gün mukaddem verse-i mezbûrûn taraflarından ben İskenderiye'de bâ-hüccet-i şer'îyye bey'e vekîlleri bulunduġım hâlde menzil-i mahdûd-ı mezkûru be-cümlete't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffetü'l-menâfi' ve murâfik tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile

yirmi altı bin guruşa merkumân Çelebizâde Mehmed Ağa ve şerîki Abdullah Şerâre'ye bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ânlar dahi ber-minvâl-i muharrer ale'l-iştirâ li-seviyy iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezkûr yirmi altı bin guruşdan on altı bin guruşu İskenderiye'de hîn-i bey'de merkumân Çelebizâde Mehmed Ağa ve şerîki merkum Abdullah Şerâre yedlerinden ve bâkî bin guruşunu mahalleri merkum Abdî yedinden vekâletim hasebiyle tamâmen ahz ve kâmilan kabz ve isitfâ itmemle menzil-i mahdûd-ı mezkûr tarih-i merkumda merkumân Çelebizâde Mehmed Ağa ve şerîki Abdullah Şerâre'nin alâ sebîlü'l-münâsafâ mülk-i müşterâları ve hakk-ı sarîhleri olub benim ve müvekkilem mezbûrân Mahbûbe ve Emîne ve Mehmed'in asla ve kat'â alâka ve medhalleri kalmamışdır keyfe ma yeşâ' ve hasbeten yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsunlar dediklerinde gibbe't-tasdîkî'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olındı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Muharremü'l-haram sene hamsin ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâcc Alî Râşid sâkin-i Antalya

Ve es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Ağa Kâvî sâkin-i Antalya

Ve eş-Şeyh İbrâhim Kefrâvî Kâvî sâkin-i Antalya

Ve Hasan Kapudan el-Alâiye

Ve Hurşid Kapudan el-Antalya

Ve Başı Re'is Mehmed Kapudan

Ve Hasan el-Haktâvî Antalya

Ve Ferâce bin Ferâce

IX/37b

No: 126

Medîne-i Antalya mahallâtından Şeyh Sinân mahallesi sâkinlerinden Çeribaşızâde Belbaşı el-Hâcc Mehmed Ağa ibn-i Halîl sipâhî nâm kimesne meclis-i şer'î şerîf-i enverde medîne-i mezbûre sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Çıkrıkçı Kızı Şerîfe bint-i Hâcî Mehmed nâm hâtûn tarafından zikr-i âtî tasdîk ve î'tâ-yı hüccete vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi mezbûrenin zevci kal'a kethüdâsızâde Hasan Ağa ibn-i Halîl mahzar ve muvâcehesinde ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtî'z-zikrin sūdûrına değîn yedimde mülk ve hakkım olub sâlifü'z-zikr Şeyh Sinân mahallesinde vâki' etrâf-ı erbaadan bir tarafı benim konağım ve bir tarafı yine benim konağım ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz fevkânî iki göz ma'mûr oda ve bir göz harâb ve tahtında mağaza ve başmaî(?) ve eşcâr-ı müsmîre ve gayr-ı müsmîreli tahmînen bir buçuk dönüm mikdârı havluyu müstemil bir bâb mülk-i menzilimi cem'-i tevâbi'

ve levâhikı ve kâffe-ı hukuk ve murâfıkı ile tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden ârî bey-i bât-ı sahîh-i şer'î ile sekiz bin beş yüz guruşa müvekkile-i mezbûre Şerîfe hâtûna bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr sekiz bin beş yüz guruşu müşterî-yi mezbûrenin zevci merkum Hasan Ağa yedinde tamâmen ve kâmilan ahz u kabz eyledim menzil-i mahdûd-ı mezkûrda benim asla ve kat'â alaka ve medhalim kalmayub müvekkile-i mezbûre Şerîfe hâtûnun mülk-i müşterâsı olmuştur keyfe ma yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene hamsin ve seb'in ve mieteyn ve elf

Şühûd

Antalya meclis a'zâsında Hâcî Kabadâîzâde hamiyetlü Hüseyin Efendi

Kal'a Kethüdâsızâde İbrâhim Efendi

Yorzatu(?) oğlu Hâcî Hüseyin

Kirâşi oğlu Tabar(?) İsmail

Bağçıvân Minvâ ve Şâkiri'nin Ahmed

Ve gayrihum-ı hâzırûn

IX/38a

No: 127

Buyâr Oğlu Hâcî İstirâtî'ye Virilen Menzil Hücçeti İşbu Kaydı

Medîne-i Antalya mahallâtından derûn-ı kal'a'da Câmî'-i Cedîd mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Gebeş oğlu Halîl Ağa ibn-i el-Hâcc Osmân nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Zelihâ bint-i Mehmed nâm hâtûn ile sulbî kebîr oğlu Osmân ve sulbiyye kebîre kızları Âişe ve Râbia ve sagîre Emîne'ye münhasire olduğu lede'ş-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra zâtları ta'rîf-i şer'î ile ma'rifler mezbûrât Zelihâ ve Râbia ve Âişe taraflarından zikr-i âtî bey'de ikrâra vekîl olduğu Antalya ahâlîsinden Çulha Emîr oğlu Ahmed bin İsmâ'il ve Dâvil oğlu Alî bin Hâcî Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'î sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olân müteveffâ-yı mezbûr kebîr oğlu ve sagîre-i mezbûre Emîne'nin tesviye-i umûrına bâ-hüccet-i şer'îyye vasî-i mansûbu merkum Osmân meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Antalya mahkemesinde ve tebaa-i devlet-i aliyyeden işbu bâ'isü'r-rakîm Buyar oğlu Hâcî İstirâtî veled-i Vasîli nâm Hristiyân muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûrın diğere zevcesi ve diğere evlâdları mukaddemâ bi'l-cümle dâhil-i defter-i kassâm sâ'ir terekesinden hisse-i irsiyelerini tamâmen ahz u kabz itmeleriyle müteveffâ-yı mezbûrın dâhil-i defter-i

kassâm terekesinden olub sâlifü'z-zikr Câmî'-i Cedîd mahallesinde vâki' etrâf-ı erbaadan bir tarafı merkum Buyâr oğlu Hâcî İstirâtî mülkü ve bir tarafı yine Buyâr oğlu menzili ve bir tarafı Çulha dükkânları ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî bir oda ve tahtında bir mağaza ve bir mikdâr havlu ile mâil-i câri ve iki kanad zokak kapusunu müstemil mülk-i menzil seksen sehm i'tibâriyle beş sehmi zevcesi vâlidem müvekkilem mezbûre Zelihâ'ya ve otuz iki sehmi bana ve on beş sehmi mezbûre Âişe'ye ve on beş sehmi mezbûre Râbia'ya ve on beş sehmi sagîre-i mezbûre Emîne'ye intikal idüb lakin menzil-i mahdûd-ı mezkûr gün-be-gün müşrif-harâb olub imâret ve meremmetine sagîre-i mezbûrenin vefâ ider hâli olmadığından mâ'adâ hâsılı harcına kîfâyet itmeyüb te'hîr olunur ise bi'l-küllîye harâb olub sagîre-i mezbûreye gadr-ı küllî olmak mukarrer olmağla sagîre-i mezbûre nafaka ve kisveye eşşed-i ihtiyâcları olmağla ben müvekkilelerim mezbûrelerin hisselerini ma'an semen-i misli ile âhere bey' ve semeni istirbâh olunub sagîre-i mezbûre infâk u iksâ olunmak sagîre-i mezbûre hakkında min-küllî'l-vücûh enfâ' ve evlâ olduğu bundan akdem hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb efendi hazretlerine cemm-i gafir ile hayr virildikde bey'ne kıbel-i şer'den izn birle yedine bâ-hüccet-i şeri'yye î'tâ olunmuşdu menzil-i mahdûd-ı mezkûr sûk-ı sultânîde cem'-i nâss olân mahallerde münâdî yediyle iki ay mikdârı nidâ ve müzâyede ve bey'e arz olundukda rağbat-ı nâs inkıtâ'ında merkum Buyâr oğlu Hâcî İstirâtî üzerinde on beş bin guruşda karâr idüb ziyâde ile şirâyâ tâlib-i âheri dahi zuhûr itmeyüb semen-i misli olduğu zeyli hüccetde muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla mütehakkık olmağın menzil-i mahdûd-ı mezkûru cem'-i tevâbi' ve levâhik ve kâffe-i hukuk ve murâfıkı ile tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve tagrîr ve gabin ve telceîden ârî bey'-i bāt-ı sahîh-i şer'î ile on beş bin guruşa merkum Buyâr oğlu Hâcî İstirâtî'ye bi'l-asâle ve bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr on beş bin guruşu merkum Hâcî İstirâtî yedinden asâlet ve vesayet ve vekâletim hasebiyle tamâmen ve kâmilen ahz u kabz idüb alâ kadru'-l-hassas beynimizde iktisâm eyledik fi-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr merkum buyâr oğlu Hâcî İstirâtî bâzergânın mülk-i müşterâsı olub benim ve sagîre-i mezbûre ve müvekkillerim mezbûrelerin aslâ alâka ve kat'â medhalim kalmamışdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi evâhir-i şehri Şa'bânü'l-muazzam li-sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûd

Debbağ Kara Kara Osman

Debbağ Kara Halîl

Ve Çulha Emîr Hüseyin oğlu Ahmed

Ve Muhzır(?) Râvib oğlu Alî

Ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

Meclis a'zâsından nakibü'l-eşrâf siyâdetlü el-Hâcc Mahmûd Ağa

IX/38b belgesinde hiçbir kayıt yoktur.

IX/39a

No: 128

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerr'în-i Antalya nâ'ibi mevlânâ zîde ilmühû tevki-i ref'-i hümâyûnum vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Avrupa ve Acem ve Hindistân tüccârlarıyla me'lûf olân ve samhın(?) tüccâre dostluk hâheş ve arzusunda bulunan devlet-i aliyyem ticâretlerinin taht-ı rabta ve nizâma idhâliyle müste'men tercümânları ve hizmetkârlarının nâil oldukaları imtiyâz ve emniyet ve müsâ'ade ve himâyet tamâmen bunların haklarında bi'l-istisnâ ihdâ kılınmış ve o makûle Avrupa ve Acem ve Hindistân bazarları ve hizmetkârları yedlerine başka başka berât ve emr î'tâ olunması nizâm-ı muktezâsından olup yedinde berât-ı âlişânım olân defterlü tüccârların Antalya'da mütemekkin Oran Zanâiloğlu nâm tâcirin devlet-i aliyyem tebaasından olmak üzere iki nefer hizmetkârlarından Vasili bu esnâda nârin olduğundan yerine Zanâiloğlu Hâcî Ligorî nâm bazârgân bir nefer hizmetkârı şart-ı berâtı mücebince himâyet ve siyânet olunmak bâbında emr-i şerîfim sūdûrını tüccâr-ı merkumenin vekîlleri mahsûr arzûhâllerinde istid'â' eyledikleri ticâret nâzırı tarafından bâ-takrîr ifâde olunub divân-ı hümâyûnumda mahfûz nişân kaydına müracaat olundukda bazar-ı merkum Avrupa ve Acem ve Hindistân ticâretinden olmak üzere iki yüz elli yedi senesi evâilinde ve Saferi'nde yedine tecdîden berât-ı âlişânım î'tâ olunmuş olduğu mestûr ve mukayyed olarak nârin-i merkumın yedinde olân atîk emr-i âlî ahz ve râbitalarda hıfz itdirilmiş vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın imdi bazar-ı merkumda iki nefer hizmetkârlarından merkum Zanâiloğlu Hâcî Ligorî kendüsünün hizmetinde oldukça hakkında bir taraftan bî-vech te'addî ve rencide vukua getirilmeyüb ber-müceb-i şürût ve himâyet ve siyânet olunmak lâzımeden idüğü sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin ma'lûmun oludukda ber-iminvâl-i muharrer amel ve hareket ve mugayir-i şürût-ı berât-ı hâlât vuku'ını tecvîzden mübaadet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeme î'timâd kılâsız tahrîren fi'l-evâil-i şehri Recebü'l-ferd sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

IX/39b

No: 129

Vasilâki'nin â'sâra dâir i'lâm

Der-i devlet mekine arz dâi-i keminelidir ki Teke Sancağı vâridât-ı öşriyyesi geçen yetmiş iki senesine mahsûben cânib-i hazine-i celîle-i mâlîyede müzâyede-i âhiresi üzre bâ-fermân-ı âlîşânım sarrâf Zenbe(?)oğlu ve Bağcıvânoğlu taahhüdleriyle Avrupa tüccârânından Dimitrâki uhdesine takarrür idüb a'sâr-ı mezkûrın ahz ve kabzına merkur Dimitrâki bâzergân tarafından me'mûren Antalya'ya gelmemelerinden vekîl-i murahhasları ahzı ile Hralenbus bâzergâna a'sâr-ı mezkûreyi mültezim eliyle Zanâiroğlu Vasilaki cânibinden aynen ve tamâmen devr ve teslîmini iltimâs itmeleriyle de merkur Vasilaki bâzergâna Antalya meclisinde ma'kud-ı huzûr-ı şer'de şöyle takrîr-i kelâm eylediği livâ-yı mezkûr vâridât-ı öşriyyesi sene-i merkumeye mahsûben mahallî müzâyedesi ve meclis-i kebîr-i müzâyedesi üzre doksan iki bin kusur gurus zammla (silik) (kesik) eyâletde uhdeme karârgir olarak nizâmına tevfiân Konya vâlisi sâbık devletlü Mustafâ Beğ hazretleri kat'ü'l-mugat bâ-buyuruldu (kesik) âbidâdâneme ihâle ve tefvîz idüb bu cihetle yedimde bulunan buyuruldu-yı müşârü'l-ileyh mücebince a'sâr-ı mezkûre mâlîm olduğu hâlde cânib-i hazîne-i mezkûreden merkur Dimitrâki'ye ihâle olmaksızın ber-müceb-i defter-i murahhas melfûf tevârih-i muhtelif-i muharrerede tâlibleri olân (kesik) emr-i sâmi bâzergânlara râyic-i vakt olarak fiât-ı muharrereden on altı bin sekiz yüz yetmiş sekiz keyl İstanbulî a'sâr hıntası fûrûht itmiş olduğum lâ-hakk merkur Dimitrâki zehâir-i mübî'-i mezkûreden aynen bir habbe deynim olmayub bedelât-ı mübî'-sini vireceği(kesik) itmiş olduğu özüyete?) bâzergâna müşteriyûn-ı merkurün meclis-i ma'kud-ı mezkûra gelüb mültezim eliyle merkur Vasilaki'nin takrîr ve ifâdesi üzre zehâir-i mezkûreyi tevârih-i muharrere-i mezkûrede bâ-kontrato merkur Vasilaki bâzergândan fiât-ı muharrere-i mezkûrede ahz ve iştirâ eylediğini bi't-tav' ve'r-rızâ' ikrâr-ı tâmm ve ikrâr-ı i'tirâflarından başka bir takım tüccâr (silik) dahi meclis-i ma'kud-ı mezkûrda ber-vech-i meşrûh tasdîk ve alâ tarîki's-şehâde ihbâr eylediklerinden ol-vechile merkur Vasilaki bâzergân yedinde dahi (kesik) hınta ve sâir bir kıt'a şehâdetnâme bi'l-istid'a' dahi marru'z-zikr Vasilaki bâzergân a'sâr-ı mezkûreyi istifâsından evvel mantuk-ı defter-i murahhas tevârih-i muhtelif-i (silik) râyiç-i vakt üzre defter-i murahhasda muharrerü'l-esâmî kesânlara bey' ve fûrûht eylediği ma'lûmü'l-dâiyânem dahi şâmil olmağın evvel ki vâki'ü'l-haldir bi'l-iltimâs pâye-i serîr-i saltanat-ı alâya arz ve i'lâm olındı bâkî emr u fermân hazret-i men lehü'l-emr tahfîren fî evâsıt-ı şehr-i Şa'bânü'l-muazzam sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

No: 130

Teke Sancağı kazâlarının geçen yetmiş iki senesine mahsûb vâridât-ı öşriyyesi mültezimi eliyle Vasilaki bâzergânın muahharan a'şâr-ı mezkûreden kable'l-istîfâ bâ-kontroto tevâtiren müsbet olub fûrûht eylediği zehâirin ber-vech-i zîb-i murahhasında (kesik) hurrîre fî evâsıt-ı şehri-Şa'bânü'l-muazzam li-sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

Fî (kesik) sene 72 târîhiyle Fransızlı Vasilaki Panyob(?) bâzergâna bâ-kontroto fûrûht olunan hınta keyl İstanbulî

10000 kile fî 22

fî 1 Eylül sene 72 târîhiyle Zanâiroğlu Hâcî Pandili bâzergâna bâ-kontroto fûrûht olunan İstanbulî

Kile 2000 fî 24

Fî Eylül sene 72 târîhiyle Yunan devleti tebaasından bâzergân ma'rifetiyle kapudan ve Rodoslu(kesik) bâ-kontroto fûrûht olunan İstanbulî

975 Kile fî 24

Fî 1 Eylül sene 72 târîhiyle Ligorî Kostati bâzergâna bâ-kontroto fûrûht olunan hınta kile İstanbulî

84 Kile fî 202

Fî 1 Eylül sene 72 târîhiyle Yunan konsolusu Çerçi(?) bâzergâna fûrûht olunan İstanbulî

Kile 20000 fî 25

Fî 1 Eylül sene 72 târîhiyle Yunan devleti tebaasından Dotyan(?) bâzergâna fûrûht olunan hınta İstanbulî

1000 Kile fî 27

Fî 1 Eylül sene 72 târîhiyle Elmalu'dan Finike eski sefer(?) katl olunub me'mûr Kostandi ma'rifetiyle kapudan iskonto(?) kalan yortiyeye(?) ma' gümruk ve masârif-i sâ'ire fûrûht olunan İstanbulî

Kile 819 fî 270

İstanbulî hınta kile

16878 guruş

Yalnız on altı bin sekiz yüz yetmiş sekiz bin hissedir

IX/40a

No: 131

Fî'l-asl Antalya'ya muzâfa Serik kazâsı kurâlarından Hisâr karyesi sâkinelerinden olub medîne-i Antalya mahallâtından Sofular mahallesinde sâkine zikr-i âtî ta'rîfi'ş-şer'le ma'rûf olân Meryem binte'l-müteveffâ Çuburluk(?) oğlu (silik) hâtûn zevcem (silik) oğlu Alî bin Abdurrahman nâm kimesne dahi hâzır olduğu hâlde mezkûr Serik kazâsından Hisâr karyesinden işbu bâ'isü'l-vesîka Hâcî oğlu Hüseyin bin Hâcî Mustafâ muvâcehesinde bi't-tav'an ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb merkur Hâcî oğlu Hüseyin'in babası müteveffâ Hâcî Mustafâ ben sagîr iken kable'l-bülûğ vasî-i mansûbum olub babası müteveffâ-yı merkur Çuburluk(?) oğlu Hasan'dan ber-mûceb-i defter-i kassâm hisse-i irsiyemiz olân yedi yüz elli guruş hakkımdan ezyed olarak vasî-i merkur Hâcî Mustafâ oğlu merkur Hâcî Hüseyin bundan akdem bana def' ve teslîm eylediği on üç re's hayvân ve tagurle(?) ve on nühâs ve yedi yüz guruş nakd ve sâ'ir mahfu kilimden mâ'adâ bu def'a dahi merkur Hüseyin'den da'vâ idüb şer'an tahsîsi lâzım gelen beş yüz guruş kıymetli bir re's (silik) kısrak ile mukaddem mâlımdan bey' itmiş olduğu bir re's bâgir semeni üç yüz otuz guruşu vasîyet için yedinde kalub bey' itmiş olduğu bir re's öküz semeni iki yüz guruş ki cem'an ben de otuz guruşu dahi merkur Hüseyin yedinden işbu huzûr-ı şer'de ahz u kabz idüb babam müteveffâ-yı merkur Çuburluk oğlu Ahmed'in terekesine târîh-i vesîkaya gelinceye hâl-i sagîrimden bu âna kadar beynimizde cereyân iden ahz ve î'tâ ve ma'lûmât-şitâ ve hukuk-ı ma'lûme ve mechûleye müteallika âmme-i da'vâ ve mutâlebat ve kaffe-i îmân ve muhâsamâttan merkur Hüseyin'in zimmetini ibrâ-yı âmm-ı sahîh-i şer'î ile ıskat eyledim fi-mâ-ba'd merkur Hüseyin'den husûs-ı mezbûreye dâir vesâ'ir da'vâ ve nizâ' ve husûmetimiz kalmadı dedikde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve imlâ olındı

Fî 21 Ş. [Şa'bân] sene 73

Şühûd

Hüseyin Alî oğlu Halîl bin Hâcî Hasan

Kâtib-i mahkeme İsmâ'il Hakkı Efendi

Zenbilli oğlu Hüseyin bin Abdullah

No: 132

**Bâlâda Mezkûr Emirnâmenin Hakkında Konya Vâlîsi Tarafından Vürûd İden
Diğer Emirnâme Sûreti**

Sa'adetlü Efendim

Hristiyândan vefât idenlerin terekeleri verese cânibinden bir gunâ taleb ve sez'â vukubulmadığı hâlde nüvvâb cânibinden tahrîri şer'-i şerîfin ve tenbihât-ı seniyyenin mugayiri bulunduğundan o misillü vaz' ve hânın vukua getirülmemesi te'kîden kadimesini hâvî şeref-vürûd olân emirnâme-i sâmi hazret-i vekâletpenâhî sûreti gönderilmiş olmağla hilâfî bir gûna hâl ve hareket vukua gelmemesine mezîd-i î'tina ve dikkat buyurulmak bâbında irâde efendimizindir

Fî 27 S. [Safer] sene 75

No: 133

Hristiyân'ın Tahrîr-i Terekesi Hakkında Emirnâme Sûreti

Taşralarda ahâlî-i Hristiyân'dan vefât idenlerin terekeleri bî-vech mevâki'de hükkâm tarafından cebren tahrîre ketb olındığı bu kerre istihbâr olunub hâlbuki Hristiyân tebaanın öyle cebren tahrîr-i terekelerine dâir bir gûna ruhsat-ı şer'îyye olmayub bu keyfiyet hükkâm ve nevvâbın menâfi'-i mahsûsaları-çün dâir ve me'zûniyet ve me'mûriyetlerinde hâricde bir hareketleri olmasıyla yânî Hristiyân terekelerinin bir günâ taleb ve tahrîri beyne'l-verese taksîmi mevâdd-ı sened hibelerinden olarak ahd-ı verese tarafından bir gûne taleb ve istid'â' vuku' bulmadıkça bu makule terekelerin tahrîrine hükkâm tarafından taarruz ve ihbâr olunmak şer'-i şerîfe muvâfık olmadığı misillü bundan mukaddem neşr olunan Islâhat Fermân-ı âlîsinin ahkâm-ı münderecesine dahi mugayir bulunmasıyla bu keyfiyet taraf-ı sâmi i mişihât-penâhîden ta'yîn olunmakda olân hükkâm ve nüvvâba tenbîh ve te'kîd kılmakda ise de bu sûrâta bi-cümleten î'zâm ve mutasarrıfiye-i kirâm-ı huzerâtına dahi tekerrür beyânıyla zîr-i irâdelerinde bulunan mahallerde bu misillü hâlât vuku' bulmamasına dikkat ve nezâret eylemelerinin tavsiye kılınması bâ-tensîb ol-vechile keyfiyet her tarafa yazılmış olmağla bu karârın oraca dahi kaim-makam ve müdürlere ekîden tahrîr ve tebligat fî-mâ-ba'd hilâf-ı hâl ve hareket vukua gelmemesi husûsuna i'tinâ ve dikkat olunması siyâkında şukka terkîm kılındı

Ffî 29 S. [Safer] sene 74

IX/40b

No: 134♦

**Mîrân-ı Kirâmdan sa'adetlü Hüseyin Paşa'nın Teke Sancağı Kaim-makamlık
Me'mûriyeti Emr-i âlîsi**

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-â'lem

IX/41a

No :135

Medîne-i Antalya mahallâtından Arab Mescidi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Uncu Abdullah bin Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Kâmile bint-i Süleymân nâm hâtûn ile sulbiyye kebîre kızları Hafize ve Ümmügülsüm ve Fâtıma ve sulbî sagîr oğulları Halîl ve Süleymân'a münhasire olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sagîrân-ı mezbûrân Halîl ve Süleymân'ın vâlideleri ve tesviye-i umûrına kibel-i şer'den vasî-i mansûbları ma'rifetü'z-zât zevce-i mezbûre Kâmile hâtûn ile ma'rifânü'z-zât binât-ı mezbûre Hafize ve Ümmügülsüm ve Fâtıma hâtûnlardan her biri Antalya mahkemesinde meclis-i şer'î şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb medîne-i mezbûre ahâlîsinden Kasab Başı el-Hâcc Ahmed Ağa ibn-i İbrâhim Bosnî nâm kimesne mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vesâye ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb sagîrân-ı mezbûrân ile bizlerin mûrisi müteveffâ-yı mezbûr Uncu Abdullah'dan müntakil Antalya'ya muzâfa İstanos nâhiyesinde vâki' bir tarafı Kadı Borân oğlu Hâcî Hâfız dükkânı ve bir tarafı Yörükzâde Mehmed Efendi'ye bey' eylediğimiz dükkân ve bir tarafı hân ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb mülk dükkânımız müşrîf-harâb ve mâili-şarab olub hâsılı harcına vâfi ve kâfi olmadığından mâ'adâ sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisveye dahi eşşed-i ihtiyâçları olmağla ve bizler dükkân-ı mahdûd-ı mezkûrda olân hisselerimizi âhere bey' murad itmimiz ile sagîrân-ı mezbûrânın hisseleri dahi bizim hissemiz ile ma'an ba'de'l-müzâyede ve gıbbe inkitâ'ü's-şer'iyye semen-i misliyle âhere bey' ve semeni istirbâh olunub sagîrân-ı mezbûrân infâk u iksâ olınmak haklarında min küllî'l-vücûh enfâ' ve evlâ olduğu bundan akdem hâkim-i mevki-i sadr-ı kitâb hazretlerine cemm-i gafîr ile hayr virildikde bey'ine kibel-i şer'den izin birrle yedimize hüccet-i şer'iyye î'tâ olunmuşdu dükkân-ı mahdûd-ı mezkûr müddet-i müdîde sûk-ı sultânîde ve mecmû'-ı nâs olân mahallerde nida' ve bey'e arz olundukda rağbât-ı nâsı inkitâ'ında merkum Kasab Başı el-Hâcc Ahmed Ağa üzerinde bin dokuz yüz beş guruşda karâr idüb ziyâde ile şirâyâ tâlib-i âheri dahi zuhûr itmeyüb ve meblağ-ı mezbûr dükkân-ı mahdûd-ı mezkûrın el-yevm semeni misillü olduğu zeyl-i hüccetde merkumu'l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla mütehakkık olmağla dükkân-ı mahdûd-ı mezkûru tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfside ve tagrîr ve gabinden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bi'l-vesâye ve bi'l-asâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimizde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve

♦ 134 numaralı metin yarım bırakılmış.

temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olân meblağ-ı mezbûr bin dokuz yüz beş gurusu merkum Hâcı Ahmed Ağa yedinden tamâmen ahz ve kâmilten kabz ve alâ kadrü'l-hass beynimizde iktisâm eyledik fi-mâ-ba'd dükkân-ı mahdûd-ı mezkûr merkum Hâcı Ahmed Ağa'nın mülk-i müşterâsı olub bizim ve sagîrân-ı mezbûrânın aslân ve kat'an alâka ve medhalimiz kalmamışdır dedikde gîbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl
 Mahkeme kâtibi İsmâ'il Efendi
 ve Çıragöz oğlu Hâcı Yusuf
 ve Yağcı Hasan Abdullah
 ve Hâcı Atîyye
 ve damadı İbrâhim
 ve Yörük Hâcı Kafa(?)
 ve Keriz Moralı Hasan
 ve Kalal Mehmed Alî
 (ve) Karacasulu Dervîş İbrâhim
 (ve) Dellâl Çubukcu Zâlif(?)
 (ve)damadı Mehmed
 ve muhzır Alî

IX/41b

No: 136

Medîne-i Antalya mahallâtından Arab Mescidi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Uncu Abdullah bin Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Kâmile bint-i Süleymân nâm hâtûn ile sulbiyye kebîre kızları Hafize ve Ümmügülsüm ve Fâtıma ve sulbî sagîr oğulları Halîl ve Süleymân'a münhasıre olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sagîrân-ı mezbûrân Halîl ve Süleymân'ın vâlideleri ve tesviye-i umûrına kîbel-i şer'den vasî-i mansûbları ma'rifetü'z-zât zevce-i mezbûre Kâmile hâtûn ile ma'rifetü'z-zât binât-ı mezbûrât Hafize ve Ümmügülsüm ve Fâtıma hâtûnlardan her biri Antalya mahkemesinde meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb Antalya ahâlîsinden Yörükzâde Mehmed Efendi ibn-i el-Hâcc Ahmed Ağa mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vesâye ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb sagîrân-ı mezbûrân ile bizlerin mûrisi müteveffâ-yı mezbûr Uncu Abdullah'dan müntakîl Antalya'ya muzâfa İstanos nâhiyesinde vâki' bir tarafı Çerçi Hâcı Halîl'in üveği oğlu Yusuf'un oturduğu dükkân ve bir tarafı Kasab Başı Hâcı

Ahmed Ağa'ya bey' eylediğimiz diğer dükkân ve bir tarafı Hâcî Binbaşının bağçesi ve taraf-ı râbî' tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb mülk dükkânımız müşrîf-harâb ve ma'li-şarab olub hâsılı harcına vâfi ve kâfi olmadığından mâ'adâ sagîrân-ı mezbûrânın nafaka ve kisveye dahi eşşedi ihtiyâçları olmağla ve bizler dükkân-ı mahdûd-ı mezkûrda olân hisselerimizi âhere bey' murad itmemiz ile sagîrân-ı mezbûrânın hisseleri dahi bizim hissemiz ile ma'an ba'de'l-müzâyede ve gibbe'l-inkitâ'ü'ş-şer'iyeye semeni misliyle âhere bey' ve semeni istirbâh olunub sagîrân-ı mezbûrân infâk u iksâ olınmak min küllî'l-vücûh haklarında enfâ' ve evlâ olduğu bundan akdem hâkim-i mevki-i sadr-ı kitâb tûba lehü hüsn-i meâb fendi hazretlerine hayr virildikde bey'ine kibel-i şer'den izin birle yedimize hüccet-i şer'iyeye î'tâ olunmuşdu dükkân-ı mahdûd-ı mezkûr münâdi yediyle sûk-ı sultânîde ve mecmû'-ı nâs olân mahallerde nida' ve bey'ine arz olundukda rağbât-ı nâs inkitâ'ında merkur Mehmed Efendi üzerinde bin dokuz yüz beş guruşda karâr idüb ziyâde ile şîrâya tâlib dahi zuhûr itmeyüb ve meblağ-ı mezbûr dükkân-ı mahdûd-ı mezkûrın el-yevm semeni misli idüğü dahi zeyl-i hüccetde muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla mütehakkık olmağla dükkân-ı mahdûd-ı mezkûru tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden ârî ve tagrîr ve gabinden ve muvâzaadan beri bey'-i bâtû's-sahîhi'ş-şer'î ile merkur Mehmed Efendi'ye bi'l-vesâye ve bi'l-asâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimizde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikden sonra semeni olân meblağ-ı mezbûru bin dokuz yüz beş guruşu kadû'l-hass .beynimizde iktisâm eyledik fi-mâ-ba'd dükkân-ı mahdûd-ı mezkûr merkur Hâcî Mehmed Efendi'nin mülk-i müşterâsı olub bizim ve sagîrân-ı mezbûrânın aslân ve kat'an alâka ve medhalimiz kalmamışdır keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarraf olsun dediklerinde gibbe't-tasdîki'ş-şer'î alâ mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olındı tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Şevvâli'l-mükerrem li-sene selâse ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Çıragöz oğlu Hâcî Yusuf

ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Efendi

ve Yağcı Arab Hâcî Abdullah

ve Hâcî Atiyye Damadı İbrâhim

ve Karacasulu Derviş Mehmed

ve Muhtâr Morali Kiraşçı

ve İmâm Yörük el-Hâcc Fıkye Abdullah

ve Genç Ağa'nın oğlu Yusuf

ve Dellâl Mehmed Alî

ve Çubukcu damadı Dellâl Arab Mehmed

ve Muhzır Alî

IX/42a

No: 137

Arâzî-i Emîriyye Hakkında Me'mûru Re'fet Efendi Yedinde Bulunan Emirnâme-i Sâmi Sûreti Kaydı

Târîhi fi 12 Şa'bân

Bi'l-cümle eyâlet ve elviyede kâin arâzî-i emîriyyenin ferâğ ve intikalât ve mahlûlât vuku'ına harc ve muaccelâtı mâliye hazinesine âid idüğü ve tapu nizâmının târîh-i te'sisi olân altmış üç senesinden berü ferâğ ve intikalât ve mahlûlâtı eksik olmayacağı derkâr iken emr bazı mahallerden tapu senedi irsâline dâir inhâ gelmediği dersaadet-i karîb ve civâr yerlerde bile tapu nizâmının adem-i icrâ'-yı sened-i netâşe vuku' bulan inhâlar usûl ve nizâma tevâfuk itmeyerek mahallerinden istilâm olmasıyla bu keyfiyet-i maslahatın uzamasını vâridât-ı hazinenin i'tilâfi müceb olduğunda ve bilâ-tapu tasarruf ve zirâ'ât olunur pek çok arâzî-i mîrîye bulunduğundan bunların arâzî evkâftan bilâ-tefrîk îcâbı vechile tesviye ve tapu nizâmının icrâ'sıyla fûrûhtu lâzım gelen arâzî ve müteferri'ât-ı sâ'iresinin tesviye ve ilerüsünün iktizâ idenlere beyân ve ifâdesi zımnında îcâb iden mahallerden ta'yîni sırasında Konya eyâletine dahi mahaline vusûlünden i'tibâren şehriye iki bin guruş ma'aş tahsîsiyle defterhâne-i âmire ketebesinden Re'fet Efendi'nin me'mûriyeti bi'l-îcâb geşt ü güzârında lâzım gelen menzil ücretinin başkaca î'tâsı husûsuna meclis-i vâlâ karârı üzre bi'l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne müteallik ve şerefsüdûr buyrulan maâş sûretiyle harc-ı râh hazîne-i celîleden yedine î'tâ kılınarak mûmâ-ileyh bu kerre ol-tarafa î'zâm kılınmış olmağla ber-müceb sûret mahaline vusûlünde mâh-ı rûmî i'tibâtiyle mâh-be-mâh maâşının ve îcâbına göre geşt ü güzârında lâzım gelen menzil ücretinin mahallî emvâlinden bâ-senedât makbûzu efendi-i mûmâ-ileyhe î'tâsıyla takdîm olunacak aylık defterlerine usûlü vechile idhâl olmak o makule ferâğ ve intikalât vuku' bulub henüz nizâm vechile tapu senedâtı tanzîm itdirilmesine (kesik) olân arâzî-i mîrîyenin zâhire ihrâcıyla nizâm-ı âlisi mücebince îcâbının hüsn-i icrâ'sı ve ehemmine bez-i cehd himmet buyurulması temennâsıyla terkîm terkîme-i âciziye ibtidâr olunmuşdur ol bâbda emr ile emr u irâde hazret-i men lehü'l-emrindir

Fî 4 Ş. [Şa'bân] sene 69

IX/42b

No: 138

Arslân Bali Oğlu Hâcı Bendili Bâzergâna Virilen Mubâyaa Hücjeti

Medîne-i Antalya dâhil-i sûrunda Câmî'-i Cedîd mahallesinde sâkin iken bundan akdem müteveffiye olân el-Hâce Bağdâde bin el-Hâce İsmâ'il bin Abdullah'ın verâseti sadriye kebîre kızları el-Hâce Âişe ve Hâce Zeyneb ve sadr-ı kebîr oğlu Hüseyin(e) münhasıre ve tashîh-i mes'ele-i mirâsları bi-hükmi'l-ferâiz dört sehm i'tibâriyle sihâm-ı mezkûreden bir sehmî el-

Hâcce Âişe'ye ve bir sehmi el-Hâce Zeyneb'e ve bâkî iki sehmi Hüseyin'e isâbeti tahakkukundan sonra mezbûrtân el-Hâce Âişe ve el-Hâce Zeyneb ve taraflarından zikr-i âtî bey'de ikrâra vekîl olduğu zât-ı mezbûreleri bi'l-ma'rîfetü's-şer'iyye İrfân (silik) Mehmed Cemil ibn-i Ahmed ve Balaban karyeli Alî Kavâsî ibn-i Mustafâ şehâdetleriyle sâbit ve sübût vekâletine hükm-i şer'î lâhik olan Kandil oğlu Mustafâ bin Mehmed ve merkur Hüseyin meclis-i şer'-i şerîf-i enverde mahalle-i mezbûre mütemekkinlerinden ve re'âyâ-yı devlet-i aliyyeden işbu bâ'isü'r-rakîm Arslân Bali oğlu Hâcî Bendili veled-i Zanâir nâm bâzergân muvâcehesinde her biri bi'l-vekâle ve bi'l-asâle ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âtî'z-zikrin südüruna değin bi'l-irsi's-şer'î iştirâken yedimizde mülk-i mevrûsumuz olub sâlifü'z-zikr Câmî'-i Cedîd mahallesinde vâki' etrâf-ı erbaadan bir tarafı merkur Hüseyin'in müstakilen kendü tasarruf olduğu diğerk menzil ve bir tarafı Hâcî Tutrus menzili ve bir tarafı kal'a divârları ve taraf-ı râbi' tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz fevkânî bir göz oda ve tahtında bir göz mağaza ve bir mikdâr havluyu müştamil bir bâb menzilden ber-vech-i münâsanha hisse-i irsiye-i ma'lûmemizi cem'-i tevâbi' ve levâhik ve kâffe-i hukuk ve murâfıkıyla tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı mubattale ve uhûd-ı müfside ve tagrîr ve gabin ve telceîden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile on bir bin beş yüz guruşa mersûm Hâcî Bendili bâzergâna bi'l-vekâle ve bi'l-asâle bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimizde ol-dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr on bir bin beş yüz guruşu müştârî-yi mersûm Hâcî Bendili yedinden vekâlet ve asâletim hasebiyle tamâmen ve kâmilen ahz u kabz idüb bi-kadru'l-hassas beynimizde iktisâm eyledik fi-mâ-ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda benim ve müvekkillerimiz mezbûrtân el-Hâce Âişe ve el-Hâce Zeyneb hâtûnların vechan mine'l-vücûh ve sebebâ ve mine'l-esbâb alâka ve medhallerimiz kalmayub mersûm Arslân Bali oğlu Hâcî Bendili'nin mülk-i müştârâsı ve hakk-ı sarîhi olmuşur keyfe mâ yeşâ' ve yehtâr mâlik ve mutasarrıf olsun dediklerinde gibbe'-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-talet ketb ve imlâ olındı hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis âşar min şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene erbaa ve seb'în ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ve meclis a'zâsından Busni Ağa

Ve meclis a'zâsından Mustafâ Beğ Efendi

Ve Moravî Ahmed Bertâvî Efendi

Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyûndan fütüvvetlü Süleymân Efendi

Ve mahalle-i mezbûre Muhtârı Cedîdcizâde el-Hâcc Alî Ağa

Ve Mahkeme Kâtibi İsmâ'il Hakkı Efendi

IX/43a

No: 139

**Mîrân-ı Kirâmdan Sa'adetlü Hüseyin Paşa Hazretlerinin Teke Sancağı Kaim-
Makamlığının Mu'mûriyet Emr-i Âlisi Kaydı**

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l- â'lem müdebbir-i umûrî'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmîm-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-saadeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sünûfi'l-avâtufi'l-meliki'l-a'lâ hâlâ Konya eyâleti vâlisi ve mecâdiye nişân-ı hümâyûnumun birinci rütbesinin hâiz ve hâmil vezîrim Hamdî Paşa edâm-Allahû te'alâ iclâlehû ve fahrü'l-ümerâi'l-kirâm mu'temedü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzi ve'l-ihtişâm el-muhtass bî-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâmdan bu def'a Teke Sancağı kaim-makamlığı uhdesine ihâle kılınan Hüseyin Paşa dâme iclâlehû ve mefâhirü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn nâ'ib ve müftiler zîde ilmühûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân sâ'ir a'zâ-yı meclis zîde kadrühûm tevki'-i ref'-i hümâyûnum vâsil olıcak ma'lûm ola ki Teke Sancağı kaim-makamı bulunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim İsmail Sabrî Beğ dâme mecdühûnun hasbe'l-îcâb azliyle yerine âher ehl ve münâsibinin nasb ve ta'yîni lâzım geldiğine ve sen ki paşa-yı mûmâ-ileyhsin sen iffet ve dirâyet ve ehliyet ve istikametle muttasıf bulunduğuna mebnî şeref-i efzâ-yı sahife olân irâde seniyye-i şâhânem muktezâ-yı münîfi vechile kaim-makam-ı mezkûr uhdelere bi'l-ihâle evvel emrde rü'yet ve icrâ'sı ehem olân muhâsebât ve kaide-i teslîm ve tesellüm ve muamelât-ı sâ'ireyi müş'ar aklâm-ı mâliyeden terkîm olunan memhûr ve musahhah sûret-i defâtir tarafına î'tâ kılınmış olmağla îcâbına vusûlünde meftûr olduğunun mehâmm işinin ve dirâyet iktizâsı üzre zikr olunan sûret-i defâtirde muharrer mevâdd sarf-be-sarf icrâ' ve tesviye ve kaim-makamlık mezkûr umûr ve mesâlihın usûl ve nizâmına tatbîkan hüsn-i rü'yet ve idâresiyle ahvâl-i hazîne-i celîlemin telef ve sarfdan bi'l-vikâye vakt-ı zemânında tahsîl hazîne-i celîleme tesbîl ve icrâ'sı (kesik) muaddelât-ı şâhânem ve vediâne cenâb-ı kibriyâ olân ahâlî ve sekine-i memleketin sâye-i merâm-vâye-i mihmândâr olanlara muamelât-ı gadriyeden himâye ve siyânetleri husûslarına sarf-ı rü'yet eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini ve işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr kılındı keyfiyet emr u irâde-i şâhânem ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer amel ve hareket ve mübâderet ve sen ki vâli-i müşâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz mazmûn-ı emr u fermân-ı mülûkânem sizin dahî meczûmunuz oldukda müceb-i muktezâsının kâmilten tenfîz ve icrâ'sına bi'l-ittîfâk bezl-i rü'yet ve mezîd-i i'tinâ ve dikkat eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfeme i'timâd eylesiz tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min şehri Muharremü'l-harâm sene hamsin ve seb'în ve mieteyn ve elf

IX/43b belgesinde hiçbir kayıt yoktur.

MİLLÎ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI

Ş.S.D.:

İLİ/İLÇE : ANTALYA

DEMİRBAŞ NO: 9

MİKROFİLM NO: 4315

POZ YAYISI: 43

ÇEKİLDİĞİ YIL: 1998

ملکوتی مشافهات...
ملکوتی مشافهات...
ملکوتی مشافهات...

در این مقام...
مستجاب...
اولاد...
کلی...
غایب...
شرط...
تعمیر...
آتری...
طلب...
شرعی...
بفرض...
مطلب...
یک...
قول...
اضمه...
به...
والله...

بدرستی...
الطایف...
باین...
مستجاب...
تعمیر...
مطلب...
یک...
قول...
اضمه...
به...
والله...

9/4

مدینه الطاهره... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...
اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...
اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...

مدینه الطاهره... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...
اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...
اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...

7

29... اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...
اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...
اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...

30... اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...
اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...
اولاد او کلا دینه و بعد از آن... قبوله... اولاد او کلا دینه و بعد از آن...

کتابت... برادرزاده...
کتابت... برادرزاده...
کتابت... برادرزاده...

بیتاوانت از خرد و عزم و اراده و ...
گردد و ...
تخلیف و ...
و ...

بیتاوانت از خرد و عزم و اراده و ...
گردد و ...
تخلیف و ...
و ...

بیتاوانت از خرد و عزم و اراده و ...
گردد و ...
تخلیف و ...
و ...

بیتاوانت از خرد و عزم و اراده و ...
گردد و ...
تخلیف و ...
و ...

بیتاوانت از خرد و عزم و اراده و ...
گردد و ...
تخلیف و ...
و ...

بیتاوانت از خرد و عزم و اراده و ...
گردد و ...
تخلیف و ...
و ...

بیتاوانت از خرد و عزم و اراده و ...
گردد و ...
تخلیف و ...
و ...

بیتاوانت از خرد و عزم و اراده و ...
گردد و ...
تخلیف و ...
و ...

در این کتاب که در این کتاب است...

در این کتاب که در این کتاب است... (Main text on the right page)

در این کتاب که در این کتاب است... (Main text on the right page, lower section)

در این کتاب که در این کتاب است... (Marginal notes on the right page)

در این کتاب که در این کتاب است... (Main text on the left page)

در این کتاب که در این کتاب است... (Marginal notes on the left page)

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI :Güven DİNÇ

Doğum Tarihi ve Yeri :16.09.1978 Alaşehir/MANİSA

Medeni Durumu :Bekar

Eğitim Durumu

Mezun olduğu Lise :Alaşehir Lisesi

Lisans Diploması :Akdeniz Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Yüksek Lisans Diploması :

Tez Konusu :9 Nolu Antalya Şer'iyye Sicili Defterine Göre 1853-1859 Yılları Arasında Antalya Şehrinin İdarî ve Sosyo-Ekonomik Durumu

Yabancı Dil/Diller :İngilizce

Bilimsel Faaliyetler

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar :Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Araştırma Görevlisi (2002-)

Adres :Yeşilyurt Mah. 4303 Sok. Çabuk Apt. No: 2/6 Antalya

Tel. No :0 242 227 23 83